

TIMO HEINO

Η φιλανδική παιδεία δεν εφαρμόζεται cory paste

Για τα τεκταινόμενα στο Κυπριακό με τη λύση διζωνικής, δικαιοσύνης ομοσπονδίας να είναι η μόνη στο τραπέζι, τις εξελίξεις στην αν. Μεσόγειο, την άνοδο του λαϊκισμού στην Ευρώπη και το Brexit μιλάει στην «Κ» ο πρόεδρος της Φιλανδίας στην Κύπρο Timo Heino. Τονίζει τη συμβολή της χώρας του στην Κύπρο σε επίπεδο συνεργιών που αφορούν την κλιματική αλλαγή, το περιβάλλον των Startups εταιρειών με το Startups for Peace αλλά και για το περίφημο μοντέλο εκπαίδευσης της Φιλανδίας για το οποίο έγινε γνωστή ανά το παγκόσμιο και πως αυτό αποτέλεσε εθνική στρατηγική πριν από 101 χρόνια. **Σελ. 9**

Επλώνουν το Ανώτατο Δικαστήριο

Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης επιδίδει στις 24 Ιανουαρίου το πακέτο αλλαγών στους 13 δικαστές πριν το πάει στη Βουλή

Η κρίση στη Δικαιοσύνη από τη μία έχει εξοργίσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, καθώς έγινε δέκτης των μηνυμάτων οργής του κόμμου, ενώ από την άλλη του ήρθε γάντι έτσι ώστε να περάσει ένα μεγάλο πακέτο από αλλαγές που μεταρρυθμίζει πλήρως όλα τα

δικαστήρια στην Κυπριακή Δημοκρατία. Έτσι αύριο ο υπουργός Δικαιοσύνης Ιωνάν Νικολάου έχει προγραμματισμένη συνάντηση με τον Νίκο Αναστασιάδη για την τελική ενημέρωση του Προέδρου ενόψει του γεγονότος ότι θα συναντηθεί στις 24 Ιανουαρίου

με τους 13 δικαστές του Ανωτάτου για να τους επιδώσει το πακέτο της μεταρρύθμισης, που, ειρήσθω εν παρόδω, αφορά πρώτα και κύρια τους ίδιους, αφού ο αριθμός τους θα μειωθεί στους πέντε μέσα σε περίοδο μικρότερη των τεσσάρων ετών. Συγκεκριμένα δη-

μιουργείται Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, νέο Εφετείο, τροποποιείται η σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, δημιουργείται Σχολή Δικαστών, συστήνεται Εμπορικό Δικαστήριο και Ναυτοδικείο, δημιουργείται Δικαστική Υπηρεσία κ.ά. **Σελ. 4**

Το απόλυτο αδιέξοδο της Τερέζα Μέι

Η Βρετανίδα πρωθυπουργός Τερέζα Μέι, πλαισιωμένη από τους βουλευτές του Συντηρητικού Κόμματος, στη διάρκεια της επώδυνης ψηφοφορίας της Τρίτης - η πρότασή της απορρίφθηκε με διαφορά 230 ψήφων. Τώρα, ετοιμάζεται να παρουσιάσει σχέδιο Β παρόμοιο με το απορριφθέν σχέδιο Α. **Σελ. 20**

Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Στο «εδώλιο» του fb οι φαμίλιες που δικάζουν την Κύπρο

Οικογένειες δικηγόρων και δικαστών με βαριά ονόματα και με την τήβεννο στους ώμους για δεκαετίες έμοιαζαν να περιβάλλονται και με ένα αστικό μύθο: ότι ήταν ανέγγιχτες από δικαιοσύνη, αλλά και ως δικαστές αδέκαστοι. Αυτό ο μύθος έμελλε να καταρρεύσει την εποχή του facebook που σχεδόν ουδείς μπορεί να ελέγξει κανένα. **Σελ. 6**

Η Greco πιάνει αδιάβαστο το Σύστημα

✓ **Στην Κύπρο** 6-7 Φεβρουαρίου αντιπροσωπεία για επιτόπια εξέταση της κατάστασης και ανταλλαγή απόψεων με κυβέρνηση, εισαγγελέα, Ανώτατο. **Σελ. 5**

Ο Πόλυς πίσω από τον Πολυβίον

✓ **Με δύναμη** από το παρελθόν επανήλθε ο γνωστός δικηγόρος μετά τις αποκαλύψεις Κληρίδη, αλλά και με μια αίσθηση ηγεμονίας κατά τους άσπονδους φίλους του. **Σελ. 7**

Δημοκρατία στη Δικαιοσύνη

✓ **Όλα τα κράτη** μέλη της Ε.Ε. έχουν το σύστημα ενόρκων, εκτός από την Κύπρο. Επικαιρή παρέμβαση Σ. Δράκου για τα προβλήματα στη Δικαιοσύνη. **Σελ. 8**

NEO JEEP RENEGADE

Jeep
THERE'S ONLY ONE

AUTOMASTERS
Λευκωσία • Λαρνακή • Λάρνακη 17777370
www.jeep-cyprus.com

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Στο ακουστικό για Λουτ-ΟΥΝΦΙΚΥΠ

Η παρατεταμένη περίοδος αναμονής για εξελίξεις στο Κυπριακό, θα λάβει χώρα μετά τη συζήτηση στις 30 του μήνα και το ψήφισμα στα Η.Ε. για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, ενώ μετά αναμένεται η κάθοδος της Τζέιν Λουτ στην Κύπρο. Η κυπριακή διπλωματία θέλει να αποφύγει εκρήξεις, ενώ στα Κατεχόμενα σείεται το πολιτικό σκηνικό. **Σελ. 10**

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- ✓ **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ** Σελ. 2
Νεκρές ψυχές
- ✓ **ΚΩΣΤΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ** Σελ. 4
Είμαστε ανεπαρκείς να λειτουργήσουμε ως σοβαρό κράτος
- ✓ **ΠΑΜΠΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ** Οικ. 1
Η έκπτωση της δικαιοσύνης και το κοινωνικό συμβόλαιο
- ✓ **ΣΤΑΥΡΙΑΝΑ ΚΟΦΤΕΡΟΣ** Σελ. 8
Περί αξιοπιστίας

Ταραχώδες σκηνικό λόγω Πρεσπών

Πόλωση και αριθμοί Μαξίμου

Σε θρυαλλίδα εξελίξεων έχει αναδειχθεί η συμφωνία των Πρεσπών. Πλέον λόγω της αποχώρησης Καμμένου, ρίχνει βαριά τη σκιά της η διασφάλιση άνω των 150 «ναί» στην ψηφοφορία για την κύρωση της Συμφωνίας που θα οριοθετήσει πλήρως τα «μέτωπα» μεταξύ ΣΥΡΙΖΑ και Ν.Δ. **Σελ. 18**

Απρόβλεπτοι πρόεδροι απρόβλεπτες σχέσεις

Τραμπ, Ερντογάν και Συρία

Σημάδια μόνιμης βλάβης εμφανίζουν οι σχέσεις Τραμπ και Ερντογάν, παρά την αποκλιμάκωση της αντιπαράθεσης μεταξύ των δύο ηγετών, με αφορμή τη διαφωνία του Αμερικανού προέδρου στη σχεδιαζόμενη ευρεία επιχείρηση του τουρκικού στρατού στη βόρεια Συρία. **Σελ. 21**

Απο καταθέτες έγιναν πιστωτές

Κάτοχοι αξιολόγων, τραπεζικές πρακτικές και διακανονισμοί

Στην επικαιρότητα ξανά το θέμα των κατόχων αξιολόγων με αφορμή την υπόθεση του Προέδρου του Ανωτάτου Μύρωνα Νικολάου. Βγήκαν στην επιφάνεια υποθέσεις συμψηφισμών και διακανονισμών με την Τράπεζα Κύπρου που δεν είχαν δει το φως της δημοσιότητας. Από τη μία οι τράπεζες προσπαθούσαν να προωθήσουν επενδυτικά

προϊόντα υψηλού κινδύνου σε καταθέτες, από την άλλη όμως οι καταθέτες προσπαθούσαν να παίξουν, δίχως να είναι γνώστες, τον ρόλο του επενδυτή και το πλήρωσαν. Η άγνοια του ενός μέρους και η ελλιπής πληροφόρηση του άλλου έφεραν σε δυσμενή θέση όπως αποδείχτηκε και τις δύο πλευρές. **Οικονομική, σελ. 3**

Πρέσπες, οι εξελίξεις και τα μέτωπα

Ιστορία, εξίσωση των δυτικών Βαλκανίων και ρωσική ρουλέτα

Το ενδιαφέρον και τα συμφέροντα Γερμανίας, Αυστρίας, ΗΠΑ και Ρωσίας για την περιοχή, η συμφωνία Αθήνας - Σκοπίων, η Βουλγαρία, ο αλβανικός εθνικισμός, το Κόσσοβο και η Σερβία. Η συμφωνία των Πρεσπών πρακτικά επιβεβαιώνει μια πραγματικότητα ορατή από την εποχή της κατάρρευσης του ανατολικού μπλοκ. Η στα-

θερότητα στα δυτικά Βαλκάνια εξασφαλίζεται διότι οι ΗΠΑ ενθαρρύνουν την Ε.Ε. να αναλάβει δράση. Κάπως έτσι Βουλγαρία, Ρουμανία και Κροατία μπήκαν στην Ε.Ε και η Αλβανία μπήκε στο ΝΑΤΟ και με αρκετά μικρότερη θέρμη εκ μέρους της Ουάσινγκτον, οι πόρτες της Συμμαχίας άνοιξαν και για το Μαυροβούνιο. **Σελ. 15**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Το σύστημα

Τα τεκταινόμενα στη δικαιοσύνη δεν περιποιούν τιμή σε κανένα. Απεναντίας, τόσο οι ίδιοι οι δικαστές σύσσωμοι όσο και το πολιτικό σύστημα θα πρέπει να δώσουν τις λύσεις που απαιτούνται για να μπει σε τροχιά πραγμάτωσης η διαδικασία της κάθαρσης. Δεν έμειναν πολλά να ειπωθούν ή άλλες υποσχέσεις να δοθούν. Ο κόμπος έφτασε στο χτένι και οι όποιες αποκαλύψεις ακολουθήσουν απλώς θα επιβεβαιώσουν τα προαναφερόμενα και θα επιφέρουν ακόμη μεγαλύτερη απογοήτευση στην κοινωνία. Η κοινωνία επιβεβαίωσε το κοινό αίσθημα εφόσον όλες οι μετρήσεις καταδεικνύουν πως ο θεσμός της δικαιοσύνης χάνει σε αξιοπιστία μέρα με τη μέρα. Άρα, λοιπόν, είναι η ευκαιρία να αποδείξει το σύστημα το ίδιο πως μπορεί να αποκτήσει στο προσκήνιο την αξιοπιστία που έλασε παρασκηνιακά τόσο καιρό τώρα.

Διαζύγιο ενός τρισ. δολαρίων

Η Μακένζι Μπέζος, μετά το διαζύγιό της από τον πλουσιότερο άνδρα του κόσμου, τον Τζεφ Μπέζος, ιδρυτή της Amazon, σίγουρα θα είναι μία από τις πλουσιότερες γυναίκες της υδρογειούς. Η Μακένζι είναι μυθιστοριογράφος και σε όλη της τη ζωή ακολούθησε χαμηλό προφίλ. Ασχολήθηκε κατά κύριο λόγο με την οικογένειά της, τα τέσσερα παιδιά της και τη συγγραφική βιβλιον, επιτρέποντας στον σύζυγό της να μονοπωλήσει τα φώτα της δημοσιότητας, ενώ η ίδια προσπάθησε να προστατεύσει την ιδιωτικότητα του βίου της. **Σελ. 22**

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

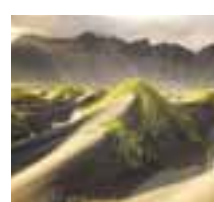
Το περιβάλλον δημιουργεί νέα τέχνη

Οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι και επιδείνωση δημιουργούν ένα καινούργιο είδος μυθοπλασίας, το climate fiction ή cli-fi. Στα διάφορα βιβλία που κυκλοφορούν παγκοσμίως υπογραμμίζεται η ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος. Η ραγδαία κλιματική αλλαγή επιτάσσει άμεσες λύσεις. **Ζωή, σελ. 1**

ΘΕΑΤΡΟ

Η Ζέτα Δούκα στο Θέατρο Ριάλο στη Λεμεσό

Η παράσταση «Γράμμα σε ένα παιδί» είναι βασισμένη στο βιβλίο της Οριάντα Φαλάτσι, που ανεβαίνει στο Θέατρο Ριάλο στη Λεμεσό. Τον ρόλο της πρωίδας έχει η ηθοποιός Ζέτα Δούκα, η οποία μίλησε στην «Κ» για τον ρόλο της και την παράσταση. **Ζωή, σελ. 3**

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Η φύση πυροδοτεί συναισθήματα χαράς

Ο φωτογράφος Ευγένιος Κίτσιος εκθέτει στον υπαίθριο χώρο του Ογκολογικού Κέντρου της Τράπεζας Κύπρου έργα του και λέει στην «Κ» ότι στοχεύει στην πυροδότηση συναισθημάτων χαράς και γαλήνης, που η φύση μπορεί να προσφέρει. **Ζωή, σελ. 4**

ZENITH
SWISS WATCH MANUFACTURE SINCE 1865

ZENITH, THE FUTURE OF SWISS WATCHMAKING

DEFY | El Primero 21
1/100th of a second chronograph

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Νεκρές ψυχές

Αν δεν είσαι ασυνείδητος, άθλιος ή και πουλημένος, δεν κάθεται μια μέρα να γράψεις ένα άρθρο ζητώντας από τον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου να παραιτηθεί. Εγώ όμως το έκανα, γιατί με εξαγόρασε η συνείδησή μου. Ο λόγος ήταν επειδή ο γενικός εισαγγελέας στη γραπτή δήλωσή του (15/01/2019) αναφέρεται στον Πρόεδρο του Ανωτάτου σημειώνοντας: «Το πλέον όμως ανησυχητικό είναι ότι, όπως αποκαλύφθηκε μετά την έκδοση της απόφασης, στενά συγγενικά πρόσωπα του Προέδρου του Εφετείου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η ψήφος του οποίου και έκρινε την αθωωτική έκβαση της υπόθεσης υπέρ της Τράπεζας, ήτοι θυγατέρα και αδελφή του, είχαν τύχει του οφέλους μιας συμβιβαστικής εξώδικης διευθέτησης αγωγών που είχαν κινήσει εναντίον της Τράπεζας, σχετικά με διεκδικήσεις τους από τη μετατροπή καταθέσεων τους σε αξιόγραφα». Όταν ο γενικός εισαγγελέας διατυπώνει μια τόσο βαριά καταγγελία κατά του Προέδρου του Ανωτάτου και ο ίδιος απλώς απαντά ότι, «όλα έγιναν απόλυτα νόμιμα», ενώ οι άλλοι 12 δικαστές του Ανωτάτου στην ανακοίνωσή τους (14/01/2019) όχι μόνο δεν απάντησαν για τον Πρόεδρό τους –όπως έπραξαν στις περιπτώσεις των συναδέλφων τους, τα ονόματα των οποίων αναφέρονταν στην επιστολή Νίκου Κληρίδη – αλλά διαχώρισαν τη θέση τους από τον κ. Νικολάτο, σημειώνοντας ότι «ως προς τις υποθέσεις συγγενικών προσώπων του Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου, σχετική ανακοίνωση εκδόθηκε από τον ίδιο», ήταν πλέον πλιού φαινότερο ότι –για να παραφράσω ολίγον τι τον Άμλετ– κάτι σάπιο υπάρχει στο βασίλειο της Δικαιοσύνης. Το σάπιο, κατά την αυστηρά προσωπική μου εκτίμηση, αποκαλύφθηκε και τα επόμενα 24ωρα με τις δηλώσεις της θυγατέρας Νικολάτου, όσο και από τις πληροφορίες που είδαں το φως της δημοσιότητας, ότι υπήρξαν και εκατοντάδες άλλες περιπτώσεις εξώδικαστικού συμβιβασμού και η θυγατέρα Νικολάτου δεν ήταν μοναδική περίπτωση! Κι όμως ο Μύρων Νικολάτος είναι μοναδική περίπτωση και γι' αυτό

ελέγχεται και για την περίπτωση της θυγατέρας του και γι' αυτή της αδελφής του, όπως ελέγχονται και οι δικαστές του Ανωτάτου που έπρεπε να δηλώσουν ότι είναι της ουσίας και όχι των τεχνικών δικολαβικών λεπτομερειών. Εγώ ούτε δικαστής είμαι, ούτε δικηγόρος, αλλά ως γονέας ξέρω ότι για να πάρω ή να διακινήσω λεφτά ανήλικου παιδιού μου από τράπεζα, χρειάζεται η υπογραφή της μάνας και η άδεια δικαστηρίου, διαφορετικά ελέγχονται ποινικά. Αλλά ο Μύρων Νικολάτος, θεωρώντας αυτόν δικαστή, έκανε ό,τι τον φώτισε η νομική του διάνοια, κατά το «εμείς παπάδες, εμείς τατάδες» και οι άλλοι 12 θα είπαν μάλλον, «κρύψτε να περάσουμε». Προφανέστατα γιατί κάποιοι εξ αυτών –όχι όλοι είμαι σίγουρος– που έχουν χάσει επαφή με τον πολίτη, έχουν υποτιμήσει τη νομοσύνη μας σε τέτοιο βαθμό που αυτή έχει αρχίσει ήδη να αντανακλάται στα πρόσωπά τους. Κι όμως επιμένουν να μην παραιτούνται Γι' αυτό και η Δικαιοσύνη στον τόπο μας χρειάζεται άμεσα νέα θεμελίωση εκ βάθρων. Θα ήθελα πολύ κάποιος στο πολιτικό μας εποικοδόμημα να αναδειχθεί σε αυτό που είπε ο σπουδαιότερος ίσως πολιτικός-στοχαστής του 20ού αιώνα, ο άνθρωπος που με τη δύναμη του μυαλού του αποτίναξε τον βρετανικό ζυγό από την Ινδία, ο Μαχάτμα Γκάντι (1869-1948): «Πρέπει να είσαι η αλλαγή που θέλεις να έρθει». Όμως, δυστυχώς οι δικαστές μας, όπως και πλείστοι των πολιτικών μας, έβλεπαν τη σιληπή και ζαφειρένια επιφάνεια και είχαν πείσει εαυτούς ότι πρόκειται για θάλασσα, κραταιή και ταξιδιάρη, που μπορούσε να τους πάρει από τον Όλυμπο τους και να τους φτάσει ως τη Γη του Πυρός. Μέχρι που κάποιος ανάδευσε το «κύμα» κι αναδύθηκε τέτοια μπόκα που όλοι κατάλαβαν ότι η ζαφειρένια επιφάνεια δεν ήταν παρά το μέγα τέλμα που τους καθήλωνε στη βρώμα τους, έτσι που ακόμα και οι ίδιοι να μην ανέχονται πλέον του σκοριού τους τις οσμές. Για ταξίδια ούτε λόγος. Στο τέλμα, βλέπεται, ο μόνος λόγος που, δυστυχώς μπορεί να γίνεται είναι για νεκρές ψυχές. Καμμένη μου πατρίδα.

paraschos@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Η κρίση στη Δικαιοσύνη, οι δικαστές και οι νέες περιπέτειες του Healthy

Την περασμένη εβδομάδα η Κύπρος πέρασε και περνάει ακόμα, μία από τις πιο ηλεκτρισμένες περιόδους για έναν από τους πιο ευαίσθητους τομείς της δημόσιας ζωής, τη Δικαιοσύνη. Μετά τις καταγγελίες του Νίκου Κληρίδη με ονόματα δικαστών του Ανωτάτου και των παιδιών τους που εργάζονται στο δικηγορικό Πολυβίου και Χρυσάφινη, τις απαντήσεις που δόθηκαν, τη δήλωση του γενικού εισαγγελέα που επιβεβαίωσε τις καταγγελίες του αδελφού του ήρθε και η ανακοίνωση του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου που χαρακτηρίστηκε ποιντοπιλατική.

Μεταξύ αυτών που συζητήθηκαν έντονα ήταν και η στάση του Healthy ο οποίος κατηγορήθηκε ότι έnipτε τις χείρας του και ως άλλος Νέρωνας αντίκριζε «σε δόν χαμογελαστός» τη Δικαιοσύνη να... καίγεται. Τι συνέβη άραγε και από τη διάκριση των εξουσιών ο Healthy με συνοπτικές διαδικασίες εμφανίστηκε με έτοιμα νομοσχέδια για μεταρρυθμίσεις στον τομέα της Δικαιοσύνης;

Εντάξει, η μία αιτιολογία είναι πως τα νομοσχέδια ήταν σχεδόν έτοιμα, στο πλαίσιο των εκ βάθρων μεταρρυθμίσεων του κράτους που επικειρεί ο Healthy. Η άλλη αιτιολογία που άκουσα, από έμπιστη μου πηγή στον Λόφο, είναι πως τα νομοσχέδια όχι μόνο επισημειώθηκαν, αλλά ολοκληρώθηκαν σε χρόνο για ρεκόρ Γκίνες. Κι αυτό για να προλάβουν την αντιπροσωπεία της Greco που φθάνει στις 7, 8 Φεβρουαρίου. Γι' αυτό και ο Ιωνάς τρέχοντας ως πρωταθλητής θα πάρει έτοιμα τα νομοσχέδια στον Healthy τη Δευτέρα. Ναι, τη Δευτέρα!

Η πηγή μου επέμενε πως τα προβλήματα τώρα θα αναδειχθούν, αφού στον Λόφο έχουν φθάσει τα κακά μαντάτα από τους δικαστές του Ανωτάτου. Δεν πρόκειται λείει να δεχθούν να διορίσει ο Healthy τους Εφές της δευτεροβάθμιας δικαστηρίου που θα δημιουργηθεί, το οποίο θα ελέγχει το τριτοβάθμιο, νέο, Ανώτατο Δικαστήριο. Οι δικαστές του Ανωτάτου θέλουν να διορίζουν τους Εφές, τελεία και παύλα.

Τριβές σημειώνονται και για τη σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου στο οποίο προβλέπεται να συμμετέχουν δικαστές από το Ανώτατο, το Εφετείο αλλά και τα «κατώτερα» δικαστήρια, μαζί με τον γενικό εισαγγελέα. Κάποιοι δικαστές προειδοποίησαν πως

«Δεν θέλετε διακριτές εξουσίες; No problem!»

δεν πρόκειται να συγκατοικήσουν στο Συμβούλιο με τους κατώτερους δικαστές των επαρχιακών και άλλων δικαστηρίων! Αμ δε!

Στον χορό των εντυπώσεων για τα θέματα της δικαιοσύνης μπήκαν και ορισμένα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Κάποια μάλιστα... χάνοντας τα βήματα τους και χορεύοντας πολύ άσπασα. Ιδιαίτερης μνείας θεωρώ πως χρήζει ο «Πολίτης», ο οποίος την Παρασκευή κυκλοφόρησε με κύριο τίτλο: «Δεν προκύπτει εύνοια για τον Μύρωνα Νικολάτο», υιοθετώντας πλήρως τη θέση του δικηγόρου της θυγατέρας του προέδρου του Ανωτάτου. Ύστερα από τις τεράστιες αντιδράσεις που σημειώθηκαν, κυρίως από χρήστες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης που επέκριναν την εφημερίδα για έλλειψη αντικειμενικότητας, προστέθηκε μπροστά από τον τίτλο το όνομα του δικηγόρου. Ο νέος τίτλος του ρεπορτάζ, στο διαδίκτυο μόνο, είναι: «Δικηγόρος Σ. Νικολάτου: Δεν προκύπτει εύνοια για Μύρωνα Νικολάτο».

Στην έντυπη έκδοση του Πολίτη βρίσκεται ως μνημείο δημοσιογραφικής δεοντολογίας

και... σιγουριάς, με μεγάλα γράμματα ο κύριος τίτλος: «Δεν προκύπτει εύνοια για Μύρωνα Νικολάτο».

Από τη συνέντευξη με τον δικηγόρο της Σοφίας Νικολάτου ξεκάρωσα μια ερώτηση: «Σε όλη αυτή τη διαδικασία ο κ. Νικολάτος είχε εμπλοκή;» και την απάντησε του δικηγόρου: «Όχι. Εγώ διαπραγματεύτηκα και την έγκριση της τελικής διευθέτησης την πήρα γραπτά από τη Σοφία Νικολάτου. Ο κ. Νικολάτος δεν είχε καμία εμπλοκή...», χωρίς να υπάρξει άλλη διευκρινιστική ερώτηση από τον δημοσιογράφο, όπως π.χ.: «Μα εγκατέλειψε ο πρόεδρος την κόρη του, χωρίς ούτε μια πατρική ή νομική συμβουλή; δεν ακούγεται λίγο άκαρδο και απάνθρωπο αυτό;».

ΚΟΪΖ: Αληθεύει πως ο Healthy τα έβαλε ανοικτά και ξεκάθαρα πια με τον Άντρο επειδή έφθασαν στα αφτιά του κάποιες κατηγορίες που εκτόξευσε και αυτός και ο Τσελεπίδης σε ξένους διπλωμάτες; Αληθεύει και η πληροφορία ότι τα ίδια επικειρήματα τα είπαν και σε συνάντηση που είχαν με Τουρκοκύπριους κατηγορώντας τον Healthy ως τον κύριο υπεύθυνο για την μη έναρξη του διαλόγου;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή: ΜΙΧΑΗΛΗΣ Ν. ΚΑΤΣΙΓΕΡΑΣ

80 χρόνια πριν στην «Κ»
20.1.1939

ΚΑΤΑΛΑΝΙΚΗ ΠΡΟΕΛΑΣΗ: Τα εθνικά στρατεύματα τα προελαύνοντα κατά μέτωπον προς την Καταλωνία, εσημείωσαν και άλλες επιτυχίες κατά το τελευταίο δωδεκαήμερο, καταλαμβάνοντας την πόλην Μονφάσκο. [...] Κατά πληροφορίας εκ Αντάν, οι ενισχύσεις τας οποίους η Βαρκελώνη εξήγησε παρά του στρατηγού Μιάχα φαίνεται ότι δεν αφήθησαν εισέτι εκεί. [...] Εθνομιστικά πολεμικά περιπολούν κατά μήκος των κυβερνητικών ακτών όπως παρεμποδίζουν την απόβαση των αποστολλομένων ερμητών εις το περιχαρραωμένον στρατόπεδον της Βαρκελώνης. [...] Εις το μέτωπον της Ανδαλουσίας απεκοιμήθησαν οι εχθρικοί επιθέσεις και ενισχύθησαν οι θέσεις των εθνομιστών, οι οποίοι και εις τον τομέα τούτον συνέλαβον πλέον των εκατόν αιχμαλώτων [φωτ.]. Αιχμάλωτοι από την πλευρά των κυβερνητικών.

ΑΝΗΣΥΧΙΑ ΚΑΙ ΖΩΠΙΚΟΤΗΤΑ: [...] Κατά το 1903 εξεδόθη ο «Νουμάς», φύλλον εβδομαδιαίο, θεωρούμενον κατ' αρχάς ασήμαντον, με περιορισμένη κυκλοφορία, το οποίον όμως έβλεπε μέσα του όλην την δύναμιν και την πρωτοτυπίαν, την ανησυχίαν και την ζωτικότητα της φυλής, αφού ο κύκλος των συνεργατών του ήτο τόσο ευρύχωρος, ώστε να αντιπροσωπεύονται εις αυτό όλοι οι προοδευτικοί Έλληνες από τα πλέον μακρινά μέρη του εξωτερικού. Ο «Νουμάς» ήτο το πρώτον φύλλον που υψοποίησε φανερά τον γλωσσικόν αγώνα και εκρατούσεν υψωμένον γενναία το λάβαρον των νέων λογοτεχνικών ιδεών. [...] Κανείς δεν δύναται ν' αρνηθή ότι το πέρασμα του θα μείνη ως σταθμός εις την ιστορίαν της νεοελληνικής λογοτεχνίας και ότι το παράδειγμα του δέον να χαρακτηρηθί ως μία νίκη της ελληνικής ψυχής...

ΣΤΑΘΕΡΑ ΒΗΜΑΤΑ ΜΠΡΟΣΤΑ / Γράφει ο ΣΠΟΝΔΟΦΟΡΟΣ

Με άριστα
το 10

1 Στα χρεωστικά. 2,3 δισ. ευρώ οι οφειλές στον Φόρο, 60% εκ των οποίων παίζει να μην πληρωθεί. Γιατί ποιος πληρώνει για σιδήριτες, για τα σκάνδαλα για τις λαμογιές για να πληρωθεί και ο φόρος; Μιλάμε για πάγιο ως πρακτική και αποτέλεσμα.

2 Στα ξεχειλιμένα. Αλίμονο με τα τόσα νερά που έπεσαν να μη μας είχε και η Google ψηλά. 100 εκατ., κλικ για τουρισμό. Ξεχειλίζουμε από φράγματα, κλικ και κλικες. Από όλα έχει ο μπαξές.

3 Στην Τρόικα. Κάποιος πρέπει να έχει το τηλέφωνο της Βελουλέσκου έτσι δεν είναι; Γιατί δεν είναι την Greco που πρέπει να περιμένει η δικαιοσύνη για την κάθαρση αλλά την Τρόικα. Μόνοι μας δεν χωρίζουμε ούτε δυο γαιδάρων άχαρα.

4 Στην αξιοπιστία. Πάντως μένα με μπερδεύουν τα δικηγορικά. Λέει ο Δικηγορικός Σύλλογος ότι δεν τίθεται θέμα αξιοπιστίας του Ανωτάτου. Και καλά. Δεν τίθεται θέμα αμεροληψίας; Ή ότι τα στοιχεία της καταγγελίας Νίκου Κληρίδη δεν είναι στοιχεία! Μα είναι δικηγόρος ο κ. Ιωνανίδης;

5 Στις περικοπές. Πάντως, το ότι έβρεξε και παράλληλα είχαμε περικοπές νε-

Ο Νέρων Νικολάτος.

ρού σε πόλεις το λες για αφρατώσεις, το λες και υπέρμετρο ζήλο. Όταν όμως έχεις και με τον κυλό της ξηρασίας, φυσάς και το yogurt της πλημμύρας.

6 Στο κανάλι. Η κρίση στη δικαιοσύνη πάντως, έφερε στην επιφάνεια και την αστεραστούση του Νίκου Κληρίδη. Κάθε μέρα κάθε μεσημέρι στα κανάλια για δηλώσεις. Μόνο σε κανένα κανάλι της Βενετίας δεν έχει μιλήσει ακόμη, που με

τα τόσα νερά που μπάζει η δικαιοσύνη θα έπρεπε.

7 Στα φυλλάδια. Το ότι απαγόρευαν τις σακούλες στα σουπερ μάρκετ αλλά επιτρέπουν στον κάθε άσχετο να μας γεμίσει με φυλλάδια τα γραμματοκιβώτια με ξεπερνά. Κατά τα αλλά τα κόμματα έχουν οικολογικές ευαισθησίες και βλέπουν με νέα ατζέντα το μέλλον. Αυτά θα μας πουν στις ευρωεκλογές.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιοδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

PANERAI

LUMINOR *due*

TECHNICAL BUT THIN

PANERAI.COM

LABORATORIO DI IDEE.

Vassos Eliades Accessories Ltd

NICOSIA - LIMASSOL . TEL: 22 897 361

Από δεκατρείς γίνονται πέντε οι δικαστές του Ανωτάτου

Η κρίση στη Δικαιοσύνη έδωσε λαβή στην κυβέρνηση να περάσει τις μεταρρυθμίσεις

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ**

Η κρίση στη Δικαιοσύνη έχει από τη μία εξοργίσει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, καθώς έγινε δέκτες των μηνυμάτων οργής του κόσμου, ενώ από την άλλη του ήρθε γάντι έτσι ώστε να περάσει ένα μεγάλο πακέτο από αλλαγές που μεταρρυθμίζει πλήρως όλα τα δικαστήρια στην Κυπριακή Δημοκρατία. Έτσι στις 21 Ιανουαρίου ο υπουργός Δικαιοσύνης Ιωνάς Νικολάου έχει προγραμματισμένη συνάντηση με τον Νίκο Αναστασιάδη για την τελική ενημέρωση του Προέδρου ενόψει του γεγονότος ότι θα συναντηθεί στις 24 Ιανουαρίου με τους 13 δικαστές του Ανωτάτου για να τους επιδώσει το πακέτο της μεταρρύθμισης που ειρήσθω εν παρόδω αφορά πρώτα και κύρια τους ίδιους, αφού ο αριθμός τους θα μειωθεί στους πέντε μέσα σε περίοδο μικρότερη των τεσσάρων ετών. Συγκεκριμένα δημιουργείται Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, νέο Εφετείο, τροποποιείται η σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, δημιουργείται

Σχολή Δικαστών, συστήνεται Εμπορικό Δικαστήριο και Ναυτοδικείο, δημιουργείται Δικαστική Υπηρεσία κ.ά.

Υψηλά ιστάμενη κυβερνητική πηγή που μίλησε στην «Κ», επιβεβαίωσε ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι εξοργισμένος με τις

Οι δικαστές του Ανωτάτου δεν τα έβρισκαν μέχρι πρότινος με την κυβέρνηση στο ζήτημα του διαχωρισμού των δικαστηρίων, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ».

συμπεριφορές κάποιων από τους ταγούς του συστήματος της Δικαιοσύνης. Μας εξηγήθηκε μάλιστα ότι τελείωσε πια η φιλοφρονητική τακτική της συνδιαβούλευσης με τους «Ολύμπιους του Ανωτάτου» πριν από κάθε διορισμό Εφέτη. Μάλιστα, όταν ο κ. Αναστασιάδης άκουσε ότι κάποιοι στο

Ο Πρόεδρος Αναστασιάδης λαμβάνει αύριο από τα χέρια του υπουργού Δικαιοσύνης το πακέτο αλλαγών που θα επιδώσει στις 24 Ιανουαρίου στους 13 δικαστές του Ανωτάτου, αλλά και στον γενικό εισαγγελέα, πριν το πάει στη Βουλή.

Ανώτατο έκαναν λόγο για διορισμό των Εφετών από το Ανώτατο και όχι από τον Πρόεδρο διαμήνυσε πολύ έντονα ότι δεν θα αποστεί του συνταγματικού του δικαιώματος να διορίζει ο ίδιος τους Εφέτες. Όπως μας ελέχθη τερματίζεται εκείνη η τακτική που δημιουργήθηκε από τον Γλαύκο Κληρίδη, ο

Πρόεδρος να ακούει τα μέλη του Ανωτάτου και να μην τους χαλάει χατίρι.

Πάντως, σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», οι του Ανωτάτου δεν τα έβρισκαν μέχρι πρότινος με την κυβέρνηση στο ζήτημα του διαχωρισμού των δικαστηρίων, αλλά με την κρίση που ενέσκηψε

δύσκολα θα στήσουν πόδι. Η κυβέρνηση θα πάρει τα νομοσχέδια στη Βουλή και αν διαφωνούν μπορούν να πάνε οι δικαστές εκεί και να πουν τις απόψεις τους, μας ελέχθη χαρακτηριστικά. «Είναι ευκαιρία, τη Δευτέρα αφού τροχοδρομούμε μεταρρύθμιση, να δούμε με τον υπουργό δικαιοσύνης και τρώ-

πους αντιμετώπισης αναλόγων φαινομένων ή κανόνων που να αποτρέπουν ή να απαγορεύουν στον όποιο δικαστή έχει την οποιαδήποτε σχέση να αυτεξαιρείται καθηκόντως κι όχι αν και όταν του γουστάρει», είπε στην «Κ» καταληκτικά η ίδια υψηλή ιστάμενη κυβερνητική πηγή.

Τι λέει ο Ιωνάς Νικολάου για τις αλλαγές στη Δικαιοσύνη

Η «Κ» μετά και τις αποκαλύψεις του Προέδρου Αναστασιάδης περί των επερχομένων αλλαγών στη Δικαιοσύνη απευθύνθηκε στον αρμόδιο υπουργό, ο οποίος μας είπε: «Έχουμε ετοιμάσει, ένα ολοκληρωμένο πακέτο που μεταρρυθμίζει πλήρως όλα τα δικαστήρια στην Κυπριακή Δημοκρατία. Παραμένουν ακόμα κάποιες εκκρεμότητες ωστόσο πιστεύουμε ότι με τη συνεννόηση όλων των εμπλεκόμενων, κυβέρνησης, Βουλής και του τομέα της Δικαιοσύνης θα γίνει αποδεκτό και με τη στήριξη όλων θα τεθεί σε πλήρη λειτουργία. Πρόκειται δε για τις παρακάτω μεταρρυθμίσεις:

- Παραμένει το Ανώτατο Δικαστήριο μέχρι που να φτάσει η σύνθεσή του στους πέντε δικαστές και παίρνει τις δικαιοδοσίες του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου. Οι δικαστές με τη σημερινή σύνθεση των 13 θα συνεχίσουν να εκδικάζουν τις καθυστερημένες υποθέσεις. Το 2022 από τους 13 σημερινούς δικαστές, οι οκτώ θα έχουν αφαιρεθεί και οι πέντε θα γίνουν το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο. Δηλαδή το Συνταγματικό επανασυγκροτείται.
- Τροποποίηση στον νόμο περί απονομής της δικαιοσύνης.
- Συγκροτείται νέο Εφετείο, το

Θα γίνουν κάποιες τροποποιήσεις του Συντάγματος, με βάση όμως το Δίκαιο της ανάγκης, κατά τον υπουργό.

οποίο θα λειτουργεί σε τμήματα. Αν οι δικαστές τελικά θα είναι 16 τότε θα έχουμε ένα πρόεδρο και με πέντε τμήματα. Τα τρία θα είναι αστικά μαζί με τις ειδικές δικαιοδοσίες. Το τέταρτο τμήμα θα είναι το ποινικό και το πέμπτο το διοικητικό. Αυτοί οι δικαστές θα ξεκινήσουν να εκδικάζουν υποθέσεις που είναι σήμερα σε εκκρεμότητα, καθώς και τις νέες υποθέσεις.

• Τροποποιείται και η σύνθεση του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου, που σήμερα απαρτίζεται μόνο από δικαστές του Ανωτάτου και με τη μεταρρύθμιση, θα απαρτίζεται από δικαστές του Ανωτάτου Δευτεροβάθμιου Δικαστηρίου, του Επαρχιακού Δικαστηρίου, του Διοικητικού Δικαστηρίου της Ένωσης Δικαστών, από μέλη του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου και τον Γενικό Εισαγγελέα.

«Έχουμε ετοιμάσει ένα ολοκληρωμένο πακέτο που μεταρρυθμίζει πλήρως όλα τα δικαστήρια στην Κυπριακή Δημοκρατία», λέει ο υπουργός Δικαιοσύνης.

• Η πρόθεσή μας είναι να υπάρχει αυτή η δυνατότητα που σήμερα δεν υπάρχει, αν π.χ. κάποιος αμφισβητεί απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου, καθόσον αφορά την πρόσληψη, την προαγωγή κ.ά. των δικαστών, να μπορεί να προσφύγει στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο.

• Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο θα είναι και τρίτος βαθμός δικαιοδοσίας.

• Γίνεται μια μελέτη για τα κριτήρια πρόσληψης, αξιολόγησης και προαγωγής δικαστών, όπως αυτά καθορίζονται από το Συμβούλιο της Ευρώπης και την GRECO.

• Δημιουργείται Σχολή Δικασ-

τών (υπάρχουν ήδη τα πακέτα των σχετικών νομοθετημάτων). Η GRECO ζητά να γίνεται εξειδικευμένη εκπαίδευση των δικαστών σε θέματα δικαστικής ηθικής, συγκρούσεις συμφερόντων και θέματα διαφθοράς. Η Σχολή Δικαστών θα παρέχει μαθήματα τόσο κατά την είσοδο σε αυτά

όσο και σε τακτά χρονικά διαστήματα.

- Συστήνεται Εμπορικό Δικαστήριο και Ναυτοδικείο.
- Ειδική διαδικασία εκδίκασης χρηματοπιστωτικές διαφορές.
- Δικαιοδοσία επίλυσης μικρών διαφορών.
- Δημιουργείται Δικαστική Υπηρεσία. Δηλαδή η διοίκηση των δικαστηρίων δεν θα γίνεται πια από τους δικαστές. Βρίσκεται στο στάδιο μελέτης το νομοσχέδιο το οποίο θα καθορίσει ότι όλοι πλιν των δικαστών θα υπάγονται θα υπάγονται στη Δικαστική Υπηρεσία, η οποία θα λειτουργεί δυνάμει νόμου, θα έχει γενικό διευθυντή, ενώ θα προΐσταται ένα Συμβούλιο στο οποίο εκπροσωπούνται οι δικαστές και τα Υπουργεία Δικαιοσύνης και Οικονομικών.

Στο ερώτημά μας αν αυτές οι μεταρρυθμίσεις για να γίνουν χρειάζονται οι όποιες τροποποιήσεις του Συντάγματος ο υπουργός Δικαιοσύνης απάντησε: «Θα γίνουν κάποιες τροποποιήσεις του Συντάγματος, με βάση όμως το Δίκαιο της ανάγκης». Σύμφωνα με πληροφορίες μας η συνεργασία της Βουλής σε αυτές τις μεταρρυθμίσεις θεωρείται δεδομένη, καθώς όλοι συμφωνούν στη γραμμή του διαχωρισμού.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΚΩΣΤΗ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ**

Είμαστε ανεπαρκείς να λειτουργήσουμε ως σοβαρό κράτος

Δεν είναι η πρώτη φορά που η κυπριακή κοινωνία καταλαμβάνεται εξαπίνης από τα κατά καιρούς αναδεικνυόμενα κακώς έχοντα στην Κύπρο. Ο λόγος είναι ότι εξακολουθεί η κυπριακή κοινωνία να ζει σε μια ψευδαίσθηση ότι οι θεσμοί πρέπει να λειτουργούν σωστά και λειτουργούν, παραγνωρίζοντας διαχρονικά τα συμπτώματα περί του αντιθέτου.

Η πρόσφατη κρίση στη δικαιοσύνη και η αμφισβήτηση και αυτού του πυλώνα εξουσίας και δημοκρατίας, όπως έγινε με τους άλλους φορείς της εξουσίας, δηλαδή την εκτελεστική, τη νομοθετική αλλά

και την οικονομική, στο παρελθόν, καταδεικνύει την ανεπάρκειά μας να λειτουργήσουμε ως ένα σοβαρό κράτος που σέβεται τον πολίτη αλλά και την αλήθεια.

Από το 1964 κατ'επίκληση του Δικαίου της Ανάγκης είχαν, ορθώς, ενοποιηθεί τα δύο Ανώτατα Δικαστήρια του δικαστικού μας συστήματος σε ένα, προκειμένου να λειτουργήσει το κράτος. Έκτοτε ουδείς ενδιαφέρθηκε, ουδείς αμφισβήτησε σοβαρά, ουδείς πρότεινε τη βελτίωση του νέου συστήματος ούτε και την προστασία του μέσα από θεσμικούς ελέγχους και ρυθμίσεις.

Μπορούσαμε σαν κοινωνία,

χωρίς κατ'ανάγκη να αποστασιοποιηθούμε κατ'ανάγκη από το Δίκαιο της Ανάγκης να προχωρήσουμε στην εισαγωγή και υιοθέτηση θεσμών και συστήματος ελέγχου κατά τα πρότυπα των checks and balances που ισχύουν αλλού, προκειμένου να ελέγχουμε και να προλαμβάνουμε τα γεγονότα. Δεν το πράξαμε. Όπως δεν πράξαμε τίποτε προκειμένου να προλάβουμε την ασυδοσία των τραπεζών, τη χειραγώγηση του Χρηματιστηρίου πιο παλαιά, την άκριτη παραχώρηση εξουσιών σε ένα (μονοπρόσωπο ή πολυπρόσωπο δεν έχει σημασία) όργανο το οποίο πολλές φορές επέδειξε

Πριν από κάποια χρόνια οι μετρήσεις έδειχναν ότι ο πλέον αγαπητός και θεωρούμενος ως σοβαρός θεσμός ήταν οι τράπεζες, προφανώς διότι αποτελούσαν πάντα τον αόρατο «δικτάτορα», ο οποίος κινούσε τα νήματα της εξουσίας κατά περίπτωση. Σε αυτό το παράδοχο συνέτεινε ασφαλώς και ο τύπος, ο καλύτερος πελάτης του οποίου ήταν πάντα το τραπεζικό κεφάλαιο.

Υστεροφύγε ως κοινωνία στην ευαισθησία και στο μέτρο, στον σεβασμό προς τον συνάνθρωπο.

συμπεριφορά καταχρηστική της εξουσίας που του δόθηκε. Θυμίζω ότι πριν από κάποια χρόνια οι μετρήσεις της κοινής γνώμης έδειχναν ότι ο πλέον αγαπητός και θεωρούμενος ως σοβαρός θεσμός στην Κύπρο ήταν οι τράπεζες, προφανώς διότι αποτελούσαν πάντα τον αόρατο «δικτάτορα», ο οποίος κινούσε τα νήματα της εξουσίας κατά περίπτωση. Σε αυτό το παράδοχο συνέτεινε ασφαλώς και ο τύπος, ο καλύτερος πελάτης του οποίου ήταν πάντα το τραπεζικό κεφάλαιο.

Υστεροφύγε ως κοινωνία στην ευαισθησία και στο μέτρο, στον σεβασμό προς τον συνάνθρωπο.

Όπως φαίνεται από τις αντιδράσεις για την αποκάλυψη της παθογένειας και του δικαστικού μας συστήματος, αναλόγως των προσώπων ή των συμφερόντων ή των συμπαθειών ή αντιπαθειών μας είναι και οι αντιδράσεις μας.

Με αυτές τις προσεγγίσεις και νοοτροπία είναι βέβαιο ότι παραμένουμε και θα παραμείνουμε στο ίδιο έργο θεατές και στην ίδια τροχιά και πορεία μέσω του αυτόματου πιλότου για να θυμηθούμε τη ρήση του Γλαύκου Κληρίδη και Κύριος οίδε πού οδηγούμαστε.

Ο κ. Κωστής Ευσταθίου είναι δικηγόρος και βουλευτής του ΚΣ ΕΔΕΚ.

Η Greco έπιασε αδιάβαστο το σύστημα

Στην Κύπρο αντιπροσωπεία της Επιτροπής η κάθοδος της οποίας ενδέχεται να προκαλέσει αλλαγές στον χώρο της Δικαιοσύνης

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Η αναμενόμενη κάθοδος στην Κύπρο αντιπροσωπείας της Ομάδας Κρατών του Συμβουλίου της Ευρώπης, κατά της διαφθοράς (GRECO), όπως όλα δείχνουν ότι θα είναι η πρώτη συντεταγμένη εμπλοκή οργάνου, στα ευρύτερα ζητήματα δικαιοσύνης που έχουν εγείρει οι καταγγελίες του δικηγόρου Νίκου Κληρίδη. Με εξαίρεση τον θόρυβο που προκλήθηκε, ο πυρήνας των καταγγελιών Ν. Κληρίδη αλλά και τα όσα είπε στην ανακοίνωσή του ο γενικός εισαγγελέας Κώστας Κληρίδης, όχι μόνο δεν έχουν δρομολογήσει περαιτέρω εξελίξεις, αλλά η διαφανόμενη τάση είναι τα ζητήματα που έχουν ανακύψει να κινδυνεύουν να πέσουν στα αζήτητα.

Η εμπλοκή του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου (ΠΔΣ) δεν δικαιώσε τις προσδοκίες που υπήρχαν, μιας και το όργανο των δικηγόρων τήρησε αποστάσεις ασφαλείας, τόσο από τις καταγγελίες όσο και από τους επικρινόμενους ανώτατους δικαστικούς λειτουργούς. Στη δε μεγάλη εικόνα που αφορά το σύστημα απονομής δικαιοσύνης της Κύπρου, ο ΠΔΣ προσπάθησε τις καταγγελίες, αλλά και τα όσα διατύπωσε δημοσίως ο γενικός εισαγγελέας, κάνοντας κάποιες αναφορές στις επισημάνσεις που έχουν γίνει από την GRECO, αλλά και τον ίδιο. Σε πολιτικό επίπεδο η τακτική της κυβερνητικής πλευράς είναι η αναμονή και η υποχώρηση των υψηλών δημόσιων τόνων. Η εδώ παρουσία της GRECO πιστεύεται ότι θα είναι η απαραίτητη εξέλιξη, κυρίως σε νομοθετικό επίπεδο. Το ερώτημα το οποίο, ωστόσο, τίθεται είναι πως η Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης μπορεί να επιφέρει τις απαιτούμενες

Στην τελευταία έκθεση της η Greco καταλήγει στο συμπέρασμα πως οι τέσσερις συστάσεις της προς το Ανώτατο Δικαστήριο είτε έχουν εφαρμοστεί μερικώς είτε δεν έχουν υιοθετηθεί. Δύο από αυτές σχετίζονται με ζητήματα ηθικής των Δικαστών καθώς και σύνθεσης του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου.

μεταρρυθμίσεις στο Δικαστικό Σύστημα της Κύπρου.

Τον Φεβρουάριο

Η επίσκεψη της αντιπροσωπείας της GRECO θα πραγματοποιηθεί, όπως ανακοινώθηκε επίσημα, στις 7 με 8 Φεβρουαρίου. Ζητούμενο θα είναι ο έλεγχος συμμόρφωσης της Κυπριακής Δημοκρατίας με την έκθεση του τέταρτου κύκλου αξιολόγησης του περασμένου Ιουνίου, σε σχέση με τα όσα λαμβάνουν χώρα τελευταία στο χώρο της Δικαιοσύνης. Στην εν λόγω έκθεση η GRECO διατύπωσε 16 συστάσεις προς την Κύπρο, που αφορούν τα μέλη της Βουλής, δικαστές και τις εισαγγελικές αρχές. Με βάση το περιεχόμενο της έκθεσης φαίνεται πως η Επιτροπή κατά της διαφθοράς, παρακολουθεί στενά το Δικαστικό Σύστημα της Κύπρου με τέσσερις συστάσεις, ελέγχοντας τα επίπεδα συμμόρφωσης. Η διαπι-

σωση της έκθεσης είναι πως από τις 16 συστάσεις, η Κύπρος έχει συμμορφωθεί μόνο με τις 2, ενώ σε ό,τι αφορά το Δικαστικό Σύστημα η Κύπρος δεν εμφανίζεται να έχει συμμορφωθεί πλήρως με καμία από αυτές. Αυτό που προκαλεί εντύπωση από το περιεχόμενο της έκθεσης είναι πως η GRECO έχει εντοπίσει ζητήματα που αφορούν τη σύνθεση δικαστηρίων, αλλά και ζητημάτων συγγενικών ή άλλων σχέσεων Δικαστών με διάδικους, ωστόσο, επί του προκειμένου δεν υπήρξαν αλλαγές.

Σύνθεση ΑΔΣ

Υπό τον τίτλο «Πρόληψη Διαφθοράς σε σχέση με δικαστές» καταγράφεται η εικόνα που επικρατεί με τη σύνθεση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου (ΑΔΣ), καθώς και οι αλλαγές που είχαν προταθεί. Στην έκθεση εκφράζεται η λύπη της Greco για την απουσία οποι-

ωνδήποτε αλλαγών, στη σύνθεση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου στη βάση των συστάσεων που έχουν γίνει. Η GRECO επί του προκειμένου είχε εισηγηθεί πως θα ήταν προς όφελος του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου μια πιο πλατιά εκπροσώπηση του δικαστικού συστήματος και με δικαστές από κατώτερα Δικαστήρια, στα πρότυπα του Συμβουλευτικού Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Δικαστών (CCJE). Πρακτική που θεωρείται αποτρεπτικός παράγοντας για φαινόμενα αυτοπροστασίας και διορισμών, φίλων, συγγενών σε θέσεις εξουσίας, χωρίς θέωση των προσόντων τους. Όπως σημειώνεται η σύσταση στηρίζεται στη λογική πως «η σύνθεση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου να υποκείται σε μια διαδικασία αντανάκλασης και φαίνεται ότι αυτή η διαδικασία δεν έχει συμπληρωθεί ακόμη». Η θέση των δικαστικών αρχών της

Κύπρου, όπως καταγράφεται στην έκθεση είναι πως «το Ανώτατο Δικαστήριο έχει εξετάσει την πιο πάνω σύσταση και είναι της άποψης ότι ο σκοπός του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, εξυπηρετείται καλύτερα με το να συνεχίσει να απαρτίζεται μόνο από δικαστές για να εξασφαλιστεί και να διατηρηθεί η δικαστική ανεξαρτησία».

Διορισμοί - προαγωγές

Η έκθεση καταπιάνεται και με το κεφάλαιο διορισμού και προαγωγών Δικαστών, διαδικασίες οι οποίες όπως υποδεικνύει θα πρέπει να διέπονται από συγκεκριμένα και αντικειμενικά κριτήρια τα οποία θα πρέπει να είναι εις γνώση των πολιτών. Η θέση των δικαστικών αρχών της Κύπρου είναι πως το σύστημα διορισμού και προαγωγής στηρίζεται στις αξίες, προσόντα και αρχαιότητα. Θεωρείται πως το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο καθώς και η ερμηνεία του, από τη νομολογία «μόνο άτομα με άψογο ήθος, χαρακτήρα και υψηλή επαγγελματική ικανότητα μπορούν να διορισθούν ως δικαστές από τις τάξεις των ασκούμενων δικηγόρων. Στην έκθεση καταγράφεται επίσης πως οι κυπριακές αρχές θεωρούν ότι δεν υπήρξε καμία περίπτωση διαφθοράς, σε δικαστές. Παρά ταύτα, όπως σημειώνεται, το Ανώτατο Δικαστήριο είναι διατεθειμένο να προχωρήσει σε ορισμένες αλλαγές με την κωδικοποίηση ορισμένων διαφανών, αντικειμενικών κριτηρίων για τον διορισμό και προαγωγή των δικαστών. Επίσης, το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο θα προχωρήσει με τις απαραίτητες αλλαγές στα αρχεία των διαδικασιών διορισμού και προαγωγών. Η θέση της GRECO είναι πως η σύσταση έχει εφαρμοστεί μερικώς.

Κώδικας ηθικής

Εδώ η Επιτροπή προτρέπει τις κυπριακές αρχές να προχωρήσουν στη σύσταση και υιοθέτηση ενός κώδικα ηθικής και συμπεριφοράς. Σκοπός του κώδικα θα είναι η εισαγωγή προτύπων που θα προσφέρουν καθοδήγηση, σε τομείς όπως η σύγκρουση συμφερόντων και θέματα ακεραιότητας των δικαστικών λειτουργών. Στο κομμάτι αυτό, οι κυπριακές δικαστικές αρχές αν και θεωρούν πως υπάρχουν πρόνοιες στο Σύνταγμα, για τερματισμό της υπηρεσίας ενός δικαστή έχουν αποφασίσει να εισηγηθούν τροποποιήσεις λαμβάνοντας υπόψη τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ), καθώς επίσης και τις συστάσεις του Venice Commission και του Συμβουλευτικού Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Δικαστών (CCJE), όπως αναφέρεται στην έκθεση. Η GRECO αν και εμφανίζεται θετική για το λόγο ότι η υλοποίηση εκκρεμεί, καταλήγει στο συμπέρασμα πως η εν λόγω σύσταση δεν έχει εφαρμοστεί.

Εκπαίδευση δικαστών

Η τελευταία εισήγηση της GRECO αφορά την εκπαίδευση των δικαστών σε ζητήματα δικαστικής ηθικής, συγκρούσεις συμφερόντων και πρόληψη διαφθοράς, στα πρότυπα ευρωπαϊκών διατάξεων και πρακτικών. Παρά τη δημιουργία Γραφείου Μεταρρυθμίσεων και Δικαστικής Εκπαίδευσης με τα ζητήματα που θίγονται από την GRECO, η έκθεση θεωρεί πως οι συστάσεις δεν έχουν υλοποιηθεί πλήρως. Ως εκ τούτου η συγκεκριμένη σύσταση θεωρείται πως έχει υλοποιηθεί μερικώς.

ΟΛΟΤΕΛΑ ΝΕΟ RAV4.

TOYOTA

ALWAYS A BETTER WAY

SUV. Υβριδικό. Χωρίς συμβιβασμούς.

Η υβριδική τεχνολογία Toyota επόμενης γενιάς, με την προηγμένη αυτοφορτιζόμενη της κίνηση, είναι εδώ. Ζήσε μια μοναδική οδηγική εμπειρία με υψηλή ιπποδύναμη 218hp και εξαιρετικά χαμηλή κατανάλωση. Οδήγησέ το τώρα!

ΔΙΚΡΑΝ ΟΥΖΟΥΝΙΑΝ & ΣΙΑ ΛΤΔ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ: ΤΗΛ. 22 400000 | ΛΕΜΕΣΟΣ: ΤΗΛ. 25 713000 | ΛΑΡΝΑΚΑ: ΤΗΛ. 24 658645 | ΠΑΦΟΣ: ΤΗΛ. 26 960600 | ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ: ΤΗΛ. 23 740200

www.toyota.com.cy | info@toyota-cyprus.com | ToyotaCyprus

*Η μηνιαία δόση έχει υπολογιστεί βάσει του σχεδίου Toyota Flex, με προκαταβολή 25% και υπόκειται στην έγκριση της τράπεζας. Κατανάλωση καυσίμων (συνδ): 4.5 - 4.6λ/100χλμ. Εκπομπή CO₂ (συνδ): 102 - 105 γρ/χλμ

ΑΠΟ €29,900 Ή

ΑΠΟ €376*/ΜΗΝΑ **ToyotaFlex**
3 ΧΡΟΝΙΑ ΔΩΡΕΑΝ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ & ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στο φως οι φαμίλιες που δικάζουν την Κύπρο

Οι διαδρομές «επώνυμων» δικηγόρων και δικαστών που τους οδήγησαν σε ύπατα αξιώματα και κάποιους στην εσωτερική ρήξη

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Τον 15ο αιώνα, η οικογένεια των Μεδίκων, έμποροι υφασμάτων και τραπεζίτες στη Φλωρεντία, διακρίθηκαν στον δημόσιο βίο και κατάφεραν να γίνουν η πιο ισχυρή δύναμη στην Ευρώπη, μία δυναστεία που επικράτησε περισσότερο από τέσσερις αιώνες. Οι Μέδικοι και συγκεκριμένα ο Κόζιμο ο Πρεσβύτερος ήταν οι ιδρυτές του πρώτου πτωχικού ιδρύματος της Ευρώπης με υποκαταστήματα σε Ρώμη, Βενετία, Πίζα, Μιλάνο, Γενεύη και Λονδίνο, έχοντας στο πελατολόγιό τους πάπες, βασιλείς και ηγεμόνες και επηρέαζαν πολιτική διπλωματία και τέχνη. Από την οικογένεια προέκυψαν πάπες, ενώ δύο γυναίκες κατάφεραν να ανέλθουν στον βασιλικό θρόνο της Γαλλίας. Είχαν, μάλιστα, για ένα διάστημα εξοριστεί μετά από εξέγερση των πολιτών για διαφθορά, αλλά επανήλθαν και συνέχισαν δυναμικά το έργο τους. Πώς συνδέεται ο Οίκος των Μεδίκων με τον χώρο της δικαιοσύνης στην Κύπρο; Κάποιοι απαντάνε πως δεν συνδέεται καθόλου, άλλοι βεβαίως γελάνε σκαπτικά. Όταν στα μέσα Ιανουαρίου του Δεκεμβρίου, μετά την απαλλαγή του Α. Ηλιάδη

Αναστάτωση επικρατεί στο Ανώτατο με μέλη να ανησυχούν για τις προεκτάσεις που τείνει να λάβει το ζήτημα. Μάλιστα κανείς πλην του Σ. Ναθαναήλ δεν παρευρέθηκε στο Ανώτατο την Παρασκευή.

Λέγεται πως ο Πόλυς Πολυβίου είναι το δεσμεϊν και το λύειν στο Ανώτατο, κινούμενος με υπερβολική άνεση εντός και εκτός των χώρων του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

και του Γ. Κυπρή από το Κακούργιο δικείο για την τρίτη υπόθεση της Τράπεζας Κύπρου, ο Κώστας Τσαγγαρίδης κατήγγειλε τον γενικό εισαγγελέα μέσω ανάρτησής του στο facebook ότι «με την αθώωση των τραπεζιτών της Τράπεζας Κύπρου ολοκλήρωσε την εργολαβία συννενοχής στο οικονομικό έγκλημα» ο αδελφός του, Νίκος Κληρίδης ανταπαντούσε πως «η ενοικιοκρατία έχει δυστυχώς επεκταθεί και στο δικαστικό σώμα. Τα δικαστήριά μας ελέγχονται από το δικηγορικό γραφείο 'Πολυβίου και Χρυσσαφίνης'». Δεν υπάρχει δικαστής του Ανωτάτου που να μην έχει παιδί του στο δικηγορικό γραφείο που προσωθεί τα συμφέροντα των τραπεζών», καλώντας τους πολίτες να ξυπνήσουν.

Στα πηγαδάκια των δικηγόρων ήταν κοινό μυστικό, όμως στην υπόλοιπη κοινωνία κάποιοι θεωρούσαν την τοποθέτηση μάλλον γραφική από κάποιο που έχει άγνοια κινδύνου προφανώς, άλλη μία προσπάθεια στήριξης του μικρού του αδελφού, ενώ αρκετοί έμειναν άφωνοι με τις αποκάλυψεις, ενισχύοντας τις φωνές που λένε πως ο Οίκος των Μεδίκων δεν αποτελεί μία ιστορία που ανήκει στο μακρινό παρελθόν της γηραιάς Ηπείρου.

Οι επίγονοι

«Γιατί τώρα;» διερωτήθηκαν πολλοί όταν είδαν τον Νίκο Κληρίδη να ανοίγει το κεφάλαιο της διασύνδεσης του δικηγορικού Χρυσσαφίνης και Πολυβίου με τους επιγόνους των μελών του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Ήταν άλλωστε ένα κοινό μυστικό που συζητείτο στα πηγαδάκια περίξυ που κυλιέται τον δικαστηρίων αλλά έμενε ως εκεί, καθώς όπως λέγεται ο Πόλυς Πολυβίου που το δεσμεϊν και το λύειν στο Ανώτατο και κανείς δεν ήθελε να βρεθεί απέναντί του. Ενδεικτικό όπως λένε ότι περιφέρεται με άνεση στον χώρο μέσα και εντός των αιθουσών του Ανωτάτου Δικαστηρίου. «Πού είναι η είδηση;» λένε άλλοι διερωτούμενοι πού θα πρέπει να εργάζονται οι επίγονοι δικαστών με καλές σπουδές, αν όχι σε ένα από τα πιο μεγάλα και δυνατά δικηγορικά γραφεία. «Όταν αυτό το δικηγορικό γραφείο έχει το 80% των υποθέσεων ενός κρηματοπιστωτικού ιδρύματος και βάζει των στατιστικών ερευνών που πήρε από το αρχιπρωτοκολληπείο ο Νίκος Κληρίδης σε ποσοστό 98% τα Δικαστήρια εκδίδουν αποφάσεις

Ο Κώστας Κληρίδης και ο Μύρωνας Νικολάτος είχαν μία στενή προσωπική σχέση, η οποία διαταράχθηκε όταν παρατήρησε ο πρώτος πως όλες αποφάσεις που αφορούσαν την Τρ. Κύπρου ως διά μαγείας έπεφταν στο Ανώτατο Δικαστήριο.

αποκλειστικά υπέρ της Τράπεζας Κύπρου τότε υπάρχει θέμα» απαντούσε άλλοι κύκλοι.

Το παρασκήνιο

Ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος ζήτησε αμέσως στοιχεία για όσα κατήγγειλε ο Νίκος Κληρίδης όμως, όπως δηλώνουν μέλη, δεν ανέμεναν πλήρη καταγραφή που να στηρίζει πλήρως και ο γενικός εισαγγελέας. Υπάρχουν και οι φωνές που λένε πως εντός του συλλόγου κάποιοι έβλεπαν με δυσφορία τον Νίκο Κληρίδη και τη γενικότερη στάση του και θεωρούσαν πως αυτή ακριβώς η κίνηση θα μπορούσε να ήταν η ιδανική ευκαιρία για τη διαγραφή του από τον σύλλογο. Κανείς βεβαίως δεν ανέμενε να επανέλθει τόσο σύντομα με στοιχεία που δεν διέψευσε κανένας, ούτε βεβαίως να τύχει της πλήρους στήριξης των άλλων όπως ο Χρίστος Κληρίδης, ο Λάρος Βραχίμης και ιδιαίτερος της στήριξης του γενικού εισαγγελέα. Κίνηση που έφερε σε αμηχανία τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο για το πώς θα μπορούσε να κινηθεί από δω και πέρα, εξαιτίας και των στενών δεσμών που έχει η ηγεσία με τον πρόεδρο και μέλη του Ανωτάτου.

Ήγειρε και ερωτήματα σε νομικούς κύκλους οι οποίοι είχαν την εντύπωση πως οι σχέσεις Κώστα Κληρίδη με το Ανώτατο Δικαστήριο ήταν άριστες. Άριστες, όχι μόνο γιατί ο ίδιος ήταν δικαστής του Ανωτάτου προτού διοριστεί στη Γενική Εισαγγελία, αλλά και γιατί ως γνωστόν ο γενικός εισαγγελέας είχε πολύ καλές προσωπικές σχέσεις με τον πρόεδρό του, Μύ-

ρωνας Νικολάτος, με τον οποίο πήγαιναν χρόνια διακοπές μαζί οικογενειακά.

Τι μεσολάβησε και οι καλές σχέσεις Κληρίδη-Νικολάτου διαταράχθηκαν σε σημείο που ο γενικός εισαγγελέας να τον αδειάζει πλήρως στο θέμα των αξιόγραφων; Προφανώς και η επιστολή του Νίκου Κληρίδη προς τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο δεν έγινε στην άγνοια του γενικού εισαγγελέα. Ο Κώστας Κληρίδης δεχόταν εδώ και καιρό πιέσεις τόσο από ΜΜΕ, όσο

Ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος ζήτησε στοιχεία από τον Νίκο Κληρίδη ωστόσο αιολο είναι τι προτιμάει να κάνει με αυτά.

και από άλλους κύκλους για την καθυστέρηση γύρω από το οικονομικό έγκλημα. Πιέσεις και επιπρόσφατες που αν λάβουμε υπόψη τις πρόσφατες του αποκάλυψες για τις στομαχικές διαταραχές που του προκάλεσε δημοσίευμα του «Πολίτη» φαίνεται να τον ενοχλούσαν εντόνως. Κύκλοι του στενού του περιβάλλοντος αναφέρουν μάλιστα πως για τον ίδιο η υστεροφημία ήταν ένας πολύ σημαντικός αν όχι ο κύριος λόγος για τον οποίο κινούνταν ήταν για να μη στιγματιστούν. Η μόνη κίνηση που κατέδειξε μία σχετική αντίδραση προς τις προεκτάσεις που λαμβάνει το θέμα, είναι η πρόσφατη παραι-

Οι επίγονοι πρώην και νυν μελών του Ανωτάτου και άλλων δικαστών που εργοδοτούνται στο Δικηγορικό Γραφείο Χρυσσαφίνης και Πολυβίου

Στέλιος Ναθαναήλ
Θυγατέρα και γαμπρός στο Γραφείο Χρυσσαφίνης και Πολυβίου.

Λεωνίδας Παρπαρίνος
Θυγατέρα η οποία παραιτήθηκε πρόσφατα.

Μιχαλάκης Χριστοδούλου
(Δικαστής Ανωτάτου Δικαστηρίου)
Γιος της συζύγου του (επίσης δικαστού στο Επαρχιακό Δικαστήριο) Στάλως Χατζηγιάννη.

Κώστας Παμπαλλής
(Δικαστής Ανωτάτου Δικαστηρίου)
Εργάστηκε για χρόνια στο Γραφείο Χρυσσαφίνης και Πολυβίου.

Αμιλίος Λιάτσος
(Δικαστής Ανωτάτου Δικαστηρίου)
Η σύζυγός του εργάστηκε για χρόνια στο γραφείο του Χρ. Τριανταφυλλίδη πρώτου ξαδέλφου της συζύγου του Πολυβίου.

Ανδρέας Κραμβής
(πρώην δικαστής Ανωτάτου Δικαστηρίου)
Γιος και γαμπρός.

Λεμονιά Κουτζίανη
(πρώην δικαστής Επαρχιακού Δικαστηρίου)
Θυγατέρα.

Τεύκρος Οικονόμου

Η σύζυγός του ήταν ανώτερη υπάλληλος της Τράπεζας Κύπρου και αφυπηρέτησε πρόσφατα. Ο κ. Οικονόμου συμμετείχε στην αθωωτική απόφαση κατά πλειοψηφίας που εξεδόθη στις Εφέςεις 2/2018 και 3/2018 και αθώωσε τον Ανδρέα Ηλιάδη και την Τράπεζα Κύπρου στις κατηγορίες χειραγώγησης της αγοράς.

κάποιο νομικοί κύκλοι, ενώ άλλοι αντικρούουν πως δικαιολογημένα καθυστέρησαν, καθώς χρειάζονταν αρκετή προεργασία για να μην πέσουν. Το περίεργο για την εισαγγελία ήταν ότι παρά την απαραίτητη προεργασία, όλες υποθέσεις αφορούσαν την Τράπεζα Κύπρου και έβρισκαν τον δρόμο του Ανωτάτου ως διά μαγείας έπεφταν. Η απαλλαγή δε του Α. Ηλιάδη και του Γ. Κυπρή από το Κακούργιο δικείο για την τρίτη υπόθεση της Τράπεζας Κύπρου αποτέλεσε την κορυφή του παγόβουνου, ανοίγοντας μέτωπο και με το ανώτατο και με τον άλλοτε στενό του φίλο και κουμπάρο Πόλυ Πολυβίου.

Αμηχανία στο Ανώτατο

Οι αποκάλυψεις, αλλά και η στάση του Κώστα Κληρίδη προκάλεσε μεγάλη αναστάτωση στο Ανώτατο Δικαστήριο. Αναστάτωση που βεβαίως δεν μεταφράζεται στην παραιτήση κανενός εκ των μελών ως κίνηση ευθιξίας όπως λένε οι καλά γνωρίζοντες. Σύμφωνα με ηγεμους πηγές πολλοί φοβούνται για τις προεκτάσεις που θα λάβει το ζήτημα και θεωρούν πως θα έπρεπε να εφαρμοσούν όσα προνοούσε το ΕΔΑΔ στη υπόθεση Νικόλας εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας για να αποφευχθεί η εν λόγω κατάληξη. Όπως λέγεται άλλωστε σε νομικούς κύκλους ο λόγος που αρκετοί αντίδικοι σε υποθέσεις σύγκρουσης συμφερόντων δεν έθιγαν ζήτημα σύγκρουσης συμφερόντων ήταν για να μη στιγματιστούν. Η μόνη κίνηση που κατέδειξε μία σχετική αντίδραση προς τις προεκτάσεις που λαμβάνει το θέμα, είναι η πρόσφατη παραι-

τηση της θυγατέρας του Λεωνίδα Παρπαρίνου από το γραφείο Χρυσσαφίνης και Πολυβίου ως κίνηση συμμόρφωσης. Ενδεικτικό, πάντως, της αναστάτωσης είναι και το γεγονός ότι την περασμένη Παρασκευή, την ημέρα που διοργανώθηκε η διαμαρτυρία των κατοίκων αξιογράφων, έξω από το Ανώτατο Δικαστήριο, όλοι πλην του Στέλιου Ναθαναήλ απουσίαζαν από τον χώρο.

Η περίπτωση Νικολάτου

Τι γίνεται όμως στην περίπτωση του Μύρωνας Νικολάτου; Όπως αναφέρουν πηγές, μπορεί οι δεσμοί των επιγόνων μελών του Ανωτάτου με το δικηγορικό Χρυσσαφίνης και Πολυβίου να ήταν γνωστοί όμως κανείς δεν γνώριζε για την υπόθεση με τα αξιόγραφα. Καθόλου τυχαίο που το Ανώτατο Δικαστήριο τήρησε σαφείς αποστάσεις από το θέμα, αφήνοντας τον πρόεδρο να βγάλει ο ίδιος προσωπική ανακοίνωση εξηγώντας τι ακριβώς διημιέφθη. Σημειώνεται μάλιστα πως μέλος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η Δέσπω Μιχαηλίδου, πρότεινε στον κ. Νικολάτο να παραιτηθεί, με τον ίδιο να αρνείται, καθώς όπως ανέφερε αυτό θα είναι παραδοχή ενοχής και σύμφωνα με τον ίδιο δεν έκανε κάτι παράνομο. Καθόλου τυχαίο, άλλωστε, πως μεσοσύσης της μεγάλης κρίσης παρέρθηκε κανονικά στην παρουσίαση του βιβλίου του τώως προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου Γεωργίου Πικί, κάνοντας τον προγραμματισμένο χαιρετισμό του και αναφέροντας σε όσους τον ρώτησαν πως δεν είχε την πρόθεση να παραιτηθεί.

Τα λεγόμενα τζάκια και ποιος είναι ποιος

Χρυσσαφίνης και Πολυβίου, οικογένεια Κληρίδη, Τριανταφυλλίδη και Τριανταφυλλίδη αποτελούν τις οικογένειες που βρίσκονται εδώ και χρόνια στον χώρο της δικαιοσύνης. Ο Κρίτυνας Τριανταφυλλίδης ήταν επαρχιακός δικαστής και γενικός εισαγγελέας παππούς του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου του ΔΣΥ Νίκου Τριανταφυλλίδη, ο οποίος σταμάτησε να ασκεί τα δικηγορικά του καθήκοντα άμα τη εκλογή του στο κοινοβούλιο. Η οικογένεια Κληρίδη προέρχεται από τον λογογράφο Νέαρχο Κληρίδη, αδελφό του Ιωάννη Κληρίδη πατέρα του Γλαύκου Κληρίδη. Παιδιά του Νέαρχου Κληρίδη είναι ο Λεύκος και Φοίβος Κληρίδης. Ο Λεύκος Κληρίδης ήταν πρώην πρόεδρος του παγκύπριου δικηγορικού συλλόγου επί τρεις τριετίες και ασκούσε τη δικηγορία για πολλά χρόνια. Παιδιά του είναι ο νυν γενικός εισαγγελέας Κώστας Κληρίδης και ο δικηγόρος Νίκος Κληρίδης. Ο Φοίβος Κληρίδης ήταν για χρόνια δικηγόρος και πρώην υπουργός Δικαιοσύνης επί Σπύρου Κυπριανού. Γιος του είναι ο γνωστός δικηγόρος και πρώην βουλευτής Χρίστος Κληρίδης, ο οποίος έχει δικό του δικηγορικό γραφείο. Μεγάλη ιστορία και παράδοση στον χώρο της δικαιοσύνης έχει το δικηγορικό γραφείο Χρυσσαφίνης και Πολυβίου, το οποίο σύμφωνα με πρόσφατη ανακοίνωση του Πόλυ Πολυβίου έχει ιστορία 115 και πλέον χρόνων. Μεγάλη ιστορία στον χώρο της δικαιοσύνης, αλλά και δεσμούς με την Τράπεζα Κύπρου. Ο γνωστός δικηγόρος Κοκός Πολυβίου νυμφεύθηκε την κόρη του Γ. Χρυσσαφίνη δικηγόρου και αντιπρόεδρου της Τράπεζας Κύπρου από το 1936, προχωρώντας στη συγχώνευση του Χρυσσαφίνης και Πολυβίου. Ο γιος του Πόλυς Πολυβίου νυμφεύθηκε την κόρη του Σόλωνα Τριανταφυλλίδη προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας Κύπρου από το 1988 μέχρι και το 2005. Ο αδελφός του Σόλωνα Τριανταφυλλίδη, ήταν ο πρόεδρος ο πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου και μετέπειτα γενικός εισαγγελέας, ενώ και ο τρίτος αδελφός ο Άντης Τριανταφυλλίδης είναι γνωστός δικηγόρος. Γιος του Μιχαλάκη Τριανταφυλλίδη είναι ο γνωστός δικηγόρος Χρίστος Τριανταφυλλίδης.

Ο Πόλυς που υπάρχει πίσω από τον Πολυβίου

Με δύναμη από το παρελθόν επανήλθε ο γνωστός δικηγόρος μετά τις αποκαλύψεις Κληρίδη αλλά επί της ουσίας ήταν πάντα εδώ

Του ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ

Ημικανή αναζήτησης στο διαδικτυακό «έβγαλε» 74.500 αποτελέσματα για τον Πόλυ Πολυβίου. Πριν άλλων πρώτων συμπερασμάτων λοιπόν προκύπτει η βεβαιότητα πως θα πρέπει κανείς να βυθιστεί, αν έχει το κουράγιο, στην ανάγνωση για να βγάλει πόρισμα για τα έργα και τις ημέρες του, τα οποία όπως γίνεται κατανοητό είναι πολλά: «Μιλάμε για μια από τις προσωπικότητες της κυπριακής ζωής, η οποία έχει εγκალέσει Προέδρους μέσα από πορίσματα, αλλά και δημόσια μέσα από χειρισμούς του Κυπριακού. Τα εμφανή είναι τα λιγότερα» είπε στην εφημερίδα νομικός που ξέρει καλά το σύστημα της δικαιοσύνης και το ρόλο συγκεκριμένων οικογενειών που απασχολεί την επικαιρότητα και επανέφερε και το όνομα του κ. Πόλυ Πολυβίου σε αυτήν. Τι ήθελε να πει όμως η συγκεκριμένη πηγή; Πως για τον άνθρωπο και όχι τον δικηγόρο Πόλυ Πολυβίου ξέρουμε λίγα.

Πρόσωπο με πρόσωπο

Ο Πόλυς Πολυβίου γεννήθηκε στη Λευκωσία το 1949, ενώ ήδη δηλαδή το δικηγορικό γραφείο Χρυσοφάνης και Πολυβίου μετρούσε 46 χρόνια πορείας μέσα στην κυπριακή κοινωνία με μεγάλη επιρροή στα πολιτιστικά, πολιτικά αλλά και τραπέζια δρώμενα της Κύπρου του 20ού αιώνα. Πορεία η οποία έφτασε μέσω των δαιδαλωδών οικογενειακών οδών, στους απόγονους και επίγονους που σήμερα αποτελούν τις πλέον σημαντικές, όπως φαίνεται, οικογένειες στο σύστημα της εξουσίας της Λευκωσίας. Ο Πόλυς Πολυβίου εν προκειμένω, γόνος του Κοκκή Πολυβίου και εγγονός Χρυσοφάνη, είναι παντρεμένος με τη Γεωργία, πατέρα της οποίας ήταν

ο Σόλων Τριανταφυλλίδης, ο οποίος διετέλεσε μέλος του Δ.Σ. της Τράπεζας Κύπρου από το 1962 και πρόεδρος αυτής την περίοδο 1988-2005, και πρώτος ξάδελφος του τέως υπουργού Οικονομικών, Χαρίλαου Σταυράκη, καλαδέλφος με τον γενικό εισαγγελέα Κώστα Κληρίδη, αλλά και αδελφός της συζύγου του τέως υπουργού Δικαιοσύνης Κύπρου Χρυσοστομίδη. Αυτά καταγράφονται για να έχει ο αναγνώστης ένα μέρος της οικογενειακής εικόνας και της δυναμικής και επιρροής που αυτή εκπέμπει. Δεν είναι τυχαίο ότι τα όσα έγιναν γνωστά από τον αδελφό του γενικού εισαγγελέα Νίκο Κληρίδη για συγκεκριμένες υποθέσεις, είχαν στην πρώτη γραμμή την οικογενειακή και συγγενική διασύνδεση των δρώντων. Αυτό το στοιχείο άλλωστε, το συναπάντημα σε κάθε πτυχή της δικαιοσύνης στην Κύπρο

Φαινομενικά άνθρωπος χαμηλών τόνων, οδηγεί μικρομεσαία αυτοκίνητα, αποφεύγει να διατυμπανίζει πλούτο ενώ αρέσκειται στις λεγόμενες μικρές χαρές της ζωής.

και μέλους των ευρύτερων ή στενότερων ορίων συγκεκριμένων οικογενειών, είχε φέρει με το πέρασμα του χρόνου, όπως λένε νομικές πηγές, αίσθηση ηγεμονίας, η οποία όμως βγήκε στον αφρό όταν το ίδιο το σύστημα εξωτερίκευσε τις στρεβλώσεις του. Αν και φαινομενικά άνθρωπος χαμηλών τόνων, οδηγεί πάντα μικρομεσαία αυτοκίνητα, αποφεύγει να διατυμπανίζει πλούτο, ενώ αρέσκειται στις λεγόμενες μικρές χαρές της ζωής, ο Πόλυς Πολυβίου

Το συναπάντημα σε κάθε πτυχή της δικαιοσύνης στην Κύπρο και μέλους των ευρύτερων ή στενότερων ορίων συγκεκριμένων οικογενειών, είχε επιφέρει με το πέρασμα του χρόνου όπως λένε νομικές πηγές μια αίσθηση ηγεμονίας.

αναρριχήθηκε από νωρίς στα σκαλοπάτια της κυπριακής δημόσιας ζωής, δεδομένου και του φυσικού υπόβαθρου που τον στήριξε. Θεωρείται πως έχει ως κορυφαία του ικανότητα τη διορατική δικτύωση στα κέντρα και τους ανθρώπους επιρροής, με την επιτυχία του να είναι τόσο μεγάλη που τον έχει μετατρέψει τον ίδιο ως κύριο κέντρο της εκτός της πολιτικής εξουσίας του τόπου. Εννοείται ότι στην εξίσωση πρέπει να μπει και το ότι ο

κ. Πολυβίου καθιστούσε εαυτόν επίκαιρο από καιρό σε καιρό, με τη συνειδητή απόφασή του να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας για μια σειρά θεμάτων κυρίως πολιτικής υφής και επικαιρότητας.

Η αρχή και η συνέχεια

Από τη μαθητιώσα ακόμη νεολαία του Γυμνασίου Κύκκου, λέγεται πως ξεχώρισε ο Πόλυς Πολυβίου για τη δίψα του προς γνώση και

καλλιέργεια. Κάτι που τον ακολουθεί ως και σήμερα άλλωστε εφόσον δηλώνει, θαυμαστής των υψηλών τεχνών και δη όπερας και βάλς, τα οποία συνηθίζει να παρακολουθεί στην Βιέννη. Συνέταξε μελέτη 27 σελίδων πάνω στον Σεφέρη, δημοσιευμένη στο περιοδικό «Εφηβος Λευκωσίας» το 1967. Στη βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου Πρίνστον όσο και της Οξφόρδης δικά του βιβλία με μελέτες κυρίως πάνω στο Κυπριακό, θέμα στο οποίο εντύφωσε αρκετά νωρίς. Αρέσκειται μάλιστα πολλά από τα βιβλία του να τα αποστέλλει ως δώρα σε σημαντικές προσωπικότητες της κυπριακής ζωής. Είναι δε πραγματικότητα πως αν λάβει (συνήθως χωρίς λόγο ή και προειδοποίηση) κάποιος βιβλίο από τον κ. Πολυβίου θεωρείται πως είτε είναι πλέον σημαντικός παράγοντας της Κύπρου είτε ο αποστολέας θέλει να του καταστήσει εμφαντικά πως τον παρακολουθεί, όχι πάντα με θετικά αισθήματα. Διετέλεσε μέλος της διαπραγματευτικής ομάδας του Γλαύκου Κληρίδη στη Διάσκεψη της Γενεύης τον Αύγουστο του 1974 και εκεί, όπως έχει δημοσιευτεί, ζήτησε και εξασφάλισε πρόσβαση σε σημαντικά έγγραφα, μέρος των οποίων δημοσίευσε στα βιβλία που εξέδωσε. Την περίοδο εκείνη μάλιστα και μέχρι το 1980 δίδαξε τη νομική κυρίως στην Οξφόρδη. Πάνω από όλα όμως, από το 1980 και μετά, πρωταγωνιστεί στη δημόσια κυπριακή ζωή φέρων την ιδιότητα του νομικού συμβούλου στις περισσότερες εταιρείες και οργανισμούς που καθορίζουν την καθημερινότητα στην Κύπρο.

Ως σύμβουλος

Γεγονός είναι πως το όνομα του Πόλυ Πολυβίου συντάχθηκε με μεγάλες νομικές υποθέσεις που απα-

κόλλησαν την Κύπρο. Δύο εξ αυτών και οι πλέον νωπές στη συλλογική μνήμη, αφορούν το αεροπορικό δυστύχημα της Ήλιος και η έκρηξη στο Μαρί. Ήταν δικηγόρος υπεράσπισης της εταιρείας Ajjet Aviation (πρώην Ήλιος) στην πολυκροτη δίκη και επικεφαλής της μονομελούς Ερευνητικής Επιτροπής, διορισμένος από το Υπουργικό Συμβούλιο για τη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με την έκρηξη που συνέβη την 11η Ιουλίου 2011 στη Ναυτική Βάση Ευάγγελος Φλωράκης, στο Μαρί. Το πόρισμα δε που παρέδωσε ξεσπάωσε θύελλα αντιδράσεων από την τότε κυβέρνηση, ενώ κατά πολυλούς έκρινε πολλά στην πορεία που πήρε πολιτικά ο τόπος. Διετέλεσε σύμβουλος της Εκκλησίας της Κύπρου όπως και της Τράπεζας Κύπρου, γεγονός που μας πάει μερικά χρόνια πίσω και στην ανάληψη των καθηκόντων του Αρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Β' ο οποίος τον απομάκρυνε, το ίδιο και η Τράπεζα Κύπρου, διότι δεν ειδικαιούτο να είναι μέλος του συμβουλίου και ταυτόχρονα νομικός της σύμβουλος. Ο ίδιος συνακόλουθα προτίμησε τις παχυλές αμοιβές ως ο κύριος νομικός σύμβουλος της Τράπεζας Κύπρου παρά στο Διοικητικό της Συμβούλιο. Έχει συγγράψει πάνω από 20 βιβλία για το Κυπριακό και τη νομική, ανακηρύχθηκε επίτιμος διδάκτορας στο πανεπιστήμιο Κύπρου, σύμβουλος και μέλος της διαπραγματευτικής ομάδας για το Κυπριακό, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου των Γενικών Ασφαλειών Κύπρου Λτδ, ενώ το δικηγορικό γραφείο Χρυσοφάνης Πολυβίου είναι μεταξύ άλλων νομικός σύμβουλος πέραν της Τράπεζας Κύπρου σε πολλούς οργανισμούς, όπως το ΠΙΚ, το Ινστιτούτο Alpha Bank, οργανισμών ούτο Γενετικής, το Ινστιτούτο Κύπρου, η Alpha Bank κ.ά.

Limassol
Marina

luxury living • yachting
dining • shopping

NEW F&B SPACE FOR RENT

Join the island's most vibrant destination for living, yachting, dining and shopping. Be a part of the beating heart of Limassol's commercial offering at the tail end of our thriving seafont.

To receive more information and the tender documents, please contact www.limassolmarina.com/news

Deadline for completed tender applications:
4th February 2019

Previous experience in the F&B sector is required.

Living on the sea

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Του ΣΩΤΗΡΗ ΔΡΑΚΟΥ

Δημοκρατία στη Δικαιοσύνη και ο θεσμός των ενόρκων

Όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν το σύστημα ενόρκων, εκτός από την Κύπρο.

Πενήντα χώρες σήμερα λειτουργούν το σύστημα ενόρκων στη δικαιοσύνη τους. Από αυτές, περιλαμβανομένης της Ρωσίας, Ισπανίας και Νότιας Κορέας, εισήγαγαν το σύστημα ενόρκων τους τα τελευταία 29 χρόνια. Επιπλέον, μερικές χώρες, επιπρόσθετα των πενήντα, εφαρμόζουν κάποια λαϊκή εκπροσώπηση στη δικαιοσύνη τους. Όλα τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν το σύστημα ενόρκων, εκτός από την Κύπρο. Οι ενόρκοι είναι μια ομάδα ανεξάρτητων πολιτών, οι οποίοι επιλέγονται αντικειμενικά από έναν κατάλογο και που δεν έχουν ενδιαφέρον στην υπόθεση (ποινική ή αστική), ούτε η απόφασή τους είναι χρωματισμένη με τη συννηθισμένη πείρα που αποκτούν οι νομικοί στα δικαστήρια. Κατά τη δίκη, οι ενόρκοι μπορεί να ερωτηθούν από τους συνηγούς και να ζητηθεί η εξαίρεσή τους, αν υπάρχει ίκνος σχέσης ή ενδιαφέροντός τους στην υπόθεση. Φυσικά, επινοήθηκε ο θεσμός αυτός από τους Αρχαίους

Ο λαός της Κύπρου, δικαιούται να γευθεί το δικαίωμα, της συμμετοχής στην απονομή της δικαιοσύνης του τόπου.

«Η δίκη με ενόρκους σημαίνει περισσότερο από ένα εργαλείο της δικαιοσύνης και περισσότερο από ένα τροχό του συντάγματος: Είναι ένα φως που δείχνει ότι η ελευθερία ζει».

Έλληνες, που αδιαμφισβήτητα αποτελούσε τότε και συνεχίζει μέχρι σήμερα να αποτελεί την έκφανση της δημοκρατίας στην δικαιοσύνη.

Το 1956 ο Λόρδος Devlin τόνισε τα εξής για τη σημασία των ενόρκων και που δεν πρέπει να αγνοείται από καμιά σύγχρονη κοινωνία:

«Ο πρώτος στόχος του οποίου διπότε τυράννου είναι να υποδουλώσει το Κοινοβούλιο στις επιθυμίες του. Μετά, να καταργήσει το σύστημα ενόρκων, γιατί κανένας τυράννος δεν αντέχει να αφήσει τις ελευθερίες των πολιτών στα χέρια των δώδεκα ενόρκων. Έτσι, η δίκη με ενόρκους σημαίνει περισσότερο από ένα εργαλείο της δικαιοσύνης και περισσότερο από ένα τροχό του συντάγματος: Είναι ένα φως που δείχνει ότι η ελευθερία ζει».

Στην Αγγλία το σύστημα ενόρκων στην απονομή της δικαιοσύνης θεωρείται ως ο ακρογωνιαίος λίθος στον οποίο στηρίζεται (α) η αμεροληψία και (β) η αποδοχή από τον λαό του συστήματος απονομής της δικαιοσύνης. Οι Άγγλοι, από το 1878 μέχρι το 1960, εισήγαγαν το δικαίω τους στην απονομή της δικαιοσύνης, χωρίς τον βασικό τον πνεύμα, που ήταν το σύστημα των ενόρκων. Ο λόγος ήταν καθαρά τέτοιος που είχε σχέση με την υποδούλωση των Ελλήνων της Κύπρου, και σί-

γουρα δεν θα τους αναγνωριζόταν το δικαίωμα στους Έλληνες της Κύπρου να συμμετέχουν στη δικαιοσύνη και να αποφασίζουν. Δυστυχώς, από το 1960 που ανακηρύχθηκε ανεξάρτητη η Κυπριακή Δημοκρατία μέχρι σήμερα, τόσο η εκτελεστική όσο και η νομοθετική εξουσία, συνέχισαν και συνεχίζουν να ενεργούν αντιδημοκρατικά, ίσως περισσότερο και από τους Άγγλους, χωρίς να επιτρέπουν την εισαγωγή της δημοκρατίας στη δικαιοσύνη με την εισαγωγή του θεσμού των ενόρκων, με όλες τις ολέθριες συνέπειες. Οι λόγοι είναι ευνόητοι, που σήμερα οι πολίτες κατανοούν καλύτερα. Ενώ στην εκτελεστική και νομοθετική εξουσία εφαρμόζονται οι μίνιμουμ αρχές της δημοκρατίας, στη δικαστική εξουσία η δημοκρατία είναι παντελώς απύσχα. Το καθεστώς της δικαιοσύνης αφέρθηκε από την εκτελεστική και νομοθετική εξουσία, όχι τυχαία, να είναι ολιγαρχικό, με αποτέλεσμα ο κλονισμός του κύρους της σήμερα, αναπόφευκτα να είναι αποτέλεσμα αυτής της ολιγαρχίας. Γι' αυτή την κατάσταση, αν είναι κάποιος που σίγουρα δεν φέρουν ευθύνη, είναι οι δικαστές.

Κύπρος: Πέντε σοβαρά ερωτήματα και απαντήσεις
Γεννιούνται διάφορα σοβαρά ερωτήματα για την παρούσα κα-

τάσταση στη δικαιοσύνη στην Κύπρο που χρειάζονται άμεση απάντηση. Μερικά είναι:

(1) Είναι επιτρεπτό σε μια σύγχρονη και δημοκρατική χώρα να καταδικάζεται άνθρωπος με ψήφο 66,3% (όταν το Κακούργιοδικείο αποφασίζει 2:1); Είναι αυτή η καταδίκη πέρα πάσης λογικής αμφιβολίας; Φυσικά όχι.

(2) Είναι αποδεκτό να εκδικάζει το ίδιο δικαστήριο την δίκη εντός δίκης (ενδιάμεση διαδικασία που αρχίζει μετά από ένσταση του κατηγορούμενου για να αποφασιστεί αν η κατάθεση του λήφθηκε παράνομα ή νόμιμα) και μετά να συνεχίζει ελεύθερο, σαν να μη συνέβη τίποτα, να εκδικάζει την ουσία της υπόθεσης για να εξετάσει αν ο κατηγορούμενος είναι ένοχος ή αθώος, όταν ήδη δεν αποδέχθηκε τους ισχυρισμούς του κατηγορούμενου στην ενδιάμεση διαδικασία για παράνομη λήψη της κατάθεσής του; Φυσικά όχι. Στην Αγγλία όταν εγείρεται αυτή η ένσταση, οι ενόρκοι αποχωρούν από την αίθουσα του δικαστηρίου για να μην επηρεαστούν και την διαδικασία την ακούει ο δικαστής.

(3) Είναι επιτρεπτό μια σύγχρονη και δημοκρατική κοινωνία, μάλιστα κράτος μέλος της Ε.Ε., να μην έχει ακόμη εισαγάγει νόμο για επανόνομη των τελεσιδικιών υποθέσε-

ων, στην περίπτωση που ανακαλύπτεται νέα μαρτυρία που αν εξεταστεί μπορεί να οδηγήσει στην αθώωση ή καταδίκη κάποιου ατόμου; Φυσικά όχι. Όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε., εκτός της Κύπρου, διαθέτουν στο δικαίω τους σύστημα διαδικασία επανανοίγματος υποθέσεων. Στην Κύπρο, ακόμη, υπάρχει το Πρωτόκολλο 7 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που κυρώθηκε το 2000 και προβλέπει αυτή τη διαδικασία, αλλά η κυβέρνηση και η Βουλή το αγνοούν.

(4) Είναι επιτρεπτό ένας δικαστής να γνωρίζει ότι έχει κάποια σχέση με την υπόθεση ή τους διαδίκους ή τους δικηγόρους τους και να μην εξαιρείται; Φυσικά όχι. Όταν λέμε η δικαιοσύνη θα πρέπει να φαίνεται ότι απονέμεται δίκαια, σημαίνει ότι κανένας διάδικος δεν θα πρέπει να μπορεί να ισχυριστεί μετά την απόφαση ότι η υπόθεσή του χάθηκε λόγω της σχέσης του δικαστηρίου με τους διαδίκους ή των άλλων παραγόντων.

(5) Είναι επιτρεπτό το Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου να μην ενεργοποιεί τις συμφυείς εξουσίες του και να δίνει λύσεις εκεί που πρέπει, σύμφωνα με το συμφέρον της δικαιοσύνης; Φυσικά όχι. Στην Αγγλία, όταν υπήρχαν θέματα τέτοια που άπτονταν της ορθής απονομής

της δικαιοσύνης και των συμφυών εξουσιών του δικαστηρίου, η ανώτατη δικαστική αρχή παρέμβαινε, όταν παραβιάζονταν το δικαίωμα της αμεροληψίας ή των κανόνων της φυσικής δικαιοσύνης και διόρθωνε μια άδικη κατάσταση, έστω και αν δεν υπήρχε στο νόμο ξεκάθαρη ρύθμιση. Σήμερα, στην Αγγλία το όλο αυτό θέμα ρυθμίζεται με νόμο. Στην Κύπρο γιατί η ανώτατη δικαστική αρχή, το Ανώτατο Δικαστήριο, πάντα, εκτός σε μία περίπτωση, νίπτει τις χείρες του και δεν μπορεί να επανανοίξει μια τελεσιδικία υπόθεση, όταν υπάρχει καταφανής αδικία ή παραβίαση των αρχών της φυσικής δικαιοσύνης; Γιατί η κυβέρνηση και η Βουλή δεν ρυθμίζουν το θέμα με νόμο;

Η εισαγωγή του θεσμού των ενόρκων στην Κύπρο, παρά τις οποιεσδήποτε δυσκολίες, είναι πλέον μονόδρομος. Τα καλά είναι πολύ περισσότερα από τα λίγα κακά. Στην πράξη, οι ενόρκοι εμποδίζουν το κράτος από το να επηρεάζει προς όφελός του την ορθή απονομή της δικαιοσύνης, ιδιαίτερα σε υποθέσεις που έχουν άμεση πολιτική σημασία. Οι ενόρκοι εμποδίζουν τους δικαστές στο να επιβάλλουν τις απόψεις της κοινωνικής τάξης από όπου προέρχονται ή στην οποία ενσωματώνονται. Οι ενόρκοι εμποδίζουν τη δημιουργία σχέσης

μεταξύ δικαστών και αστυνομίας. Οι ενόρκοι εμποδίζουν τη δημιουργία σχέσης μεταξύ δικαστών και εισαγγελέων ή δικηγόρων. Οι ενόρκοι εμποδίζουν τη δημιουργία σχέσης μεταξύ πολιτών και δικαστών. Οι ενόρκοι εμποδίζουν τη δημιουργία σχέσης μεταξύ δικαστών και μεγάλων οικονομικών οργανισμών ή επιχειρήσεων ή κοινοτήτων ή πολιτικών. Λέγοντας «σχέση», πιο πάνω, εννοώ αυτή που φθάνει στον βαθμό να έχει επιρροή. Οι ενόρκοι είναι, λοιπόν, εκ των πραγμάτων οι φυσικοί φρουροί μιας σύγχρονης και δημοκρατικής πολιτείας και είναι το μέτρο που ισορροπεί την κανονική πορεία του κράτους, αφού η διαφθορά, οι ανισότητες και η παράβαση των δικαιωμάτων των πολιτών, εκμηδενίζονται.

Επιπλέον, ο θεσμός των ενόρκων από μόνος του, εκπαιδεύει τους πολίτες που συμμετέχουν στην εκ-

Όλα τα κράτη της ΕΕ, διαθέτουν στο δικαίω τους σύστημα διαδικασία επανανοίγματος υποθέσεων, που προνοείται στο Πρωτόκολλο 7, και η οποία στην Κύπρο... αγνοείται.

δικαση των υποθέσεων να γίνονται πιο νομιμόφρονες και πιο απαιτητικοί στην τήρηση των νόμων και της τάξης. Το επιχείρημα ότι η Κύπρος είναι μικρό κράτος και μικρός αριθμικά λαός, έχει λήξει. Η Μάλτα με 300.000 κατοίκους λειτουργεί επιτυχημένα το σύστημα ενόρκων και κλείνει τα στόματα όλων αυτών που εναντιώνονται στην αναγνώριση του δικαιώματος αυτού του πολιτών να συμμετέχουν στην απονομή της δικαιοσύνης.

Ήρθε, πιστεύω ν ώρα να εισαχθεί η δημοκρατία στη δικαιοσύνη, με την υιοθέτηση του συστήματος ενόρκων. Ο λαός της Κύπρου (ο πιο ταλαιπωρημένος λαός από όλους τους λαούς, αλλά με σπουδαία ιστορία και συνεισφορά στον παγκόσμιο πολιτισμό), δικαιούται να γευθεί αυτό το δικαίωμα, να συμμετάσχει στην απονομή της δικαιοσύνης του τόπου του. Είναι, πλέον, μεγάλη αδικία η κυβέρνηση και η Βουλή, να εμποδίζουν για άγνωστους λόγους τη συμμετοχή των πολιτών στη δικαιοσύνη. Αυτή είναι η κύρια απάντηση στα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα η δικαιοσύνη: να εισαχθεί η δημοκρατία στη δικαιοσύνη.

Ο κ. Σωτήρης Δράκος είναι δικηγόρος και λέκτορας του Συνταγματικού Δικαίου στο Frederick University.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ / Της ΣΤΑΥΡΙΑΝΑΣ ΚΟΦΤΕΡΟΣ

Περί αξιοπιστίας

Από την περίοδο της οικονομικής κρίσης και εντεύθεν τα θέματα διαφθοράς και διαπλοκής τίθενται διαρκώς στο τραπέζι. Μέχρι τώρα η δικαιοσύνη και η δικαστική εξουσία αποτελούσαν την εξαίρεση και πρόβαλλαν ως το φως στην άκρη του τούνελ. Τα γεγονότα στα οποία έχουμε γίνει θεατές τις τελευταίες μέρες δυστυχώς βάλλουν και αυτό τον θεσμό. Δεν θα υπεισέλθω στα νομικά αλλά ούτε και στο ποια πλευρά έχει δίκιο. Θα μιλήσω ως πολίτης και ως άνθρωπος που πιστεύει στην προσωπική ευθύνη που έχει ο καθένας από εμάς, πόσο μάλλον στη βαρύτερη ευθύνη που φέρουν θεσμικοί και άρα και οι άνθρωποι που τους υπηρετούν.

Εκ του συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας η δικαστική εξουσία είναι και ανεξάρτητη και διαχωρισμένη και με αρκετές – κατά πολλούς υπέρτατες – εξουσίες. Δεν θεωρώ ότι μας λείπουν οι νόμοι που να διέπουν περιπτώσεις συγκρούσεων συμφερόντων. Δυστυ-

Δεν χρειάζεται κάποιος να είναι νομικός για να γνωρίζει τα απλά. Κώδικας Δεοντολογίας. Τόσο απλό και τόσο μεγάλο.

χώς κατά την προσωπική μου άποψη μας λείπει η θέληση του αυτοέλεγχου. Να μειώσουμε από μόνιμα ίσως εξουσίες που δυννητικά μπορεί να δημιουργήσουν ζητήματα. Σε τέτοιο βαθμό, μάλιστα, που να πληγώνουν αυτό που θεωρώ είναι υπέρτατο για τη δικαιοσύνη, αλλά και για τον κάθε δικαστή του Ανωτάτου: Την αξιοπιστία του θεσμού, του σώματος και των ιδιών, που εντέλει αντανακλάται στον ίδιο τον θεσμό. Που σίγουρα αυτό δεν το θέλει κανείς. Και όχι δεν έχει να κάνει με τη γυναίκα του Καίσαρα και απλά το φαίνεται. Έχει να κάνει με την ουσία που δεν είναι άλλη από την αξιοπιστία και την

περπφάνια που θεωρώ ότι το κάθε μέλος του Ανωτάτου έχει γι' αυτό που κάνει.

Εγέρθηκε θέμα για τα παιδιά δικαστών του Ανωτάτου που εργάζονται σε δικηγορικά γραφεία. Αυτό δεν είναι μεμπτό. Γιατί να μην εργάζονται δηλαδή; Γιατί οι επιλογές των γονιών τους να τους απαγορεύουν να ασχοληθούν με ένα επαγ-

γευμα; Το θέμα προφανώς δεν είναι ότι εξασκούν τη νομική. Το θέμα εγείρεται όταν εργάζονται σε υποθέσεις ενώπιον του Ανωτάτου ή οποιου δικαστηρίου, έχοντας συγγενή πρώτου βαθμού στην έδρα. Οπότε προκύπτουν ερωτήματα. Γιατί δεν υπάρχει ή αν υπάρχει, γιατί δεν εφαρμόζεται, κώδικας δεοντολογίας και ηθικής που υπαγο-

ρεύει να δηλωθεί η σύγκρουση συμφερόντων; Και επειδή αυτή η χώρα δεν είναι και τόσο μεγάλη και σίγουρα οι του επαγγέλματος γνωρίζουν ο ένας τον άλλον, γιατί η άλλη πλευρά στην όποια νομική διαμάχη δεν ζήτησε τη δήλωση σύγκρουσης συμφερόντων και την εξαίρεση; Και γιατί δεν υπάρχει ή και πάλι αν υπάρχει, γιατί δεν εφαρμόζεται η τακτική του «σινικού τείχους»; Ακόμα και αν ως γόνος δικαστή εργάζομαι σε δικηγορικό γραφείο που έχει υπόθεση ενώπιόν του στο Δικαστήριο, γιατί δεν εφαρμόζεται – από το ίδιο το γραφείο που εργάζομαι ή δεν επιβάλλεται από το Δικαστήριο η εφαρμογή σινικού τείχους, ώστε να μην γνωρίζω τίποτα για αυτή την υπόθεση;

Δεν χρειάζεται κάποιος να είναι νομικός για να γνωρίζει τα απλά. Κώδικας Δεοντολογίας. Τόσο απλό και τόσο μεγάλο. Ούτε νόμοι ούτε να αναμένουμε άλλη εξουσία του κράτους να ρυθμίσει. Δήλωση σύγκρουσης ανά υπόθεση και σινικό τείχος για αποφυγή σύγκρουσης.

Αυτοέλεγχος με περισσή δόση ευθύνης και ηθικής που δεν θεωρώ ότι υπολείπονται από το Σώμα. Γιατί στη τελική αυτό δεν αφαιρεί από τις εξουσίες αλλά προσθέτει αξιοπιστία. Και αυτό είναι το υπέρτατο για τη Δικαιοσύνη.

* «Σινικό τείχος» παραπέμπει στο Σινικό Τείχος της Κίνας. Είναι επιχειρηματική ορολογία που περιγράφει φραγμό πληροφοριών σε έναν οργανισμό για να εμποδίσει την πληροφόρηση και την επικοινωνία μεταξύ μελών του οργανισμού που μπορεί να οδηγήσει σε σύγκρουση συμφερόντων, όταν η πλευρά που φράσσεται είτε έχει συγγένεια, είτε επαρκή ή δυναμική εκ των έσω πληροφόρηση. Ο όρος χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά στην Αμερική μετά τη μεγάλη πτώση του χρηματιστηρίου το 1929.

Η κ. Σταυριάννα Κοφτερός είναι διευθύντρια Ψηφιακού Μετασχηματισμού & Καινοτομίας, Δημοκρατικός Συνεργιστής, Συνιδρυτής Startup Cyprus.

Ο ΠΡΕΣΒΗΣ ΤΗΣ ΦΙΛΑΝΔΙΑΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Να επενδύσουμε περισσότερα στην Ε.Ε.

Για το Κυπριακό, τις συνέργειες μεταξύ Κύπρου-Φιλανδίας και την εκπαίδευση στη χώρα του μιλάει ο Timo Heino

Συνέντευξη στον
ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑΣ

Την ελπίδα πως οι διαπραγματεύσεις για το Κυπριακό θα επαναρχίσουν σύντομα, αλλά και την υποστήριξη της Φιλανδίας ως προς διαδικασία επίλυσης, τονίζει στη συνέντευξη του στην «Κ» ο πρέσβης της χώρας στην Κύπρο, Timo Heino. Η συζήτηση δεν θα μπορούσε να μη συμπεριλάβει την πρωτοβουλία της πρεσβείας στο πρόγραμμα Startups for Peace, αλλά και το εκπαιδευτικό σύστημα-πρότυπο της Φιλανδίας, το οποίο όπως τονίζει ο κ. Heino, δεν μπορεί να καταστεί πραγματικότητα με copy paste.

—Μόλις πρόσφατα ο Πρόεδρος Αναστασιάδης συναντήθηκε με τον Φιλανδό Πρωθυπουργό Juha Sipilä κατά τη διάρκεια επίσκεψής του στην Κύπρο. Σε ποιο επίπεδο βρίσκονται σήμερα οι διμερείς σχέσεις Κύπρου-Φιλανδίας και ποιο είναι το βασικό χαρακτηριστικό που τις διέπει.

—Οι σχέσεις μας είναι εξαιρετικές και οι δεσμοί μας ισχυροί από το 1960 και εντεύθεν. Η Φιλανδία συνεισέφερε και στην ειρηνευτική δύναμη των Η.Ε. (ΟΥΝΦΙΚΥΠ) και δεσμεύεται να υποστηρίξει τη διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού. Η συμπάθεια ανάμεσα στους λαούς μας είναι αμοιβαία, ενώ υπάρχει συνεργασία παραδείγματος χάριν τόσο στον κλάδο της εκπαίδευσης όσο και στην αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών, καθώς, επίσης, και στην πρωτοβουλία στήριξης των εταιρειών Startups και στις δύο κοινότητες ως μέτρο οικοδόμησης εμπιστοσύνης.

—Αναφορικά με το Κυπριακό, γί-

“

Η Διζωνική, Δικονομική Ομοσπονδία είναι το μοντέλο επάνω στο οποίο βρίσκεται και πρέπει να βρίσκεται ο στόχος των διαπραγματεύσεων.

νεται αντιληπτό ότι η παρουσία των Η.Ε. στη χώρα είναι κρίσιμη. Υπάρχουν και συζητήσεις, ωστόσο, για επικείμενες αλλαγές. Η δική σας άποψη ποια είναι;

—Η Φινλανδία στο παρόν στάδιο δεν είναι μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας των Η.Ε., το οποίο λαμβάνει και τις αποφάσεις, αλλά φυσικά παρακολουθούμε τις εξελίξεις, υποστηρίζοντας τις δράσεις των Ηνωμένων Εθνών και ελπίζουμε πως οι διαπραγματεύσεις θα επαναρχίσουν το συντομότερο δυνατό.

—Ακούγονται δε πολλά και για το πλαίσιο λύσης του.

—Είναι δυστυχώς ένα διαχρονικό ανοικτό πρόβλημα. Η Διζωνική, Δικονομική Ομοσπονδία είναι το μοντέλο επάνω στο οποίο βρίσκεται και πρέπει να βρίσκεται ο στόχος των διαπραγματεύσεων οι οποίες έχουν και τη στήριξη της διεθνούς κοινότητας.

—Υπάρχει αντίληψη στη Φιλανδία για τα τεκταινόμενα στην ευρύτερη περιοχή της Αν. Μεσογείου και στη Συρία;

—Οι πολίτες στη Φινλανδία παρακολουθούν ανέκαθεν τα τεκται-

Πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε μαζί ως Ε.Ε. θα ήταν δυσκολότερα να τύχουν χειρισμού, χωρίς την ύπαρξη της Ένωσης οπότε απαιτείται υπομονή.

νόμια στην περιοχή της ανατολικής Μεσογείου και τις τελευταίες εξελίξεις, οι οποίες, για ακόμη μια φορά, έχουν καταδείξει τις συνέπειες της αστάθειας στην περιοχή. Η Φινλανδία έχει δεχθεί πρόσφατα ένα μεγάλο αριθμό προσφύγων και γίνονται προσπάθειες από την κυβέρνηση για την καλύτερη δυνατή ενσωμάτωση τους στη φινλανδική

κοινωνία και αυτό το ζήτημα είναι μέρος του καθημερινού δημόσιου διαλόγου.

—Παράλληλα υπάρχει και είναι κεντρικό σε επίπεδο Ε.Ε., το θέμα του λαϊκισμού και πίσω από το μεταναστευτικό πρόβλημα που όμως έχει και άλλες προεκτάσεις. Πώς αντιμετωπίζετε εσείς στη Φιλανδία αυτό το θέμα;

—Ο λαϊκισμός είναι πρόκληση και θέμα συζήτησης για τα υφιστάμενα κόμματα και ειδικά τώρα πριν από τις βουλευτικές εκλογές και τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Υπάρχει ανάγκη για μια ενιαία και περιεκτική πολιτική για τον μεταναστευτικό σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς επίσης και υλοποίηση των αποφάσεων που ληφθήκαν ήδη από τα κράτη μέλη.

—Βασίζομενος στην εμπειρία σας, γιατί νομίζετε πως η Ε.Ε. αδυνατεί ως ένα σημείο να αντιμετωπίσει προβλήματα όπως το προσφυγικό, που εμπλουτίζει με τη σειρά του την ατζέντα του λαϊκισμού;

—Πολλά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε μαζί ως Ε.Ε. θα ήταν δυσκολότερα να τύχουν χειρισμού χωρίς την ύπαρξη της Ένωσης οπότε απαιτείται υπομονή και επιμονή στην αντιμετώπιση των υφιστάμενων θεμάτων, όπως του προσφυγικού. Φυσικά και χρειάζεται δουλειά για ορισμένα ζητήματα, όπως είναι το προσφυγικό που δυστυχώς έδωσε μερικούς χώρους στην άνοδο του λαϊκισμού. Αυτό νομίζω συμβαίνει τουλάχιστον για δύο λόγους: Σε ένα πιο γενικό επίπεδο η Ε.Ε. λειτουργεί καλύτερα από ό,τι νομίζουμε. Είναι μέρος της καθημερινότητάς μας. Στη Φιλανδία για παράδειγμα, υπάρχουν ένα σταθερό οικονομικό περιβάλλον και ανάπτυξη λόγω και της συμμετοχής της στην Ε.Ε. από το 1995. Ο θετικός ρόλος στην καθημερινότητά μας ως πολιτών της Ένωσης δεν εκτιμάται πάντα δεόντως μιας και έχουμε συνθησιεί να ζούμε κάτω από τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Το δεύτερο σημείο είναι πως δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η Ένωση αποτελείται από εμάς, τα κράτη μέλη, και πως πρέπει μαζί

να εργαστούμε για να ξεπεράσουμε τα προβλήματα που αναδύονται μέσα από τις κρίσεις. Χρειαζόμαστε μια πιο δυνατή Ε.Ε. η οποία θα μπορεί να αντιμετωπίσει κρίσεις όπως το μεταναστευτικό, ανταγωνισμός, ασφάλεια, οικονομία κ.λπ. Επίσης, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε πως θα πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή αποτελεσματικά όλες οι αποφάσεις οι έχουν ήδη παρθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

—Δεν μπορείτε, πάντως, να αρνηθείτε ότι ο λαϊκισμός έπαιξε ρόλο στη συζήτηση που αφορά το Brexit. Το ποιος επωφελείται και πώς, ήταν μέρος της λαϊκιστικής ατζέντας που οδήγησε στα σημερινά αποτελέσματα.

—Το Brexit φυσικά δεν είναι μια θετική εξέλιξη και δυστυχώς όλοι έχουν περισσότερα να χάσουν παρά να κερδίσουν. Μέσα από αυτή τη διαδικασία, όμως, βλέπουμε την αξία της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Πιστεύω πως ένα αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας είναι πως μπορούμε να δούμε πιο ξεκάθαρα την αξία της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

—Είστε σίγουρος δηλαδή πως θα δεν θα έχουμε ανάλογα φαινόμενα όπως το Brexit, με κάποια άλλη χώρα;

—Είναι δύσκολο να το πεις αυτό, αλλά το σίγουρο είναι πως η διαδικασία του Brexit είναι ένα μάθημα για όλα τα κράτη της Ε.Ε. όπου υπάρχει ανάγκη να επενδύσουμε περισσότερα και όχι λιγότερα στην Ε.Ε. Παρά τις κριτικές δεν υπάρχουν ενδείξεις πως κάποιο κράτος σκέπτεται την έξοδο του από την Ε.Ε., ενώ την ίδια στιγμή έχουμε καινούργιες χώρες που κάνουν αίτηση για να γίνουν μέρος της ευρωπαϊκής οικογένειας.

Η γνώση είναι η βάση για την ευημερία

—Γιατί δεν μπορεί να υιοθετηθεί το φιλανδικό εκπαιδευτικό σύστημα σε όλες τις χώρες της Ε.Ε., εφόσον όλοι μιλάνε για αυτό;

—Σας ευχαριστώ για αυτό που λέτε, αλλά δεν είναι απλό. Η φήμη μας είναι όντως καλή όσο αφορά την εκπαίδευση και την ίδια ώρα είμαστε ανοικτοί για συνεργασίες με όλους. Πρέπει να γίνει αντιληπτό πάντως πως δεν μπορεί να καταστεί πραγματικότητα με copy paste.

—Αν και αυτή θα ήταν η ιδανική ιδέα...

—Κάνουμε κάτι σωστό και μοιραζόμαστε την εμπειρία μας. Πρόκειται για μια εθνική απόφαση η οποία πάρθηκε 100 χρόνια πριν. Μετέτρεψε την κοινωνία μας από αγροτική που ήταν σε αυτό που είναι σήμερα, μέσα από την εκτίμηση προς τη γνώση.

—Οπότε η γνώση μπορεί να επηρεήσει ευημερία;

—Η γνώση είναι η βάση για την ευημερία. Πρέπει να καταλάβετε

πως ήταν στρατηγική απόφαση, από τα μέσα τα 19ου αιώνα, πριν ακόμη ως μέρος της Ρωσίας αποκτήσουμε πλήρως την αυτονομία μας. Το αναπτύσσουμε, το πιστεύουμε, ξέρουμε πως η εκπαίδευση είναι το μέσο για μια καλύτερη ζωή.

—Παρήγαγε μια αλλαγή σκέψης το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα σε κατοπινό στάδιο, που να επηρέασε και τον τρόπο του σκέπτεσθαι και στο πολιτικό σύστημα;

—Ναι, το ένα έχει επηρεάσει το άλλο, εφόσον η εκπαίδευση έχει εφαρμογή σε πολλά επίπεδα της ζωής. Έχουμε ανθρώπους που θέλουν να επιλύουν προβλήματα βασιζόμενοι στη γνώση, κάτι που είναι στην καρδιά της φιλανδικής ταυτότητας. Δεν θα ήταν δυνατό χωρίς το εκπαιδευτικό σύστημα και χωρίς την πεποίθηση πως κανείς δεν πρέπει να μένει πίσω. Από τις πρώτες τάξεις του σχολείου μέχρι

το πανεπιστήμιο και τη διά βίου μάθηση.

—Οπότε είναι εύκολο ή όχι να υιοθετήσει μια χώρα το δικό σας εκπαιδευτικό σύστημα;

—Το οποίο πήρε δεκαετίες για να αναπτυχθεί. Κοιτάζετε υπάρχουν χώρες που το έχουν κάνει, αλλά υπάρχει και επιλογή του να υιοθετήσει μια χώρα κάποια μέρη του συστήματος. Είτε αυτά αφορούν τους δασκάλους, τους μαθητές, το bulling, το πανεπιστήμιο ή άλλα μέρη αυτού.

—Δηλαδή μετά από 101 χρόνια ανεξαρτησίας, είναι η εκπαίδευση η πρώτη προτεραιότητα στη χώρα;

—Ναι και είναι απόδειξη του τι μπορεί να καταφέρει μια μικρή χώρα αλλά και αναγκαία στρατηγική ούτως ώστε να επιτύχει σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον. Έχουμε βιομηχανίες, να αλλά ο άνθρωπος είναι η μεγαλύτερη μας επένδυση.

Φιλανδική συμβολή και Startups for Peace

—Πώς προέκυψε η ενασχόληση της Φιλανδίας με το startup περιβάλλον; Τι είδατε εκεί;

—Είναι κάτι που συμβαίνει τα τελευταία 10 χρόνια. Πάντα είχαμε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και πολλές μεγάλες εταιρείες λόγω των βιομηχανιών ξυλείας και μετάλλου, αλλά και ηλεκτρονικών. Δύο είναι λόγοι ανάπτυξης των startup εταιρειών στη Φιλανδία. Πρώτον, τα πανεπιστήμια και οι εταιρείες συναντήθηκαν και ανέκυσαν πανεπιστήμια που συνδύαζαν την επιχειρηματικότητα, τη μηχανική και την τέχνη μαζί. Αυτό δημιούργησε πολλές startup εταιρείες. Δεύτερον, πολλές μεγάλες εταιρείες είδαν πως εκεί υπήρχε μια ευκαιρία, εφόσον είχαν ιδέες αλλά δεν είχαν τον τρόπο να τις κάνουν πραγματικότητα. Στράφηκαν έτσι σε αυτά τα πανεπιστήμια, με μια ανάλογη χρηματοδότηση, για να διαφανεί αν υπάρχει κάτι εκεί.

—Εμπλέκεστε επίσης και στην Κύπρο με το θέμα των Startups...

Η φήμη μας είναι όντως καλή όσο αφορά την εκπαίδευση και την ίδια ώρα είμαστε ανοικτοί για συνεργασίες με όλους, λέει ο Timo Heino.

—Ναι, είναι μία από τις συμβολές μας στην ειρηνευτική διαδικασία. Για τέσσερα χρόνια «τρέχει» τώρα το πρόγραμμα Startups for Peace, υποστηρίζοντας νέους επιχειρηματίες, και επιχειρήσεις Startups και από τις δύο κοινότητες. Έρχονται ειδικό από τη Φιλανδία και

λειτουργούν συμβουλευτικά, γίνονται εργαστήρια και μεταδίδεται γνώση για επιχειρηματικά μοντέλα, τρόπους χρηματοδότησης, παρουσίαση επιχειρηματικού μοντέλου κ.λπ.

—Θα συνεχίσετε να υποστηρίζετε το πρόγραμμα αυτό;

—Ναι, βεβαίως υποστηρίζουμε το πρόγραμμα και ευελπιστούμε και στην επέκτασή του με την βοήθεια καινούργιων συνεργειών. Έχουμε καλή ανατροφοδότηση όμως. Αρκετές από τις startups που δημιουργήθηκαν πάνε πολύ καλά. Υπάρχει, λοιπόν, προοπτική και πιο σημαντικό είναι και ένας άλλος τρόπος να έρθουν οι άνθρωποι κοντά. Οπότε αντιμετωπίζεται και ως MOE οπότε πιστεύουμε πως συνεισφέρουμε στην τόσο σημαντική ειρηνευτική διαδικασία. Η ανάγκη για MOE έχει υπογραμμιστεί και μέσω των ψηφισμάτων των Η.Ε. Έχουμε επίσης πολύ καλούς συνεργάτες Ε/κ και Τ/κ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή που μας βοηθούν να το εφαρμόσουμε.

**Πανεπιστήμιο
Νεάπολις
Πάφος**

**Σκέφτεσαι την
επαγγελματική
σου ανέλιξη;**

Ενίσχυσε τις δεξιότητές σου με μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις!

- Εύκολα και πρακτικά, στο δικό σου χρονοδιάγραμμα, και ολοκλήρωση σε 3 ακαδημαϊκά εξάμηνα
- Με προσιά διδάκτρα και χωρίς πρόσθετες οικονομικές επιβαρύνσεις
- Πλήρως αναγνωρισμένα προγράμματα από ΚΥΣΑΤΣ και ΔΟΑΤΑΠ

Μάθε περισσότερα τώρα:
T: 26843331
E: recruitment@nup.ac.cy
W: www.nup.ac.cy

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΣ
 Λεωφ. Δαναής 2, 8042 Πάφος,
 Κύπρος

www.nup.ac.cy

Distance Learning

Facebook, Instagram, Twitter, YouTube, LinkedIn, Google+

Στο ακουστικό για Λουτ και ΟΥΝΦΙΚΥΠ

Τα βλέμματα στρέφονται στο ψήφισμα, η Τουρκία προβάλλει εκλογές όχι Κυπριακό και ο Ακιντζί αναζητεί διαπραγματευτή

Των ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ
και ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Σε αναμονή και με το βλέμμα στραμμένο προς τις ΗΠΑ βρίσκονται οι πλευρές αναφορικά με το ψήφισμα που θα αφορά την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, αλλά την ίδια ώρα δύο είναι τα βασικά θέματα που δεν προλογίζουν σημαντικές εξελίξεις το επόμενο διάστημα. Από τη μία η μη γνωστοποίηση ημερομηνίας καθόδου της κ. Λουτ που εντείνει το αίσθημα ότι τα Η.Ε. δεν βιάζονται στην προσπάθεια που βρίσκεται σε εξέλιξη, κάτι που από την άλλη συνάδει και με το ότι σε Κατεχόμενα και Τουρκία επίσης προβάλλουν άλλα θέματα και όχι το Κυπριακό. Το ότι η κ. Λουτ θα έρθει μέσα στον Φεβρουάριο είναι μεν ως εκτίμηση από πηγές η πιο πιθανή αλλά την ίδια ώρα παραμένει το ερωτηματικό για τη δουλειά και πως αυτή θα κάνει την εμφάνισή της – γραπτώς ή όχι – από την Αμερικανίδα διπλωμάτη ως προς τους όρους αναφοράς.

Δεν βιάζεται ο Ακιντζί

«Δεν διαπραγματευόμαστε αυτήν την περίοδο. Και εγώ δεν έχω διαπραγματευτή. Διότι δεν θα επικεντρωθώ στη στρατηγική συμφωνία και θα διορίσω έναν διαπραγματευτή και μια αντιπροσωπεία για να συμπληρώσω το πλαίσιο συμφωνίας εντός ενός ημερολογιακού πλαισίου. Οι εγγυητές ξεκαθάρισαν ότι δεν θα υπάρξουν εξελίξεις μέχρι τον Μάιο, λόγω των εκλογών. Θεωρώ ότι οι διαπραγματεύσεις θα μπορούσαν να ξεκινήσουν τον Μάιο ή τον Ιούνιο. Εμείς δεν είδαμε την κ. Λουτ να βιάζεται. Το ίδιο ισχύει και για την ε/κ πλευρά. Τα μεγαλύτερα θέματα της διαίωσης του κατεστημένου είναι οι Τ/κ. Και οι Τ/κ είναι αυτοί επιθυμούν τη λύση μια ώρα αρχύτερα». Αυτό υπογράμμισε ο ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας, μετά τη συνάντηση που με την Ελίζαμπεθ Σπέαρ στο «Προεδρικό». Παρόμοιο μήνυμα φρόντισε να

Πονοκέφαλος στα Κατεχόμενα για Ακιντζί ελέω κινήσεων Οζερσάι με άλλα να λέει ο ένας και άλλα ο άλλος για ΟΥΝΦΙΚΥΠ.

στείλει και ο υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας εφόσον ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου είπε πως δεν θα πρέπει να αναμένουμε εξελίξεις στο Κυπριακό στο πρώτο μισό του 2019, κυρίως εξαιτίας των ευρωεκλογών. Όπως ήταν αναμενόμενο, ο Τούρκος ΥΠΕΞ απέφυγε να αναφερθεί στις δημοτικές εκλογές στη χώρα του, στις οποίες αποδίδει ιδιαίτερη σημασία το κόμμα του, το οποίο πηγαίνει στις κάλπες για μια ακόμη φορά μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα σε συνεργασία με τους Γκρίζους Λύκους.

Οι γνωστές προτεραιότητες

Την ίδια ώρα τ/κ ηγεσία και Άγκυρα εξακολουθούν να προβάλλουν τις γνωστές κόκκινες γραμμές στο Κυπριακό. Η ηγεσία Ακιντζί ζητάει αλλαγή στάσης από την ε/κ πλευρά, κυρίως την άμεση αποδοχή της αρχής της πολιτικής ισότητας, ο δε Τούρκος ΥΠΕΞ ετοιμάζεται να επιστρέψει στο νησί για να αναθεωρήσει μαζί με την τ/κ πλευρά τις τελευταίες εξελίξεις στο Κυπριακό και στην κυπριακή ΑΟΖ, με βάση τις τουρκικές «κόκκινες γραμμές». Χαρακτηριστικό υπήρξε το μήνυμα που φρόντισε να στείλει ο Τ/κ ηγέτης, αμέσως μετά τη συνάντησή του με την κ. Σπέαρ: «Όσο δεν αλλάζει η στάση της ε/κ πλευράς θα βρεθούμε αντιμέτωποι με πολλά προβλήματα. Υπό αυτές τις συνθήκες δεν ξεκινάει οι συνομιλίες».

Μια διαδικασία με δίχως χρονοδιάγραμμα και τέλος, η οποία θα μας εγκλώβιζε στην Πράσινη Γραμμή θα προκαλούσε απογοήτευση», τόνισε. Μαζί με το χρονο-

Η καθόδος Λουτ αναμένεται πια μετά τη συζήτηση στις 30 του μήνα, που θα έχει επίκεντρο την ανανέωση της ΟΥΝΦΙΚΥΠ.

διάγραμμα, ο Ακιντζί επιμένει στη σημασία της αρχής της πολιτικής ισότητας, μια θέση που ανέπτυξε και στη συνάντησή του με τον γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ: «Το έγγραφο αναφοράς που θα προκύψει πρέπει επίσης να γίνει αποδεκτό και από τις 5 πλευρές. Το περιεχόμενο είναι σημαντικό πέρα από

την έννοια του χρόνου. Εάν το περιεχόμενο δεν είναι σαφές από την άποψη των αρχών, ως ξεκινήσουμε αύριο, αν θέλετε, δεν θα υπάρξει αποτέλεσμα. Η ε/κ πλευρά πρέπει να αποφασίσει για το αν είναι έτοιμη για να μοιραστεί την εξουσία», δήλωσε μεταξύ άλλων. Ζήτημα το οποίο από τη σκοπιά της τ/κ πλευ-

ράς φέρει ιδιαίτερη σημασία είναι και οι εξελίξεις στο ζήτημα των υδρογονανθράκων. Η τ/κ πλευρά και η Άγκυρα επαναλαμβάνουν τη γνωστή πρότασή τους για συνεργασία στο ζήτημα της ΑΟΖ πριν από την επίλυση του Κυπριακού, είτε διά μέσου μιας δικαιοδικής επιτροπής είτε μιας άλλης φόρμουλας, που θα είναι αποδεκτή από όλες τις πλευρές. Ο ίδιος ο Ακιντζί σχετίζει τις εξελίξεις στην ΑΟΖ με τις εξελίξεις στο Κυπριακό, και υπογραμμίζει τα εξής: «Οι υδρογονάνθρακες είτε θα είναι ευλογία και για τις δύο πλευρές είτε ο πονοκέφαλος θα συνεχιστεί. Στο σημείο που φτάσαμε σήμερα οι εξελίξεις φαίνεται ότι όλες οι πλευρές θα μπορούσαν να είναι έτοιμες τον Ιούνιο».

Περισσότερη εμπλοκή ΟΗΕ

Παράλληλα με τα προαναφερόμενα, η τ/κ πλευρά φέρνει στο προσκήνιο και το μελλοντικό ρόλο του ΟΗΕ στο Κυπριακό. «Την επόμενη περίοδο θα υπάρξει ανάγκη για πε-

Επικεφαλής διαπραγματευτικής ομάδας;

Στα Κατεχόμενα ο Ακιντζί παραμένει δίχως διαπραγματευτή στις συνομιλίες. Μέχρι στιγμής, η τ/κ πλευρά δεν έχει βρει τον αντικαταστάτη του Οζντίν Ναμί, με τον Μπαρış Μπουρτζού να αναλαμβάνει υποχρεωτικά περισσότερες αρμοδιότητες και πρωτοβουλίες. Το ζήτημα του θα έρθει στο προσκήνιο το επόμενο διάστημα, αλλά δεν αποτελεί τον μοναδικό πονοκέφαλο του Ακιντζί, εφόσον ανησυχία προκαλούν και οι κινήσεις του Κουντρέτ Οζερσάι, ο οποίος στο διπλωματικό πεδίο αναλαμβάνει όλο και περισσότερες πρωτοβουλίες. Φως στο κλίμα σύγχυσης ρίχνουν οι δηλώσεις του πρώτου για το ζήτημα της ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ: «Ως εκλεγμένος ηγέτης των Τουρκοκυπρίων δεν λέω ότι ο ΟΗΕ πρέπει να αποσυρθεί. Δεν δικαιούμαι να δηλώσω κάτι τέτοιο. Αλλά θα ήθελα επίσης να δηλώσω ότι η παροχή μιας ζώνης άνεσης για την ελληνική πλευρά με την παρουσία αυτής της οντότητας (στο νησί) δεν συμβάλλει στην επίλυση του κυπριακού προβλήματος».

«Κυβέρνηση» Έρχουρμαν με ημερομηνία λήξεως

Προβλήματα στα πεδία της οικονομίας, πολιτικής και ιδεολογίας δυσχεραίνουν το έργο της και έπονται εξελίξεις

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Η πολυκομματική «κυβέρνηση» που δημιουργήθηκε πριν από περίπου έναν χρόνο, με την υποστήριξη του «Προεδρικού» και τη συγκατάθεση μερίδας της τουρκοκυπριακής κοινότητας, βρίσκεται αντιμέτωπη με μεγάλες προκλήσεις. Την παρούσα στιγμή, σειρά οικονομικών προβλημάτων, οι ιδεολογικές διαφορές των κομμάτων της τ/κ Αριστεράς με την Άγκυρα και τους υποστηρικτές της στην τ/κ κοινότητα, οι επικείμενες εξελίξεις στο Κυπριακό και οι «προεδρικές εκλογές» που πλησιάζουν, δυσχεραίνουν το έργο του Τουφάν Έρχουρμαν.

Το θεαλλώδες 2018

Το 2018 υπήρξε θεαλλώδες από πολλές απόψεις για την τουρκοκυπριακή κοινότητα. Οι πρόωρες «βουλευτικές εκλογές» δεν ανέδειξαν νικήτη και δεν έδωσαν ξεκάθαρες πολιτικές λύσεις για τα μεγάλα προβλήματα. Στη συνέχεια, η τετρακομματική «κυβέρνηση» βρέθηκε αντιμέτωπη με μια μεγάλη οικονομική κρίση και φυσικές καταστροφές, η αντιμετώπιση των οποίων ξεπερνά κατά πολύ τις περιορισμένες δυνατότητες της τ/κ ηγεσίας. Επιπρόσθετα, πάλι στα μέσα του προηγούμενου έτους, ήρθαν στο προσκήνιο οι ιδεολογικές διαφορές των κομμάτων της τ/κ Αριστεράς με την Άγκυρα και τους κύκλους της στα Κατεχόμενα. Ο «υπουργός Εθνικής Παιδείας», ο οποίος εκλέγεται από το κόμμα που ανέδειξε στην ηγεσία της τ/κ κοινότητας τον Μουσταφά Ακιντζί το 2015, ήρθε σε μετωπική σύγκρουση με την Άγκυρα στον τομέα της παιδείας. Ο Τζεμάλ Όζγιγιτ

«Οι τοποθετήσεις του ΥΠΕΞ Οζερσάι αφορούν τις δικές του θέσεις και δεν εκφράζουν τις επίσημες θέσεις της τ/κ κοινότητας».

υπερασπίζεται την κοσμική αρχή στην παιδεία, γεγονός που προκαλεί την οργή της τουρκικής πλευράς. Όλα αυτά συνέβησαν σε μια στιγμή που η κρίση στην τουρκική οικονομία έκανε αισθητή την παρουσία της σε όλους τους τομείς της καθημερινότητας των Τ/κ, με την «κυβέρνηση» του κ. Έρχουρμαν να προσφεύγει σε μέτρα, με περιορισμένη εμβέλεια για την αντιμετώπιση των πληγών που άνοιξε η νέα κρίση στον κοινωνικό ιστό της τ/κ κοινότητας. Τέλος, στα τέλη του 2018, οι μεγάλες φυσικές καταστροφές κατέδειξαν την αναποτέλεσματικότητα της τ/κ ηγεσίας απέναντι στις ανάγκες της σύγχρονης τ/κ κοινωνίας.

Το οικονομικό πακέτο

Τα προβλήματα που αντιμετώπιζε σήμερα η «κυβέρνηση» Έρχουρμαν δεν αφορούν μονάχα τα πεδία της των υποδομών και της ιδεολογίας. Οι μεγαλύτεροι κλυδωνισμοί έρχονται από το πεδίο της οικονομίας. Σε αυτό προκύπτουν δύο ζητήματα: Η αντιμετώπιση της κρίσης στην τουρκική οικονομία και η εφαρμογή του οικονομικού πακέτου που επιβάλλει η Άγκυρα στους τ/κ από τα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας. Σε ό,τι αφορά το πρώτο, ο ίδιος ο Πρωθυπουργός Έρχουρμαν ξεκαθαρίζει ότι οι δυνατότητες της «κυβέρνησης» είναι περιορισμένες. Η πορεία της τουρκικής λίρας εξαρτάται από τις εξελίξεις στην Τουρκία και η τιμή του πετρελαίου από τις διεθνείς αγορές. Γι' αυτόν τον λόγο, η «κυβέρνηση» δεν μπορεί να επέμβει με αποτελεσματικό τρόπο στα προβλήματα που προκύπτουν. Μπορεί τα εργαλεία και τα μέσα της «κυβέρνησης» για την αντιμετώπιση της κρίσης να είναι περιορισμένα, ωστόσο, το ίδιο δεν ισχύει για το ζήτημα του οικονομικού πακέτου. Τουλάχιστον αυτό ισχυρίζονται τουρκικές πηγές. «Χάθηκε ένας χρόνος με κινήσεις, ευκαιρια-

Οζερσάι και Ντενκτάς δεν κρύβουν τις φιλοδοξίες τους για το «Προεδρικό».

κού τύπου, δίχως προανατολισμό και στρατηγική», επισημαίνεται στην εφημερίδα μας. Οι ίδιοι κύκλοι τονίζουν ότι «οι ρήτρες των οικονομικών συμφωνιών της ΤΔΒΚ με την Τουρκία είναι ξεκάθαρες. «Χρειαζόμαστε διαρθρωτικές αλλαγές για περιορισμό του δημοσίου τομέα, περισσότερες ιδιωτικοποιήσεις και νέες, φιλελεύθερες πρωτοβουλίες. Οι Τ/κ πολιτικοί δεν εννοούν να κατανοήσουν τη σημασία αυτών των διαρθρωτικών μέτρων και αλλαγών», τονίζεται.

Οι διαφορές στο Κυπριακό Η «κυβέρνηση» Έρχουρμαν, αν όχι σύσσωμη, σίγουρα το κομ-

μάτι το οποίο απαρτίζεται από τα κόμματα της τ/κ Αριστεράς, βρίσκεται αντιμέτωπη με την Άγκυρα και στο Κυπριακό. Τα όσα διαδραματίζονται με αφορμή τις τελευταίες επαφές και κινήσεις του αντιπροέδρου της «κυβέρνησης» και «υπουργού Εξωτερικών» έρχονται να ρίξουν φως σε αυτήν την εξέλιξη. Όπως μετέδωσε η «Κ» ο Κουντρέτ Οζερσάι στις ΗΠΑ πραγματοποίησε επαφές, ενώ ο ίδιος τάσσεται υπέρ του τέλους της ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ στην Κύπρο. Επίσης, εκφράζει αμφιβολίες για το μέλλον της ομοσπονδιακής λύσης και αναφέρεται στην τροποποίηση του κατεστημένου στο Κυπριακό.

ρισσότερο ενδιαφέρον εκ μέρους του γ.γ. ΟΗΕ για το Κυπριακό. Μοιραστήκαμε αυτήν την άποψη», επεσήμανε ο Ακιντζί, αμέσως μετά τη συνάντησή του με την κ. Σπέαρ. Στόχος της τ/κ πλευράς είναι η επιστροφή του Αντόνιο Γκουτιέρρες στις συνομιλίες για το Κυπριακό, με πιο ενεργό ρόλο του ΟΗΕ στην όλη διαδικασία της επίλυσης του προβλήματος. Από τη σκοπιά της τ/κ πλευράς, οι δύο πλευρές έχουν προσεγγίσει την τελική φάση του Κυπριακού, στην οποία ξεχωρίζουν σημαντικά προβλήματα και εμπόδια, τα οποία δεν είναι δυνατόν να ξεπεραστούν δίχως την παρέμβαση μιας τρίτης, ουδέτερης δύναμης. Την περίοδο της προηγούμενης αμερικανικής ηγεσίας, η Ουάσινγκτον παρασκηνιακά κινούσε τα νήματα στο Κυπριακό.

Σήμερα, η ηγεσία του Ντόναλντ Τραμπ δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το Κυπριακό. Το ίδιο ισχύει λίγο-πολύ και για τους άλλους διεθνείς παράγοντες. Υπό αυτές τις συνθήκες, λοιπόν, από τη σκοπιά της ηγεσίας του Ακιντζί, η περισσότερο εμπλοκή του κ. Γκουτιέρρες στις συνομιλίες είναι ευπρόσδεκτη και αναμενόμενη. Από την άλλη το κυπριακό ΥΠΕΞ και ο Νίκος Χριστοδουλίδης είναι σε επικοινωνία με τα μέλη του Σ.Α. κυρίως ως προς την ανανέωση της ΟΥΝΦΙΚΥΠ. Στόχος είναι να αποφευχθεί η όποια αλλαγή σύμφωνα με τα «θέλω» συγκεκριμένων κύκλων στα Κατεχόμενα και στην Τουρκία. Το Συμβούλιο Ασφαλείας αναμένεται να συνέλθει σε επίσημη συνεδρίαση στις 30 Ιανουαρίου, για να υιοθετηθεί το ψήφισμα που θα ανανεώνει την εξαμηνιαία θητεία του Σώματος. Η δε έκθεση του γ.γ. που δόθηκε στη δημοσιότητα δεν κάνει εκτενείς αναφορές στο θέμα, αλλά ότι η ΟΥΝΦΙΚΥΠ θα συνεχίσει να επιπτερεί την εξελισσόμενη κατάσταση επιτόπου, να αξιολογεί τον αντίκτυπο της στις απαιτήσεις της εντολής της αποστολής και να προσαρμόζει τις δραστηριότητές της για την αποτελεσματική εκτέλεση της εντολής της.

Τι έπεται

Όλα αυτά συμβαίνουν σε μια στιγμή που όπως έχει υπογραμμίσει προηγουμένως η «Κ», στην τ/κ κοινότητα ξεκινά η «προεκλογική περίοδος» για την αναμέτρηση για το ανάτατο αξίωμα της κοινότητας. Τόσο ο Κουντρέτ Οζερσάι όσο και ο Σερντάρ Ντενκτάς, ο οποίος κατέχει το χαρτοφυλάκιο του «Υπουργείου Οικονομικών» δεν κρύβουν τις φιλοδοξίες τους για το «Προεδρικό». Η δε τ/κ Αριστερά θα κληθεί ν' αναδείξει τους δικούς της υποψηφίους. Παράλληλα με την εντατικοποίηση των εξελίξεων στο Κυπριακό, η οποία αναμένεται στα μέσα αυτού του έτους, στο τ/κ πολιτικό πεδίο δεν αποκλείεται να δούμε τσουνάμι εξελίξεων. Το πολιτικό κυβερνητικό γαίμακο δεν έχει μέλλον και αυτό το αποδέχονται τόσο οι ίδιοι οι εκπρόσωποι της όσο και οι ξένοι παρατηρητές», σημειώνει πηγές στην «Κ».

Επί ξυρού ακμής το ΓεΣΥ χωρίς τα ιδιωτικά

Οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν όσο παραμένει αγεφύρωτο το χάσμα μεταξύ Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας και ιδιωτικών νοσηλευτηρίων

Του ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ

Ένα χρόνο μπροστά πρέπει να δει κανείς το ΓεΣΥ εφόσον τα μεγάλα ιδιωτικά νοσηλευτήρια είναι ξεκάθαρα «όχι» στο Σύστημα όπως αυτό έχει σχεδιαστεί. Η μη ένταξη των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων μπορεί εκ πρώτης όψεως να μην αποτελεί πρόβλημα για την εφαρμογή του ΓεΣΥ την 1η Ιουνίου, αφού η πρώτη φάση θα περιλαμβάνει μόνο την εξωνοσοκομειακή φροντίδα υγείας, ωστόσο ένα χρόνο μετά αναμένεται να προκύψουν μεγάλα προβλήματα, αν δεν γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ Οργανισμού Ασφάλισης Υγείας (ΟΑΥ) και Παγκύπριου Συνδέσμου Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων (ΠΑΣΙΝ). Υπενθυμίζεται δε, πως από την 1η Ιουνίου του 2020 βάσει των χρονοδιαγραμμάτων που θέτει ο ΟΑΥ το ΓεΣΥ θα εφαρμοστεί πλήρως με την εισαγωγή υπηρεσιών ενδονοσοκομειακής φροντίδας υγείας, ΤΑΕΠ, ασθενοφόρων, νοσηλευτών, μαιών, άλλων επαγγελματιών υγείας, ανακουφιστικής φροντίδας, ιατρικής αποκατάστασης και προληπτικής οδοντιατρικής φροντίδας.

Σημειώνεται δε, πως σε περίπτωση που δε συμβληθούν τα μεγάλα ιδιωτικά νοσηλευτήρια στο ΓεΣΥ, αυτομάτως αυτό σημαίνει και δυσλειτουργία του Συστήματος, αφού τα δημόσια νοσηλευτήρια συνολικά μπορούν να εξυπηρετήσουν το 50% των ασθενών. Κάτι ανάλογο άλλωστε συμβαίνει κατά τα τελευταία χρόνια εφόσον ο πολίτης στράφηκε στην δημόσια υγεία λόγω της οικονομικής κρίσης, με τα δημόσια νοσηλευτήρια να καλούνται να εξυπηρετήσουν γύρω στο 80% των ασθενών. Σαν αποτέλεσμα όχι μόνο επήλθε συμπίεση στα νοσοκομεία αλλά και ασθενείς φεύγουν από τη ζωή, περιμένοντας σε λίστες αναμονής. Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί πως οι διαβουλεύσεις μεταξύ ΟΑΥ και ιδιωτικών νοσηλευτηρίων έχουν πέσει ήδη στο κενό μετά από την ανακοίνωση του ΠΑΣΙΝ κατά τις αρχές του μήνα στην οποία αναφερόταν ότι διακόπτεται τις όποιες διαβουλεύσεις με τον Οργανισμό σε σχέση με τον καθορισμό των παραμέτρων και όρων συμμετοχής των μελών του στο ΓεΣΥ. Σαν αυτού σε συνέντευξη Τύπου που πραγματοποίησε ο ΠΑΣΙΝ την περασμένη Παρασκευή, εξαπέλυσε κατηγορίες σε βάρος του ΟΑΥ και συγκεκριμένα ότι έχουν ειπωθεί ψευδή σε πολλά από αυτά που προτάσσει αναφορικά

Μας προκαλεί έκπληξη ότι ενώ η ηγεσία του ΠΑΣΙΝ έχει αναλάβει πριν από δύο εβδομάδες έχει καταλήξει σε απόλυτα συμπεράσματα, αναφέρει στην «Κ» ο αν. διευθυντής του ΟΑΥ.

με το ΓεΣΥ, σημειώνοντας ότι «για λόγους που μόνο ο οργανισμός γνωρίζει, επέλεξε με ψέματα να καλλιεργήσει υπερ-προσδοκίες στην κοινή γνώμη από την εφαρμογή ενός ΓεΣΥ το οποίο σχεδιάστηκε πρόχειρα και ερασιτεχνικά».

Οι διαφωνίες

Επιπρόσθετα και όπως συγκεκριμένα ανέφερε ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΙΝ, δρ Μαρίνος Σωτηρίου, ένα ΓεΣΥ αναποτελεσματικό, από σημαντική μεταρρύθμιση οδηγεί την υγεία σε μεγάλη απορρύθμιση, σημειώνοντας παράλληλα «ότι αυτό πρέπει να αποτραπεί με κάθε τρόπο καθώς έτσι τελικά πλήττεται η ίδια η κοινωνία». Πρόσθεσε δε πως «ο αρμόδιος από την Πολιτεία φορέας υλοποίησης και εφαρμογής του ΓεΣΥ, ο Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας, κατεδάφισε τη σχέση εμπιστοσύνης με τους φορείς Υγείας» και πως ο ΠΑΣΙΝ κατ' επανάληψη έχει ζητήσει στοιχεία από τον Οργανισμό που απαντούν σε εύλογα ερωτήματα των μελών του, ώστε να διασφαλιστεί το μέγιστο διακύβευμα: «Η συνέχιση της προσφοράς ποιοτικών υπηρεσιών υγείας στους ασθενείς», ωστόσο όπως υπογραμμίζει, μέχρι στιγμής αυτά τα στοιχεία δεν τους έχουν δοθεί.

Εν ολίγοις τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια επιρρίπτουν ξεκάθαρα ευθύνες προς τον ΟΑΥ θεωρώντας ότι ο σχεδιασμός δεν έγινε στη βάση αναλογιστικής μελέτης η οποία αναλύει το υφιστάμενο σχέδιο υγείας συγκριτικά το με το προτεινόμενο ΓεΣΥ, αλλά πιστεύουν ότι δεν έχουν ληφθεί υπόψη τα όσα πέρασε η Κύπρος, η κοινωνία και η οικονομία της από την πρωτοφανή κρίση, την επακόλουθη ανεργία και τη φυγή εταπειρών. Επίσης, η ΠΑΣΙΝ τονίζει ότι ο ΟΑΥ ψεύδεται όταν λέει πως οι δικαιούχοι ασθενείς, ισότιμα μέσα στο ΓεΣΥ, θα μπορούν να επιλέξουν για την ιατρική τους φροντίδα και

Ένα ΓεΣΥ αναποτελεσματικό, από σημαντική μεταρρύθμιση, οδηγεί την υγεία σε μεγάλη απορρύθμιση, τονίζει ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΙΝ Μ. Σωτηρίου.

νοσηλεία οποιοδήποτε νοσοκομείο ή ιατρό επιθυμούν, «από τη στιγμή που κατά τη πρώτη μέρα εφαρμογής του, θα έχουν ασθενείς τουλάχιστον δύο ταχυτύπων». Εξηγούν δε, πως οι ασθενείς δεν θα έχουν πρόσβαση σε νοσηλευτήρια και γιατρούς οι οποίοι δεν έχουν συμβληθεί με τον ΟΑΥ, χωρίς να καλύπτονται από άλλη ιδιωτική ασφάλεια ή δυνατότητα κάλυψης των ιατρικών αναγκών από δικούς τους πόρους. Επίσης ο ΠΑΣΙΝ, προτάσσει πως «είναι μύθος ότι όλοι θα έχουν πρόσβαση στην καλύτερη ποιότητα υγείας από τη

στιγμή που δεν ενταχθούν σε αυτό το ΓεΣΥ τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια». Μια άλλη διαφωνία που φαίνεται να προκύπτει έχει να κάνει με τη ποιότητα φροντίδας νοσηλείας των ασθενών. Όπως αναφέρει ο Σύνδεσμος Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων ο ΟΑΥ διαρρέει επιλεκτικά πληροφορίες για τις Σχετιζόμενες Διαγνωστικές Ομάδες (DRGs), δηλαδή τον ονομαστικό κατάλογο καλυπτόμενων παθήσεων με το αντίστοιχο κόστος, σημειώνοντας πως η κάλυψη των εξόδων φροντίδας των ασθενών καλύπτει—κατά μέσο όρο—το 60% των

πραγματικών εξόδων.

Έτσι, «τα μη επιδοτούμενα νοσηλευτήρια, τα ιδιωτικά δηλαδή, θα εξαναγκαστούν να καλύψουν τη διαφορά με τη μείωση κόστους αφού δεν θα επιτρέπεται η αναπλήρωση της διαφοράς από τους δικαιούχους», τονίζουν. Σύμφωνα με τον ΠΑΣΙΝ, αυτό πρακτικά σημαίνει αυτόματη υποβάθμιση της ποιότητας φροντίδας νοσηλείας, καθώς δεν θα υπάρχει άλλη επιλογή παρά η χρήση αμφίβολων ποιότητας και ασφάλειας αναλωσίμων και αδυναμία επένδυσης σε ιατρικό εξοπλισμό νέας τε-

χνολογίας. Από την άλλη ο ΟΑΥ παρουσιάζεται έκπληκτος όσον αφορά την στάση που κρατά ο ΠΑΣΙΝ δεδομένου ότι η νέα ηγεσία ανέλαβε πριν από δύο βδομάδες. Συγκεκριμένα ο αν. διευθυντής του ΟΑΥ Ανδρέας Παπακωνσταντίνου, μιλώντας στην «Κ», δηλώνει πως τους προκαλεί μεγάλη απορία και έκπληξη ότι η συγκεκριμένη ηγεσία του ΠΑΣΙΝ, ενώ έχει αναλάβει πριν από δύο βδομάδες και ενώ έχει κατηγορήσει τον Οργανισμό ότι δεν της έχει δώσει τα στοιχεία που έχει ζητήσει έχει καταλήξει σε απόλυτα συμπεράσματα, προσθέτοντας δε, ότι «αυτό είναι καθαρά αντιφατικό για μια ηγεσία που έχει δύο εβδομάδων ζωής». Σημειώνει δε, πως «εμείς τους έχουμε δώσει αρκετά στοιχεία, ωστόσο είμαστε στη διάθεσή τους να μας υποδείξουν που έχουν συγκεκριμένα προβλήματα και εμείς είμαστε διατεθειμένοι να εξευρεθούν οι καλύτερες λύσεις».

Συνεισφορά ιδιωτικών

Μεγάλα προβλήματα αναμένεται να προκύψουν σε περίπτωση που δεν βρεθεί μια συμβιβαστική λύση ούτως ώστε να ικανοποιηθούν οι προβληματισμοί του ΠΑΣΙΝ για βιωσιμότητα των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων ούτως ώστε να συμβληθούν στο ΓεΣΥ. Όπως προαναφέρθηκε ένα ΓεΣΥ χωρίς τα μεγάλα ιδιωτικά νοσηλευτήρια πιθανώς να καταρρεύσει από τη στιγμή που κατά τον σχεδιασμό υπολογίστηκε ότι τα δημόσια νοσηλευτήρια θα καλύψουν το 50% της ζήτησης των ασθενών.

Για παράδειγμα, όπως πληροφορείται η «Κ», στη Λεμεσό η Πολυκλινική «Υγεία» με 150 κλίνες κατά το 2018 διετέλεσε 10.000 χειρουργεία. Το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας που έχει περίπου 450 κλίνες διετέλεσε γύρω στις 8.500 χειρουργεία, ενώ το Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού γύρω στις 4.500. Βάσει αυτών των δεδομένων μπορεί κάποιος να αντιληφθεί τη σημαντική συνεισφορά των ιδιωτικών νοσηλευτηρίων στον τομέα της υγείας. Άρα από τη στιγμή που η Πολυκλινική Υγεία δεν θα ενταχθεί στο ΓεΣΥ, αυτομάτως δημιουργείται θέμα συμφόρησης των δημοσίων νοσηλευτηρίων της Επαρχίας Λεμεσού. Ανάλογα προβλήματα πιθανώς να υπάρχουν και στη Λευκωσία από τη στιγμή που τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια όπως το Αμερικανικό Ιατρικό Κέντρο και το Ιπποκράτειο δεν προτίθενται να συμβληθούν.

Ανοίγουν οι κατάλογοι εγγραφής προσωπικών γιατρών

Καθοριστική μέρα η αυριανή (21/01), αφού θα ανοίξουν οι κατάλογοι για εγγραφή των προσωπικών γιατρών και παιδίατρων στο Σύστημα και θα διαφανεί πλέον σε αριθμούς το ενδιαφέρον που θα επιδείξει ο ιατρικός κόσμος για το ΓεΣΥ. Οι κατάλογοι θα είναι ανοικτοί περίπου για ένα μήνα και για να είναι σε θέση οι γιατροί να γνωρίζουν πώς θα εγγραφούν στο Σύστημα, ο ΟΑΥ αυτές τις ημέρες πραγματοποιεί ενημερωτικά σεμινάρια σε κάθε επαρχία, με το ποσοστό συμμετοχής να είναι αρκετά ικανοποιητικό. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», μέχρι στιγμής έχουν δηλώσει συμμετοχή για τα εν λόγω σεμινάρια πέραν των 200 γιατρών. Υπενθυμίζεται δε, πως σε περιβάλλον ΓεΣΥ ο κάθε δικαιούχος του Συστήματος θα έχει τον προσωπικό του γιατρό, στον οποίο θα καταφεύγει κάθε φορά που αντιμετωπίζει το οποιοδήποτε πρόβλημα με την υγεία του, χωρίς να καταβάλει οποιοδήποτε ποσό. Από εκεί και πέρα ο προσωπικός ιατρός θα εξετάζει τον ασθενή και αν το πρόβλημα υγείας που αντι-

μετωπίζει χρήζει ειδικής φροντίδας, θα παραπέμπεται σε ειδικό γιατρό της επιλογής του δικαιούχου. Κατά την επίσκεψη στον ειδικό γιατρό ο ασθενής θα πρέπει να καταβάλει ως συμπληρωμή έξω ευρώ. Σε περίπτωση, όμως, που δικαιούχος επιθυμεί να μεταβεί απευθείας στον ειδικό γιατρό, παρακάμπτοντας τον προσωπικό του γιατρό, το σύστημα του δίνει τη δυνατότητα να το πράξει, πληρώνοντας το ποσό των 25 ευρώ (συνεισφορά). Όταν σε ένα περίπου μήνα ανοίξει το Σύστημα εγγραφής για τους δικαιούχους ο κάθε πολίτης θα μπορεί μέσω του ηλεκτρονικού του υπολογιστή να δει τους προσωπικούς ιατρούς που θα ενταχθούν στο ΓεΣΥ και να επιλέξει αυτόν που επιθυμεί. Όταν το ΓεΣΥ εφαρμοστεί πλήρως, τόσο ο προσωπικός όσο και ο ειδικός ιατρός θα έχουν τη δυνατότητα σε περίπτωση που για οποιονδήποτε λόγο η κατάσταση της υγείας του ασθενή χρήζει εσωτερικής νοσηλείας, να τον παραπέμψει σε νοσηλευτήριο είτε του δημοσίου είτε του ιδιωτικού τομέα της επιλογής του δικαιούχου.

Συνέχεια ενεργειών κατά των τετράμηνων εξετάσεων

Η ΟΕΛΜΕΚ ετοίμασε εναλλακτική πρόταση ενόψει της συνάντησης την Παρασκευή με την Επιτροπή Αξιολόγησης Μαθητή

Του ΝΙΚΟΛΑ ΠΕΤΡΟΥ

Ταράζει ακόμη περισσότερο τα ήδη παραγμένα νερά στην Παιδεία ο θεσμός των εξετάσεων ανά τετράμηνο, ο οποίος αναμένεται να μπει σε εφαρμογή με τη νέα σχολική χρονιά. Μετά τη μαζική αποχή των μαθητών από τα μαθήματα, η νέα βδομάδα βρίσκεται τη ΠΣΕΜ να πραγματοποιεί συναντήσεις τόσο με τους οργανωμένους γονείς όσο και με την ΟΕΛΜΕΚ, προκειμένου να ανταλλάξουν απόψεις ενόψει της συνάντησης που θα έχουν την ερχόμενη Παρασκευή με την Επιτροπή Αξιολόγησης του Μαθητή. Κατά την εν λόγω συνάντηση όλοι οι αρμόδιοι φορείς θα καταθέσουν τις απόψεις τους για το Ενιαίο Σχέδιο Αξιολόγησης.

Σημειώνεται δε ότι οι μαθητές εξετάζονται το ενδεχόμενο να προβούν σε νέα μέτρα εάν το Υπουργείο Παιδείας δεν εισακούσει τους προβληματισμούς τους και δεν ανακαλέσει την εφαρμογή των τετράμηνων εξετάσεων. Παράλληλα, η ΟΕΛΜΕΚ η οποία έχει εκκρίσει επανειλημμένα ότι τάσσεται κατά των εξετάσεων ανά τετράμηνο, ετοιμάζει εναλλακτική πρόταση έχοντας ως στόχο να μην καταστούν τα σχολεία εξεταστικά κέντρα και να επιδεινωθεί το φαινόμενο της παραπαιδείας. Σύμφωνα

Στην πρόταση της η ΟΕΛΜΕΚ αναφέρει πως οι εν λόγω εξετάσεις θα δημιουργήσουν ένα εξαιρετικά πιεστικό και βεβαρημένο πρόγραμμα.

με πληροφορίες της «Κ», η ΟΕΛΜΕΚ κάνει εντατικές προσπάθειες ούτως ώστε τα κοινοβουλευτικά κόμματα να υιοθετήσουν την πρόταση που ετοιμάζει και να εισαχθεί ψήφισμα στη Βουλή για τροποποίηση νόμου, ο οποίος θα καταργεί τις τετράμηνες εξετάσεις. Στην πρότασή της η ΟΕΛΜΕΚ σύμφωνα με πληροφορίες αναφέρει πως οι εν λόγω εξετάσεις θα δημιουργήσουν ένα εξαιρετικά πιεστικό και βεβαρημένο σχολικό πρόγραμμα, που εκ των πραγμάτων θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στους εκπαιδευτικούς, στους μαθητές και στη λειτουργία των σχολικών μονάδων. Προσθέτει δε πως οι εξετάσεις ανά τετράμηνο θα επιτείνουν τα ήδη ασφυκτικά χρονοδιαγράμματα των σχολικών μονάδων και τα συγκεκριμένα όχι μόνο δεν θα λειτουργήσουν, αλλά θα προκαλέσουν αγκυλώσεις και στρεβλώσεις σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες, δημιουργώντας πολλά οργα-

Μαζική η αποχή των μαθητών από τα μαθήματα της Παρασκευής.

νωτικά προβλήματα και δυσλειτουργίες.

Η πρόταση

Προκειμένου να μην υπάρξουν τα πιο πάνω προβλήματα στη Μέση Εκπαίδευση στην πρόταση της η ΟΕΛΜΕΚ προτείνει για τα εξεταζόμενα μαθήματα να λαμβάνει χώρα ένα ενιαίο κοινό διαγώνισμα 90 λεπτών ανά τετράμηνο, που θα ετοιμάζεται κεντρικά και το οποίο

θα καταλαμβάνει το 25% της τελικής βαθμολογίας. Ωστόσο, για να συμβεί αυτό η ΟΕΛΜΕΚ θέτει ως προϋπόθεση ότι δεν θα έχει κάποιος μαθητής μέσα στη ίδια εβδομάδα άλλο διαγώνισμα, ενώ ως εξεταστέα ύλη θα καθορίζεται το 50% της διδακτέας ύλης μέχρι τη διεξαγωγή του κοινού διαγωνίσματος. Επίσης, εισπράττει ένα προειδοποιημένο διαγώνισμα 45 λεπτών ανά τετράμηνο το οποίο θα αποτελεί το 15%

της τελικής βαθμολογίας.

Για να μπορεί να καταστεί αυτό εφικτό όμως η ΟΕΛΜΕΚ προσθέτει ρυθμιστικές δικλίδες. Συγκεκριμένα προτείνει να συσταθεί μια Επιτροπή Θεματοθέτησης η οποία θα αποτελείται από «μάχιμους καθηγητές», όπως αναφέρει χαρακτηριστικά, οι οποίοι θα ετοιμάζουν τα κοινά διαγώνισμα που οι ίδιοι διδάσκουν. Η εν λόγω Επιτροπή θα προκύπτει μετά από κλήρωση μεταξύ των ενδιαφερόμενων καθηγητών, ενώ δεν θα μπορεί να συμμετέχει περισσότεροι από ένας θεματοθέτης από την ίδια σχολική μονάδα. Τα κοινά διαγώνισμα θα διενεργούνται κατά τη διάρκεια των τετραμήνων, χωρίς να υπάρχει λήξη μαθημάτων, καθώς δεν θα διενεργούνται τελικές εξετάσεις σε κάθε γνωστικό αντικείμενο στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς.

Η διεξαγωγή των κοινών διαγωνισμάτων θα ξεκινά από τα τέλη Νοεμβρίου μέχρι τα τέλη Απριλίου και από τα τέλη Μαρτίου μέχρι τα τέλη Μαΐου. Υπογραμμίζεται ότι τα αποτελέσματα των κοινών διαγωνισμάτων θα κατατίθενται μόνο στις γραμματείες των Σχολείων. Όσον αφορά το υπόλοιπο 60%, αυτό θα βγαίνει από την προφορική αξιολόγηση. Δηλαδή, η προφορική αξιολόγηση θα περιλαμβάνει μέχρι δύο

προειδοποιημένες γραπτές ασκήσεις εντός της τάξης, quiz, projects, τη συμμετοχή του μαθητή στις καθημερινές εργασίες του μαθήματος στην τάξη, στο εργαστήριο ή και σε δραστηριότητες εκτός της αίθουσας διδασκαλίας αλλά και τις κατ' οίκον εργασίες. Σχετικά με τα μη εξεταζόμενα μαθήματα η ΟΕΛΜΕΚ προτείνει να γίνεται ένα διαγώνισμα των 45 λεπτών ή ένα project ανά τετράμηνο, το οποίο θα αποτελεί το 40% της τελικής βαθμολογίας, ενώ το υπόλοιπο 60% να απορρέει από την προφορική αξιολόγηση με τον ίδιο τρόπο που θα γίνεται και για τα εξεταζόμενα. Από εκεί και πέρα για να μπορεί να είναι εφαρμοστέα επιτυχώς η πρόταση της ΟΕΛΜΕΚ για την αξιολόγηση του μαθητή θα πρέπει να γίνει προσαρμογή της διδακτέας ύλης στον πραγματικά διαθέσιμο διδακτικό χρόνο, δηλαδή να γίνει αναθεώρηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων και πρόβλεψη επαρκούς χρόνου για την εφαρμογή άλλων μορφών αξιολόγησης, πέραν της γραπτής.

Επίσης, θα πρέπει να δημιουργηθεί τράπεζα υλικού αξιολόγησης για όλες τις μορφές αξιολόγησης και παράλληλα να γίνει επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε όλα τα θέματα που άπτονται της αξιολόγησης των μαθητών.

Περί ορέξεως Νικολάτου κολοκυθόπιτα

Περί ουσίας

Αρχίζει ο χορός του Ζαλόγγου στον Όλυμπο του Ανωτάτου, όπως φαίνεται, καθώς οι μεταρρυθμίσεις που ετοίμασε ο Ιωνάς για τους 13 Αθάνατους και τους λοιπούς του συστήματος προνοούν έλεγχο για όλους. Και τους Ανώτατους. Πάντως, για να είμαστε δίκαιοι μετά που ο διευθυντής μας εδώ στην «Κ» με σχετικό άρθρο του την περασμένη Τετάρτη έθεσε θέμα παραίτησης του Μύρωνα Νικολάτου από τον θώκο του πρόεδρου του Ανωτάτου, έλαβε προχθές ένα ηλεκτρονικό μήνυμα από το Γραφείο Νικολάτου, το οποίο και μας διαβίβασε που έλεγε κατά λέξη: Έχω οδύνη από τον Πρόεδρο του Ανωτάτου Δικαστηρίου, κ. Νικολάτο, να θέσω υπόψιν σας τα ακόλουθα προς αποκατάσταση της αλήθειας, αναφορικά με δημοσιεύματα σας στον Τύπο. Ο Γενικός Εισαγγελέας αναφέρθηκε στο ότι η θυγατέρα του ήταν ανήλικη το 2008, όταν δόθηκαν οι προκαταρκτικές οδηγίες για μετατροπή της κατάθεσης σε αξιόγραφο, ενώ ο ίδιος αναφέρθηκε ότι ήταν ενήλικη η θυγατέρα του όταν έγιναν οι διαπραγματεύσεις και η φιλική διευθέτηση με την Τράπεζα Κύπρου το τέλος του 2015. Εύη Πιτσιλλίδου, Γραφείο Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Καλά ρε μάστορα, ο άλλος σου λέει ότι πρέπει να παραιτηθείς και του στέλνεις μήνυμα ότι δεν σου αρέσει η κολοκυθόπιτα; Η ουσία πού πήγε; Ή ου περί ουσίας... ο λόγος.

• • • • •

Όχι δεν φεύγω

Το παραξήλωσε ο Ανώτατος, άκουσα Εκείνον να λέει. Λέω Χριστέ μου άλλο θα ακούσω τώρα, που είχα βρεθεί ο δόλιος μεταξύ των Θεριών. «Πώς ρε Ανώτατε, μάγκα να πείσεις τον κόσμο ότι η νικήτρια ψήφος δόθηκε, διότι πίστευες πράγματι ότι έπρεπε να δοθεί και μάλιστα για λόγο που δεν υπήρχε στην έφεση; Πώς θα τον πείσεις. Μα δεν ξέρετε συνεχίζει ο διπλότυπος του τι έκανε προχθές; Συνάδελφός του, του υπέδειξε ότι θα πρέπει να παραιτηθεί για να διασωθεί το κύρος όλων και του απάντησε ότι δεν υπάρχει αποχρών λόγος.

• • • • •

Περί εξαιρέσεων

Πάντως, είναι απορίας άξιο, γιατί όταν ο εισαγγελέας πήρε στο Ανώτατο την απόφαση Νικόλας του ΕΔΑΔ, δεν τους επέστησε την προσοχή να τους υποδείξει ότι θα έπρεπε να αυτοεξαιρευθούν; Η απάντηση που δίνεται από το προαύλιο του Ανωτάτου είναι επειδή προφανώς πίστευε ότι η απόφαση που θα έβγαζαν στην υπόθεση της Τράπεζας Κύπρου θα ήταν υπέρ του. Αν τους το υπο-

Ποιος είν' αυτός ο απηλός, ποιος είναι αυτός ο τύπος, φίλος σου είναι ή γνωστός ή συγγενής σου μήπως...

δείκνυε ως έπρεπε θα είχε δεκαπλάσιο υπέρ του δίκαιο σήμερα, μας είπε ο Πρωτοκολλητής του καφενείου των δικαστηρίων, ο οποίος ως ειδήμων που είναι πρόσθεσε ότι όταν δεν βγήκε υπέρ του η απόφαση θυμήθηκε να φωνάζει. Το θέμα είναι ένα, ότι αν κάποιος θα έπρεπε να επιληφθεί ενός τόσο σοβαρού ζητήματος στην πανηγυρική του κάθοδο στην Πινδάρου και να δείξει πρόσωπο στον κ. Βέμπερ. Μέχρι και στα Λεύκαρα τον πήραν, βγάζοντας φωτογραφίες και γράφοντας tweets για το πόσο καλό είναι το προφίλ του υποψηφίου της Κομισιόν και πόσο απολαμβάνει να κεντά Λευκαρίτικα. Και αν κρίνουμε από τη σιωπή που έπεσε νέντε

• • • • •

Ασταμάτητοι

Τώρα όπως ήρθαν τα πράγματα δεν μπορεί κανείς να σταματήσει το δίδυμο Αναστασιάδης-Ιωνάς για να επιφέρουν τις μεταρρυθμίσεις που θέλουν (βλ. σελ. 4). Τεχνοκράτης που γνωρίζει το παρασκήνιο των συζητήσεων Υπουργείου-Ανωτάτου μου ειπε στο κουρείο που συναντηθήκαμε, ότι «αυτοί νόμιζαν ότι ήταν μόνοι τους στην Κύπρο, άνοιγαν το στόμα τους κι έλεγαν ό,τι τους κατέβαινε

στο νου. Ήθελαν εκτός από το να διορίζουν οι ίδιοι τους Εφέτες να προσλαμβάνουν όλο το προσωπικό ακόμα και τους κλιπτήρες. Να το λούσουμε το μωρό θέλαμε όχι να το πνίζουμε!». Πάντως, το νομοσχέδιο για τη Σχολή Δικαστών είναι στο Ανώτατο και μουλιάζει και η κυβερνητική πλευρά αναμένει με τα χέρια δεμένα.

• • • • •

Έμειναν στα Λεύκαρα

Ο Δημοκρατικός Συναγερμός μας τάρσαξε με μηνύματα ανακοινώσεις και επενθυμίσεις για την κάθοδο του Μάνφρεντ Βέμπερ, επιστρατεύοντας μέχρι και εισιτήρια για Βρυξέλλες (!) ούτως ώστε να πείσει τα μέλη του να παρευρεθούν στην πανηγυρική του κάθοδο στην Πινδάρου και να δείξει πρόσωπο στον κ. Βέμπερ. Μέχρι και στα Λεύκαρα τον πήραν, βγάζοντας φωτογραφίες και γράφοντας tweets για το πόσο καλό είναι το προφίλ του υποψηφίου της Κομισιόν και πόσο απολαμβάνει να κεντά Λευκαρίτικα. Και αν κρίνουμε από τη σιωπή που έπεσε νέντε

εικοσιεπτάωρα μετά τις βόμβες Νίκου Κληρίδη υποθέτουμε πως πολλοί έμειναν μόνιμα στα Λεύκαρα. Πέρασαν πέντε μέρες, ανακατέθηκε όλο το πολιτικό και δικαστικό σύστημα ούτως ώστε να μας ψελλίσουν πως θα πρέπει να διερευνηθούν οι καταγγελίες.

• • • • •

Πυρετός στο Κουκουμείο

Μπορεί το ψηφοδέλτιο του ΑΚΕΛ να κλειδωθεί, ωστόσο, την τελευταία βδομάδα υπήρχε ένα έντονο παρασκήνιο και αναστάτωση στην Εζεκία Παπαϊωάννου. Απία ήταν ότι το κόμμα έψαχνε εναγωνίως δύο γυναίκες για να κατεβάσει στο ψηφοδέλτιο. Ακούστηκαν πολλά ονόματα. Μάλιστα ενώ είχαν κλειδώσει την υποψηφιότητα Γιώργου Κουκουμά (γιου της βουλευτού Σκεύης Κουκουμά) ζητούσαν παράλληλα από τη βουλευτή Αμμοχώστου να κατέλθει στο ψηφοδέλτιο και στην ουσία να ανταγωνίζεται τον γιο της.

• • • • •

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Μύρων Νικολάτος

Ο Πρόεδρος του ανωτάτου Μύρων Νικολάτος, που ούτε καν συγκινήθηκε να απαντήσει στις εκκλήσεις περί παραίτησής του προς διάσωση του κύρους της Δικαιοσύνης.

Πίεσαν Μουσιούττα

Κλειδώσε τελικά για το ψηφοδέλτιο του ΔΗΚΟ ο βουλευτής Λευκωσίας Μαρίνος Μουσιούττας. Όπως μαθαίνει ο Ιανός υπήρξε τεράστιο παρασκήνιο και πιέσεις για την κάθοδο του κ. Μουσιούττα στην εκλογική μάχη, με τον βουλευτή Λευκωσίας να είναι ο εκλεκτός της ηγεσίας. Με αυτό τον τρόπο θεωρούν πως θα μειώσουν τις διαρροές προς τη Δημοκρατική Παράταξη, καθώς ο κ. Μουσιούττας έχει κύκλο που σχετίζεται ή μάλλον σχετιζόταν με τους Καρογιανικούς. Θέλουν παράλληλα να κλείσουν μια και καλή την πλνήγη που προκλήθηκε κατά τη διάρκεια του εκλογικού συνεδρίου, ωστόσο, δεν είναι μόνο αυτό. Πολλοί είναι εκείνοι που προσβέβησαν στην έδρα του κ. Μουσιούττα. Και ο Αλέκος Τρυφωνίδης που είναι ο αμέσως επόμενος σε σταυρούς προτίμησης και εισέρχεται στη βουλή, αλλά και στελέχη που ετοιμάζονται να διεκδικήσουν στην επαρχία Λευκωσίας το 2021.

• • • • •

Ποιος ενοχλήθηκε;

Ενόχλησε, λέει, η επιλογή του προέδρου της Βουλής, Δημήτρη Συλλούρη, να στείλει ως εκπρόσωπό του σε εκδήλωση λειτουργό του Νομοθετικού Σώματος, αντί να στείλει ως εισηχία εκλεγμένο βουλευτή. Το ερώτημα είναι ποιον και γιατί ενόχλησε η επιλογή Συλλούρη; Μήπως η ενόχληση έχει να κάνει με τις ευρωεκλογές και την ανάγκη βουλευτή για προβολή ειδικά τώρα που έρχονται ευρωεκλογές; Ειλικρινής η απορία!

Γράφει Ο ΙΑΝΟΣ

ΦΑΛΗΡΕΥΣ / Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΚΑΣΙΜΑΤΗ

Η δημοκρατία προϋποθέτει εντιμότητα

Στη «σοβαρή» δημοσιογραφία, υπάρχει ακόμη ένας ξεπερασμένος κανόνας, που λέει ότι πρέπει να αποφεύγεται γενικώς η προσωπική αντωνυμία. Εγώ, ωστόσο, θα τον παραβιάζω ξεδιάντροπα και με πολύ μεγάλη ευχαρίστηση, διότι ο σκοπός μου δεν είναι να σας παρασύρω στον δικό μου τρόπο σκέψης, αλλά να σας παρουσιάσω τον προσωπικό προβληματισμό μου για την ψήφισή της συμφωνίας των Πρεσβών από τη Βουλή. Εγώ εκφράζω τον εαυτό μου και κανέναν άλλον. Εσείς κρίνετε.

Εκουν το δίκιο με το μέρος τους, νομίζω, όσοι προειδοποιούν ότι, με τη συμφωνία αυτή, η Ελλάδα αναγνωρίζει στους γείτονες μακεδονική γλώσσα και εθνότητα. Εκείνο που δεν καταλαβαίνω, ωστόσο, είναι γιατί αυτό είναι πιο τόσο κακό! Γιατί να είναι τόσο βλαπτικό για τα δικά μας εθνικά συμφέροντα, εφόσον υποτίθεται ότι μας ενδιαφέρουν η σταθερότητα του γειτονικού κράτους και η ανάπτυξη καλών σχέσεων μαζί του; Αυτό είναι ένα σημείο το οποίο συνήθως παρακάμπουν όσοι αντιτίθενται στη συμφωνία, βάσει των αντιρρήσεών τους στην αναγνώριση μακεδονικής γλώσσας και εθνότητας.

Αν πράγματι το εννοούμε, όμως, ότι επιδιώκουμε σχέσεις καλής γειτονίας μαζί τους, είναι αυτονόητο ότι θα τους αναγνωρίσουμε εκείνο που εξασφαλίζει την εσωτερική τους σταθερότητα. Και αν δεν το εννοούμε; «Είναι και αυτή μια στάσις. Νοιώθεται», που λέει ο ποιητής. Στην περίπτωση αυτή όμως, ας το παραδεχθούμε ανοικτά, ώστε να μη συζητούμε στον αέρα και να μη διαιωνίζονται παρεξηγήσεις, όπως συνέβη λ.χ. με το Κυπριακό. Στην περίπτωση του Κυπριακού, να θυμίσω, επανα-

λαμβάναμε το γνωστό εκείνο τροπάριο, για λύση σύμφωνα με τις αποφάσεις του ΟΗΕ (διζωνική, δικαιοδική μοσπονδία), χωρίς να μας ενδιαφέρει να καταλάβουμε τι είναι ακριβώς και πώς λειτουργεί στον 21ο αιώνα μια διζωνική, δικαιοδική μοσπονδία. Ετσι, όταν μας παρουσιάστηκε μια τέτοια από τον ΟΗΕ, εμείς καταλάβαμε ότι δεν μας άρεσε! Εννοούσαμε μια Κύπρο περισσότερο πώς να το πω; Περισσότερο ελληνοκυπριακή, με τους Τουρκοκυπρίους να μη φαίνονται πάρα πολύ.

Το πρόβλημα με το όνομα της ΠΓΔΜ είναι σε μεγάλο βαθμό δικό μας. Μολονότι νικητές στους Βαλκανικούς (κερδίσαμε το μεγαλύτερο και το καλύτερο μέρος της Μακεδονίας - σωστά;) μας κατατρώει το κόμπλεξ του πτηνόμενου, που νιώθει ανασφαλής με τα πάντα... Εδώ όμως αφήνων τον δικό μου κόσμο, για να συναντήσω την πραγματικότητα. Και η πραγματικότητα είναι ότι, αν πιστέψουμε τις μετρήσεις, οι 7 στους 10 σε αυτήν τη χώρα είναι αντίθετοι στη συμφωνία. Κακώς; Κάκιστα, κατά τη γνώμη μου. Αλλά αυτό είναι. Η πραγματικότητα λέει, επίσης, ότι η κυβέρνηση επιδιώκει εξαρχής τη σύγκρουση με

“

Εννοούσαμε μια Κύπρο περισσότερο— πώς να το πω; Περισσότερο ελληνοκυπριακή, με τους Τουρκοκυπρίους να μη φαίνονται πάρα πολύ.

την αντιπολίτευση επί ενός θέματος «εθνικού», όπως λέμε. Η κυβέρνηση χρησιμοποιεί τη συμφωνία των Πρεσβών σαν όπλο κατά της αντιπολίτευσης. Πρέπει, επομένως, η αντιπολίτευση να μείνει άπραγη, για χάρη του εθνικού θέματος; Δηλαδή, αν είσαι, ας πούμε, πολύ πατριώτης και ο άλλος σε κοπανεί με τη σημαία της πατρίδας σου, εσύ κάθεται και τις τριες σε στάση προσοχής, λόγω σεβασμού προς τη σημαία; Περί αυτού πρόκειται. Διάφορες ανέμελες φηγορίες της πολιτικής ζωής, όπως ο ΓΑΠ, μας λένε ότι η συμφωνία είναι καλή (κάτι με το οποίο εγώ συμφωνώ) και πρέπει να τη δεχθούμε, επειδή ο δικασμός πρέπει να αποφευχθεί όπως και η «εργαλειοποίηση» του ζητήματος.

Επειδή, με άλλα λόγια, ο δικασμός βλάπτει και το εθνικό συμφέρον υπερτερεί, ας δεχθούμε αδιαμαρτύρητα και τον τρόπο με τον οποίο η κυβέρνηση προωθεί το εθνικό συμφέρον. Αυτή είναι η λογική του χρησιμισμού πλθίου, αν μου επιτρέπετε - κατάσταση οπωσδήποτε ανώτερη από εκείνη του άχρηστου πλθίου...

Ομως ο τρόπος έχει μεγάλη σημασία, διότι η δημοκρατία προϋποθέτει την εντιμότητα (ένα ελάχιστο, τέλος πάντων), όχι την πλθιότητα. Και είναι πλθιότητα να δέχομαι, σιωπηρά έστω, τα διπλά μέτρα και σταθιά που χρησιμοποιεί αυτή η κυβέρνηση σε κάθε τι με το οποίο καταπιάνεται. Το υπέρτερο εθνικό συμφέρον, όπως εγώ το αντιλαμβάνομαι, είναι να φύγει αυτή η κυβέρνηση και να έλθει μια άλλη, που θα κάνει ό,τι έκαναν στην Ισπανία, στην Πορτογαλία και στην Ιρλανδία για να πάρει μπροστά η οικονομία. Ποσώς με απασχολεί η Μακεδονία και το όνομά της...

ΒΟΛΕΣ / Γράφει ο ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΠΑΡΗΣ

Τη δόξα όλοι, τον έλεγχο ουδείς

Τα κακά αυτού του τόπου ξεκίνησαν το 1963, όταν έφυγαν οι Τουρκοκύπριοι από την εξουσία του τόπου και ανατράπηκαν οι ισορροπίες του Συντάγματος, έλεγε παλιός δικηγόρος, με πάθος για το συνταγματικό δίκαιο. Ξαφνικά ο Πρόεδρος, χωρίς τον έλεγχο από τον τουρκοκύπριο αντιπρόεδρο, έγινε ουσιαστικά αυτοκράτορας, ο γενικός εισαγγελέας, χωρίς τον έλεγχο του τουρκοκύπριου βοηθού εισαγγελέα, έγινε ουσιαστικά βασιλιάς, ενώ την ίδια «πονηρή ανισορροπία» απολαμβάνουν ο πρόεδρος της Βουλής, οι βουλευτές, οι δικαστές, ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, ο ελεγκτής και όλοι οι άλλοι ανεξάρτητοι αξιωματούχοι.

Την ίδια πορεία ακολούθησαν και στα Κατεχόμενα οι Τουρκοκύπριοι, οι οποίοι απέκτησαν δομές εξουσίας, χωρίς τον έλεγχο της άλλη κοινότητας. Μόνος πλέον έλεγχος, η συνείδηση των αξιωματούχων και η ανά πενταετία ψήφος του λαού. Μόνο μετά την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και με το κοινοτικό δίκαιο να υπερτερεί το εθνικό, άρχισαν να δειλά-δειλά να βγαίνουν στην επιφάνεια σκάνδαλα και να μπαίνει ένα πλαίσιο ελέγχου στο ασύδοτο σύστημα. Με άλλα λόγια, η διχοτόμηση κτίστηκε στην αγάπη για δόξα και πλούτο, τα οποία όλοι, Ελληνοκύπριοι και τουρκοκύπριοι αγάπησαν, την ώρα κατά την οποία, τον έλεγχο δόξα ουδείς επιθυμεί.

Συνταξιοχόος εκπαιδευτικός με περγαμινές έλεγε ότι ο καβγάς στην εκπαίδευση, συμπυκνώνεται

σε ένα μόνο σημείο. Τον έλεγχο των εκπαιδευτικών. Τα τετράμηνια και οι ενιαίες εξετάσεις θα δώσουν τη δυνατότητα στο σύστημα αυτόματα να κάνει συγκρίσεις και να βγάλει συμπεράσματα. Όλοι οι μαθητές κάθε τέσσερις μήνες να παρακάθονται στις ίδιες εξετάσεις και να αξιολογούνται από ανεξάρτητους εξεταστές. Σήμερα πολλοί καθηγητές, δίδουν τις ερωτήσεις την προηγούμενη, ή θέτουν εύκολους ερωτήσιες, ή βαθμολογούν πολύ χαλαρά, ώστε να έχουν επιτυχίες οι μαθητές και να δείχνουν οι ίδιοι ότι επιτελούν σωστά τα καθήκοντά τους.

Ωστόσο, αν τα παιδιά παραμένουν «τούβλα» και τα βρίσκουν μπροστά τους, όταν πάνε σε ξένα πανεπιστήμια, είναι μια άλλη υπόθεση, η οποία φυσικά και δεν ενδιαφέρει τον «καλό» δάσκαλο. Γιατρός με περγαμινές και με πολλές φιλοanthropίες, μεγάλος πλέον στην πλίκια, έλεγε ότι αυτό το οποίο φοβούμαι περισσότερο είναι να μην πέσω στα χέρια γιατρών τους οποίους γνωρίζω. Συνέστηνε σε πλούς φίλους του, να καταφεύγουν σε εξωτερικό για εγχειρήσεις, γιατί εμείς εδώ στην Κύπρο, έλεγε, είμαστε πολύ πίσω.

Αυτό το ξέρουν πολύ καλά οι ταγοί μας, σημείωνε, οι οποίοι για «ψύλου πήδημα» μπαίνουν στο αεροπλάνο και πάνε στα καλύτερα νοσοκομεία, πολλές φορές με τα λεφτά των φορολογουμένων. Ο άνθρωπος πολέμει κυριολεκτικά για το ΓΕΣΥ, λέγοντας ότι δεν είναι μόνο τα χρήματα, τα οποία θα γλυτώσει ο κοσμάκης, είναι και ο έλεγχος των γιατρών, για το τι κάνουν και το τι δεν κάνουν. Δεν θα μπο-

ρούν πλέον γιατροί να αφήνουν χωρίς λόγο για μέρες ασθενείς στις εντατικές και στα νοσοκομεία, δεν θα μπορούν να διενεργούν καισαρικές χωρίς δικαιολογία και σίγουρα δεν θα φορτώνουν με φάρμακα τους ασθενείς, χωρίς να ακολουθούν τα πρωτόκολλα και τους κανόνες της ιατρικής ηθικής.

Ικανότατος διευθυντής ημικρατικού οργανισμού προετοίμασε τον οργανισμό, είκοσι χρόνια προηγουμένως, με εκπαιδευσίες υπαλλήλων στο εξωτερικό και με εκουχρονισμό των μηχανημάτων, ώστε να αντιμετωπίσει ο οργανισμός τον ανταγωνισμό, με την απελευθέρωση της αγοράς. Ο άνθρωπος στερήθηκε στους πιο ικανούς νέους και τους έδωσε ευκαιρίες για ανέλιξη. Την ίδια ώρα έλεγε ότι δουλεύει μόνο το 20% των υπαλλήλων, για να πληρώνεται το 100% και αυτό γιατί δεν υπάρχει σύστημα ελέγχου και μέτρησης της παραγωγικότητας.

Σε στιγμές κρίσης ειλικρινείς, ξεσπούσε και μονολογούσε ότι αυτοί οι οποίοι προφασίζονται χιλίες δικαιολογίες, για να μη δουλεύουν, πολεμούν με νύχια και με δόντια, για προαγωγές, για ταξίδια, για δόξες και τιμές. «Αργία μήτηρ πάσης κακίας» έλεγε και οργιζόταν με τις παρεμβάσεις εχθρών και φίλων, για προσλήψεις και προαγωγές και έβριζε με τη στενοκεφαλιά, κατά τα όλλα αξιοσέβαστων ανθρώπων, οι οποίοι μέσα στην άγνοια ή την πονηριά τους, έβησαν συνεχώς βαριδιά στον οργανισμό και στην κυπριακή οικονομία. Ο άνθρωπος τελικά δεν άντεξε τις παρεμβάσεις πολιτικών και τις μικρότερες συντεχνιακών, τα βρόντηξε και έφυγε χωρίς.

ΔΙΕΛΚΥΣΤΙΝΑΔΑ / Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Η κάστα της αλαζονείας

Ήταν Μάρτιος του 2015, όταν στην έντονη συζήτηση της Επιτροπής Θεσμών για το ασυμβίβαστο της Χρυστάλλας Γιωρκάτζη, το τότε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Κεντρικής Τράπεζας Στέλιος Κοιλιάρης αποκάλυψε πως η διοικήτρια της Κεντρικής Τράπεζας διέδιδε δεξιά και αριστερά πως ο δικηγόρος Παναγιώτης Νεοκλέους δωροδότησε τον Ρίσκο Ερωτοκρίτου. Αποκάλυψη που προκάλεσε αρκετό θόρυβο στην κατάμεστη αίθουσα. Και όχι αδικώς καθώς ο βοηθός γενικός εισαγγελέας γνωστός ως ο κυνηγός της διαφθοράς, το πρόσωπο δηλαδή που έκλεισε πίσω από τα σίδηρα της φυλακής στελέχη του ΑΚΕΛ και σπύλωσε το ηθικό πλεονέκτημα της Αριστεράς, κατηγορείται για κάτι τόσο σοβαρό. Η Χρυστάλλα Γιωρκάτζη ταραμμένη τότε από την αποκάλυψη το διέψευσε αμέσως. Όμως όχι, αυτό, δεν ήταν αρκετό για κάποιον όπως τον Ρίσκο Ερωτοκρίτου. Σε μια στιγμή κυρίως που το αδιάφορο προφίλ του κυριαρχούσε στην επικαιρότητα, ένας τέτοιο λεκές θα προσέκρουε στα επόμενα πολιτικά του βήματα και θα στεκόταν εμπόδιο στα λίγα μέτρα που ήθελε να διασχίσει από το γραφείο του, αναλαμβάνοντας τη στιβαρή θέση του γενικού εισαγγελέα. «Αν η κα. Γιωρκάτζη τα ανακαλεί, δεν δέχομαι την ανάκλησή της. Εγώ δεν κάνω συμπληρωματικούς, ούτε υποχωρήσεις σε θέματα που αφορούν την κατοχύρωση της θεσμικής λειτουργίας των δημοσίων αξιωμάτων» έλεγε, ζητώντας από τον γενικό εισαγγελέα να διορίσει ανεξάρτητους ποινικούς ανακριτές για διεξαγωγή της έρευνας ούτως ώστε να καθαρίσει το όνομά του. Ένα μήνα αργότερα η έρευνα αποδεικνυόταν καταπέλτης για τον ίδιο. Τόσο που τον ανάγκασε να καταγγέλλει από αέρος τα τζάκια της Λευκωσίας επί κρύβοντα πίσω από τη μεγάλη του πτώση. Πολλοί ήταν εκείνοι που έμειναν άφωνοι από την κίνηση του να πυροβολήσει στην ουσία τα πόδια του, πολλοί ήταν και εκείνοι που είδαν οκωπτικά τις δηλώσεις του «ταπεινού και άσημου επαρκιότη» που τον πολέμησαν τα μεγάλα τζάκια της Λευκωσίας. Υπήρχαν, άλλωστε, τζάκια και κάστες στην Κύπρο και δη στη δικαιοσύνη ή αποτελούσαν λίγο πολύ ένα μονόπρακτο δράματος: Χρειάστηκε να περάσουν τόσα χρόνια ώστε ο αδελφός του γενικού εισαγγελέα Νίκος Κληρίδης να απαντήσει ανοικτά στο ερώτημα και να θέσει ισοχριστούς για ευνοιοκρατία στη δικαιοσύνη και ενδεχόμενη διαπλοκή.

Με τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο να επιμένει να καταθέσει στοιχεία, ο ίδιος παρουσιάζει σειρά επιγόνων δικαστών που εργοδοτούνται στο δικηγορικό γραφείο Χρυσοφάνης και Πολυβίου, του νομικού συμβούλου της Τράπεζας Κύπρου, αφήνοντας αιχμές περί ευνοιοκρατίας και ασυμβίβαστου, με κανένα να τα διαφεύγει. Μπορούσε όμως ο κ. Πολυβίου να έχει την όποια τάση προς την ευνοιοκρατία; Επτά χρόνια προηγούμενος, άλλωστε, εξέδιδε ηθικολογικό πόρισμα γύρω από την καταστροφή στο Μαρί και μετατρεπόταν σε λαϊκό ήρωα από όλους εμάς!

Αποκάλυψε κι άλλα βεβαίως ο Κληρίδης. Τον εξωδικαστικό συμβιβασμό για παράδειγμα της αδελφής και θυγατέρας του προέδρου του ανωτάτου δικαστηρίου Μύρωνα Νικολάτου με την Τράπεζα Κύπρου για αξιόγραφο.

Καταγγέλλει που προκάλεσαν τριημέρι στην κοινωνία και συζητήθηκαν πολύ τις τελευταίες μέρες. Όμως για τους ίδιους και το περιβάλλον τους, ήταν μία συνθησιμένη Παρασκευή. Ο Δικηγορικός Σύλλογος που επέμενε για στοιχεία έκανε τελικά την πάπα, όταν του δόθηκαν. «Ε και» απάντησαν διερωτούμενοι πού θα πρέπει να εργάζονται τελικώς τα παιδιά των δικαστών, λες και αυτό είναι το ζήτημα. Σε αυτό το πλαίσιο και τα μέλη του Ανωτάτου μάς προειδοποίησαν μέσω ανακοίνωσης να σταματήσουμε να ασχολούμαστε μαζί τους. Διότι «η συνεχής και τυφλή επιθετική ρητορική απέναντι σε Δικαστές και δικαστικές αποφάσεις δημιουργεί σταδιακά ένα χάσμα ανάμεσα στα Δικαστήρια και στους πολίτες και μίαν ανεπανόρθωτη φθορά στην αναγκαία σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ κοινωνίας και Δικαιοσύνης». Πρόσωπα που λόγω της θέσης τους νομίζουν πως θα μένουν για πάντα στο απυρόβλητο, κτιζοντας μία δικαιοσύνη στα δικά τους μέτρα. Το ζήτημα είναι εμείς τι κάνουμε. Γιατί η αλαζονεία προηγείται της πτώσης, όπως είδαμε και στην περίπτωση Ρίσκου. Όμως για να αποφευχθούν παρόμοια περιπτώσια στο μέλλον θα πρέπει κι εμείς ως κοινωνία, να έχουμε ανάλογα αντανακλαστικά ήθους. Να σταματήσουμε να κτιζουμε μύθους κυρίως, αλλά και να μην επιτρέπουμε να υποτιμούν τόσο κατάφορα τη νομοσύνη μας, κουνώντας μας το δάκτυλο ότι λαϊκίζουμε και παρουσιάζοντας όλα αυτά ως φυσιολογικά όταν ξεγυμνώνονται. Γιατί κάθε άλλο από λογικά είναι!

economidoum@kathimerini.com.cy

Έμειναν ακίνητα τα λεωφορεία μετά που ο Τραμπ απαγόρευσε τα ταξίδια στην Νάνι Πελόσι.

ΕΝ ΚΑΜΙΝΩ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΙΚΑΛΑ

Η δικαιοσύνη ολοκληρώνει την κρίση του 2013

Πέσαμε από τα σύννεφα; Εκπληγάσαμε; Ό, τι και να πει κανείς δεν θα πει την αλήθεια εφόσον αυτή δεν είναι άλλη πέρα εκείνη η οποία βγήκε τώρα στο προσκήνιο και αφορά τη δικαιοσύνη. Πόσο καιρό κυκλοφορούσε στο παρασκήνιο η ιστορία αυτή και τι σημασία έχει; Έχει, εφόσον πρέπει να διαπιστώσει κανείς και για πόσο καιρό μπαϊτζεται ο λαός και από ποιους. Προφανώς και στη δικαιοσύνη, όπως και με τις τράπεζες, πάει καιρός. Κλείνει έτσι ένας κύκλος κρίσης που δεν άφησε την Κύπρο ίδια, τουλάχιστον σε επίπεδο κοινωνίας εφόσον τα συστήματα δεν αλλάζουν τόσο εύκολα. Το κέρδος είναι πως όλοι μας είμαστε πιο υποψιασμένοι και το κρατάμε αυτό. Ωστόσο, στην παρούσα περίπτωση το στοιχείο της πρώτης γραμμής καλά είναι να μην μπει στην εξίσωση.

Αυτό που επιτάσσει πως από καιρό σε καιρό θα πρέπει ένα θέμα να κατακλύζει σαν τσουνάμι την επικαιρότητα και μετά να το ξεχνάμε. Κανείς βέβαια δεν ξεχασε την κρίση του 2013 και όλα έγιναν, αλλά ως αποτέλεσμα πέραν των δεινών στην κοινωνία, υπαίτιοι δεν έχουν βρεθεί. Τα όσα συνέβησαν με το τραπεζικό σύστημα της χώρας, που δεν έγιναν από τη μια μέρα στην άλλη, έρχονται τώρα να δέσουν με τα όσα συμβαίνουν με τη δικαιοσύνη που επίσης δεν είναι αποτέλεσμα μι

ας μέρας. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η ασθένεια ήταν χρονίζουσα. Η ηθική υποβάθμιση που εν πρώτοις «χτύπησε» τις τράπεζες, αλλά ως τότε εξαγόταν ως αλαζονεία μέσα από τις τραπεζικές πρακτικές, έρχεται να δέσει με την αλαζονεία ορισμένων στη δικαιοσύνη. Αμφότερα τα συστήματα πληγωμένα και την πληγή την έχουν προκαλέσει οι ίδιοι οι δρώντες των συστημάτων. Έχει δε σαν αποτέλεσμα, ενιαίο, την έλλειψη εμπιστοσύνης πλέον των πολιτών. Λείπει η έκπληξη από εδώ εφόσον η κοινωνία είχε δείξει με τον τρόπο της πως και η δικαιοσύνη σεϊονταν. Ήταν αυτή η έλλειψη εμπιστοσύνης εν γένει στους θεσμούς που είχε χτυπήσει κόκκινο. Ελάττωστο το αντιμετώπισαν ως γεγονός, από τους επαίοντες. Ίσως και κανείς. Συνέχιζαν να άγονται και να φέρονται ωσάν το σύστημα

να τους ανήκει ή και να τους οφείλει από πάνω. Αυτή, ωστόσο, η συμπεριφορά δεν θα μπορούσε να τραβήξει επί μακρόν, έτσι δεν είναι; Ακόμη ένα μάθημα που προέρχεται μέσα από μια μεγάλη ειρωνεία. Πως και οι ίδιοι οι δρώντες κάποτε, εν μέσω μιας κάποιας φώτισης ή εξέλιξης, θεωρούν πως δεν πάει άλλο. Τότε βγαίνουν στον κόσμο, ανοίγουν στόματα και αποκαλύπτονται γεγονότα που δεν προκαλούν έκπληξη όπως είπαμε στην κοινωνία όσο κυρίως απογοήτευση. Πού να πας να σταθείς; Μια ερώτηση βασική. Μια δεύτερη; Τι έχει μείνει όρθιο; Πραγματικά ανόθευτο από το ατομικό συμφέρον, μακριά από την ιδιότητα; Τι περιμένουν ακόμη και την υστάτη οριζόμενοι εκ των πρωταγωνιστών, για να αναλάβουν την ηθική ευθύνη παραιτούμενοι; Γιατί στην τραπεζική κρίση ποιος ανέλαβε την ευθύνη; Δεν υπήρχε τέλος σε όλη αυτή την

αγάπη προς την εξουσία, οπότε δεν ξέρω αν πράγματι με ενδιαφέρουν οι απαντήσεις των ίδιων των δρώντων. Οφείλονται για λόγους διαφάνειας, η οποία πρέπει ν' αναζητηθεί με διαρκή ένταση και παράλληλα μιλάνε οι πράξεις τους. Οπότε οι ίδιοι πώς να δικαιολογηθούν; Ας έχουν όμως υπόψη τούτο: Ας μη θεωρούν εαυτών ως κάτι το μεγαλειώδες. Αποδείχθηκαν μικροί. Κι επίσης ας μη θεωρούν πως θα μπει όλη η κοινωνία στον καναπέ του ψυχολόγου επειδή νοσεί το σύστημα. Η

κοινωνία έχει γυρίσει ήδη την πλάτη της και αναζητεί την ανύψωση του ατομικού της συμφέροντος, βασιζόμενη στα μαθήματα που παίρνει διαχρονικά, μικρού ή μεγάλου. Αυτό θέλει προσοχή και επανοποθέτηση σε βάσει αξιακής και λογοδοσίας, κυρίως πια από ένα πολιτικό σύστημα που επίσης φέρει τρωτά. Είναι όμως μεγάλη η ευκαιρία και είναι η δεύτερη μετά το 2013. Γιατί δεν θα είναι στο σύντομο μέλλον η αποχή το πρόβλημα, αλλά η λάθος επιλογή μέσα από τα κελεύσματα του λαϊκισμού που πατά στα αποτελέσματα στρεβλωμένων πρακτικών των ιδίων των θεσμών και της πολιτείας για να βγει κερδοσύντος. Τότε, που δεν είναι μακριά, ας μην αναζητηθούν ευθύνες γιατί θα είναι πια αργά.

tsikalasm@kathimerini.com.cy

ΑΡΘΡΟ / Του ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τη γλώσσα μου έδωσαν μακεδονική

Και τι νοιάζει τους Γερμανούς αν η Ελλάδα αναγνωρίσει την ύπαρξη μακεδονικής γλώσσας; Ούτως ή άλλως, τα ελληνικά τους τα ξέρουν, πολλές φορές μάλιστα τα ξέρουν καλύτερα και από τους Έλληνες. Και όταν λένε «ελληνικά», εννοούν ένα σώμα κειμένων που ξεκινάει από τον Όμηρο και σταματάει κάπου στην Υστερη Ρωμαϊκή εποχή. Τη σύγχρονη Ελλάδα μπορεί να τη βρίσκουν ενδιαφέρουσα καθότι γραφική, όμως τη γλώσσα της την κατατάσσουν στην οικογένεια των ανατολικών γλωσσών. Στο Παρίσι τα νέα ελληνικά διδάσκονται στις Langues Orientales. Βγήκαν από το μαιετήριο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και έγιναν απαραίτητο συστατικό της βαλκανικής συνταγής. Κι αν αναγνωρίσουν μία ακόμη γλώσσα, τη μακεδονική, θα προσθέσουν ένα ακόμη έκθεμα στην πολυσυλλεκτική Ευρώπη, στο εργαστήριο ευγενών πολιτισμικών προθέσεων. Ούτως ή άλλως, αν κοίταξες τα σύγχρονα ελληνικά από το ύψος του Γκαίτε, προβάλλουν σαν λοφίσκος στο βάθος του τοπίου. Ποιον εννοχεί ένας λοφίσκος παραπάνω λέγεται «μακεδονική» γλώσσα; Λυπάμαι, αλλά δεν φταίνε οι Γερμανοί. Εμείς φταίμε.

Στη ρηματική διακίνωση που έστειλε ο κ. Ζάεφ ξεκαθαρίζει τα πράγματα. Ή μάλλον τα μπερδεύει ακόμη περισσότερο, όπως οι ερμηνευτικές εγκυκλίαι των νόμων και των υπουργικών αποφάσεων που εκδίδονται για να μην πεθάνουν από αναστία οι δικηγόροι της επικρατείας. Εξηγεί ότι, όταν αναφέρεται σε «μακεδονική» γλώσσα, αναφέρεται σε μία γλώσσα που ανήκει στην οικογένεια των σλαβικών γλωσσών και η οποία ουδεμία σχέση έχει με την αρχαιότητα της Μακεδονίας, που την αναγνωρίζει ως αμιγώς ελληνική. Ουφ! Επιφώνημα ανακουφισίας. Άλλο Ζάεφ κι άλλο εκείνος ο ταιρκόλάνος ο Γκρούεφσκι με τα αγάλματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ερώτηση αφελούς: Έως πού εκτείνεται χρονικά η περίοδος ο λόγος αρχαιότης; Όχι τίποτε άλλο για να ξέρουμε από πότε οι Μακεδόνες έπαψαν να μιλούν ελληνικά και άρχισαν να μιλούν μακεδονικά, και να μην κάνουν καν λάθος και μας βάλουν κακό βαθμό ή προδευτική, αριστεροί και φιλελεύθεροι πολιτικούς ορθοί. Η Μακεδονική Δυναστεία, φερ' ειπείν, ο Βασίλειος Β΄ ο Βουλγαροκτόνος, που μάθαίναμε κάποτε ότι εξελλήνισε την Ανατολική Αυτοκρατορία μακεδονικά μιλούσε; Πάντως, ο Ψελλός, που έγραψε τη βιογραφία του, στα ελληνικά την έγραψε. Θα μου πείτε, εδώ μιλάμε για Βυζάντιο, για Ανατολικό Μεσαίωνα, που ουδεμία σχέση έχει με τους Πτολεμαίους. Εξοχα. Πότε όμως, σε ποιον αιώνα, κατεγράφη η μακεδονική γλώσσα ως γλώσσα της Μακεδονίας που ανήκει μεν στην οικογένεια των σλαβικών γλωσσών, είναι όμως αυθύπαρκτη; Ποια γραπτά μνημεία την έχουν αποδομηθεί;

Κι αν δεν σας κάνει ο Παπαρρηγόπουλος, που θεώρησε πως η γλωσσική συνέχεια είναι στοιχείο ταυτότητας του σύγχρονου ελληνισμού, μην αγνοήσετε τον Σεφέρη, που αφιέρωσε στη γλώσσα την ομιλία του στη Σουηδική Ακαδημία για το Νομπέλ. Στοιχειώδεις: αν η Ελλάδα αναγνωρίσει τη μακεδονική γλώσσα ως στοιχείο της εθνικής ταυτότητας των Μακεδόνων, τότε τι γίνεται με τους Έλληνες Μακεδόνες; Είναι αρχαίοι, ανήκουν στη Μακεδονία που ήταν αμιγώς ελληνική; Ή μήπως δεν είναι Μακεδόνες;

Θα μου πεις, όταν αναφέρεσαι στη γλώσσα ως κύτταρο της εθνικής ταυτότητας, είσαι εθνικιστής, αντευρωπαϊός. Και ο μεν κ. Ζάεφ έχει το δικαίωμα να είναι εθνικιστής γιατί ξέρει ότι η ενιαία γλώσσα είναι το απαραίτητο συνθετικό υλικό στο οικοδόμημα μιας χώρας που τη συνθέτουν ετερόκλητες κοινότητες. Και καλά κάνει. Εμείς οι Έλληνες όμως, επειδή είμαστε πολύ μπροστά, δεν κολλάμε σε τέτοιες λεπτομέρειες.

Εχω διαβάσει στα γαλλικά τον ποιητή Ακο Σόποφ. Αν δεν κάνω λάθος, στα Σκόπια τον θεωρούν κάτι σαν εθνικό τους ποιητή. Μία γλυκιά φωνή που αναπνέει στους ρυθμούς της βαλκανικής ενδοχώρας. Ο ίδιος δεν υπάρχει πια, όμως αναρωτιέμαι πόσους συμπαράστατες βρήκε στο δημιουργικό του εγχείρημα. Και το λέω αυτό για να εκφράσω τον σεβασμό μου και την εκτίμησή μου απέναντι σε έναν άνθρωπο που πάλεψε να δημιουργήσει με το αίσθημα της γλώσσας του. Εκαστος εφ' ω' ετάχθη. Ο Τσίπρας δεν έχει τα διανοητικά μέσα να αντιληφθεί ότι η αναγνώριση της μακεδονικής γλώσσας υποτιμά την αξία της ελληνικής στο χρηματιστήριο των πολιτισμικών αξιών. Αναρωτιέμαι πόσοι απ' αυτούς που θα διαδραμάτισαν σήμερα και πόσοι από τους βουλευτές που θα καταψηφίσουν τη συμφωνία το αντιλαμβάνονται.

elenixenou11@gmail.com

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Οι λιμουζιναίοι

Επτακόσιες χιλιάδες ευρώ κονδύλι λέει το Υπουργείο Μεταφορών θα χρειαστεί για να αγοραστούν υπηρεσιακά οχήματα πολυτελείας για τους φίλτατους αξιωματούχους μας. Διότι, όπως λέει το Υπουργείο μας, κάποιον από αυτών οι λιμουζίνες χρίζουν αντικατάστασης, αλλά και επειδή προέκυψαν, λέει, και νέες ανάγκες λόγω της σύστασης δύο υπηρεσιών. Και προφανώς δεν μπορούν οι νέοι υπηπουργοί να ασκήσουν τα καθήκοντά τους χωρίς να κυκλοφορούν με όχημα πολυτελείας. Όπως ούτε και οι λοιποί αξιωματούχοι μπορούν να συνεχίσουν το θεάρεστο τους έργο χωρίς να τύχει αντικατάστασης η παλιά τους λιμουζίνα. Και κάπως έτσι αυτό το κράτος εξακολουθεί να μην καταλαβαίνει Χριστό. Διότι όταν δεσμεύεις κονδύλι ύψους 700.000 ευρώ για πολυτελή οχήματα προορισμένα

για αξιωματούχους, τότε προφανώς δεν έχεις αντιληφθεί πως οι απλοί πολίτες ακόμα μάχονται να ξεπεράσουν τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, όσο κι αν διαλαλούν οι ιθύνοντες ότι τα πάμε μια χαρά. Αλλά ακόμα κι αν δεχτούμε ότι τα πάμε μια χαρά, η δέσμευση κονδυλίου για αγορά πολυτελών αυτοκινήτων δεν παύει να αποτελεί τεράστια πρόκληση. Και μια ακόμα απόδειξη πως οι κρατούντες μας ζουν σε ένα παράλληλο με το δικό μας σύμπαν.

Διότι στο δικό μας σύμπαν αυτό που συμβαίνει είναι να προσπαθούμε ακόμα να ορθοποδήσουμε από την κρίση, μια κρίση υπενθυμιζώ που δεν οφειλόταν σε γεγονότα ανωτέρας βίας, αλλά στην ανεπάρκεια των κυβερνήσεων, καθώς και στη διαπλοκή και διαφθορά της κρατικής μας μηχανής. Μια οικονομική κρίση, λοιπόν, που μας φορτώθηκε μια καλή πρωία και

για την οποία κανένας δεν έχει ακόμη τιμωρηθεί και κανείς δεν έχει ποτέ αναλάβει τις ευθύνες του, αλλά αν' αυτού εξακολουθούν να παριστάνουν τις πάπιες, συνεχίζοντας αμέριμνοι τη μικροκομματική τους πολιτική προκειμένου να συντηρήσουν τη μία και μοναδική αξία που τους είναι ακατανόητη: Αυτή του χρήματος, της πώζας, της καρέκλας, της θέσης, της εξουσίας και των ποσοστών (σε πακέτο). Και βέβαια του συμφέροντος, όχι προφανώς του δημοσίου, αλλά του ατομικού, του κομματικού και του διαπλεκόμενου. Αν υπήρχε η παραμικρή συναίσθηση από μέρους των πρωταγωνιστών της πολιτικής μας σκηνής του τι έχει υποστεί ο απλός πολίτης, ο οποίος σημειωτέον εξακολουθεί να αναμένει μήπως και τύχει μιας αξιοπρεπούς δημόσιας υγείας και ενός σοβαρού κράτους πρόνοιας, θα ντρέπονταν να ξαναθέσουν το θέμα των πολυτελών λιμουζίνων για

την πάρτη τους. Θα παραχωρούσαν αυτό το προβλεπόμενο κονδύλι για διατεθεί για το δημόσιο συμφέρον, όπου αυτό εξακολουθεί να νοσεί όπως π.χ. είναι στις κομμένες συντάξεις ή στα κομμένα επιδόματα και θα αποποιούνταν του λιμουζιναίου τους προνομίου. Αλλά κάτι τέτοιο προϋποθέτει να νοσεί μια κουλτούρα και ένα επίπεδο παιδείας που σου υπαγορεύει πως όταν ένα κράτος έχει καταρρεύσει οικονομικά και από αυτή την κατάσταση πολλοί ακόμα δυστυχούν, είναι τουλάχιστον ζοποβορτισμός (κατά τον αείμνηστο Δέρβη που μου τον θύμισε ο συνάδελφος Κώστας Κωνσταντίνου) να επιμένεις να κυκλοφορείς με λιμουζίνες και μεταξωτές κορδέλες. Θα έπρεπε, λοιπόν, να είχαν την τσίπα (για να το πούμε απλά και λαϊκά) να μη θέλουν πολυτελή οχήματα αλλά να αρκεστούν στα δικά τους και να μη ζητούν τη δέσμευση τέτοιων κονδυλίων απλώς

και μόνο για να σουλατσάρουν εις βάρος της τσέπης και της νομοσύνης μας. Εδώ δεν πρόκειται για κάποια ιδιωτική εταιρεία που θέλει να ικανοποιήσει τους ψηφιδωτισθούς υπαλλήλους της, εδώ πρόκειται για ένα κράτος το οποίο μόλις πριν από τέσσερα χρόνια ήταν κάτω από οικονομική κατάρευση και σ' αυτή την κατάσταση το δήγησαν οι ίδιοι αυτοί που χρόνια κυκλοφορούσαν αμέριμνοι με τις λιμουζίνες. Είναι το ελάχιστο ντροπή να ξανασημειώσω για αυτό το θέμα και είναι τουλάχιστον ανήθικο να μην αντιλαμβάνονται κυβερνώντες και βουλευτές πως αυτού του είδους τα προνόμια θα έπρεπε ήδη να είχαν κοπεί εξολοκλήρου (και όχι με τα ημίμετρα που εφαρμόσαν για να κλείσουν τα στόματα του κόσμου) από την ώρα της κρίσης και μετά. Έλεος πα!

Η «θριαμβευτική» έξοδος της Μέρκελ

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Το Χριστιανοδημοκρατικό Κόμμα της Γερμανίας CDU ανέδειξε την πρωθυπουργό και γενική γραμματέα του κόμματος του ομόσπονδου κρατιδίου Ζάαρλαντ, Άνεγκρετ Κραμπ-Καρενμπάουερ, ως διάδοχο της καγκελαρίου Άνγκελα Μέρκελ στην ηγεσία του κόμματος. Η Άνεγκρετ Κραμπ-Καρενμπάουερ γνωστή ως AKK, επιβλήθηκε των δύο ανθυποψηφίων της, του πρώην επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας του CDU, Φρίντριχ Μερτς, και του σημερινού υπουργού Υγείας Γενς Σπαν.

Η AKK έτυχε υποστήριξης από τη Μέρκελ, αλλά και από τις γυναικείες οργανώσεις του Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος, οι οποίες υποστηρίζουν ότι η γυναικεία παρουσία είναι περιορισμένη στη γερμανική βουλή την Bundestag, της οποίας προεδρεύει ο αντίπαλος της καγκελαρίου και θερμός υποστηρικτής των δύο ανθυποψηφίων της AKK, Βόλφγκανγκ Σόιμπλε.

Ο Σόιμπλε προετοίμαζε εδώ και

Η νέα ηγέτιδα του CDU πολύ πιθανόν να είναι και η νέα διάδοχος της Μέρκελ στην καγκελαρία το 2021, όταν θα εκπνεύσει η τέταρτη θητεία της νυν καγκελαρίου.

καιρό την εκδικαστή του προς τη Μέρκελ, η οποία του απόσπασε την προεδρία του CDU το 2000, ενώ λίγο αργότερα απομάκρυνε τον Φρ. Μερτς από την προεδρία της κοινοβουλευτικής ομάδας. Ενδεικτική είναι η πρόσφατη αποτυχία της Μέρκελ να εκλέξει τον αρεστό της στη θέση του επικεφαλής της νέας κοινοβουλευτικής ομάδας. Μετά από το αποτυχημένο αποτέλεσμα, αλλά και τα χαμηλά ποσοστά που απέσπασε το CDU στις εκλογές σε ομοσπονδιακά κρατίδια, προπύργια του κόμματος, ο εσωκομματικός πόλεμος υπό την ηγεσία του Σόιμπλε άρχισε ήδη για τα καλά. Το περιοδικό der Spiegel σε κύριο άρθρο του, απευθυνόμενο κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων που προηγήθηκαν και ότι υπήρξε ομοφωνία στη Βουλή εμφανίζονται τώρα όχι μόνο οι διαφορές, αλλά και τα ζητήματα τα οποία έπρεπε να συζητηθούν εξαντλητικά κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων που προηγήθηκαν και ότι παραμένουν εφαρμογές του Συστήματος Υγείας.

Δυστυχώς δεν είναι η πρώτη φορά που παρατηρείται ένα τέτοιο φαινόμενο, γεγονός που αποτελεί σημάδι προχειρότητας και επιπολαιότητας. Είναι προφανές ότι η συμμετοχή της πλειοψηφίας των κοινωνικών και επαγγελματικών

ροπλάνου και εκλεκτός των πλουσίων, όπως έγραψε το περιοδικό der Stern, όσο και ο νεαρός υπουργός Υγείας, ο οποίος από τα 22 του χρόνια εκλεγόταν για 4 συνεχόμενες θητείες στη θέση του βουλευτή, ανήκαν στους σκληροπυρηνικούς και πιο φιλελεύθερους υποψήφιους. Και οι δύο υπόσχονταν επαναφορά των χαμένων ψήφων του CDU προς το ακροδεξιό κόμμα της Εναλλακτικής για τη Γερμανία AfD. Ο Γ. Σπαν λόγω της ομοφυλοφιλίας του και του γάμου με τον σύντροφο του, ίσως να ενόχλησε αρκετούς συντηρητικούς ψηφοφόρους των χριστιανοδημοκρατών. Η δε σκληρή στάση του Φρ. Μερτς ιδιαίτερα έναντι στο προσφυγικό ζήτημα σχολιάστηκε αρνητικά από το ίδιο περιοδικό.

Η Μέρκελ δεν πτοήθηκε, όμως, ούτε από την εσωκομματική αντιπολίτευση ούτε από την κριτική των έγκυρων ΜΜΕ. Είχε κρυμμένο όσο στο μανίκι, βγάζοντας στο τραπέζι την υποψηφιότητα της AKK, η οποία «κτύπησε» με τις δηλώσεις της περί ενός κόμματος του λαού, το κέντρο των δυσαρεστημένων ψηφοφόρων του CDU. Μίλησε για επαφή με τη βάση του κόμματος, κάτι που οι δύο ανθυποψήφιοι της άρchiσαν να εφαρμόζουν στο τέλος της προεκλογικής περιόδου. Παρόλο που η AKK έχει πιο συντηρητικές απόψεις στο προσφυγικό ζήτημα από ότι η Μέρκελ, παρουσιάζει αρκετά λαϊκά χαρακτηριστικά, τα οποία την καθιστούν αποδεκτή και προστάτη προς τον απλό πολίτη.

Εναντίον της απόψεως των συντηρητικών οπαδών του CDU, που υποστηρίζουν πως έφτασε ο καιρός να ηγηθεί του κόμματος μια ανδρική προσωπικότητα, η Μέρκελ και η AKK επιβλήθηκαν της τριάδας Σόιμπλε, Μερτς και Σπαν. Η νέα ηγέτιδα του CDU πολύ πιθανόν να είναι και η νέα διάδοχος της Μέρκελ στην καγκελαρία το 2021, όταν θα εκπνεύσει η τέταρτη θητεία της νυν καγκελαρίου. Η νίκη της AKK φέρνει, έτσι, το CDU πιο κοντά στη συνεργασία με τους Πράσινους παρά με τους Φιλελεύθερους, που ήταν οι εκλεκτοί των δύο ανθυποψηφίων της, όπως ανέφερε εξάλλου η εφημερίδα die Zeit.

Η Μέρκελ μετά τον επίμονο αγώνα, που έκανε για σχηματισμό κυβέρνησης συνασπισμού, κατάφερε να χαράξει τον δρόμο διαδοχής της στην εκλεκτή της, αφήνοντας πίσω το παρελθόν και την προσπάθεια περιθωριοποίησης της από τον τώως υπουργό Οικονομικών. Η γερμανίδα καγκελάριος δεν έφυγε πυροβολώντας, αλλά παίρνοντας εκδίκηση από αυτούς που την αμφισβητούσαν. Η ίδια φρόντισε να αφήσει τη δική της σφραγίδα στο κόμμα, εκπομπίζοντας τους εσωκομματικούς αντιπάλους της, λίγο πριν από την οριστική έξοδό της.

Ο κ. Αντρός Γ. Καραγιάννης είναι δάμαρχος Δερύνειας.

43ο φεστιβάλ τσίρκου στο Μονακό.

Νεποτισμός και πατριδοκαπηλία

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Οι αποκαλύψεις του δικηγόρου Ν. Κληρίδη, καθώς και η παρέμβαση του γενικού εισαγγελέα Κ. Κληρίδη έφεραν στο φως πολλά νέα στοιχεία για τον τρόπο απονομής της δικαιοσύνης στο νησί. Συγγενικές υποθέσεις, νεποτισμός, διαπλοκή με συγκεκριμένο δικηγορικό γραφείο που εργοδοτεί παιδιά δικαστών του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Ο ίδιος ο γενικός εισαγγελέας δίνει τα στοιχεία για το πώς δικαστικές υποθέσεις γύρω από την κατάρρευση της Τράπεζας Κύπρου, οδηγήθηκαν σε μηδενικό αποτέλεσμα -όλοι οι κατηγορούμενοι, αθώοι! Λοιπόν, η κοινή γνώμη παρακολουθεί αμήχανη τις συγκλονιστικές καταγγελίες. Το σλόγκαν είναι σωστό («η γυναικία του Κάισρα, όχι μόνο να είναι, αλλά και να φαίνεται τίμη»), αλλά ατελής, καθώς από μόνο του δεν μάς εξηγεί απολύτως τίποτε. Θα προσπαθήσω στη συνέχεια να δώσω τη δική μου ερμηνεία στα πράγματα:

Α. Στην ε/κ κοινότητα εδώ και δεκαετίες έχει σχηματιστεί μια πολύ ισχυρή συμμαχία των δυνάμεων που εκμεταλλεύονται το υπάρχον σύστημα εξουσίας με τον πιο αποκάλυπτο τρόπο. Παράγοντες της βιομηχανικής κοινότητας (λ.χ. φαρμακέμποροι). Παράγοντες της τουριστικής βιομηχανίας (λ.χ. ξενοδόχοι στην Αγία Νάπα). Παράγοντες που πλούτισαν από την υπερανάπτυξη της γης στη Λάρνακα, τη Λεμεσό και την Πάφο (λ.χ. επενδύσεις, αναπτύξεις, κατασκευές). Παράγοντες που έκτισαν παικνίδι πάνω στις τ/κ περιουσίες στις τρεις ίδιες πόλεις και

Οι αποκαλύψεις των αδελφών Κληρίδη δίνουν μια πολύ καλή ευκαιρία για να αναδειχθούν οι πραγματικές προθέσεις ενός κύκλου συμφερόντων που ταλαιπωρεί το νησί εδώ και δεκαετίες.

επαρχίες, (λ.χ. Μακέντζι, Ακτή του Κυβερνήτη). Αυτή η συμμαχία ευνοεί μια κατάσταση πραγμάτων που παρεμποδίζει κάθε αλλαγή, επιδιώκει να διατηρήσει τα κεκτημένα της.

Β. Τα πιο πάνω στοιχεία ήταν λίγο πολύ γνωστά. Έρχεται τώρα ο ίδιος ο γενικός εισαγγελέας και μας πληροφορεί ότι και στην ανώτατη βαθμίδα της δικαστικής εξουσίας, μια παραδικαστική διαδικασία έκτιζε αθώωσεις πελατών συγκεκριμένου δικηγορικού γραφείου στο οποίο εργοδοτούνταν παιδιά τους! Οι παροικούντες την Ιερουσαλήμ προφανώς γνώριζαν το παικνίδι, εδώ και καιρό. Τώρα το γνωρίζει όλη η κοινωνία! Να γιατί το δικαστικό κατεστημένο ουδέποτε τόλμησε μεταρρυθμίσεις, ουδέποτε έθεσε μια διαδικασία για να βελτιωθούν παραδόσεις δεκαετιών. «Αγωνίστηκε» όμως για να μην αποκοπουν οι μισθοί των δικαστών στα χρόνια της τρώικας! «Αγωνίστηκε» όμως για να μην περάσει καμιά πρόβλεψη για «ξένο» δικαστή στις προσπάθειες για επίλυση

του Κυπριακού!

Γ. Αυτό το οικονομικό κατεστημένο είναι μια μικρή, αριθμητικά και κοινωνικά μειοψηφία. Πώς γίνεται πλειοψηφία; Πώς είναι σε θέση να επιβάλλει την ατζέντα της; Μα, εν ονόματι της πατρίδας! Εδώ και δεκαετίες αυτή η μικρή αριθμητικά μειοψηφία έχει δημιουργήσει ένα αφήγημα που θέλει την Κύπρο μικρή, αδύναμη, περικυκλωμένη από εχθρούς που θέλουν να τη φάνε. Έτσι, για να επιβιώσουμε σε αυτή τη «μικρή γη», έχουμε ένα «καθίκον»: να συσπειρωθούμε γύρω από το υπάρχον σύστημα διοίκησης για να αντέξουμε τους κραδασμούς της μονοδικότυπης μας. Αυτό ως συντακτική ύλη δεν είναι αρκετό. Γι' αυτό εφευρέθηκε η συνεκτική ύλη, άλλως η ύλη της υπόθεσης: η πατριδοκαπηλία!

Δ. Με τη συμβολή ιδιοκτητών ΜΜΕ. Με τη συμβολή της ηγετικής ομάδας της Εκκλησίας. Με την επιβολή συγκεκριμένων ατζέντας στο σχολικό πρόγραμμα. Με την «καθερωμένη» έγκριση κάθε νέου υπουργού Παιδείας από την εκκλησιαστική ιεραρχία. Με τη διαστακτικότητα και τις φοβίες ηγετών της ε/κ κοινότητας. Η παραδοσιακή αυτή «πεντάδα» έχει αποδείξει ότι γνωρίζει πολύ καλά τι σημαίνει επένδυση στην αμυντική τακτική! Γνωρίζει τι σημαίνει μέθοδος ελέγχου της κοινής γνώμης με επίκληση σε «εθνικούς» κινδύνους. Μια μερίδα ε/κ έχει εγκλωπώσει αυτή τη στρεβλή θεώρηση των πραγμάτων. Πιστεύει σε ψευδοκαθήμενες θεωρίες, ενώ την ίδια στιγμή τα μεγάλα ψάρια κάνουν

άνετα τη δουλειά τους και αυτή τη φορά μάς το λέει ο ίδιος ο γενικός εισαγγελέας.

Ο κοινός πολιτης συχνά ακούει τα μεγάλα λόγια και μερικές φορές πειθείται από τη γενναιοσύνη των λέξεων, γιατί δεν προσέχει τη βαρύτητα των έργων! Όταν ένας οπαδός της μη λύσης φωνάζει «ας μείνουμε όπως είμαστε», κάποιοι τρίβουν τα χέρια τους από ικανοποίηση. Κάποιοι χαμογελούν, «εσείς θα μείνετε όπως είσαστε – εμείς θα μεγαλώνουμε τον έλεγχο της εξουσίας στο 60% του κυπριακού κράτους, χωρίς κανέναν να μπει στα πόδια μας!» Κάποιοι μπορεί να λένε «συνεχίστε, και εμείς θα σας μαθαίνουμε να αγωνίζεστε για την ακινησία!»

Ε. Οι αποκαλύψεις των αδελφών Κληρίδη δίνουν μια πολύ καλή ευκαιρία για να αναδειχθούν οι πραγματικές προθέσεις ενός κύκλου συμφερόντων που ταλαιπωρεί το νησί εδώ και δεκαετίες. Η επιβολή της προκύπτει από τον έλεγχο τμημάτων του συστήματος εξουσίας στο οικονομικό, μιντιακό και δικαστικό επίπεδο. Κλειδί για την αλλαγή είναι να αποκαλυφθεί αυτή η απίθανη «συμμαχία», η οποία «αγωνίζεται» να αφήσει την Κύπρο καθηλωμένη στο χθες, αδιαφορώντας για τα πραγματικά προβλήματα του νησιού. Η πλειοψηφία, ωστόσο, έχει διαφορετικές προτεραιότητες! Από τη στιγμή που αυτή η πλειοψηφία κατανοήσει τι πραγματικά συμβαίνει, η «συμμαχία» θα καταρρεύσει σαν χάρτινος πύργος!

www.larkoslarkou.org.cy

Σκέψεις και προβληματισμοί για το ΓεΣΥ

Του **ΑΝΔΡΕΑ ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ**

Παρά το γεγονός ότι η Βουλή στις 16 Ιουνίου 2017 ψήφισε ομόφωνα Νόμο που προβλέπει την εφαρμογή του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓεΣΥ), διαπιστώνεται ότι ακόμη δεν έχουν γίνει οι απαραίτητες συμφωνίες με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη ούτως ώστε να αρχίσει απρόσκοπτα η υλοποίησή του. Το παράδοξο είναι ότι ενώ υπήρξε ομοφωνία στη Βουλή εμφανίζονται τώρα όχι μόνο οι διαφορές, αλλά και τα ζητήματα τα οποία έπρεπε να συζητηθούν εξαντλητικά κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων που προηγήθηκαν και ότι παραμένουν εφαρμογές του Συστήματος Υγείας.

Δυστυχώς δεν είναι η πρώτη φορά που παρατηρείται ένα τέτοιο φαινόμενο, γεγονός που αποτελεί σημάδι προχειρότητας και επιπολαιότητας. Είναι προφανές ότι η συμμετοχή της πλειοψηφίας των κοινωνικών και επαγγελματικών

εταίρων είναι εκ των ων ουκ άνευ για την επιτυχία του τεράστιου αυτού εγχειρήματος. Ενώ όλοι συμφωνούν επί της αρχής ότι επιβάλλεται η εφαρμογή ενός συστήματος υγείας, υπάρχουν σοβαρές επιφυλάξεις και ενστάσεις, ιδιαίτερα από τον ιατρικό κόσμο του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, καθώς και από ιδιωτικά νοσοκομεία.

Πέραν τούτων δεν μπορεί να αγνοηθεί η οικονομική διάσταση του όλου Σχεδίου. Η αύξηση των εισοφών για τις Κοινωνικές Ασφαλίσεις, καθώς και η επιβολή νέας φορολογίας για το ΓεΣΥ εξ ορισμού αυξάνουν το κόστος εργασίας. Συγκεκριμένα στην περίπτωση του ΓεΣΥ από την 1η Μαρτίου 2019 (Α' ΦΑΣΗ) οι μισθοί θα καταβάλλουν 1,70%, οι εργοδότες 1,85% οι αυτοεργοδοτούμενοι 2,55% και το κράτος 1,65%. Από την 1η Μαρτίου 2020 (Β' ΦΑΣΗ) οι αντίστοιχες φορολογίες θα αυξηθούν στο 2,65%

Το μέγα ζήτημα είναι κατά πόσον οι ανάγκες της χώρας, της κοινωνίας και του κάθε πολίτη μπορούν να εξυπηρετηθούν καλύτερα μέσα από ένα πολλαπλασιαστικό ή μονοασφαλιστικό σύστημα.

για τους μισθωτούς, 2,90% για τους εργοδότες, 4% για τους αυτοεργοδοτούμενους και 4,70% για το κράτος. Ενώ θα επιβληθούν οι συγκεκριμένες φορολογίες με αρνητικές συνέπειες για την οικονομική δραστηριότητα, την απασχόληση και τους πραγματικούς διαθέσιμους μισθούς, δεν είναι σίγουρο ότι θα προκύψει η ανάλογη αναβάθμιση των υπηρεσιών υγείας. Μεταξύ άλλων, έχει καταθεθεί η άποψη ότι αρκετά από τα προβλήματα που υφίστανται στα δημόσια νοσοκομεία θα μεταφερθούν και στα ιδιωτικά νοσοκομεία. Ένα άλλο επιχείρημα είναι ότι τα κρατικά νοσοκομεία ακόμη δεν είναι σε θέση να προσarmoστούν με τη νέα κατάσταση πραγμάτων και ότι κινδυνεύουν να κατάρρευση εάν δεν προετοιμασθούν κατάλληλα για την αυτονομισή τους.

Επιπλέον, οι συντηχνίες των δημοσίων υπαλλήλων αντιδρούν ως προς τη φορολόγησή τους με το 1,7%, με το επιχείρημα ότι ήδη πληρώνουν το 1,5% για να έχουν δωρεάν περίθαλψη στα κρατικά νοσοκομεία. Από την άλλη ένα μέρος των εργαζομένων στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα υποστηρίζει ότι η επιλογή Σχεδίου Υγείας πρέπει να είναι σε εθελοντική βάση. Με βάση αυτή την προσέγγιση, εάν ένα νοικοκυριό αποφασίσει να επι-

λέξει την ιδιωτική ασφάλιση δεν θα πρέπει να του επιβάλλεται και η συμμετοχή στο ΓεΣΥ.

Εν ολίγοις το όλο ζήτημα δεν περιορίζεται στο θέμα των αμοιβών των γιατρών. Είναι καλύτερα για την Κύπρο να έχει ένα υπερσυγκεντρωτικό εθνικό σύστημα υγείας ή ένα άλλο σύστημα με πολλαπλούς πυλώνες; Και ποιες θα είναι οι προεκτάσεις για την ποιότητα και για το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών; Επιπρόσθετα, εγείρεται το ερώτημα κατά πόσον οι πολίτες, όπως και οι γιατροί πρέπει να έχουν επιλογές. Δυστυχώς στην περίπτωση του ΓεΣΥ δεν προηγήθηκε ο ανάλογος προβληματισμός. Το μέγα ζήτημα είναι κατά πόσον οι ανάγκες της χώρας, της κοινωνίας και του κάθε πολίτη μπορούν να εξυπηρετηθούν καλύτερα μέσα από ένα πολλαπλασιαστικό ή μονοασφαλιστικό σύστημα. Η κάθε χώρα έχει τις ιδιαιτερότητές της. Η διεθνής πρακτική υποδεικνύει ότι

σε χώρες που επέλεξαν να στηριχθούν αποκλειστικά είτε σε κρατικά είτε σε ιδιωτικά σχέδια υγείας τα αποτελέσματα δεν ήταν τα καλύτερα. Η καλύτερη δυνατή προσέγγιση και για την Κύπρο θα ήταν η προώθηση ενός Σχεδίου που θα στηριζόταν στη συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Όχι με όρους επιβολής αλλά στη βάση μιας ορθολογιστικής οικονομικής προσέγγισης και με σεβασμό στις ισοτιμίες όλων των πολιτών. Έστω και την ύστατη. Και με την απαραίτητη ενίσχυση των κρατικών νοσοκομείων και άλλων νοσηλευτηρίων για τη στήριξη των οικονομικά ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων.

Ο καθηγητής Ανδρέας Θεοφάνους είναι πρόεδρος του Κυπριακού Κέντρου Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, καθώς και του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών και Διοίκησης του Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

Κυριακή 20 Ιανουαρίου 2019

Οι Πρέσπες και η εξίσωση των Δυτικών Βαλκανίων

Η Ιστορία, οι εξελίξεις και τα μέτωπα

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Πολύ πριν ο Ψυχρός Πόλεμος χωρίζει την Ευρώπη στα δύο, τα Βαλκάνια ήταν για τους Δυτικούς μια εξαιρετικά άβολη περιφέρεια. Παρότι αποτελούν γεωγραφικό τμήμα της Ευρώπης, ουδέποτε κάποια από τις ισχυρές χώρες της υποηπείρου διεκδίκησε, ούτε βέβαια και κατάφερε, να ασκήσει μακροπρόθεσμη πολιτική, παρά μόνο συγκυριακά. Με μικρές περιόδους φαινομενικής σταθερότητας που οφείλονταν, κατά κύριο λόγο, στη στιβαρότητα εξωτερικής πολιτικής παρέμβασης. Πάνω σε αυτό το μακράνιο υπόστρωμα αστάθειας και διαρκών μεταβολών, η συμφωνία των Πρεσπών ανάμεσα στην Αθήνα και στα Σκόπια αποτελεί ένα επεισόδιο το οποίο έχει τη σημασία που του προσδίδει η πολιτική συγκυρία, αλλά θα κριθεί, όπως όλα, από την Ιστορία. Όπως φαίνεται, η επίλυση των ονοματολογικών διαφορών ανάμεσα στην Ελλάδα και στην ΠΓΔΜ αποτελεί το πιο εύκολο και «βατό» κομμάτι της εξίσωσης των Δυτικών Βαλκανίων. Όσα ακολουθούν είναι αρκετά πιο βολικά.

Η μεγάλη εικόνα

Η συμφωνία των Πρεσπών πρακτικά επιβεβαίωσε μια πραγματικότητα που είναι ορατή από την εποχή της κατάρρευσης του ανατολικού μπλοκ. Η σταθερότητα στα Δυτικά Βαλκάνια εξασφαλίζεται διότι οι ΗΠΑ ενθαρρύνουν αλλά και πιέζουν διαρκώς την Ε.Ε. να αναλάβει δράση. Κάπως έτσι η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Κροατία μπήκαν στην Ε.Ε. Κάπως έτσι η Αλβανία έγινε κράτος-μέλος του ΝΑΤΟ και, με αρκετά μικρότερη θέρη εκ μέρους της Ουάσιγκτον, οι πόρτες της Συμμαχίας άνοιξαν και για το Μαυροβούνιο. Σε αυτή τη φάση, ωστόσο, φαίνεται ότι τουλάχιστον δύο χώρες, η Γερμανία αλλά και η Αυστρία, δεν κινούνται σε αυτό το πλαίσιο, αλλά με βάση ανανεωμένο ενδιαφέρον για την περιοχή. Για την Αυστρία το ενδιαφέρον αυτό είναι ιστορικό και απολύτως φυσικό. Για τη Γερμανία, η μεγάλη γεωγραφική ζώνη από το Αιγαίο έως τη Βαλτική έχει, επίσης, παραδοσιακή σημασία, αλλά και ένα νέο στοιχείο,

αυτό της ύπαρξης σημαντικών οικονομικών ευκαιριών, ιδίως στους τομείς των μεταφορών. Στην άλλη άκρη αυτής της οδού είναι, βέβαια, η Κίνα, είτε μέσω της παρουσίας της στον Πειραιά είτε μέσω της οργανικής ένταξης της βαλκανικής διαδρομής στον σχεδιασμό για την προώθηση της πρωτοβουλίας «Μία Ζώνη - Ένας Δρόμος».

Από αυτή τη μεγάλη εικόνα δεν μπορεί να απουσιάζει η Ρωσία, η οποία, άλλωστε, αποτέλεσε εξαιρετικά διαφορετικό τρόπο σε σύγκριση με το 2019. Παρότι άρρητη, έχει επικρατήσει η παραδοχή ότι η Ουκρανία, ως μαλακό υπογάστριο της Ρωσίας, θα παραμείνει εκτός των ευρωπαϊκών δομών. Στα Βαλκάνια,

Το ενδιαφέρον και τα συμφέροντα Γερμανίας, Αυστρίας, ΗΠΑ και Ρωσίας για την περιοχή, η συμφωνία Αθίνας - Σκοπίων, η Βουλγαρία, ο αλβανικός εθνικισμός, το Κόσοβο και η Σερβία.

βέβαια, η κατάσταση είναι πολύ διαφορετική. Η αντίδραση της Μόσχας στη συμφωνία των Πρεσπών ήταν ενδεικτική της απουσίας των Ρώσων για την υποχώρηση της επιρροής τους σε μια περιοχή που άλλοτε ήταν η πίσω αυλή τους. Η παρουσία του προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν στο Βελιγράδι, η συνάντησή του με τον Σέρβο πρόεδρο Αλεξάνταρ Βούτσιτς και η πραγματικά ενθουσιώδης υποδοχή του έμοιαζαν με εικόνες από διαφορετική εποχή. Η Ρωσία έχει φροντίσει να διατηρήσει την παρουσία της στη Σερβία με διάφορους τρόπους, όπως η πώληση ανεπτυγμένων οπλικών συστημάτων και η συνεργασία σε τομείς όπως η ενέργεια. Οι Σέρβοι έχουν λόγους να

Ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν επισκέφθηκε την εβδομάδα που μας πέρασε το Βελιγράδι, όπου τον υποδέχθηκε ο Σέρβος πρόεδρος Αλεξάνταρ Βούτσιτς. Η Ρωσία έχει φροντίσει να διατηρήσει την παρουσία της στη Σερβία με διάφορους τρόπους, όπως η πώληση σύγχρονων οπλικών συστημάτων.

Το παιχνίδι της Τουρκίας στην περιοχή

Ένα στοιχείο το οποίο συχνά υποβαθμίζεται είναι ο ρόλος της Τουρκίας στα Βαλκάνια. Μόλις πριν από λίγες ημέρες και αμέσως μετά την κύρωση της συμφωνίας των Πρεσπών από τη Βουλή της ΠΓΔΜ, ο υπουργός Εξωτερικών Νικόλα Ντιμιτρόφ επισκέφθηκε την Αγκυρα, όπου εκτός από τον ομόλογο του Μεβλούτ Τσαβούσογλου συναντήθηκε με τον πρόεδρο της τουρκικής Εθνοσυνέλευσης Μπιναλί Γιλντιρίμ, τον υπουργό Αμυνας Χουλουσί Ακάρ και συνεργάτες του Ταγίπ Ερντογάν, ο οποίος δεν έχει κρύψει την αντίληψή του για τα Βαλκάνια. Σε αυτό το πλαίσιο η Τουρκία έχει επιχειρήσει οικονομική διείσδυση με επενδύσεις ακόμη και σε κρίσιμες υποδομές, όπως τα αεροδρόμια. Στη Βοσνία, στη Βουλγαρία και στην Αλβανία, αλλά και σε χώρες με μικρότερο τουρκικό πληθυσμό, όπως η Σερβία και η ΠΓΔΜ, οι Τούρκοι επενδύουν σημαντικά ποσά προκειμένου να διατηρήσουν ζωντανή κυρίως την πολιτιστική κληρονομιά της πάλας ποτέ Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Υπενθυμίζεται πως αυτή η διάσταση των «δεσμών» της Τουρκίας με κάποιους πληθυσμούς καλλιεργείται και στην Ελλάδα, όπου η θρησκευτική μειονότητα της Θράκης περιγράφεται ως «τουρκική». Μετά την απόπειρα πραξικοπήματος το 2016, η Αγκυρα χρησιμοποιεί ως έναν ακόμη μοχλό πίεσης την «παράδοση» γκιουλενιστών που ενδέχεται να ζουν στα Βαλκάνια.

εμπιστεύονται τους Ρώσους και προς το παρόν φαίνεται ότι η μεγαλύτερη προτεραιότητά τους είναι η ένταξη στην Ε.Ε. και όχι στο ΝΑΤΟ. Η Βιέννη αλλά και το Βερολίνο αποτελούν συμμάχους της Σερβίας προς αυτή την κατεύθυνση.

Οι... λάσπες

Ωστόσο, όπως πολύ συχνά έχει καταγραφεί στα Βαλκάνια, οι γυλισμένοι διπλωμάτες πρέπει να ανταλλάσσουν τα σκαρπinia τους με μπότες Wellingtons για να αποφυγούν τις λάσπες. Όπως αυτές που περιβάλλουν τα διπλωματικά τενάγη που πρέπει να διασχίσουν η διεθνής κοινότητα για να κλείσει τη εκπρεμότητα ανάμεσα στη Σερβία και στο

Κόσοβο. Μόλις την Παρασκευή, ο πρόεδρος της Βουλής του Κοσόβου Κάντρι Βέσελι εμφανίζεται να δηλώνει ότι ο κ. Πούτιν έχει πει στους ομολόγους του Πρίστινα και Βελιγράδι πως η Μόσχα ίσως αναγνωρίσει την ανεξαρτησία του Κοσόβου. Ταυτόχρονα, οι ΗΠΑ φαίνεται να ασκούν σημαντικές πιέσεις προς το Κόσοβο, αφενός ώστε να καταργήσει άμεσα τους δασμούς ύψους 100% στα προϊόντα που εισάγονται από τη Σερβία, αφετέρου να επιδείξει εποικοδομητική στάση στην προσπάθεια εξεύρεσης συμβιβασμού με το Βελιγράδι. Σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες, οι ΗΠΑ έχουν απειλήσει την Πρίστινα ακόμα και με κυρώσεις. Υπενθυμίζεται ότι επι-

κρατέστερο σενάριο γ' αυτό του συμβιβασμού είναι η ανταλλαγή εδαφών και, συγκεκριμένα, της περιοχής της Μιτρόβιτσα στο βόρειο Κόσοβο με την κοιλάδα του Πρέσεβο στη νότια Σερβία. Πρόκειται για μια λύση η οποία έχει αντιπάλους, κυρίως μέσα στο Κόσοβο, που όχι απλώς αντιτίθεται στην ανταλλαγή εδαφών, αλλά συντάσσεται με τη διαπραγμάτευση μονομερούς παραχώρησης του Πρέσεβο από το Βελιγράδι.

Τα Τίρανα

Το δυναμικό πρόσωπο του αλβανικού εθνικισμού δεν είναι ορατό μόνο σε αυτή την κατεύθυνση. Υπενθυμίζεται ότι πριν από λίγες ημέρες ο πρωθυπουργός της Αλβανίας Εντι Ράμα (υπέρ της ανταλλαγής εδαφών) όρισε ως υπουργό Εξωτερικών της χώρας του έναν Κοσοβάρη, τον Γκεντ Τσακί. Η κίνηση αυτή οδήγησε σε συνταγματική σύγκρουση με τον πρόεδρο Ιλίρ Μέτα (κατά της ανταλλαγής εδαφών), ο οποίος τελικά ανάγκασε τον κ. Ράμα να αναλάβει ο ίδιος το υπουργείο Εξωτερικών, προκειμένου να αποφύγει ακόμα μία κρίση. Ο θάνατος του ομογενούς Κωνσταντίνου Κατσιόφα έφερε στην επιφάνεια και τη δυσκολία των Τίρανων να ομαλοποιήσουν τη σχέση τους με την Αθήνα. Η τακτική της κατάσχεσης ελληνικών περιουσιών στη Χειμάρρα έχει επεκταθεί και σε άλλα σημεία της χώρας. Μόλις την περασμένη Τρίτη, οι αλβανικές αρχές προέβλεψαν κτίσμα που ανήκε σε Έλληνες ομογενείς στα Τίρανα, δίχως να αναγνωρίζουν τίτλους κυριότητας δεκαετιών. Το ζήτημα της ελληνικής εθνικής μειονότητας είναι και το κύριο «αγκάθι» στην προσπάθεια

επανεκκίνησης των συζητήσεων για το κλείσιμο των διαφορών ανάμεσα στην Αθήνα και στα Τίρανα.

Ακόμα μεγαλύτερο ερώτημα είναι αυτό που συνδέεται με τους Αλβανούς της ΠΓΔΜ. Η συντριπτική πλειονότητα τους τάσσεται υπέρ της ευρωπαϊκής προοπτικής των Σκοπίων, γι' αυτό και αντιμετωπίζει θετικά τη συμφωνία των Πρεσπών αλλά και τον σοσιαλιστή, Σλαβομακεδόνα πρωθυπουργό Ζόραν Ζάεφ, η κυβέρνηση του οποίου, επιπλέον, νομοθέτησε για την αναβάθμιση του στάτους της αλβανικής γλώσσας σε μεγάλο μέρος της ΠΓΔΜ. Απτή η θετική ατζμόσφαιρα έχει συμβάλει σημαντικά στην επιχειρούμενη επιλογή κοινού υποψηφίου για τις προεδρικές εκλογές του Απριλίου, ανάμεσα στους Σοσιαλιστές του κ. Ζάεφ και στο αλβανικό DUI. Εκτιμάται ότι τα επόμενα χρόνια οι εντάσεις στην ΠΓΔΜ δεν θα είναι εθνοτικές, αλλά θα αφορούν κυρίως τους Σλαβομακεδόνας, οι οποίοι, ανάλογα με τη στάση τους στη συμφωνία των Πρεσπών, έχουν χωριστεί, με κύρια ευθύνη του εθνικιστικού VMRO-DPMNE, σε «πατριώτες» και «προδότες της «μακεδονικής» ταυτότητας».

Ως προς τη διευθέτηση της ονοματολογικής διαφοράς, σχετικά σιωπηλά έχει παραμείνει η Σόφια. Επισημώς, η κυβέρνηση της Βουλγαρίας έχει διατηρήσει ουδέτερη στάση, με εξαίρεση τον υπουργό Αμυνας, ο οποίος ανήκει σε ευρεία ομάδα συμπατριωτών του που δεν αναγνωρίζουν ότι υφίσταται «μακεδονική» γλώσσα. Αλλά αυτό είναι ένα άλλο πρόβλημα για την ΠΓΔΜ.

ΑΠΟΨΗ

Η ιστορική ταυτότητα ως τίμημα

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ Χ. ΜΥΛΩΝΟΠΟΥΛΟΥ***

Σε ένα ζήτημα τόσο καίριο όπως το «Σκοπιανό», είναι αυτονόητο ότι επιβάλλεται νηφαλιότητα, με γνώμονα τη μεγιστοποίηση του οφέλους ή έστω την ελαχιστοποίηση της βλάβης, πάντοτε εντός των ορίων του εφικτού. Ο ρεαλισμός, ως εγγύηση βιώσιμων λύσεων, αναδεικνύει και την ανάγκη του συμβιβασμού. Την εμβέλεια, ωστόσο, ενός συμβιβασμού, μπορούμε να δούμε καθαρά μόνον αν συνειδητοποιήσουμε ποιο είναι το κεντρικό μέγεθος που διακυβεύεται. Με άλλα λόγια: ποιο είναι το τίμημα. Και εδώ το τίμημα είναι περισσότερο από βαρύ: με τη συμφωνία των Πρεσπών και όσα αυτή συνεπάγεται, προσβάλλεται –ακριβέστερα, ακρωτηριάζεται– η ιστορική μας ταυτότητα.

Το παρελθόν, ως ιστορική διαδρομή, είναι θεμελιώδες στοιχείο της ταυτότητας όχι μόνο των λαών αλλά και κάθε φυσικού προσώπου. Σε ατομικό επίπεδο, η προσωπική ιστορία του κάθε συγκεκριμένου ανθρώπου προσδιορίζει τη μοναδικότητα και προσωπικότητά του

Την ίδια βλάβη που προκαλεί η άρνηση του Ολοκαυτώματος στον εβραϊκό λαό προκαλεί και στον ελληνικό η παραχώρηση του ονόματος της Μακεδονίας.

και επομένως αποτελεί τη βάση της αξιοπρέπειας του. Ο άνθρωπος, λέγει ο Γιάσπερς, είναι ιστορικό ον, που χωρίς το παρελθόν του δεν μπορεί να κατανοηθεί: «Καμία πραγματικότητα», λέει ο ίδιος, «δεν είναι τόσο ουσιαστική για την αυτοσυνειδησία μας, όσο η Ιστορία μας. Ο,τι βιώνουμε στο παρόν, το κατανοούμε πολύ καθαρότερα μέσω της Ιστορίας μας». Και ο Σαρτρ συμπληρώνει: «Είμαστε το παρελθόν μας και το παρόν είναι το παρελθόν του... Χωρίς το παρελθόν μας δεν είμαστε εμείς». Επομένως το παρελθόν μας είναι ουσιαστικό στοιχείο

της ταυτότητάς μας. Κατά μείζονα λόγο η ιστορική συνέχεια ενός λαού είναι αναπόσπαστο στοιχείο της ταυτότητάς του. Γι' αυτό και η ιστορική προστατεύεται νομικά τόσο ως στοιχείο της ταυτότητας των λαών όσο και των ατόμων.

Πράγματι, τόσο το διεθνές δίκαιο όσο και οι εθνικές νομοθεσίες προστατεύουν την ιστορική ταυτότητα των λαών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα: πλείστες όσες χώρες θεωρούν έγκλημα την άρνηση του Ολοκαυτώματος καθώς και άλλων γενοκτονιών. Ετσι, αν κάποιος σήμερα αρνηθεί ότι συνέβη το Ολοκαύτωμα του εβραϊκού λαού θεωρείται –και ορθά!– ότι έχει τελέσει αξιόποινη πράξη. Οχι βέβαια επειδή υπέπεσε σε ένα ιστορικό λάθος.

Ούτε, ασφαλώς, επειδή προέβη σε διατύπωση γνώμης, όταν μάλιστα η ελευθερία της έκφρασης προστατεύεται από το Σύνταγμα. Αλλά επειδή πλήττει κάτι πολύ ουσιαστικότερο: το υπερατομικό έννομο αγαθό της ιστορικής ταυτότητας του εβραϊκού έθνους. Γι' αυτό και η άρνηση ιστορικών γεγονότων, που θέτουν υπό αμφισβήτηση την ιστορική ταυτότητα ενός λαού

έχουν θεωρηθεί πράξεις ιδιαίτερης απείας. Όπως γράφει ο Αλίσστερ Μάκινταϊρ στο βιβλίο του «After Virtue»: «Μπορώ να απαντήσω στο ερώτημα «Τι πρέπει να κάνω;» μόνον αν απαντήσω στο προγενέστερο ερώτημα: «Σε ποια ιστορία ή ιστορίες διαπιστώνω ότι ανήκω;»... Η ηθική διαβούλευση αφορά περισσότερο την ερμηνεία της ιστορίας της ζωής μου παρά την άσκηση της βούλησής μου».

Είναι, λοιπόν, αδύνατο να συλλάβουμε την έννοια ενός λαού χωρίς το παρελθόν του, όπως είναι εξίσου αδύνατο να αποστέρησουμε από το παρελθόν του ένα φυσικό πρόσωπο, αφού η βλάβη που του προσογίγεται με τη λεγόμενη «κλοπή ταυτότητας» («identity theft») προσομοιάζει με ηθική και κοινωνικό θάνατο. Αν για μια στιγμή φανταστούμε ότι η Ελλάδα αιφνιδίως κατακτήθηκε από έναν άλλο λαό, άσχετο με την ιστορία των Ελλήνων, αυτός ο νέος λαός δεν θα μπορούσε να αποκαλείται ελληνικός. Ο λαός είναι η Ιστορία του. Η ιστορική ταυτότητα θα πρέπει επομένως να είναι σεβαστή ομοίωμορφα και συμμέτρως ως προς κάθε αναφορά και

όχι αναλόγως με την πολιτική επιρροή ή άλλα εξωνομικά κριτήρια και σκοπιμότητες.

Η Ιστορία ενός λαού είναι κρίσιμη για την αυτοσυνειδησία του αλλά και για τον προσδιορισμό της θέσης του στην κοινωνία των εθνών. Η εξέλιξη της Ιστορίας του, η προβολή της ιστορικής μνήμης του, μπορεί να έχει εξοντωτικές συνέπειες για την ύπαρξη και συνέχειά του. Όταν μάλιστα η παγκόσμια κοινή γνώμη διαμορφώνεται κατά μέγα μέρος όχι σε πανεπιστημιακές ή σχολικές αίθουσες, αλλά στον ανεξέλεγκτο ψηφιακό χώρο του Διαδικτύου, όπου ο έλεγχος και η ανασκευή μιας ανακριβούς πληροφορίας είναι ισχνή έως αδύνατη, η ιστορική ταυτότητα καθίσταται ακόμη περισσότερο ευάλωτη. Δεν είναι τυχαίο το συχνά λεγόμενο, ότι δύο είναι οι αποτελεσματικότεροι τρόποι για να επτευχθεί η εξαφάνιση ενός λαού: η εξέλιξη της γλώσσας του και η απεμπόληση της Ιστορίας του.

Η γνώση, κατανόηση και ανάμνηση σημαντικών ιστορικών γεγονότων όπως το Ολοκαύτωμα για τους Εβραίους και, αντίστοιχα,

όπως η ελληνικότητα της Μακεδονίας, νοουμένων ως ιστορικού μεγέθους και όχι ως γεωγραφικού χώρου, δεν έχουν μόνον ηθική αξία. Αποτελούν στοιχεία της ταυτότητας του εκάστοτε λαού και επομένως απαραίτητα προϋπόθεση της ύπαρξής του. Η πλαστογράφηση της Ιστορίας ενός έθνους και η διεργασία λήθης που συνεπάγεται, είναι αρχή πολιτιστικής γενοκτονίας και αποτελεί ύπουλη, αποτελεσματική και μη αναστρέψιμη μέθοδο φθοράς εθνοτήτων.

Την ίδια βλάβη, ωστόσο, που προκαλεί η άρνηση του Ολοκαυτώματος στον εβραϊκό λαό προκαλεί και στον ελληνικό η παραχώρηση του ονόματος της Μακεδονίας με τη συμφωνία των Πρεσπών: Αλλοιώνεται και φαλκιδεύεται η ιστορική μας ταυτότητα και συνέχεια μας. Ο,τι όμως τόσες πολιτισμικές χώρες προστατεύουν με ποινικές διατάξεις για τον λαό του Ισραήλ, εμείς δεν θα πρέπει να το παραχωρήσουμε με την υπογραφή μας.

* Ο κ. Χρήστος Χ. Μυλωνόπουλος είναι καθηγητής Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών - Δικηγόρος.

Επικίνδυνες ακρότητες

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ

Ας μη δικαστούμε περισσότεροι! Έχουμε ήδη δικαστεί πολύ τα τελευταία χρόνια. Ο ΣΥΡΙΖΑ και οι ΑΝΕΛ επένδυσαν στο μίσος και στον δικασμό. Εκμεταλλεύθηκαν τον σκοτεινό κόσμο του Διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Πήραν την οργή του κόσμου, της έδωσαν φωνή, τη φούντωσαν, την ενίσχυσαν. Διαπαιδαγόησαν τους πολίτες στην αρχή πως δεν υπάρχει κανένα όριο στη διαμαρτυρία, ούτε από πλευράς φυσικής βίας ούτε από πλευράς ρητορικής. Καλλιέργησαν έναν πρωτόγονο εθνικισμό με στόχο τη Γερμανία και τον ρόλο της στο μνημόνιο. Στο-

Το ζήτημα είναι να μην κερδίσει η αντιπολίτευση τη μάχη του μίσους, τη μάχη της υπερβολής, αλλά τη μάχη της επόμενης μέρας.

χοποίησαν ανθρώπους και μέσα ενημέρωσης. Διέσφραξαν αθώους με βάση κοινοτομολογία και μόνον, κρεμώντας τους στα μανταλάκια. Όταν κάποιος λίγοι φώναζαν «προσέξτε, μην ταΐζετε το κτήνος του λαϊκισμού γιατί στο τέλος θα σας δαγκώσει και εσάς με λύσσα», γελοούσαν και μας έλεγαν: «Φοβάστε, γι' αυτό τα λέτε». Τώρα φοβούνται και οι ίδιοι, καθώς βλέπουν τα δόντια του κτήνους. Συνειδητοποιούν ότι το μίσος μπορεί ακόμη και να σκοτώσει, όπως συνέβη με τον δήμαρχο του Γκντανσκ και θα μπορούσε άνετα να έχει συμβεί και στη Θεσσαλονίκη.

Ο πρωθυπουργός έκανε τη μεταστροφή του. Ηλθε κοντά με την καγκελάριο, η οποία μπορεί μά-

λιστα να θεωρεί «καλύτερα ένας Τσίπρας, παρά ένας Σαλβίνι στον Νότο». Πολύ σωστό. Πίσω του όμως άφησε όλο το δηλητήριο, όλη την καύσιμη ύλη που έχυσαν οι Ταλιμπάν του στο πάτωμα.

Ο μεγάλος κίνδυνος είναι να χουλιγανοποιηθούμε όλοι, από εδώ και από εκεί. Βλέπω ήδη σημερινούς ανθρώπους να παθιάζονται χωρίς όρια και να λειτουργούν σαν ανεξέλεγκτα «ντόμπερμαν» στον δημόσιο διάλογο. Μπορώ να τους καταλάβω, ειδικά όσους έχουν περάσει το απίστευτο, μη ούλιγγα τα τελευταία χρόνια. Το ζήτημα όμως είναι να μην κερδίσει η αντιπολίτευση τη μάχη του μίσους, τη μάχη της υπερβολής και της ακρότητας, αλλά τη μάχη της επόμενης μέρας. Οι φανατισμένοι είναι μια χαμένη υπόθεση για κάποιους, για άλλους, όμως δεδομένοι. Μεγάλο μέρος της κοινωνίας είναι μπροστά από όλα αυτά και ψάχνει ελπίδα και σχέδιο για το αύριο. Δεν θέλει άλλο ύβρεις και ακρότητες. Αν θέλει άλλωστε να βρει αυτά τα στοιχεία, θα πάει στους αμιγώς αντισυστημικούς πολιτικούς που μπορούν να βρουν πειστικά και χωρίς φραγμούς. Ακόμη και σήμερα που το πολιτικό κέντρο αποτελεί είδος προς εξαφάνιση, υπάρχει ένας μεγάλος μεσαίος χώρος που έχει αλλεργία στην ακρότητα. Η υπόθεση των Σκοπίων έχει διχάσει τον ελληνικό λαό. Όλοι μας έχουμε άποψη για το αν η συμφωνία των Πρεσπών είναι εθνικά επωφέλης ή βλαβερή. Τα τρολ μιλούν, όμως, για ακροδεξιούς ή προδότες. Ριχνουν και άλλο λάδι στη φωτιά. Διχάζουν ακόμη παραπάνω έναν λαό που είναι ήδη βαθύτατα δικασμένος. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να μη χαθεί η μπάλα στη δημόσια συζήτηση, και αυτό είναι ευθύνη κυρίως των πολιτικών μας.

Πρέσπες και Σύνταγμα

Του ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ

Η σημερινή συγκέντρωση στο Σύνταγμα θα είναι αναμφισβήτητα εντυπωσιακή σε όγκο και παλμό. Ως προς αυτό υπάρχει προηγούμενο ήδη από τη δεκαετία του '90, αλλά και κατά την περίοδο ασκήσεως της εξουσίας από την κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ και των ΑΝΕΛ. Θα είναι συγκινητική επίσης, διότι, πέραν των γυρολόγων που ψηφροθηνούν, το αίσθημα των πολιτών είναι ειλικρινές, πηγαίο και αυθόρμητο. Αλλά ας μην πλανώμεθα, θα είναι επί ματαίω.

Η πολιτική τάξη της Ελλάδος διατηρεί διαχρονικώς το απόλυτο

Δημοψηφίσματα διενεργήθηκαν σε χώρες της Ε.Ε. και όταν το αποτέλεσμα δεν ήταν το επιθυμητό, επαναληφθηκαν.

δικαίωμα να αποφασίζει ακόμη και περί των κρίσιμότερων θεμάτων, διότι θεωρεί δεδομένη την ανωριμότητα των πολιτών. Δεν υπήρξε ποτέ αξιωματική αντιπολίτευση που να μην κατηγορήσει την οποία κυβέρνηση πως παραπλάνησε ή εξαπάτησε τον ελληνικό λαό. Αλλά όταν οι πολίτες εξαπατώνται διαρκώς από το ένα ή το άλλο κόμμα, δεν είναι προφανώς αρμόδιοι να αναδεικνύουν κυβερνήσεις. Ευτυχώς όμως, οι Έλληνες είναι ευφρείς και φιλοπαίμονες, ώστε να ανταποδίδουν τα ίσα προς τους πολιτικούς.

Αλλά για να μη θεωρηθεί ότι η στήλη αυτή έχει την πρόθεση να κολακεύσει τους πολίτες που θα διαδηλώσουν σήμερα στο Σύνταγμα εναντίον της συμφωνίας των Πρεσπών, επισμοναίνεται απλώς ότι από το 1992 ο συντάκτης της ήταν υπέρ της αμέσου αναγνωρίσεως του κράτους που αποσχίστηκε από τη διαμελιζόμενη Γιουγκοσλαβία, επεκτείνοντας την επιρροή της Ελλάδος σε αυτή την περιοχή, όπου παρεμ-

πιπτόντως μεγαλούργησε ένα από τα πλέον δυναμικά στοιχεία του ελληνισμού.

Κάποιοι πολιτικοί επρότειναν τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος πριν από την κύρωση της συμφωνίας από την ελληνική Βουλή. Αλλά κανένα από τα κόμματα εξουσίας –του παρελθόντος και της σημερινής– δεν καταφεύγει σε διαδικασίες αμέσου δημοκρατίας, εκτός και εάν έχει τη βεβαιότητα ότι θα εξασφαλίσει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Με αυτήν τη «λογική», το ερώτημα μπορούσε να είναι εάν οι Έλληνες πολίτες προτιμούν μια λύση με το όνομα «Βόρεια Μακεδονία» ή απλώς «Μακεδονία», όπως την έχουν ήδη αναγνωρίσει περίπου 140 χώρες μέλη του ΟΗΕ. Τιποτε δεν μπορεί να αποκλειστεί σε αυτή τη χώρα του ανορθολογισμού.

Πέραν τούτου, η ιδέα των δημοψηφισμάτων είναι απεχθής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία δηλώνουν πίστη και αφοσίωση όλα τα κόμματα της χώρας εκτός του ΚΚΕ και της Χρυσής Αυγής. Διότι δημοψηφίσματα διενεργήθηκαν σε χώρες της Ε.Ε., και όταν το αποτέλεσμα δεν ήταν το επιθυμητό, επαναληφθηκαν.

Ακόμη και στη Βρετανία, τη χώρα με τη μεγαλύτερη παράδοση αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος αμφισβητείται διότι η διαφορά δεν ήταν συντριπτική υπέρ του Βρεξίτ και κάποιοι επιμένουν ότι θα πρέπει να επαναληφθεί. Σε αυτήν τη «λέσχη» των ευρωπαϊκών κρατών, οι αποφάσεις λαμβάνονται όχι απευθείας αλλά εμμέσως – από τις κυβερνήσεις και τη γραφειοκρατία των Βρυξελλών.

Φωνή βούλωνται εις το Σύνταγμα, πλην όμως μη εισακουσμένων, θα αντιχόσει σήμερα. Το πλήθος και την ένταση της διαμαρτυρίας θα τη σταθμίσουν τα κόμματα, που διεκδικούν τις ψήφους των διαδηλωτών. Μόνον που αυτά είναι πολλά και τελικώς τα πλέον απορριπτικά θα είναι εκείνα που θα επωφεληθούν στις εθνικές εκλογές, οψέποτε πραγματοποιηθούν.

Δύσκολα θα φανταζόμασταν, πριν από σχεδόν 30 χρόνια, όταν άρχισαν οι διαδηλώσεις εναντίον της ονομασίας της «Δημοκρατίας της Μακεδονίας», ότι το ζήτημα αυτό όχι μόνο θα μας απασχολούσε ακόμη το 2019, αλλά και ότι θα έπαιζε καθοριστικό ρόλο στις πολιτικές εξελίξεις της χώρας μας. Ποιος θα περίμενε ότι σήμερα θα γινόταν μαζική διαδήλωση στην πλατεία Συντάγματος εναντίον του «ξεπουλήματος της Μακεδονίας», ενώ λίγο πιο πέρα θα υπήρχε «αντισυγκέντρωση αντιεξουσιαστών», με όλη την άνεση και ευχέρεια ενός παρακράτους που συμβαδίζει με τις κυβερνητικές θέσεις; Μπορούσαμε, με όλη την άνεση και ευχέρεια ενός παρακράτους που συμβαδίζει με τις κυβερνητικές θέσεις; Μπορούσαμε, τότε, να φανταστούμε ότι η Ρωσία θα παρενέβαινε ωμά στα εσωτερικά μας, ζητώντας δημοψήφισμα για τη συμφωνία των Πρεσπών, και ότι οι μοναχοί του Αγίου Ορους θα ζητούσαν το ίδιο, όπως και ο τώως κυβερνητικός εταίρος Καμμένος;

Κι όμως, θα μπορούσαμε. Αυτά φοβόταν ο Κωνσταντίνος Μπτσότακς, πρωθυπουργός όταν η σύσκεψη των πολιτικών αρχηγών υπό του Προέδρου Κωνσταντίνου Καραμανλή αποφάσισε στις 13 Απρι-

λίου του 1992 ότι η Ελλάδα απέκλειε ονομασία της γειτονικής χώρας που θα συμπεριελάμβανε το όνομα «Μακεδονία». Ο Μπτσότακς φοβόταν ότι οι μαξιμαλιστικές απαιτήσεις της Ελλάδας θα οδηγούσαν σε αδιέξοδο, ότι το πρόβλημα θα διαρκούσε για ακόμη 50 χρόνια, όπως και το Κυπριακό, σύμφωνα με εξαιρετικό περυσινό ρεπορτάζ του Βασίλη Νέδου («Κ», 4 Φεβρουαρίου, 2018). «Θα αποφασίσουμε κάτι πρωϊκό», φέρεται να είπε ο Μπτσότακς, «δίκως καμία διέξοδος». Και προσέθεσε πως «Δεν πρόκειται να βγούμε από το αδιέξοδο ούτε σε πέντε ούτε σε δέκα χρόνια». Ο Μπτσότακς, όμως, ενέδωσε, και η Ελλάδα υιοθέτησε τη θέση που ανάγκασε επόμενες κυβερνήσεις να προσπαθούν να διαχειριστούν μια ολοένα πιο χαμένη υπόθεση, καθώς η διεθνής κοινότητα αναγκώρισε, σχεδόν σύσσωμη, τη «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Ετσι, διαδοχικές κυβερνήσεις προτίμησαν να αφήσουν την υπόθεση στα χέρια μεσοαζιπτιτών Ηνωμένων Εθνών (όπως, εξάλλου, και το Κυπριακό). Μπορούσαν να προσποιηθούν ότι ενδιαφέρονται για το θέμα χωρίς να συμβιβάζονται.

Οι πολίτες συνήθισαν στην ιδέα ότι το «μακεδονικό ζήτημα» μπορούσε να παραμείνει άλλο αιώνιως, χωρίς συμβιβασμούς.

Σήμερα αναγκάζομαστε να διαχειριστούμε τις συνέπειες της ατομίας και της αδράνειας προηγούμενων κυβερνήσεων αλλά και την κυνική κίνηση της τωρινής για να σπείρει δικήνοια και σύγχυση στα κόμματα της αντιπολίτευσης και για να κερδίσει πόντους στις σχέσεις της με τις ΗΠΑ και την Ε.Ε. Ένα σοβαρό θέμα, που απαιτούσε προσεκτικούς χειρισμούς, αντιμετώπιζοταν με τρόπο επιπόλαιο ως προς την ουσία του, αλλά αποτελεσματικό όσον αφορά την ταραχή που προκάλεσε. Τώρα, άνθρωποι που πιστεύουν στην ανάγκη ενός έντιμου συμβιβασμού με τους γείτονες αντιμετωπίζουν το δίλημμα ότι υποστηρίζοντας τη Συμφωνία υποστηρίζουν μια κυβέρνηση που συνεχώς προκαλεί δικήνοια (σε αυτό και σε άλλα ζητήματα). Και όσοι δεν συμφωνούν με τη λύση αυτή βρίσκονται, εκόντες άκοντες, στο ίδιο στρατόπεδο με τους πιο ακραίους εθνικιστές. Στην «Πλατεία» του 2011, ο περιορισμένος

επιρροής ΣΥΡΙΖΑ εκμεταλλεύθηκε την οργή για την οικονομική κατάρρευση για να διεισδύσει σε ευρύτερα στρώματα, συνυπάρχοντας και με τη Χρυσή Αυγή. Σήμερα χρησιμοποιεί την οργή για τη συμφωνία των Πρεσπών για να ταυτίσει όλους τους αντιπάλους του με τη Χρυσή Αυγή, θεωρώντας ότι έτσι εξαγνίζει εαυτόν.

Όπως στην οικονομία και στην κοινωνία πέτυχε να συνθλίψει τη μεσαία τάξη, ο ΣΥΡΙΖΑ επιχειρεί να εξαφανίσει τον μεσαίο χώρο και από την πολιτική. Ενώ κέρδισαν με τον Καμμένο επί τέσσερα χρόνια, τώρα κρίνει την «προοδευτικότητα» άλλων με κριτήριο το εάν συνεργάζονται μαζί του! Οι χειρισμοί αυτοί μπορεί να εξασφαλίσουν πρόσκαιρες επιτυχίες και να παρατείνουν τη θητεία της κυβέρνησης λίγο ακόμη, αλλά, προκαλώντας νέα ρήξη, ενθαρρύνοντας τη ριζοσπαστικοποίηση περισσότερων πολιτών, ανοίγουν νέες πληγές στην κοινωνία. Ας αναλογιστούν τις ευθύνες τους και όσοι συνέβαλαν στο να γίνει το «μακεδονικό ζήτημα» το μάτι της βελόνας, από το οποίο η Ελλάδα του 21ου αιώνα πρέπει να περάσει.

ΕΠΙΦΥΛΛΙΑ / Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ

Ολοταχώς προς τη συμφορά

«Μακεδονική» εθνότητα και γλώσσα συνεπάγεται πρωτεύουσα των «Μακεδόνων» τη Θεσσαλονίκη

σβλήτους στην ιερουσία, βουλευτές (των ΑΝΕΛ ή του «ποτάμιου αλαλούμ»), τους ακούνε να αγγαλιζούν, με διθυραμβικές κενολογίες, την καθοδηγούμενη αυτοχειρία του Ελληνισμού. Και είναι σαν να διαβάζουν την Ιστορία τους με αντεστραμμένους τους ρόλους των ηρώων της:

Είναι σαν να ακούει ο πολίτης τον Κολοκοτρώνη «να τα βρρίσκει» με τον Δράμαλη ή τον Ιμπραήμ κερδίζοντας τον δόλιο έπαινο της Γερής Συμμαχίας και την «καλή γειτονία» με τους αδιστακτούς Οθωμανούς. Σαν να ακούει τον Ιωάννη Μεταξά να λέει ευπροσπογγόρο «ναι» στον Μουσολίνι και η Ελλάδα να αυτοπροσφέρεται στον «Αξονα» για να είναι αρεστή στους επικρατικούς ισχυρούς κερδίζοντας αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος. Ή σαν να ακούει ο Έλληνας σήμερα, ακόμα πιο πίσω, τον μακρινό Δεσνίδα να χλευάζει κάθε ενδεχόμενο αντίστασης στις Θερμοπύλες, αφού το ΝΑΤΟ και το Βερολίνο «επιτέλους» θα διαβούνε».

Δεν είναι ρομαντική εικονολογία όλα αυτά – η συλλογική αξιολόγηση δεν προσφέρεται για ψυχολογική κατανάλωση. Ζούμε για πολλοστή φορά, τα ψηλαφητά συμπτώματα αρρώστιας μολυσματικής,

που τη λέμε αρρομανία, εξουσιολαγνεία. Προσόντοιοι συνάνθρωποι, αλλά και αδικαιωμένες από τη φύση μετριότητες, κερδίζουν στη λοταρία της εμπορευματοποιημένης «δημοκρατίας» το λαχείο των εντυπώσεων και καταλαμβάνουν πόστο εξουσίας. Γεύονται την ηδονή και τη μεθη της δημοσιότητας, των τιμών, του πλούτου.

Και υπερ-φρονούν ή παρα-φρονούν: αρρώσταίνονται βαρεία. Δέσμιοι εξάρτησης από τα παρισθησιογόνα της ανεξέλεγκτης ισχύος, δεν συστέλλονται όταν αυτοδιασύρονται με εξευτελιστικές παλινωδίες, βδελυρές ασυνέπειες, σαρδανάπαλες αλλαξοπιστίες.

Τιλοφορούνται «ριζοσπαστικοί» Αριστοτελείς, αλλά δεν διαστάζουν ούτε στιγμή «να γλείψουν εκεί που έφτυναν»: Να ξεπουλήσουν ιδεολογίες, δόγματα και επαναστατικές παντιέρες, να αλλάξουν πολιτική ταυτότητα μέσα σε μια νύχτα, να αργοποιούν λαϊκό δημοψήφισμα που οι ίδιοι προκάλεσαν, να μεταμορφωθούν, με ιλιγγιώδη αδιαντροπία, σε χαμερπείς λακές «Αγορών» και του ΝΑΤΟ, σε «φιλαρκαία», βδελυρές ασυνέπειες, μόνο για την ηδονή της εξουσίας.

Θα μπορούσαν να έχουν τον οϊκτο μας, τη συμπόνια που γεννάει ένα τέτοιο κατάντημα συνανθρώπων μας. Αλλά, όταν για το αλκοολικό τους και μόνο ξεπουλάνε με άθλια τεχνάσματα πατρώα ην και προγονική ιστορία, όταν ατιμάζουν ένα πανανθρώπινο ηθικό αίσθημα πολιτισμού, η όποια ανοχή μας γίνεται συνενοχή. Είναι λογικά ξεκάθαρο, κραυγαλέα πρόδηλο: Αν

«αναγνωρίζουμε» την ύπαρξη «μακεδονικής» εθνότητας και γλώσσας, αναγνωρίζουμε αυτονομία τη Θεσσαλονίκη πρωτεύουσα των «Μακεδόνων» και τα σύνορα του σλαβο-αλβανικού κρατικού συμπλήματος, στη Μελούνα. Αναγνωρίζουμε αυτονόητο κρατικό σύμβολο το άγαλμα του Μεγαλέξανδρου στην κεντρική πλατεία των Σκοπίων και το αστέρι της Βεργίνας στη σημαία τους.

Στα πλαίσια του παγκοσμιοποιημένου σήμερα πολιτισμού των «προκάτ» εντυπώσεων, η Ιστορία γράφεται όχι από συνεχιστές του Θουκυδίδη, αλλά από «οργανικούς διανοούμενους» μισθωμένους μανδρινούς των «Αγορών» και του ΝΑΤΟ. Οι Ελλαδικόι, ανίατα εθελότυφοι, επιδιώκουμε μανιασμένοι, για να επανεκλεγεί ο επιδεικτικά εξαγορασμένος Τσίπρας ή ο κραυγαλέα ανεπαρκής Κυριάκος. Φώφη, Σταύρος, Χρυσουγίτες και ανίατοι σταλινικοί συμπληρώνουν το σκηνικό της νεκροπομπής.

Περίπου ανάλογο ήταν το σκηνικό και όταν παραδίδαμε την Ανατολική Θράκη στους Τούρκους (μάλλον χωρίς να μας ζητηθεί), τη Βόρεια Ηπειρο στους Αλβανούς, την Ανατολική Ρωμυλία στους Βουλγάρους, τη Βόρεια Κύπρο στους Τούρκους. Πάντοτε έντεχνα πολωμένοι σε «ενδοτικούς» και «συνθεσιεπαιρωτίτες», πάντοτε παρασείμενοι από τη φανατισμένη πίστη μας σε «προκάτ» εντυπώσεις.

Η διακυβέρνησή μας από συμπολίτες μας με αρρωστημένο ψυχισμό ήταν συχνά προφανής. Σήμερα εξόφθαλμη.

Τα πάνω κάτω στο πολιτικό σκηνικό λόγω Πρεσπών

Η πόλωση και η αριθμητική του Μαξίμου

Του Κ.Π. ΠΑΠΑΔΙΟΧΟΥ

Σε θρυσάλιδα εξελίξεων έχει αναδειχθεί η συμφωνία των Πρεσπών, καθώς, πέραν της ανασύνθεσης της κυβερνητικής πλειοψηφίας, λόγω της αποκώρπωσης του Πάνου Καμμένου, συνεχίζεται να ρίχνει βαριά τη σκιά της στο πολιτικό σκηνικό: Η διασφάλιση άνω των 150 «ναι» στην εντός της προσεχούς εβδομάδος ψηφοφορία για την κύρωση της Συμφωνίας θα οριοθετήσει πλήρως τα «μέτωπα» μεταξύ ΣΥΡΙΖΑ και Ν.Δ. Παράλληλα, θα δρομολογήσει εξελίξεις στο Ποτάμι και ενδεχομένως στο ΚΙΝΑΛ, που ήδη πιέζονται ασφυκτικά, από την «εκκώλαξη» ενός νέου δικομματισμού, με τον πρωθυπουργό Αλέξη Τσίπρα να κινείται σταθερά με στρατηγική κάλυψης ενός τμήματος του πολιτικού κέντρου.

Τέλος, με φόντο και το σημερινό συλλαλητήριο, η επίδραση που θα έχει η Συμφωνία στις διαθέσεις της κοινής γνώμης θα είναι επίσης κρίσιμη, καθώς η χώρα βρίσκεται σε οιοσδήποτε προεκλογική περίοδο και οι δημοσκοπήσεις του Μαρτίου θα βαρύνουν καταλυτικά στην απόφαση του πρωθυπουργού να οδηγήσει τη χώρα σε εκλογές τον Μάιο ή να επιχειρήσει να εξαντλήσει την τετραετία.

Η μάχη για τους «151»

Το Μέγαρο Μαξίμου όλο το προηγούμενο διάστημα διατυμπάνιζε ότι η συμφωνία των Πρεσπών «πρέπει» να κυρωθεί με 151 ψήφους, αφήνοντας ανοικτά όλα τα ενδεχόμενα στην περίπτωση που ο συγκεκριμένος στόχος δεν ήταν δυνατό

να επιτευχθεί. Όμως, σύμφωνα με πληροφορίες, ο κ. Τσίπρας θα προχωρούσε στην κύρωση της Συμφωνίας ακόμη και με απλή πλειοψηφία, αποσυνδέοντάς την από την επιτάχυνση των πολιτικών εξελίξεων και την προκήρυξη εκλογών σε «εύθετο» χρόνο, όπως είχε πράξει με την ψήφο εμπιστοσύνης προς την κυβέρνηση.

Η «θολή» εικόνα για τις κινήσεις του πρωθυπουργού αποτελεί, επί της ουσίας, έναν τακτικισμό με στόχο να μεταδοθεί εικόνα πολιτικής ηγεμονίας του κ. Τσίπρα μετά την ψηφοφορία. Εξάλλου, σύμφωνα με την αριθμητική του Μεγάλου Μαξίμου, τα «ναι» για τις Πρόσες έχουν φθάσει ήδη τα 151: Στους 145 βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ αθροίζονται, πλέον, οι προερχόμενοι από τους ΑΝΕΛ Έλενα Κουντουρά και Θανάσης Παπαχριστόπουλος, η Κατερίνα Παπακώστα και ο Σπύρος Δανέλλης, που διεγράφη από το Ποτάμι και έδωσε ψήφο εμπιστοσύνης προς την κυβέρνηση. Επίσης, μετά και το Πολιτικό Συμβούλιο του Ποταμιού, καθίσταται σαφές ότι θα υπερψηφίσουν οι Σταύρος Θεοδωράκης και Γιώργος Μαυρωτάς. Μάλιστα, οι θετικές ψήφοι στις Πρόσες μπορεί να ανέλθουν σε 153, καθώς είναι πολύ πιθανό υπέρ της Συμφωνίας να ταχθούν τόσο ο Σπύρος Λυκούδης, που δεν ανήκει οργανικά στο Ποτάμι, όσο και ο Θανάσης Θεοχαρόπουλος της ΔΗΜΑΡ.

Η συμφωνία των Πρεσπών οδηγεί όμως και σε ευρύτερη αναδιάταξη του πολιτικού σκηνικού, καθώς διμβολίζει τα μικρότερα κόμματα: Οι

Με φόντο το σημερινό συλλαλητήριο (φωτ. από το αντίστοιχο περυσινό), η επίδραση που θα έχει η συμφωνία στις διαθέσεις της κοινής γνώμης θα είναι κρίσιμη, καθώς η χώρα βρίσκεται σε οιοσδήποτε προεκλογική περίοδο και οι δημοσκοπήσεις του Μαρτίου θα βαρύνουν καταλυτικά στην απόφαση του πρωθυπουργού για την ημερομηνία των εκλογών.

Εάν ο κ. Τσίπρας εκτιμήσει ότι η διαφορά με τη Ν.Δ. στις ευρωεκλογές είναι διαχειρίσιμη, τότε θα εξαντλήσει την τετραετία. Διαφορετικά, θα πάει σε πολλαπλές κάλπες τον Μάιο.

ΑΝΕΛ επί της ουσίας διασπάστηκαν την περασμένη εβδομάδα, με όχημα την παροχή ψήφου εμπιστοσύνης προς την κυβέρνηση. Πάντως, ο κ. Τσίπρας μπορεί να πέτυχε τον στόχο της παραμονής στην εξουσία με

«καθαρή» κοινοβουλευτική πλειοψηφία, αλλά είναι σαφές πως εφεξής θα έχει απέναντί του τον μέχρι πρότινος κυβερνητικό του εταίρο Πάνο Καμμένο, που σχεδόν προεξοφλείται πως – με τους ΑΝΕΛ να χάνουν τον αγώνα επιβίωσης στις προσεχείς εκλογές – θα λειτουργήσει ως ωρολογιακή βόμβα για το Μέγαρο Μαξίμου. Ήδη, ο τέως υπουργός Αμυνας κατηγόρησε τον πρωθυπουργό ότι αθέτησε τις δεσμεύσεις ως για τον χρόνο κύρωσης της συμφωνίας των Πρεσπών, ενώ διατύπωσε, μέσω Twitter, βαρύτατους υπαινιγμούς κατά του πρώην υπουργού Εξωτερικών Νίκου Κοτζιά.

Το δεύτερο κόμμα που έχει εισέλθει σε «μέγγενη» είναι το Ποτάμι. Ως γνωστόν, οι Γιώργος Αμυράς και Γρη-

γόργος Ψαριανός θα καταψηφίσουν τη Συμφωνία, ενώ πιέζουν για σύμπλευση με τη Ν.Δ. ενόψει των επερχόμενων εκλογών. Όπως λέγεται, ακόμη και εάν παραμείνουν επί του παρόντος στο Ποτάμι, προκειμένου να διατηρήσει το κόμμα την Κοινοβουλευτική Ομάδα του, μέσα στο επόμενο δίμηνο θα ζητήσουν να ξεκαθαρίσει πλήρως το τοπίο, καθώς στη συνέχεια θα είναι εξαιρετικά δύσκολο να ανοίξουν για τους ίδιους οι πόρτες της Ν.Δ.

Τέλος, αναταράξεις εκδηλώνονται και στο ΚΙΝΑΛ, όπου η «ανοχή» προς τον επικεφαλής της ΔΗΜΑΡ Θανάση Θεοχαρόπουλο φθάνει μέχρι την αποχή ή το «παρών» στην επερχόμενη ψηφοφορία. Αντιθέτως, το «ναι» θα οδηγήσει στη διαγραφή του.

Και στο βάθος ανασχηματισμός

Αντιθέτως, η Νέα Δημοκρατία αποκομίζει οφέλη από τις πολιτικές εξελίξεις, παρότι θα βρεθεί ενώπιον διλημάτων όταν θα έλθει προς κύρωση όχι η συμφωνία, αλλά το πρωτόκολλο εισδοχής της γειτονικής χώρας στο ΝΑΤΟ. Η Ν.Δ. αποκλείεται να υπερψηφίσει το πρωτόκολλο και θα κινηθεί μεταξύ «όχι» και αποχής. Σημειώνεται, τέλος, ότι η συμφωνία των Πρεσπών θα είναι μία από τις παραμέτρους που θα διαμορφώσουν το πολιτικό κλίμα του Μαρτίου, όποτε και ο κ. Τσίπρας θα λάβει τις αποφάσεις του για προσφυγή στις κάλπες. Εάν εκτιμήσει ότι η διαφορά με τη Ν.Δ. στις ευρωεκλογές θα είναι διαχειρίσιμη, ο πρωθυπουργός θα κινηθεί στην κατεύθυνση της εξάντλησης της τετραετίας. Σε διαφορετική περίπτωση, θα οδηγήσει τη χώρα σε πολλαπλές κάλπες τον Μάιο. Εξάλλου, η ατζέντα που έχει προτάξει – αναθεώρηση, κατώτατος μισθός, προस्ताσία πρώτης κατοικίας, επιδότηση ενοικίου – θα υλοποιηθεί μέσα στο επόμενο δίμηνο. Τέλος, μέσω της μετά την κύρωση των Πρεσπών ανοίγει ο δρόμος για τον ανασχηματισμό της κυβέρνησης, που είναι επιβεβλημένος μετά την αποχώρηση των ΑΝΕΛ και τις υποψηφιότητες των Νάσου Ηλιόπουλου και Κατερίνας Νοτοπούλου στους δήμους της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης αντιστοίχως. Εάν ο κ. Τσίπρας έχει ισχυρές «εφεδρείες» που θα σηματοδοτούν κεντροαριστερό άνοιγμα του ΣΥΡΙΖΑ, οι αλλαγές στο κυβερνητικό σχήμα θα είναι ουσιαστικές. Σε διαφορετική περίπτωση, ο πρωθυπουργός θα προχωρήσει σε συμπληρωματικές κινήσεις.

Η συμμαχία των προθύμων του κ. Τσίπρα υπέρ Πρεσπών και εστιών

Του ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Στις 21 Ιουνίου 2013 ο Φώτης Κουβέλης ανακοίνωσε την αποχώρηση της ΔΗΜΑΡ από την κυβέρνηση Σαμαρά με αφορμή την απόφαση του τότε πρωθυπουργού για τη διακοπή λειτουργίας της ΕΡΤ. Μετά την απόσυρση της εμπιστοσύνης των 17 βουλευτών της ΔΗΜΑΡ, η κυβέρνηση Σαμαρά υποστηριζόταν από 161 βουλευτές – 128 της Ν.Δ. και 33 του ΠΑΣΟΚ του Ευάγγελου Βενιζέλου. Τα δύο κόμματα είχαν αποσπάσει συνολικά 41,96% μόλις πριν από έναν χρόνο, στις εκλογές της 17ης Ιουνίου 2012. Και όμως, η αποχώρηση της «αριστερής συνιστώσας» θεωρήθηκε μέγα πλήγμα για τη «μνημονιακή κυβέρνηση». Το ζήτημα προφανώς δεν ήταν θεσμικό, αλλά πολιτικό. Η στήριξη της αριστερής νομιμοποίησης καθιστούσε την κυβέρνηση ευάλωτη στην αντιμνημονιακή ομοβροντία του ΣΥΡΙΖΑ.

Πεντέμισι χρόνια μετά, η υπερμνημονιακή (με τη βούλα της κ. Μέρκελ) κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, που απέσπασε μόλις 35,46% στις εκλογές του Σεπτεμβρίου 2015 δεν αισθάνεται απειλούμενη, παρά το γεγονός ότι στηρίζεται πλέον μόνον σε 145 βουλευτές και σε 6 ακόμη ψήφους ανεξάρτητων βουλευτών. Ο κ. Βενιζέλος δεν δίστασε να καταγγείλει από το βήμα της Βουλής, την περασμένη Τετάρτη, «φαινόμενα ακραίας θεσμικής παρακμής, τα οποία καταλήγουν στο να σχηματιστεί μία τεχνητή κοινοβουλευτική πλειοψηφία πολιτικών ρεταλιών».

Ο πρώην υπουργός και πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ απαντούσε στην επίθεση του κ. Τσίπρα, ο οποίος είπε ότι η κυβέρνηση του κ. Λουκά Παπαδήμου (Νοέμβριος 2011-Απρίλιος 2012) δεν είχε ουδεμία νομιμοποίηση. Ο πρωθυπουργός θεώρησε ασήμαντη λεπτομέρεια το γεγονός ότι η κυβέρνηση Παπαδήμου στη-

ρίχθηκε από τρία κόμματα (ΠΑΣΟΚ, Ν.Δ., ΛΑΟΣ) και έλαβε ψήφο εμπιστοσύνης από 255 βουλευτές. Λίγο αργότερα το ίδιο βράδυ, η κυβέρνηση Τσίπρα έλαβε ψήφο εμπιστοσύνης μόλις από 151 βουλευτές. Οι πέντε από τους έξι βουλευτές που προστέθηκαν στους 145 του ΣΥΡΙΖΑ προεξοφλείται ότι θα ψηφίσουν και τη συμφωνία των Πρεσπών και εντάσσονται πλέον στον σκληρό πυρήνα της συμμαχίας των προθύμων υποστηρικτών της κυβέρνησης.

Οι μεταγραφές

Κορυφαία «μεταγραφή» του ΣΥΡΙΖΑ είναι ο βουλευτής Ηρακλείου του Ποταμιού Σπύρος Δανέλλης. Ο κ. Δανέλλης προέρχεται από τον Συνασπισμό της δεκαετίας του '90, του οποίου διετέλεσε βουλευτής την περίοδο 1996-2000, ενώ ως νεολαίος υπήρξε μέλος της Σοσιαλιστικής Πορείας (1976-1978) του Νίκου Κωνσταντόπουλου. Τη δεκαετία του 2000 είχε μετακινηθεί εγγύτερα στο ΠΑΣΟΚ και έτσι κατόρθωσε να εκλεγεί δήμαρχος Χερσονήσου στην Κρήτη. Με το έργο του κέρδισε την προσοχή του Γιώργου Παπανδρέου, ο οποίος αναζήτησε νέα ταλέντα για την ανανέωση του Κινήματος, με αποτέλεσμα να διοριστεί σε εκλόγιμη θέση στη λίστα των ευρωεκλογών του 2009.

Ο κ. Δανέλλης προφανώς διαφωνεί με όσους εντοπίζουν χαρακτηριστικά ανικανότητας, αυταρχισμού και καθεστωτισμού στην κυβέρνηση και το έδειξε εμπράκτως εγκαταλείποντας το Ποτάμι και επιστρέφοντας στον φυσικό του χώρο, την Αριστερά, παρά το γεγονός ότι επισημώς συγκαταλέγεται στους ανεξάρτητους βουλευτές.

Ετερον μεταγραφή είναι η Κατερίνα Παπακώστα, η οποία υπήρξε βουλευτής της Ν.Δ. και μόνιμη παρουσία στα τηλεπαράθυρα από το 2000 όταν πέρασε για πρώτη φορά

Σπύρος Δανέλλης

Κατερίνα Παπακώστα

Έλενα Κουντουρά

Κώστας Ζουράρις

Βασίλης Κόκκαλης

Θανάσης Παπαχριστόπουλος

Οι πέντε από τους έξι βουλευτές που προστέθηκαν στους 145 του ΣΥΡΙΖΑ προεξοφλείται ότι θα ψηφίσουν και τη συμφωνία των Πρεσπών.

το κατώφλι του Κοινοβουλίου. Τον Οκτώβριο του 2017 διαγράφηκε από τη Ν.Δ. λόγω της σύγκρουσής της με τον Αδωνι Γεωργιάδη. Μικρό το κακό. Ο Πάνος Καμμένος είχε ήδη αναλάβει τις συστάσεις με τον

κ. Τσίπρα, ενώ η έμπειρη πολιτικός έσπευσε να δημιουργήσει το δικό της όχημα, την Πολιτική Ορμή, προκειμένου να καλύψει την απόσταση ως την Αριστερά. Η υπογοποίηση της «ορμητικής» βουλευτού είναι ίσως το μόνο θέμα στο οποίο έχουν συμφωνήσει ο κ. Σαμαράς και ο κ. Τσίπρας. Ο κ. Σαμαράς τοποθέτησε την κ. Παπακώστα υπευργό Υγείας το 2014 και ο κ. Τσίπρας πρωθυπουργό Προστασίας του Πολίτη το 2018.

Μια άλλη φυσιογνωμία της Ν.Δ. και στη συνέχεια των ΑΝΕΛ είναι η μακροβιότερη υπουργός Τουρισμού, η κ. Έλενα Κουντουρά, η οποία από τον Ιανουάριο του 2015

διακονεί αδιαλείπτως τη «βαριά βιομηχανία» της χώρας μας. Η κ. Κουντουρά κατόρθωσε να διατηρήσει άθικτη τη συντηρητική ιδεολογία της παρά την επιτυχημένη σταδιοδρομία της στον ιδιαίτερα φιλελεύθερο χώρο του μόντελιγκ στα βήμα της δεκαετίας του '90. Εξαιρεση σε μια μοναχική πορεία συνέπειας στην υπεράσπιση παραδοσιακών πατριωτικών πεποιθήσεων αναμένεται να αποτελέσει η ψήφος της υπέρ της συμφωνίας των Πρεσπών.

Ο Η' αντιπρόεδρος της Βουλής Κώστας Ζουράρις, παρότι «Ανεξάρτητος Έλληνας», παρείχε ψήφο εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση με το

επιχείρημα ότι ήθελε να επιβραβευθεί την αριστερή φυσιογνωμία της – αλλά δεν προτιμάται να ψηφίσει τις Πρόσες. Η σουρεαλιστική σκέψη του καθηγητή, που παραμένει βουλευτής των ΑΝΕΛ, αποδείχθηκε χρήσιμη για τον Πάνο Καμμένο που έψαχνε έναν τρόπο για να συνδράμει τον κ. Τσίπρα χωρίς να στηρίζει τις Πρόσες και χωρίς να εκτεθεί ο ίδιος.

Αναζητείται ένας

Δύο άλλοι μέχρι πρότινος «Ανεξάρτητοι Έλληνες», ο υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης Βασίλης Κόκκαλης και ο Θανάσης Παπαχριστόπουλος δλώνουν πλέον μόνον «Ανεξάρτητοι» αφού αποχώρησαν από την κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματος που τους ανέδειξε και εντάσσονται στους ανεξάρτητους. Η εμπιστοσύνη τους στην κυβέρνηση αναμένεται να επισφραγιστεί από την υποστήριξη της πολυκροτής συμφωνίας.

Συνεπώς, ο κ. Τσίπρας φέρεται να διαθέτει 150 βουλευτές που θα πολεμήσουν στη Βουλή «υπέρ Πρεσπών και εστιών» και αναζητεί τουλάχιστον έναν ακόμη. Δεν φαίνεται να ανησυχεί. Σύμφωνα με τις υπάρχουσες ενδείξεις το απαραίτητο πρόσθετο ύψος στις λίστες των Πρεσπών αναμένεται να εισρεύσει από το Ποτάμι με τις ψήφους των κ. Σταύρου Θεοδωράκη, Σπύρου Λυκούδη και Γιώργου Μαυρωτά, ενώ δεν αποκλείεται και το «Ναι» του επικεφαλής της ΔΗΜΑΡ Θανάση Θεοχαρόπουλου.

Αλλωστε, ο ιδρυτής του Ποταμιού έχει εκφράσει την υποστήριξη του στις προσαρθείς επίλυσης καθ' όλη τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, ενώ η θετική ψήφος του μάλλον θα προκαλέσει ανακούφιση στους πολιτικούς φίλους του, αφού έτσι η «καυτή πατάτα» δεν θα πέσει στα χέρια της επόμενης κυβέρνησης.

«Οχι» στη συμφωνία, με επιχειρήματα

Τις παγίδες των Πρεσπών θα αναδείξει η Ν.Δ., τονίζοντας ότι το αποτέλεσμα είναι κακό σε ευνοϊκή συγκυρία για τη χώρα

Της **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΑΣ ΠΕΛΩΝΗ**

Το οπλοστάσιό της για τη «μπτέρα τη μαχών», τη συζήτηση και την ψηφοφορία για τη συμφωνία των Πρεσπών στη Βουλή, ετοιμάζει η Ν.Δ., καθώς στόχευση του τρίτου ορόφου της Πειραιώς είναι να αναδειχθεί με «ακλόνητα», όπως λένε, επιχειρήματα ότι καταψηφίζει μια συμφωνία που είναι κακή – μια συμφωνία που, όπως είπε το βράδυ της Παρασκευής από το Ηράκλειο της Κρήτης ο Κυριάκος Μητσοτάκης, δεν κλείνει μια παλιά πληγή, αλλά ανοίγει νέες και στις δύο χώρες, καθώς είναι γεμάτη «παγίδες», εξ ου και την καταψηφίζει.

Υπό αυτό το πρίσμα, αναμένεται να αναδειχθούν όλες οι πτυχές της συμφωνίας, με αιχμή βέβαια τα ζητήματα της «μακεδονικής γλώσσας» και «μακεδονικής υπηκοότητας/εθνικότητας», ωστόσο βασικό επιχείρημα της αξιωματικής αντιπολίτευσης θα είναι ότι σε μια διεθνή συγκυρία που ήταν ευνοϊκή για την Ελλάδα θα μπορούσε να είχε επιτευχθεί καλύτερη συμφωνία. Και αυτό διότι, όπως επανειλημμένως έχει υπογραμμίσει ο κ. Μητσοτάκης, καμία από τις προηγούμενες κυβερνήσεις δεν είχε «διανοηθεί» να παραχωρήσει «μακεδονική» εθνότητα και γλώσσα, κάτι που έκανε η σημερινή κυβέρνηση.

Η Ν.Δ. αναμένεται δε να υπογραμμίσει ότι είναι «ανήκουστο» το γεγονός ότι η κυβέρνηση δεν εκμεταλλεύθηκε την ευνοϊκή για αυτή συγκυρία και δεν αξιοποίησε τη διεθνή πίεση προς τα Σκόπια στη διαπραγματεύσει της με την άλλη πλευρά για να πετύχει ένα αποτέλεσμα «επ' ωφελεία των εθνικών συμφερόντων». Αναμένεται να θυμίσει δε –και με συγκεκριμένα στοιχεία– ότι η πίεση στο ζήτημα της «μακεδονικής» γλώσσας και εθνότητας υπήρξε διαχρονική από το 2008.

Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης για την ψήφο εμπιστοσύνης προς την κυβέρνηση, εξάλλου, έγινε ειδική σύσκεψη υπό τον κ. Μητσοτάκη στο Μοσχάτο, στην οποία, πλην στενών του συνεργατών, μετείχαν και ειδικοί γύρω από

το θέμα. Οι γραμμές της Ν.Δ. σκιαγραφήθηκαν ήδη στην πρώτη της αντίδραση έναντι της ρηματικής διακοίνωσης, την οποία ο Αλέξης Τσίπρας έβγαλε και διάβασε περίπου ως άσο στο μανίκι του το βράδυ της περασμένης Τετάρτης στην αίθουσα της Ολομέλειας. Η Ν.Δ. διαμήνυσε ότι το εν λόγω κείμενο όχι μόνο δεν βελτιώνει, αλλά επιδεινώνει τις ήδη προβληματικές αναφορές που περιέχονται στη συμφωνία και αφορούν τα επίμαχα ζητήματα της γλώσσας –την οποία για πρώτη φορά η ελληνική πλευρά αναγνωρίζει ως «μακεδονική»– και της ταυτότητας (παρά το επιχείρημα του κ. Τσίπρα περί «υπηκοότητας»), ενώ επέμεινε στη διπλή αναφορά σε «μακεδονικό λαό».

Στην Πειραιώς, μάλιστα, θεωρούν ότι και άλλες πτυχές των συνεπειών της συμφωνίας δεν έχουν αναδειχθεί. Μία από αυτές, όπως σημειώνει στέλεχος της Πειραιώς, είναι το «ανατριχιαστικό» προοίμιο του συντάγματος της γειτονικής χώρας, αλλά και η συνολική εκτίμηση της Ν.Δ. ότι η συμφωνία τροφοδοτεί τον αλυτρωτισμό. «Όταν, από τη μια, αναγνωρίζεται Βόρεια Μακεδονία και οι κάτοικοί της ονομά-

Στην Πειραιώς επιμένουν στρατηγικά να μην προεξοφλούν την ψήφιση της συμφωνίας, παρά την εκτίμηση της κυβέρνησης ότι διαθέτει τους 151.

ζονται σκέτο “Μακεδόνες” και όχι “Βορειομακεδόνες”, αφήνεται να εννοηθεί ότι υπάρχουν ακόμη ανοικτά ζητήματα αναφορικά με την επικράτεια και τους πολίτες αυτού του κράτους που ενδεχομένως να κατοικούν σε άλλες χώρες», υπογραμμίζεται.

Προφανώς η Ν.Δ. θα καταψηφίσει εξηγώντας τους λόγους για τους οποίους θεωρεί τη συμφωνία κακή. Σε ό,τι αφορά το πρωτόκολλο εισδοχής της ΠΓΔΜ στο ΝΑΤΟ, δεν αναμένεται προφανώς κάποια

Ως προς την πρωθυπουργική πρόσκληση σε ντιμπέιτ, η Ν.Δ. τονίζει ότι ο χώρος συζήτησης της συμφωνίας των Πρεσπών δεν είναι το τηλεοπτικό στούντιο, αλλά η Βουλή. Συνεργάτες του κ. Μητσοτάκη θύμιζαν ότι, από την ημέρα που ανέλαβε την προεδρία της Ν.Δ., έχει αντιπαρεταθεί απευθείας στη Βουλή με τον πρωθυπουργό 37 φορές.

διαφορετική στάση από τη Ν.Δ., αφού αυτό αποτελεί «ουρά» της συμφωνίας. Πηγές της Πειραιώς υπογράμμισαν ότι, εφόσον ψηφιστεί η συμφωνία, το πρωτόκολλο γίνεται μια «τυπική και ανεπίσημη υποχρέωση της Ελλάδας», αφού το άρθρο 2 της συμφωνίας δεσμεύει ρητά την Ελλάδα να μην παρεμποδίσει την ένταξη των Σκοπίων στο ΝΑΤΟ και ως εκ τούτου να κυρώσει μαζί και το πρωτόκολλο. «Η Ν.Δ. επαναλαμβάνει ότι θα κάνει ό,τι περνά από το χέρι της

για να μην κυρωθεί η επιζήμια συμφωνία των Πρεσπών και κατά συνέπεια ούτε το πρωτόκολλο», σημειώνει η Πειραιώς, που θα κρίνει όταν έρθει η ώρα του πρωτοκόλλου αν θα επιλέξει την αποχή.

Στάση αναμονής

Όπως και να 'χει, στη Ν.Δ. επιμένουν στρατηγικά να μην προεξοφλούν την ψήφιση της συμφωνίας, παρά την εκτίμηση της κυβέρνησης ότι διαθέτει τους 151. Παρομοίως, μέχρι την τελευταία

στιγμή, δηλαδή την ώρα της κύρωσης, δεν προεξοφλούν τη στάση κανενός. Δεν είναι τυχαίο ότι δεν υπήρξε σχόλιο για την απόφαση του Πολιτικού Συμβουλίου του Ποταμιού, από την οποία διαφαίνονται τουλάχιστον δύο «ναι», αυτά του Σταύρου Θεοδωράκη και του Γιώργου Μαυρωτά, πλην της λακωνικής επισήμανσης ότι το Ποτάμι είναι ανεξάρτητο κόμμα.

Την ίδια ώρα, η Πειραιώς κάνει λόγο για «ιστορικές ευθύνες» όλων των βουλευτών και, πάντως, φαι-

νεται ότι η στάση της έναντι του Ποταμιού θα εξαρτηθεί και από τον αριθμό των «ναι» που θα γράψει το «κοντέρ» την ημέρα της ψήφισης. Αν, δηλαδή, οι ψήφοι του Ποταμιού θα είναι αυτές που θα εξασφαλίσουν την πλειοψηφία των 151 ή αν θα πλεονάσουν.

Ως προς την πρωθυπουργική πρόσκληση σε ντιμπέιτ, η Ν.Δ. επιμένει ότι το Μαξίμου αντιμετωπίζει τα πάντα με επικοινωνιακούς όρους και μάλιστα για μια σοβαρή υπόθεση όπως η συμφωνία των Πρεσπών. Για την οποία ο χώρος συζήτησης δεν είναι το τηλεοπτικό στούντιο, αλλά η Βουλή. Συνεργάτες του κ. Μητσοτάκη θύμιζαν ότι από την ημέρα που ανέλαβε την προεδρία της Ν.Δ. έχει αντιπαρεταθεί απευθείας στη Βουλή με τον πρωθυπουργό συνολικά 37 φορές. Και θύμιζαν ότι σε όλες τις χώρες του κόσμου τηλεοπτικά ντιμπέιτ οργανώνονται όταν κλείνει το Κοινοβούλιο. Εκεί, λένε από την Πειραιώς, θα κληθεί να απαντήσει ο κ. Τσίπρας γιατί θα επικυρώσει τη συμφωνία και κυρίως «γιατί παρέδωσε στους Σκοπιανούς τη δάθεν μακεδονική εθνότητα και γλώσσα, κάτι που καμία προηγούμενη κυβέρνηση δεν είχε διανοηθεί».

«Εστω ότι γίνονταν ντιμπέιτ και ήταν κόλαφος για τον κ. Τσίπρα, θα άλλαζε εκείνος την απόφαση του να φέρει στη Βουλή τη συμφωνία; Ο ίδιος δεν μπορεί να πείσει τους βουλευτές που του προσέφεραν ψήφο εμπιστοσύνης να ψηφίσουν όλοι τις Πρέσπες, νομίζει ότι θα πείσει τη συντριπτική πλειονότητα των πολιτών που τη θεωρούν επιζήμια;» αναρωτιούνται.

Σε ό,τι αφορά το σημερινό συλλαβτήριο στο Σύνταγμα, η Ν.Δ. επαναλαμβάνει την πάγια θέση της ότι οι πολίτες θα κάνουν αυτό που «αισθάνονται» και ότι οι βουλευτές είναι ελεύθεροι να πράξουν ό,τι αποφασίσουν. «Προφανώς και η αξιωματική αντιπολίτευση είναι αντίθετη σε ακρότητες, απ' όποιους κι αν προέρχονται. Κανένας, όμως, δεν μπορεί να μιλάει, όπως έκανε στο παρελθόν ο κ. Τσίπρας, για “ετερόκλητο όχλο” και ούτε να χαρακτηρίζει ακραίως τους πολίτες που συμμετέχουν», σημειώνουν.

Η πόλωση φέρνει στα όρια διάλυσης τα μικρά κόμματα

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Ως «μπιγκ μπανγκ» για ολόκληρο το πολιτικό σύστημα λειτουργεί ήδη η συμφωνία των Πρεσπών, αλλάζοντας τις ισορροπίες, πριν καν επικυρωθεί από τη Βουλή, κάτι που αναμένεται στο τέλος της προσεχούς εβδομάδας. Βασικό στοιχείο αυτής της νέας πραγματικότητας είναι πως μικρότερα κόμματα που εμφανίστηκαν στο προσκήνιο κατά την περίοδο της μεγάλης οικονομικής κρίσης και κατάφεραν να εισέλθουν μετά βαϊών και κλάδων στην εθνική αντιπροσωπεία, βρίσκονται πλέον μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας, έχοντας ως βασικό στόχο έως τις εκλογές να διατηρήσουν τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες.

Πράγματι, οι Πρέσπες, λόγω της μεγάλης σημασίας τους, λειτουργήσαν ως επιτακτικές των εξελίξεων, αναδεικνύοντας σε πολλές περιπτώσεις τις διαφορετικές οπτικές εντός των κομμάτων που προϋπήρχαν της συμφωνίας. Τη διαπίστωση αυτή έκανε και ο ίδιος ο πρωθυπουργός, κατά την ομιλία του στη Βουλή για την ψήφο εμπιστοσύνης, όταν σε μία αποσπασμένη του σημείωσε πως το «πολιτικό σκηνικό αναδιτάσσεται με καταλύτη τις Πρέσπες».

Αν όμως σε αυτή τη διαπίστωση προστεθεί μία ακόμη φράση του, από την ίδια ομιλία, όταν είπε πως «ο ΣΥΡΙΖΑ και η Νέα Δημοκρατία διαμορφώνουν έναν νέο διπολισμό», τότε αναδεικνύεται και ένας στρατηγικός στόχος του Μαξίμου:

να εργαλειοποιήσει τις Πρέσπες και στο εσωτερικό πεδίο. Στο διά ταύτα, λοιπόν, τα κόμματα που βρίσκονται αυτή τη στιγμή αντιμέτωπα με το φάσμα της εξαθλώσεως από το πολιτικό σκηνικό είναι οι ΑΝΕΛ, το Ποτάμι και η Ένωση Κεντρώων. Οι αριθμοί, αυτή τη φορά, λένε την αλήθεια.

Στις εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2015, ο Πάνος Καμμένος έλαβε ποσοστό 3,7% και εξέλεξε 10 βουλευτές. Σήμερα οι δημοσκοπήσεις τον δείχνουν μακριά από την είσοδο του στη Βουλή ενώ μετράει μόλις έξι βουλευτές, οι οποίοι εντός του επόμενου διαστήματος είναι πολύ πιθανό να γίνουν πέντε, αν ο κ. Παπαχριστόπουλος παραδώσει, όπως έχει προαναγγείλει, την έδρα του, η οποία θα περάσει στον Τέρενς Κουίκ, που είναι επίσης εκτός κόμματος. Ο κ. Καμμένος μάλιστα «αναγκάστηκε» να μη διαγράψει τους κ. Παπαχριστόπουλο και Ζουράρι, παρά το ότι έσπασαν την κομματική γραμμή στην ψήφο εμπιστοσύνης, για να μη διαλυθεί η Κ.Ο.

Πέραν της παραπάνω αριθμητικής, οι ΑΝΕΛ βρίσκονται ούτως ή άλλως στη χειρότερη από ιδρύσεως κατάσταση. Ενδεικτικό πως ο πρόεδρος του κόμματος τους τελευταίους έξι μήνες έχει αντιμετωπίσει ένα εντελώς αντιφατικό φαινόμενο διαρροής στελεχών, που αποτυπώνεται στη φυλλορροή του κόμματος. Έχασε πλήθος στελεχών το παρόν καλοκαίρι όταν αποφάσισε να παραμείνει στην κυβέρνηση, ενώ τις προηγούμενες ημέρες είχε

Μετρούν απώλειες Βασίλης Λεβέντης, Πάνος Καμμένος και Σταύρος Θεοδωράκης. Οι επόμενες κάλπες θα είναι τεστ επιβίωσης για τα κόμματα και των τριών, τα οποία εισήλθαν στη Βουλή τα χρόνια της οικονομικής κρίσης.

ΑΝΕΛ, Ποτάμι και Ένωση Κεντρώων δίνουν μάχη για να διατηρήσουν τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες τους.

και πάλι διαρροές όταν αποφάσισε να φύγει από την κυβέρνηση. Σε κάθε περίπτωση ο κ. Καμμένος, ο οποίος δηλώνει πάντως με κάθε ευκαρία «σκληρός για να πεθάνει», αυτή την ώρα δίνει μάχη να κρατήσει το κόμμα του ζωντανό. Ένα κόμμα που στις πρώτες εκλογές τις οποίες εμφανίστηκε –2012– έλαβε ποσοστό πάνω από 10% και εξέλεξε 33 βουλευτές.

Στην ίδια κατάσταση βρίσκεται και ο Σταύρος Θεοδωράκης. Το κόμμα που ιδρύθηκε το 2014 και είχε στόχο να γίνει «πρωταγωνιστής

στην πολιτική ζωή της χώρας, κρατιέται ζωντανό με τεχνητή υποστήριξη. Το Ποτάμι στις εθνικές εκλογές του Ιανουαρίου του 2015 πήρε ποσοστό 6,05% και εξέλεξε 17 βουλευτές. Στις επόμενες, αυτές του Σεπτεμβρίου, έπεσε στο 4,09% και εξέλεξε 11 βουλευτές. Σήμερα αριθμεί μόλις πέντε με το κόμμα μάλιστα, λόγω Πρεσπών, να είναι οσπαμένο στα δύο. Το αμέσως επόμενο διάστημα ο κ. Θεοδωράκης θα βρεθεί αντιμέτωπος με το μεγαλύτερο υπαρκτό θέμα του κόμματος. Θα συνεχίσει αυτόνομα με την πιθανότητα να μείνει εκτός Βουλής να είναι πιο ορατή από ποτέ ή θα αναζητήσει κάποια συνεργασία πριν από τις εκλογές;

Στην πρώτη επιλογή είναι βέβαιο πως κάποιος θα επιλέξουν να πάνε σε άλλο κόμμα όπου θα έχουν περισσότερες πιθανότητες να εκλεγούν. Στη δεύτερη οι απόψεις δι-

στανται, καθώς άλλοι θεωρούν πως πρέπει να υπάρξει συνεργασία με τη Ν.Δ. (π.χ. Αμυράς, Ψαριανός, Τσιούδρας), ενώ άλλοι κοιτούν προς ΣΥΡΙΖΑ (π.χ. Κύρκος).

Ο μαγικός αριθμός «5»

Από την πλευρά της, η Ένωση Κεντρώων μπορεί να μην ιδρύθηκε εντός της κρίσης, αλλά το 1992, ωστόσο και αυτή εκμεταλλεύτηκε τη ρευστότητα του πολιτικού σκηνικού τα τελευταία χρόνια και βρήκε ευκαιρία να βγει στο προσκήνιο. Τον Σεπτέμβριο του 2015 έλαβε ποσοστό 3,43%, κατέκτησε 9 έδρες και για πρώτη φορά μπήκε στη Βουλή. Πλέον αριθμεί και αυτή μόλις πέντε βουλευτές, επιλέγοντας μάλιστα να μη διαγράψει τον Γιάννη Σαρίδη, που υπερψήφισε τον Δεκέμβριο τον προϋπολογισμό, καθώς αλλιώς θα έχανε την κοινοβουλευτική εκπροσώπηση.

Με συν και πλην

Το ΚΙΝΑΛ δεν ανήκει στην ίδια κατηγορία με τα υπόλοιπα κόμματα. Από τον Σεπτέμβριο του 2015 έχει καταφέρει να αυξήσει την Κοινοβουλευτική του Ομάδα από 17 σε 20 βουλευτές, με τις «μετεγγραφές» των κ. Καρρά από την Ένωση Κεντρώων και των κ. Αχμέτ και Μπαργιώτα από το Ποτάμι. Επιπλέον, σε σύγκριση με τα άλλα «μικρά» κόμματα δεν βρίσκεται αντιμέτωπο με το φάσμα να είναι εκτός της επόμενης Βουλής. Ο κανόνας ωστόσο από τον οποίο δεν εξαιρείται ούτε το ΚΙΝΑΛ είναι οι επιπτώσεις της πόλωσης και οι συνέπειες των Πρεσπών πάνω του. Οι τελευταίες δημοσκοπήσεις δείχνουν πως τα υψηλά ποσοστά που πολλοί ονειρεύονταν μετά τη μεγάλη συμμετοχή των 210.000 πολιτών στις εσωκομματικές εκλογές δεν είναι αυτή την ώρα εφικτά, παραμένοντας κάτω από το όριο του 10%. Την ίδια ώρα, στελέχη που ανήκουν στο κόμμα, όπως ο συνεργαζόμενος πρόεδρος της ΔΗΜΑΡ Θανάσης Θεοχαρόπουλος, αλλά και ο βουλευτής Δημήτρης Κρεμαστινός, μιλούν με θετικά λόγια για τη συμφωνία. Στην κορυφή βεβαίως των διαφοροποιήσεων βρίσκεται ο πρώην πρωθυπουργός Γιώργος Παπανδρέου, ο οποίος χαρακτηρίζει «πραγματική ευκαιρία» τη συμφωνία των Πρεσπών, κάνοντας ακριβώς αυτό που δεν θέλει η Χορ. Τρικούπη: να θalώνει την κεντρική γραμμή του κόμματός.

Κυριακή 20 Ιανουαρίου 2019

Γυρίζουμε σελίδα, αλλά έχουμε δρόμο ακόμα

Ο Λιούπτσο Αρσόφσκι μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον **ΣΤΑΥΡΟ ΤΖΙΜΑ**

«Πρέπει να βρούμε τη μεταξύ μας χαμένη εμπιστοσύνη, να αναζητήσουμε οι δύο λαοί μια κοινή γλώσσα την οποία θα μιλάμε με ήπιον τρόπο. Με τη συμφωνία γυρίζουμε σελίδα, αλλά έχουμε ακόμα πολύ δρόμο», λέει στην «Κ» ο πρώτος πρέσβης της ΠΓΔΜ στην Αθήνα και στενός συνεργάτης του Κίρο Γκλιγκόροφ, Λιούπτσο Αρσόφσκι.

Ο έμπειρος διπλωμάτης, που διέτελε υφυπουργός Εξωτερικών, πρέσβης της χώρας του στο Ισραήλ, στη Ρουμανία και στη Μολδαβία, άριστος γνώστης της ελληνικής και βαλκανικής πραγματικότητας, βίωσε από «μέσα» τις εξελίξεις στο Μακεδονικό από την ανάδυσή του στις αρχές της δεκαετίας του '90. Αναφερόμενος στη στάση της Ρωσίας θεωρεί ότι αυτή απορρέει από σχεδιασμούς της στο παιχνίδι επιρροής στα Βαλκάνια, αλλά και σε πιθανά ανταλλάγματα σε άλλες «παγωμένες» διενέξεις, όπως η Ουκρανία, η Οσετία κ.λπ.

— Πώς είναι, κύριε πρέσβη, η επομένη μέρα στην πατρίδα σας, μετά την ψήφιση από το Κοινοβούλιο σας των συνταγματικών τροποποιήσεων;

— Πρέπει να είναι θετική, από την άποψη ότι γυρίζουμε σελίδα οι δύο χώρες και πρέπει με έναν σοβαρό τρόπο να αρχίσουμε να εφαρμόζουμε τη συμφωνία. Έχει πολύ δρόμο ακόμα, είναι πολλά πράγματα που πρέπει να γίνουν, κάποια δύσκολα, κάποια πιο εύκολα.

Σιγά σιγά πρέπει να βρούμε τη χαμένη εμπιστοσύνη μεταξύ μας τόσα χρόνια, να βρούμε μια κοινή γλώσσα την οποία θα μιλάμε οι δύο λαοί με ήπιον τρόπο. Εντάξει, έχουμε εμπόδια που προσπαθούν να βάλουν οι λεγόμενοι υπερπατριώτες, οι οποίοι υπάρχουν παντού, έχουμε και εμείς, έχετε και εσείς. Λόγω συνθημάτων θα συνεχίσουν να προσπαθούν να υψώσουν εμπόδια. Θα ήθελα, όταν θα αρχίσει η συμφωνία να εφαρμόζεται, να αφήσουμε πίσω

αυτά τα εμπόδια, αρκετά πια.

— Νομίζετε ότι θα μπορέσει να περπατήσει, εφόσον ψηφιστεί και από την Αθήνα, αυτή η συμφωνία;

— Κάποια πράγματα θα περπατήσουν εύκολα και κάποια άλλα θα πονέσουν, και εδώ θα χρειαστεί να συνδυαστούν οι αλλαγές που θα φέρει η συμφωνία με οικονομική βοήθεια, χρήματα από την Ευρώπη, για να αισθανθούν οι άνθρωποι και σ' εμάς όπως και σε εσάς ότι δεν κριμαζιούνται στο εξωτερικό για δουλειές. Γιατί πρέπει να πω ότι τα νοσοκομεία μας αδειάζουν από γιατρούς και νοσοκόμες που αναγκάζονται να ξενιτευτούν για περισσότερα χρήματα.

— Βλέπετε άλλα εμπόδια;

— Κοιτάζετε, είναι κάποιες δημόσιες επιχειρήσεις, όπως η μακεδονική τηλεόραση, η μακεδονική ακαδημία επιστημών κ.λπ. που θα πρέπει να αλλάξουν όνομα. Το θέμα είναι συναισθηματικό και πρέπει να υπάρξει κατανόηση. Θα χρειαστεί χρόνος και πρέπει να πάψει και η προπαγάνδα από μερίδα των ΜΜΕ. Είναι ανάγκη να υπάρξει συνεργασία σε επίπεδο επιστημόνων, ένας διάλογος σε όλα τα επίπεδα, να βοηθήσουμε ο ένας τον άλλον.

— Πιστεύετε ότι αν ζούσε σήμερα ο ιδρυτής του κράτους σας, ο Κίρο Γκλιγκόροφ, θα επικροτούσε τη συμφωνία;

— Ο Γκλιγκόροφ πίστευε, από την απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ το 1993 ακόμα, ότι κάτι έπρεπε να αλλάξει. Εβλεπε πολύ μακριά και νομίζω ότι θα ήταν θετικός. Εξαλλου προσπάθησε μια-δυο φορές να βρει συμβιβαστική λύση στην ονομασία Δημοκρατία της Μακεδονίας-Σκόπια.

— Πώς εξηγείτε τη στάση της Ρωσίας;

— Είναι πολύ περίεργη. Όταν ήμουν πρέσβης στην Αθήνα, ο τότε πρέσβης της Ρωσίας μου είπε πως η Μόσχα θα αναγνωρίσει ότι, τι απο-

Πρώτος πρέσβης της ΠΓΔΜ στην Αθήνα, ο Λιούπτσο Αρσόφσκι (δεξιά) υπήρξε στενός συνεργάτης του Κίρο Γκλιγκόροφ.

Όταν ήμουν πρέσβης στην Αθήνα, ο τότε πρέσβης της Ρωσίας μου είπε πως η Μόσχα θα αναγνωρίσει ότι, τι αποφασίσουμε οι δύο χώρες. Τώρα βλέπετε τι γίνεται.

φασίσουμε μεταξύ μας οι δύο χώρες στις διαπραγματεύσεις. Τώρα βλέπετε τι γίνεται. Είναι θέμα μεγάλων εικόνων στα Βαλκάνια και στη μάχη επιρροής που γίνεται.

— Μπορεί να μπλοκάρει τη συμφωνία στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ;

— Θα δούμε τι θα γίνει, αν μπορεί να βρεθεί ένας άλλος τρόπος, να πάει το θέμα κατ' ευθείαν στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Μπορεί όμως οι άλλοι ισχυροί να δώσουν κάτι στη Ρωσία, η οποία επιδιώκει ανταλλάγματα. Είτε στο οικονομικό επίπεδο, όπως για παράδειγμα χαλάρωση των κυρώσεων από τη Δύση, ίσως και για τις «παγωμένες»

διενέξεις στην Οσετία, την Ουκρανία. Μην ξεχνάτε ότι θέλει να πουλήσει το αέριο, το πετρέλαιο.

— Η Ρωσία υπαινιχθηκε χρηματισμούς βουλευτών στα Σκόπια και τώρα ο Πάνος Καμμένος λέει ότι ο Τζορτζ Σόρος δίνει χρήμα και σε Έλληνες συναδέλφους τους για τον ίδιο σκοπό.

— Καθένας μπορεί να λέει ό,τι θέλει, αλλά πρέπει να μπορεί να το αποδείξει. Αυτά είναι παραμυθία. Δεν νομίζω ότι ο πρωθυπουργός μας έχει ανάγκη από λεφτά, έχει δικά του ερμηνεία με δυο-τρεις χιλιάδες εργαζομένους. Το θέμα είναι ότι βρέθηκαν δύο άνθρωποι που βλέπουν μακριά. Πρέπει να βάλουμε τελεία και παύλα σ' αυτή τη διαμάχη, είμαστε στον 21ο αιώνα. — Πώς αισθάνεστε που κοιμηθήκατε το βράδυ στη Δημοκρατία της Μακεδονίας και ξυπνήσατε σε μια άλλη χώρα, την οποία η Βουλή σας αποφάσισε ότι θα λέγεται Βόρεια Μακεδονία;

— Εμείς αλλάξαμε πέντε φορές το όνομά μας. Πριν από τη Γιουγκοσλαβία του Τίτο, λεγόμασταν Βαρνακόρα Μπανόβινα, μετά τον πόλεμο Λαϊκή Δημοκρατία της Μακεδονίας, στη συνέχεια Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας, κατόπιν Δημοκρατία της Μακεδονίας και τώρα Βόρεια Μακεδονία. Ποτέ δεν έγινε συζήτηση στη Βουλή για την αλλαγή, ούτε στον λαό.

Οι κάλπες, το επόμενο στοίχημα του Ζάεφ

Την επομένη της ψήφισης στο Κοινοβούλιο των Σκοπίων των συνταγματικών τροποποιήσεων, ο Ζόραν Ζάεφ παραχώρησε συνέντευξη Τύπου στην οποία έκλεισε την ομιλία του αναφωνώντας «Ζήτω η Μακεδονία - Ζήτω η Βόρεια Μακεδονία». Όταν ρωτήθηκε για ποιο λόγο ζητωκραύγασε υπέρ της «Βόρειας Μακεδονίας» από τη στιγμή που η συμφωνία των Πρεσπών δεν έχει περάσει ακόμα από την Αθήνα, απάντησε: «Ήθελα να ακουστεί από το στόμα του πρωθυπουργού, για να γίνει σε όλους κατανοητή η σημασία των όσων ψηφίσαμε χτες το βράδυ (σ.σ. άρθρα του συντάγματος) στη Βουλή μας». Αμέσως μετά πήρε το αεροπλάνο με την οικογένειά του και πέταξε στην Αυστρία για ολιγοήμερες διακοπές.

Πίσω στην κοινωνία, οι απλοί άνθρωποι προσπαθούν να συνειδητοποιήσουν τι έγινε. Γνωστός δημοσιογράφος εφημερίδας στα Σκόπια έλεγε σε ξένο διπλωμάτη το μεσημέρι της Παρασκευής: «Έγραψα ένα άρθρο σήμερα ξέροντας ότι θα δημοσιευθεί αύριο σε μια άλλη χώρα...». Την Παρασκευή, 11 Ιανουαρίου, οι άνθρωποι στη γειτονική μας χώρα κοιμήθηκαν το βράδυ στη «Δημοκρατία της Μακεδονίας» και ξυπνήσαν το πρωί στη «Βόρεια Μακεδονία». Αν ο Ζάεφ (δικαιούται να) επαίρεται ότι πέρασε από «φωτιά και σίδερο» τη συμφωνία, είναι αξιοσημείωτο ότι ελάχιστες ήταν οι οργανωμένες αντιδράσεις στην κοινωνία, εναντίον μιας συμφωνίας που, κατά τους επικριτές της, νοθεύει τη «μακεδονική υπόσταση» του έθνους, επί της οποίας δημιουργήθηκε το κράτος αυτό.

Τι λένε οι πολίτες

Η «Κ» επικοινωνήσε με ανθρώπους με τους οποίους είχε συνομιλήσει στα Σκόπια παραμονές του δημοψηφίσματος για τη συμφωνία και τους ρώτησε σε ποια χώρα «ζουν» μετά την αλλαγή του συντάγματος. «Για εμάς πατρίδα μας είναι η Μακεδονία και εμείς Μακεδόνες θα αισθανόμαστε και τώρα. Έτσι θα αποκαλούμε ο ένας τον άλλο, ούτε βόρειο, ούτε νότιο, ούτε νέο, ούτε παλιό. Ας γράφουν ό,τι θέλουν τα χαρτιά, η συνειδησή μας δεν πρόκειται ν' αλλάξει, εμείς τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας θα τα μαθαίνουμε ότι είναι Μακεδόνες» μας είπε ένας εξ αυτών. Μια γυναίκα τόνισε: «Έκαναν ό,τι έκαναν, τουλάχιστον να μας βοηθήσουν να αναπτυχθεί η οικονομία μας, να μη φεύγουν οι νέοι στο εξωτερικό...».

Μερικοί στα Σκόπια κάνουν λόγο για «παθητική αποδοχή, από μια παραιτημένη κοινωνία, και άλλοι υποστηρίζουν ότι «φουσκώνει»

βουβό κύμα διαμαρτυρίας — που πάντως δεν είναι αισθητό επί του παρόντος— και προβλέπουν ότι θα εκδηλωθεί στις εκλογές τις οποίες ζητάει ήδη η αντιπολίτευση του VMRO-DPMNE.

Ο Ζάεφ δεν έχει ανοίξει τα χαρτιά του επ' αυτού. Οι πληροφορίες λένε ότι έχει τις εκλογές στο τραπέζι αλλά βρίσκεται ενώπιον διλήμματος. Μπορεί έχοντας πλέον ως σημαία την ένταξη —την άνοιξη όπως όλα δείχνουν— της χώρας στο ΝΑΤΟ και την προοπτική ανοίγματος των ενταξιακών διαπραγματεύσεων το καλοκαίρι και απέναντί του ένα πολιτικό αποδυναμωμένο VMRO-DPMNE, να τις κερδίσει, ίσως και με διαφορά. Κινδυνεύουν, όμως, λόγω προεκλογικού κλίματος να μειούν πίσω σοβαρές μεταρρυθμίσεις (δικαστικό σύστημα,

Στις εκλογές προέδρου της Δημοκρατίας — εκλέγεται με καθολική ψηφοφορία— τον Απρίλιο, εμμέσως θα επικυρωθεί ή θα απορριφθεί και η συμφωνία των Πρεσπών.

κράτος δικαίου, κ.ά.), η υλοποίησή των οποίων αποτελεί προϋπόθεση για θετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Ιούνιο.

Ούτες ή άλλως, όμως, η χώρα θα πάει σε εκλογές προέδρου της Δημοκρατίας —εκλέγεται με καθολική ψηφοφορία— τον Απρίλιο και εκεί εμμέσως η κάλπη θα επικυρώσει ή θα απορρίψει, πέρα από τον υποψήφιο του Ζάεφ, και τη συμφωνία των Πρεσπών.

Οι φωνές, εν τω μεταξύ, της αντιπολίτευσης, κορυφαία στελέχη της οποίας τέλουν σε καθεστώς δικαστικής ομηρίας, για τη συμφωνία, όλο και πιο αδύναμα ακούγονται. Ανάμεσά τους και αυτή του φυγόδικου Γκρούεφσκι που από τη Βουδαπέστη ήψεξε το κόμμα του ότι έχει περίπου παραδοθεί στον Ζάεφ, για να εισπράξει τη δηλητηριώδη απάντησή του πρώην υπουργού του επί των Εσωτερικών —υπόδικη και η ίδια— Γκορντάνας Γιακούλοφσκα. «Είναι εύκολο να τα λέει κανείς όλα αυτά από απόσταση 800 χιλιομέτρων», σχολίασε.

Τα τινά ωρα, ο Ζάεφ έχοντας επιστρέψει ξεκούρατος και φρέσκος από τις Αλπεις τελεί εν αναμονή της ψηφοφορίας στην Αθήνα, όπου πέταξε τον «μουντζούρη».

ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΖΙΜΑΣ

ΑΠΟΨΗ

Ο δημοκρατικός διάλογος υπό τη βάση του Μακεδονικού

Του **ΧΑΡΗ ΠΑΜΠΟΥΚΗ***

Είναι αναμφισβήτητο δικαίωμα του κάθε πολίτη να διαμορφώνει και να έχει άποψη για ένα θέμα ιστορικής σημασίας, χωρίς να συνεπάγεται διαίρεση των Ελλήνων σε προσδότες και μη. Δεν πρέπει ποτέ να θεματίζονται οι Ελληνες. Αλλά ιδίως όχι για λάθος λόγους και με ανακριβή επιχειρήματα.

Ενόψει της προσεχούς συζήτησης στη Βουλή, σε αυτό το πνεύμα, θα επιθυμούσα να απευθύνω έκκληση να επικρατήσουν στον διάλογο η ποιότητα και η υπευθυνότητα. Να φωτισθεί ο λαός (στον οποίο οφείλεται η ακριβεία και όχι ψευδο-επιχειρήματα κομματικού φανατισμού) και το Κοινοβούλιο (που έχει την ευθύνη εντέλει) και να ψηφίσουν οι βουλευτές κατά συνείδηση, όπως το Σύνταγμα, αν δεν επιβάλλει, πάντως επιτρέπει για θέμα εθνικής σημασίας. Πρέπει να υποτάξουμε τη πολιτική στον ορθό λόγο και όχι τον ορθό λόγο στη δημαγωγική μυωπική κομματική λογική. Να υπάρξει καθαρή συζήτηση και όχι να αναχθεί το θέμα αυτό σε παιχνίδι κομματικών τακτικισμών με βάση το διαφανόμενο αρνητικό μάλλον πλειοψηφικά συναισθήματα των συμπολιτών μας.

Μια τέτοια θέση από όλα τα κόμ-

ματα, δηλαδή η ελεύθερη κατά συνείδηση ψήφος των βουλευτών, θα αναβαθμίζει τον διάλογο-αντιπαράθεση και θα αποτρεπόταν το φαινόμενο μετακινήσεων βουλευτών. Η κομματική πειθαρχία και η πολιτική σκοπιμότητα υπονομεύουν το κύρος του Κοινοβουλίου και την ποιότητα της δημοκρατίας. Δεν χωρούν σε εθνικά θέματα «γραμμές». Δεν μπορεί το μείζον (το εθνικό θέμα) να υποτάσσεται στο έλασσον (την πολιτική συγκυρία).

Υπάρχουν θέσεις κριτικές έναντι της συμφωνίας των Πρεσπών που είναι καθαρές. Τέτοια είναι η θέση εκείνων που είναι αντίθετοι με τη συμφωνία γιατί δεν θέλουν το όνομα της γειτονικής χώρας να περιλαμβάνει κανένα παράγωγο της Μακεδονίας.

Αλλά ακούγονται και κριτικές «υπόπτες» από τη σκοπιά του ορθού λόγου, συνθηματολογικές, πιασάρικες. Θέσεις ανακριβείς και άρα αντιπαραγωγικές. Σταχυολογώ: «Δώσατε την εθνότητα». Απολύτως εσφαλμένο. Η συμφωνία κάνει λόγο για ιθαγένεια/υπηκοότητα, όχι για εθνότητα. Η κριτική μεταλλάσσεται σε όπλο για να πληγεί ο αντίπαλος.

«Αναγνωρίσατε μακεδονική γλώσσα και ιστορία» (συμπληρώνω

Πρέπει να επικρατήσουν στον διάλογο η ποιότητα και η υπευθυνότητα. Να φωτιστούν ο λαός και το Κοινοβούλιο και να ψηφίσουν οι βουλευτές κατά συνείδηση.

για να βελτιώσω την ποιότητα της κριτικής: έθνος = όμιλος, ομόθρησκον, ομόγλωσσον, επομένως έμμεσα, κατά τη κριτική αυτή, αναγνωρίζοντας τη γλώσσα και την ιστορία αναγνωρίζεται έθνος). Το επιχειρήμα δεν είναι ακριβές ως προς τη γλώσσα. Η «αναγνώριση» της μακεδονικής γλώσσας έχει γίνει εδώ και δεκαετίες στο διεθνές επίπεδο. Η συμφωνία των Πρεσπών απλώς διορθώνει την πραγματικότητα διευκρινίζοντας επωφελώς ότι δεν είναι η γλώσσα του Αλεξάνδρου (γιατί πολλοί είχαμε καταλάβει ότι το ζητούμενο ήταν ο ιστορικός μη αλυτρωτισμός). Ως προς την ιστορία, πάλι, η συνθήκη δεν ρυθμίζει την ιστορία της γειτονίας (και ούτε θα μπορούσε): απλώς υποχωρώνει συμβολικά ιστορικού αλυτρωτισμού να αποσυρ-

θούν. Το να λέγεται ότι διά της συμφωνίας των Πρεσπών αναγνωρίζεται γλώσσα, ιστορία και συνεπώς(;) έθνος έχει ένα σοβαρό μειονέκτημα: είναι λάθος.

Αντιθέτως, ένα σημείο στο οποίο όλοι θα έπρεπε να επιμείνουν είναι το θέμα της ιθαγένειας. Αναγράφεται ότι «μακεδονική» σκέτο αλλά «μακεδονική/πολίτης της Βορείου Μακεδονίας». Εξω αυτού υποστηρίζεται ότι η ορθή ερμηνεία αυτής της πρόδηλα συμβιβαστικής λύσης, η οποία παρέχει πεδίο κριτικής ως προς το ότι δεν πέτυχε η συμφωνία τη σκέτη ονομασία «Βορειομακεδόνες», είναι ότι πρέπει να χρησιμοποιείται όλη. Και πιστεύω ότι αυτή είναι και η εθνικά ωφέλιμη εκδοχή. Και αυτό επίσης γιατί το «πολίτης της Βορείου Μακεδονίας» καλύπτει και τους αλβανικής καταγωγής Βορειομακεδόνες. Η κατηγορία ότι με τη συμφωνία η ελληνική πλευρά παραχώρησε στους γείτονες το δικαίωμα να αποκαλούνται «Μακεδόνες» δεν είναι παραγωγική και δεν πρέπει, κατά την ταπεινή μου γνώμη, να επιμείνουμε σε αυτήν.

Το θέμα του βορειομακεδονικού έθνους συνεπώς είναι και ήταν πάντα εκτός συμφωνίας των Πρεσπών. Δεν θα μπορούσε να είναι αλλιώς, γιατί το έθνος υπερβαίνει

το κράτος και δεν είναι υποκειμένο διεθνούς δικαίου. Η συμφωνία πάντως δεν δίνει παραπάνω επιχειρήματα από ό,τι πριν, π.χ. ως προς το ζήτημα της αναγνώρισης ή μη «μακεδονικής» μειονότητας.

Αντιθέτως, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η αποσαφήνιση διά της συνθήκης των Πρεσπών νομικά μάλλον βοηθάει την Ελλάδα να αποφύγει καταδικές από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως στις υποθέσεις Σιδιρόπουλος κ.λπ. κατά Ελληνικής Δημοκρατίας (1998) και Στέγη Μακεδονικού Πολιτισμού (2015). Εάν η άρνηση της Ελλάδας είχε θεμελιωθεί σε μια συμφωνία τύπου Πρεσπών, δεν θα είχαμε καν καταδικαστεί.

Δεν υπάρχουν θέματα όπου πάσχει η συμφωνία; Ασφαλώς, αλλά δεν έχουν ακουστεί στον δημόσιο διάλογο. Ένα θέμα τραχύ που θέλει προσοχή κατά την εκτέλεση της συμφωνίας, εφόσον κυρωθεί, είναι, για παράδειγμα, η ρύθμιση των σημάτων.

Ακούγονται επίσης και σενάρια που γεννούν κινδύνους και ανησυχία. Ένα από αυτά, το ονομάζω σενάριο της «μπαγαποντιάς», είναι αυτό που υποθέτει ότι μετά την είσοδο στο ΝΑΤΟ με την ονομασία erga omnes ως Βόρεια Μακεδονία

(των συνταγματικών αλλαγών) υπάρχει το ενδεχόμενο να αλλάξουν ξανά το όνομά τους — να γίνουν ξανά «Μακεδονία». Εδώ το ερώτημα είναι εάν η συμφωνία των Πρεσπών παρέχει κάποια μεγαλύτερη ασφάλεια, εάν έχει κυρωθεί από την Ελλάδα, από τη περίπτωση κατά την οποία δεν έχει κυρωθεί (οπότε δεν ισχύει). Και η απάντηση είναι ότι ασφαλώς παρέχει μεγαλύτερη προστασία νομικά και πολιτικά (τα μικρά σε ισχύ κράτη δεν έχουν δυνατότητα να είναι «μπαγαπόντιδες»).

Ας εκτεθούν οι κίνδυνοι και οι ωφέλειες από τη συνθήκη των Πρεσπών νηφάλια. Και ας υπάρξει ένας διάλογος υψηλού επιπέδου — μια αντιπαράθεση για τη συμφωνία και όχι επί της ευκαιρίας της συμφωνίας (και με απεικονίσεις προσωπικών χαρακτηρισμού). Γιατί τότε θα έχουμε σίγουρο κέρδος για τη δημοκρατία μας και την εμπιστοσύνη των πολιτών μας στην πολιτική (που έχει σοβαρά διαρραγεί). Με δεδομένο ότι τελικός κριτής της συμφωνίας θα είναι η Ιστορία στο μέλλον, πρέπει να ενθουσιάζομαστε στο παρόν ότι την Ιστορία θα τη συνδιαμορφώσουμε με τις θέσεις μας και την εθνική μας ισχύ.

* Ο κ. Χάρης Πάμπουκης είναι πρώην υπουργός.

Το απόλυτο αδιέξοδο της Τερέζα Μέι

Η συντριβή της Τρίτης, οι πιέσεις για αποφυγή άτακτης εξόδου και η εξάρτησή της από την πτέρυγα του σκληρού Brexit

Της **ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΞΕ**

Το βράδυ της Τρίτης, λίγη ώρα μετά την ανεπανάληπτη στα βρετανικά κοινοβουλευτικά χρονικά συντριβή της κυβέρνησης της Τερέζα Μέι στην ψηφοφορία για τη συμφωνία εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε., μια ευρεία τηλεδιάσκεψη ξεκίνησε στην Ντάουνινγκ Στρίτ. Πάνω από 300 διευθυντές των μεγαλύτερων επιχειρήσεων της χώρας ζήτησαν να μάθουν από τον υπουργό Οικονομικών Φίλιπ Χάμοντ πότε η κυβέρνηση θα αποκλείσει οριστικά το ενδεχόμενο άτακτης εξόδου. Το ίδιο ερώτημα έθεσε στη Βουλή και ο επικεφαλής των αντιπολιτευόμενων Εργατικών Τζέρεμι Κόρμπιν, υποστηρίζοντας ότι για όσο χρονικό διάστημα η πρωθυπουργός δεν αποκλείει την άτακτη έξοδο, δεν έχει νόημα να προσέλθουν οι Εργατικοί σε διαπραγματεύσεις μαζί της για μια πιθανή λύση. Εξάλλου, η αποφυγή άτακτης εξόδου στις 29 Μαρτίου βρίσκεται σύμφωνη τη συντριπτική πλειονότητα των Βρετανών βουλευτών όλων των κομμάτων.

Γιατί, παρ' όλα αυτά, η βρετανική κυβέρνηση δεν είναι σε θέση να συμφωνήσει σε αυτό το απλό αίτημα; Πώς είναι δυνατόν να στέκεται ακόμη αυτή η κυβέρνηση, λαμβάνοντας ψήφο εμπιστοσύνης μόλις μία ημέρα αφότου η κεντρική της επιδίωξη, η ψήφιση της συμφωνίας με την Ε.Ε. απορρίφθηκε από τη Βουλή των Κοινοτήτων με διαφορά 230 ψήφων;

Σχοινοβάσια

Η απάντηση είναι ότι η κυβέρνηση σχοινοβατεί, επιβιώνοντας ακριβώς επειδή η Μέι δεν έχει ακόμη απογοητεύσει οριστικά την πτέρυγα που ζητεί σκληρό Brexit. Η πτέρυγα αυτή (περίπου 30-40 βουλευτές, υπό τον Τζέικομπ Ρις-Μογκ) μπορεί να ρίξει την πρωθυπουργό αμέσως μόλις εκείνη προσχωρήσει στη λογική του ήπιου Brexit. Οι θέσεις της ομάδας αυτής έχουν σκληρύνει τόσο πολύ, που ακόμη και μια δέσμευση για αποφυγή άτακτης εξόδου θεωρείται απαράδεκτη υποχώρηση. Έτσι, για ακόμη μία φορά, η κεντρική διαχωριστική γραμμή στους κόλπους του Συντηρητικού Κόμματος φθάνει να καθορίζει τις πολιτικές εξελίξεις στη Βρετανία, όπως έγινε όταν ο Ντέιβιντ Κάμερον εξασφάλισε την προεκλογική στήριξη των ευρωσκεπτικιστών υποσχόμενος ότι θα προκηρύξει το δημοψήφισμα του 2016.

Η επιρροή των σκληρών ευρωσκεπτικιστών ακούρνει στην πράξη τον γύρο διαβουλεύσεων που ξεκίνησε η Τερέζα Μέι, ο οποίος

Η Βρετανίδα πρωθυπουργός, πλαισιωμένη από τους βουλευτές του Συντηρητικού Κόμματος, στη διάρκεια της επώδυνης ψηφοφορίας της Τρίτης - η πρότασή της απορρίφθηκε με διαφορά 230 ψήφων. Τώρα, ετοιμάζεται να παρουσιάσει σχέδιο Β παρόμοιο με το απορριφθέν σχέδιο Α.

Καθυστερεί ελπίζοντας ότι ο Τζέρεμι Κόρμπιν θα κάνει το λάθος να ζητήσει

την προκήρυξη νέου δημοψηφίσματος, κάτι που θα δυσχεράσει τη βάση του κόμματός του.

δεν γίνεται παρά μόνο για το θεαθήναι. Αν η Μέι εμπλεκόταν σε ουσιαστικές συζητήσεις και έφερνε στη Βουλή μια συμφωνία που θα τύγχανε διακομματικής συναίνεσης, οδηγώντας τη χώρα έξω από την Ευρωπαϊκή Ένωση με όρους στενής συνεργασίας, (π.χ. καθεστώς μόνιμης τελωνειακής ένωσης, ή καθεστώς Νορβηγίας), το ζήτημα του Brexit θα λυνόταν, αλλά με πιθανότατο κόστος τη διάσπαση του Συντηρητικού Κόμματος και την κατάρρευση της κυβέρνησης. Έτσι, η πρωθυπουργός προτιμά να συνεχιστεί να παίζει καθυστερήσεις.

Η Μέι ετοιμάζεται να παρουσιάσει αύριο στη Βουλή ένα σχέδιο Β, παρόμοιο με το σχέδιο Α που μόλις απορρίφθηκε, πραγματοποιώντας

Η πραγματικότητα προσγείωσε πολλούς

Σε κάθε περίπτωση, είναι αναπόφευκτο να ανοίξει ευρύτερη συζήτηση στα κόμματα και στη βρετανική κοινωνία για το είδος της επιθυμητής σχέσης με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε αντίθεση με τις άναρθρες κραυγές που σημάδεψαν την προεκλογική εκστρατεία για το δημοψήφισμα του 2016, η αντιπαράθεση με τη σκληρή πραγματικότητα έχει οδηγήσει πολλούς οπαδούς της εξόδου σε πιο προσγειωμένες θέσεις. Είναι χαρακτηριστική η τοποθέτηση του πρώην υπουργού, αρμόδιου για το Brexit, Ντόμινικ Ράμπ, ότι δεν είχε συνειδητοποιήσει πόσο μεγάλο μέρος του βρετανικού εμπορίου προέρχεται από την άλλη πλευρά της Μάγχης. Ο Συντηρητικός βουλευτής Νικ Μπούλς, που καταρτίζει την τροπολογία με βάση την οποία θα αποκλειστεί η άτακτη έξοδος, ήταν αφροισιαστικά ειλικρινής στη συνέντευξή του στο BBC. Όταν ο παρουσιαστής τον έφερε αντιμέτωπο με προηγούμενες δηλώσεις του, ο Μπούλς είπε ότι στο παρελθόν είχε απορρίψει κάποιες λύσεις με βάση λανθασμένες πληροφορίες. Η καλύτερη πληροφορία είναι και το επιχειρήμα όσων ζητούν δεύτερο δημοψήφισμα. Η βρετανική κυβέρνηση συνεχίζει να απορρίπτει κατηγορηματικά μια τέτοια πιθανότητα, υποστηρίζοντας, με μια δόση υπερβολής, ότι η οργάνωση ενός δημοψηφίσματος θα απαιτούσε πάνω από 12 μήνες.

μία ακόμη περιφορά γύρω από τον εαυτό της, σε έναν τέλειο φαύλο κύκλο. Το επόμενο ορόσημο στην εξέλιξη του δράματος ορίζεται για τις 29 Ιανουαρίου, όταν οι βουλευτές θα κληθούν να ψηφίσουν την κυβέρνηση, εγκρίνοντας τις τροπολογίες με βάση τις οποίες η ίδια η βρετανική Βουλή θα ζητήσει από την Ε.Ε. παράταση της προθεσμίας, προκειμένου να αποτραπεί μια άτακτη έξοδος. Η παράταση γίνεται

όλο και πιο απαραίτητη, ώστε να εξευθεθούν νέες συναινέσεις, αλλά ενέχει και αυτή κινδύνους, καθώς αν εγκαταλείψει κανείς για λίγο το Ουέστμινστερ, διαπιστώνει ότι το βασικό αίτημα της βρετανικής κοινωνίας είναι να τελειώσει το ταχύτατο αυτή η υπόθεση.

Μπορεί οι οπαδοί της διάρρηξης όλων των δεσμών με την Ε.Ε. να αποτελούν μειοψηφία, αλλά περίπου ένας στους δύο Βρετανούς πα-

ραμένει οπαδός της αποχώρησης και το πολιτικό κόστος για όποιον εμφανιστεί να μεταλλάξει ή ακόμη και να μεταθέσει αυτή την επιδίωξη είναι μεγάλο.

Έτσι, σημαντικό μέρος του πολιτικού θεάτρου των τελευταίων ημερών ανάγεται στην προσπάθεια της Τερέζα Μέι και του Τζέρεμι Κόρμπιν να πετάξουν ο ένας στον άλλον την καυτή πατάτα των ευθυνών για οποιαδήποτε εξέλιξη. Η Μέι καθυστερεί ελπίζοντας ότι ο Κόρμπιν θα κάνει το λάθος να υποστηρίξει την προκήρυξη νέου δημοψηφίσματος, χάνοντας έτσι τη στήριξη σημαντικής μερίδας ψηφοφόρων του Εργατικού Κόμματος, ενώ ο Κόρμπιν τρέπει στάση αναμονής, περιμένοντας να δει με ποιον πολιτικό επώδυνο τρόπο θα προσπαθήσει η Μέι να βγει από το αδιέξοδο που η ίδια δημιούργησε.

Ένας από τους μοχλούς με τους οποίους η πρωθυπουργός επιδιώκει να εξασφαλίσει την κομματική πειθαρχία και την ψήφιση μιας αναθεωρημένης εκδοχής της συμφωνίας για το Brexit είναι η απειλή εκλογών. Την Παρασκευή, η ιστοσελίδα Guido Fawkes, που έχει πηγές στο εσωτερικό του Συντηρητικού Κόμματος, έγραψε ότι ο κομματικός μηχανισμός σπεύδει να επιλέξει υποψηφίους βουλευτές

για τις έδρες που θεωρούνται χαμένες, μια κίνηση χαμηλής προτεραιότητας, που συνήθως συμβαίνει παραμονές εκλογών. Επιπλέον, η Daily Mail υποστήριξε ότι η κυβέρνηση έχει δώσει εντολή στα υπουργεία να κλείσουν τις εκκρεμότητες, στέλνοντας προς ψήφιση όποια νομοσχέδια προλαβαίνουν, θέτοντας τη διοίκηση σε ελεγχόμενο συναγερμό.

Ο δε πρώην επικεφαλής των Συντηρητικών, Γουίλιαμ Χέιγκ, είπε την Τετάρτη σε στελέχη του τραπεζικού κλάδου πως θεωρεί ότι η μόνη λύση πλέον είναι οι πρόωρες εκλογές. Σε περιπτώσεις αμείλικτων πολιτικών αδιεξόδων όπως το σημερινό, η προσφυγή στις κάλπες είναι μια προφανής λύση, αλλά οι διαρροές περί προετοιμασίας δεν αποκλείεται να αποτελούν απλά απειλές προς όσους φοβούνται μια μετεκλογική αναδιάρθρωση.

Ο φόβος του DUP

Η ίδια η Τερέζα Μέι δεν έχει τίποτα να χάσει, αφού έχει ήδη δηλώσει ότι δεν θα διεκδικήσει ξανά την πρωθυπουργία, αλλά πολλοί άλλοι έχουν - και δεν βρίσκονται μόνο στο κόμμα της. Οι τέσσερις τελευταίες δημοσκοπήσεις δίνουν στους Εργατικούς προβάδισμα μιας ώς τριών μονάδων, καθώς οι ψηφοφόροι επενδύουν στον επικεφαλής των Εργατικών με την ελπίδα ότι θα αντιμετωπίσει την κοινωνική κρίση που έχουν προκαλέσει οι πολιτικές λιτότητας. Δεν υπάρχει αποτελεσματικότερος τρόπος να κρατήσει η Μέι κοντά της τους Βορειοϊρλανδούς προτεστάντες του DUP από την απειλή ότι το τελικό καθεστώς της Βόρειας Ιρλανδίας μετά το Brexit θα ρυθμιστεί από τον σύμμαχο του Σίν Φέιν, Τζέρεμι Κόρμπιν. Από την άλλη πλευρά, αν οι Συντηρητικοί εκτιμήσουν ότι οι καθυστερήσεις λειτουργούν υπέρ του αντιπάλου τους και ότι έχουν περισσότερες πιθανότητες νίκης αν πάνε σε εκλογές πριν υποχρεωθούν να διασπαστούν λόγω Brexit, μπορεί να το τολμήσουν. Το 2017, η Μέι προκήρυξε πρόωρες εκλογές, παρά τις συμβουλές περί του αντιθέτου, με αποτέλεσμα οι Συντηρητικοί να χάσουν μεγάλο μέρος των δυνάμεών τους και να παραμείνουν στην κυβέρνηση μόνο χάρη στο DUP.

Θα μπορούσε να κάνει ξανά το ίδιο σφάλμα; Όσοι παρατηρούν την πορεία της πρωθυπουργού τα τελευταία χρόνια δεν βλέπουν έναν άνθρωπο που μαθαίνει από τα λάθη του, αλλά έναν άνθρωπο που επιμένει, με αξιοθαύμαστη πυγμή και σταθερότητα στις ίδιες θέσεις και στις ίδιες στρατηγικές. Αρα, τίποτα δεν αποκλείεται.

ΑΠΟΨΗ

Ο γόρδιος δεσμός του Ηνωμένου Βασιλείου

Του **ΚΕΒΙΝ ΦΕΔΕΡΤΣΟΥΝ***

Το βρετανικό πολιτικό σύστημα βρίσκεται σε κρίση - ίσως τη μεγαλύτερη από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ένα εξαιρετικά περίπλοκο ζήτημα τέθηκε ενώπιον του βρετανικού λαού το 2016 με τη μορφή ερωτήματος «ναι/όχι», χωρίς κανένας να μπορεί να κατανοήσει τι θα σήμαινε το «όχι». Η προεκλογική εκστρατεία για το δημοψήφισμα ήταν μία φρενιτιδα από ψεύδη και λαϊκιστικούς φόβους. Το σύνθημα της Τερέζα Μέι ότι «το Brexit σημαίνει Brexit» ήταν ένας παραλογισμός, που όμως καθυστέρησε την αναγκαία αξιολόγηση των διαφορετικών επιλογών.

Το Κοινοβούλιο ήταν συντριπτικά υπέρ της παραμονής του Ηνωμένου Βασιλείου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η πλειοψηφία των βουλευτών, ακόμα και σήμερα, πιθανότατα υποστηρίζει την πιο ήπια δυνατή μορφή του Brexit.

Ακόμα περισσότεροι θεωρούν ότι ένα άτακτο Brexit θα είναι οικονομικά καταστροφική. Η κρατική μηχανή έλαβε εντολή να προετοιμάσει μια συμφωνία που γνώριζε ότι ήταν επιζήμια για το εθνικό συμφέρον. Οι πρέσβεις του Ηνω-

Το σύνθημα της Τερέζα Μέι «To Brexit σημαίνει Brexit» ήταν ένας παραλογισμός, που όμως καθυστέρησε την αναγκαία αξιολόγηση των διαφορετικών επιλογών.

μένου Βασιλείου στο εξωτερικό έχουν υποχρεωθεί να «ψευδούνται για τη χώρα», όπως λέει το ρητό, σε μία κλίμακα άνευ προηγουμένου, ενώπιον ξένων που δυσανασχετούν. Το πολιτικό σύστημα, σε μία πρωτοφανή κατάσταση, παραμένει δικασμένο και ανίκανο να προκρίνει κάποια λύση.

Η Μέι έκανε την εξεύρεση αυτής της λύσης ακόμα πιο δύσκολη από ό,τι ούτως ή άλλως ήταν. Οι κόκκινες γραμμές της περιόρισαν το εύρος των πιθανών συμβιβασμών. Παρότι αναγκάστηκε να παραβιάσει αρκετές από αυτές, η συμφωνία στην οποία κατέληξε δεν ικανοποίησε κανέναν.

Παρά τη λογική της «ανάκτησης

ελέγχου», η συμφωνία απειλεί να κλειδώσει το Ηνωμένο Βασίλειο εντός της τελωνειακής ένωσης με την Ε.Ε., από την οποία δεν θα μπορεί να αποχωρήσει χωρίς την έγκριση των Ευρωπαίων.

Χώρες όπως η Ουκρανία και η Τουρκία, αντιθέτως, μπορούν ανά πάσα στιγμή μονομερώς να τερματίσουν τη σχέση που έχουν με την Ε.Ε. Αυτό που δένει τα χέρια του Ηνωμένου Βασιλείου είναι οι ειδικές συνθήκες της Ιρλανδίας: μόνο μία τελωνειακή ένωση, ή κάποια τεχνολογία ελέγχου των συνόρων που δεν έχει ακόμα εφευρεθεί, μπορεί να αποτρέψει την επαναφορά συνοριακών ελέγχων και την αναζωπύρωση των απειλών κατά τις ειρηνές στην πολυάριθμη χώρα. Δυστυχώς, κανείς δεν μίλησε στους ψηφοφόρους για το ιρλανδικό πρόβλημα κατά τη διάρκεια του δημοψηφίσματος. Ποτέ δεν υπήρξε τέτοιο έλλειμμα πληροφόρησης σε μία δημοκρατία.

Την περασμένη Τρίτη, το Κοινοβούλιο επέβαλε στην Τερέζα Μέι τη μεγαλύτερη ήττα που έχει υποστεί ποτέ βρετανική κυβέρνηση. Παρ' όλα αυτά, ελλοχεύει ο κίνδυνος ότι θα συνεχιστεί στην πορεία που έχει χαράξει, με πολύ μικρές

τροποποιήσεις που δεν θα άρουν το αδιέξοδο. Δεν είναι στον χαρακτήρα της να τα παρατήσει, αλλά ούτε και να ανοίξει τη διαδικασία, συμπεριλαμβανοντας άλλες δυνάμεις και αναζητώντας έναν νέο συμβιβασμό. Η επιλογή της είναι μεταξύ του να έλθει σε συνεννόηση με τα κόμματα της αντιπολίτευσης ή να ποντάρει στην αλλαγή στάσης των δικών της βουλευτών, υπό τον φόβο ότι το Brexit μπορεί να αποτραπεί.

Με το σύστημα να έχει βραχυκυκλώσει, το Κοινοβούλιο μπορεί να επιχειρήσει να αναλάβει αυτό την πρωτοβουλία των κινήσεων, αντί της κυβέρνησης. Θα μπορούσε να το κάνει αυτό ψηφίζοντας επί των εναλλακτικών επιλογών, όπως μία σχέση τύπου Νορβηγίας. Αυτό θα καθόριζε την ατζέντα της κυβέρνησης.

Ενδεχομένως να έδινε σε μία διακομματική κοινοβουλευτική επιτροπή προεβύτερων το δικαίωμα να ορίσει το είδος της συμφωνίας που θα διαπραγματευόταν στη συνέχεια τα μέλη της διαπραγματευτικής ομάδας της χώρας. Και ίσως να επιχειρήσει να θωρακιστεί από νέες λαϊκιστικές επιθέσεις με την προκήρυξη ενός νέου δημο-

ψηφίσματος. Οποιαδήποτε τέτοια εξέλιξη θα σηματοδοτούσε ότι η κυβέρνηση έχει χάσει τον έλεγχο του πιο σημαντικού ζητήματος που περιρίζεται.

Αμφιβάλλω αν το Brexit μπορεί πραγματικά να αποτραπεί. Το ερώτημα είναι πόσο ήπιο ή σκληρό θα είναι. Ορισμένοι στο φιλοευρωπαϊκό στρατόπεδο βλέπουν μία συμφωνία τύπου Νορβηγίας ως μία λύση που αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο επανόδου του Ηνωμένου Βασιλείου ως πλήρους μέλους της Ε.Ε. στο προσεχές μέλλον. Θεωρώ ότι αυτό δεν είναι πιθανό. Οι οικονομικοί δεσμοί της Νορβηγίας με την ευρωπαϊκή ενιαία αγορά είναι τέτοιοι που, αν τους αποκοτούσαν οι Βρετανοί, δεν θα επιθυμούσαν κάτι περισσότερο.

Το Brexit πλήττει αναγκαστικά τις σχέσεις της Βρετανίας με τους Ευρωπαίους εταίρους της. Η βρετανική διπλωματία καλείται να περιορίσει τη ζημιά. Το επιχειρήμα ότι υπάρχουν θαυμάσιες νέες ευκαιρίες για ενίσχυση των διμερών σχέσεων με τη Γαλλία ή την Ελλάδα, για παράδειγμα, συντηρεί ψευδαισθήσεις και υπονομεύει την αξιοπιστία. Μία συμφωνία τύπου Νορβηγίας θα έκανε τη μικρότερη

ζημιά. Ούτε μπορεί το δίλημμα του Ηνωμένου Βασιλείου να συγκριθεί εύκολα με τη σύγκρουση της Ελλάδας με τους πιστωτές της το 2015. Η Βρετανία δεν έχει υποστεί τη βαριά απόλεια κυριαρχίας και την εξώθεν επιβλημένη λιτότητα που αντιμετώπισε η Ελλάδα. Το Ηνωμένο Βασίλειο απολάμβανε μία σειρά από εξαιρέσεις από τις κοινές πολιτικές της Ε.Ε.

Οι παρεμβάσεις της Ευρώπης στη Βρετανία ήταν πολύ πιο περιορισμένες. Σε φυσιολογικούς καιρούς, η Ελλάδα δεν είχε πρόβλημα με την παραχώρηση κυριαρχίας στην Ε.Ε.

Μέχρι το βρετανικό πολιτικό σύστημα να εγκρίνει κάποια συμφωνία για το Brexit, το Ηνωμένο Βασίλειο θα συνεχίσει να προκαλεί σύστημα στους γείτονές του, το οποίο σταδιακά θα μετατρέπεται σε αδιαφορία. Το Brexit δεν προκλήθηκε από ξένους παράγοντες: είναι η δική μας μάχη με τον κόσμο όπως είναι. Δείξτε υπομονή καθώς διανύουμε τον νευρικό μας κλονισμό.

* Ο κ. Κέβιν Φέδερτσον είναι διευθυντής του Ελληνικού Παρατηρητηρίου στο London School of Economics.

Απρόβλεπτες σχέσεις απρόβλεπτων προέδρων

Ο Τραμπ, ο Ερντογάν και η Συρία

Σημάδια μόνιμης βλάβης εμφανίζουν οι σχέσεις Ντόναλντ Τραμπ και Ταγίπ Ερντογάν, παρά την αποκλιμάκωση της αντιπαράθεσης μεταξύ των δύο ηγετών, με αφορμή τη διαφώνια του Αμερικανού προέδρου στη σχεδιαζόμενη ευρεία επιχείρηση του τουρκικού στρατού στη βόρεια Συρία, σύμφωνα με ανάλυση του ανταποκριτή του πρακτορείου Bloomberg στην Ουάσιγκτον, Σελτσάν Χατσόγλου.

Παρά την τηλεφωνική επικοινωνία των δύο προέδρων και τις δηλώσεις του Ταγίπ Ερντογάν περί κοινής γραμμής στο Συριακό, η δημόσια συμφιλίωση δεν περιλαμβάνει τα ακανθώδη ζητήματα των σχέσεων με το Ιράν, του ρωσικού αντιπυραυλικού συστήματος S-400 και των κουρδικών διεκδικήσεων σε Συρία και Ιράκ.

«Οι τουρκοαμερικανικές σχέσεις δεν έχουν βελτιωθεί, και ούτε πρόκειται. Οι διαφωνίες μεταξύ των δύο είναι πολλές», λέει ο λέκτωρ του Πανεπιστημίου King's College του Λονδίνου, Μπιλ Παρκ.

Η αιφνίδια απόφαση του Ντόναλντ Τραμπ να αποσύρει τις Ηνωμένες Πολιτείες από τη Συρία, η οποία φέρεται να ανακινώθηκε κατά τη διάρκεια τηλεφωνικής επικοινωνίας με τον Ερντογάν, παρότι εξέλιξε τους περισσότερους συμμάχους των ΗΠΑ, έγινε δεκτή με ικανοποίηση από την Τουρκία. Οι επανειλημμένες δημόσιες εκκλήσεις του Αμερικανού υπουργού Εξωτερικών Μάικ Πομπέο και του συμβούλου εθνικής ασφαλείας Τζον Μπόλτον προς την Τουρκία «να μην επιτεθεί στους Κούρδους» υπέσκαψαν την αρχική αισιοδοξία για βελτίωση των σχέσεων Αγκυρας - Ουάσιγκτον. Ο Τούρκος πρόεδρος ακύρωσε έτσι προγραμματισμένη συνάντησή του στις αρχές του μήνα με τον Τζον Μπόλτον.

Ο βομβιστής αυτοκτονίας

Η επίθεση αυτοκτονίας από μαχητή του Ισλαμικού Κράτους την Τετάρτη στην πόλη Μανμπιτζ της βόρειας Συρίας, με θύματα τέσσερις Αμερικανούς, ενδέχεται να περιπλέξει περαιτέρω τα σχέδια του προέδρου Τραμπ για ταχεία έξοδο από τη Συρία.

Παρότι Ηνωμένες Πολιτείες και Τουρκία είναι σύμμαχοι, η Ουάσιγκτον συνέχισε να εξοπλίζει τους Κούρδους μαχητές της πολιτοφυλακής YPG, την οποία η Αγκυρα θεωρεί τρομοκρατική. Η απειλή του Τραμπ σε μήνυμά του στο Twitter την περασμένη Κυριακή, ότι οι ΗΠΑ θα «κασατρέψουν» την τουρκική οικονομία εάν ο Ερντογάν στραφεί εναντίον των Κούρδων μαχητών στη βόρεια Συρία, ενίσχυσε το κλίμα κα-

χυποφίας στην Αγκυρα για τα κίνητρα της Ουάσιγκτον.

Οι σχέσεις του Ερντογάν με τις ΗΠΑ οξύνονταν, όμως, πολύ πριν από την εκλογή του Τραμπ στην προεδρία.

Η ροπή του Τούρκου προέδρου προς τον αυταρχισμό είχε ενοχλήσει την κυβέρνηση Ομπάμα, η οποία απέφευγε τον Ερντογάν, ακόμη και σε επίσημες επισκέψεις του στις ΗΠΑ. Η δυναμική της διμερούς σχέσης αναμενόταν, όμως, να μεταβληθεί μετά την εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ στην προεδρία.

Σε συνάντηση Τραμπ - Ερντογάν στον Λευκό Οίκο το Μάιο του 2017, ο νεοεκλεγείς τότε πρόεδρος των ΗΠΑ είχε χαρακτηρίσει «τιμή του» την υποδοχή του Τούρκου ομολόγου του, ο οποίος ανταπέδωσε τη φιλοφρόνηση κάνοντας λόγο για «θρυλική νίκη» του Τραμπ στις εκλογές του 2016. Πέρσι, όμως, ο Αμερικανός πρόεδρος επέκρινε αυστηρά την κρτίση Αμερικανού προτεστάντη πάστορα από τις τουρκικές αρχές, επιβάλλοντας μάλιστα κυρώσεις

Η Τουρκία έχει επανειλημμένως ζητήσει την έκδοση του Φετουλάχ Γκιουλέν ως εγκεφάλου της απόπειρας πραξικοπήματος του Ιουλίου 2016.

εναντίον συμβούλων του Ερντογάν και έκτακτους δασμούς στις εισαγωγές τουρκικού χάλυβα στις ΗΠΑ. Τούρκοι αξιωματούχοι εκτιμούν ότι η πρόσφατη απειλή του Τραμπ μέσω Twitter αποκαλύπτει την αποξένωση της Ουάσιγκτον από τις σημαντικότερες ανησυχίες της Αγκυρας για την εθνική της ασφάλεια.

Η τύχη του αυτοεξόριστου στις ΗΠΑ ιεροκήρυκα Φετουλάχ Γκιουλέν αποτελεί ένα ακόμη σημαντικό πρόβλημα στις σχέσεις μεταξύ Αγκυρας και Ουάσιγκτον. Η Τουρκία έχει επανειλημμένως ζητήσει την έκδοση του Γκιουλέν ως εγκεφάλου της απόπειρας πραξικοπήματος του Ιουλίου 2016. Η αμερικανική δικαιοσύνη επιμένει, όμως, ότι το τουρκικό αίτημα δεν συνοδεύεται από επαρκή στοιχεία.

Ο Σινάν Ουλγκέν, πρόεδρος του ινστιτούτου Edam της Κωνσταντινούπολης, υποστηρίζει ότι η Αγκυρα ταυτίζει τα εθνικά συμφέροντα της Τουρκίας με την ενίσχυση του ρόλου της χώρας ως περιφερειακής υπερδύναμης.

Στη συνάντησή τους στον Λευκό Οίκο τον Μάιο του 2017 (φωτ.), ο νεοεκλεγείς τότε πρόεδρος των ΗΠΑ είχε χαρακτηρίσει «τιμή του» την υποδοχή του Τούρκου ομολόγου του, ο οποίος ανταπέδωσε τη φιλοφρόνηση κάνοντας λόγο για «θρυλική νίκη» του Τραμπ. Εκτοτε, πολύ νερό κύλησε στο αυλάκι...

Οι δεσμοί της Αγκυρας με την Τεχεράνη

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του Ιράν και των σχέσεών του με την Τουρκία. Η κυβέρνηση Τραμπ επιβάλλει εμπορικές κυρώσεις κατά της Τεχεράνης για την ανάμιξη της σε περιφερειακές διενέξεις. Ο Αμερικανός υπουργός Εξωτερικών Μάικ Πομπέο είπε τη Δευτέρα ότι η «ρίζα των προβλημάτων πηγάζει από την επαναστατική φύση του ισλαμικού καθεστώτος και των προσπαθειών του στο εξωτερικό». Η πολιτική των ΗΠΑ απέναντι στο Ιράν δεν εμπόδισε, όμως, την Τουρκία να ενισχύσει τους οικονομικούς και πολιτικούς δεσμούς της με το Ιράν. Η Τουρκία ήταν ο τέταρτος μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος του Ιράν το 2017, με συνολικό όγκο εμπορεύματων 10,7 δισ. δολ. Η οικονομική πραγματικότητα εγγυάται ότι ο Ερντογάν δεν θα έχει κανένα κίνητρο να ακολουθήσει τις ΗΠΑ στον εμπορικό τους πόλεμο κατά του Ιράν. Η Τουρκία είναι επίσης μία από τις οκτώ χώρες που εξασφάλισαν εξαιρέσεις διάρκειας έξι μηνών από το εμπάργκο κατά της αγοράς ιρανικού πετρελαίου. Οι εξαιρέσεις αυτές, όμως, δεν πρόκειται να ανανεωθούν, στερνώντας από την Τουρκία μέρος της ενεργειακής της αυτονομίας.

REUTERS

Η νέα στάση της Αγκυρας αποτρέπει σημαντική απόκλιση από την τουρκική εξωτερική πολιτική του Ψυχρού Πολέμου, όταν οι τουρκικές κυβερνήσεις επεδίωκαν την εδραίωση της χώρας στις δομές του ΝΑΤΟ και την εμφάνισή της ως ύστατο ανάχωμα στη σοβιετική απειλή.

Ενίσχυση των εντάσεων

Σήμερα, η απρόβλεπτη φύση της προεδρίας Τραμπ και οι μεταστροφές της πολιτικής του, όπως η αιφνίδια απόφαση για απόσυρση από τη Συρία, έχουν ενισχύσει τις εντάσεις μεταξύ των δύο νατοϊκών εταίρων, καθιστώντας τις τουρκοαμερικανικές θέσεις «δυσλειτουργικές», όπως επισμαίνει ο Σινάν Ουλγκέν.

Η απόφαση Τραμπ για αποχώρηση από τη Συρία είχε αρχικά γίνει δεκτή με αισιοδοξία από την Αγκυρα. Τούρκοι αξιωματούχοι ασκούσαν πιέσεις από το 2015 για την ανατροπή της πολιτικής της κυβέρνησης Ομπάμα για εκπαίδευση και εξοπλισμό των Κούρδων μαχητών του YPG.

Η πρωτοβουλία Τραμπ για μονομερή απόσυρση δυνάμεων από τη Συρία αντιμετωπίστηκε στην Αγκυρα ως προάγγελος οριστικής διακοπής των σχέσεων Ουάσιγκτον - Κούρδων. Η εξέλιξη αυτή σηματοδότησε αποκλιμάκωση της έντασης μεταξύ ΗΠΑ και Τουρκίας, ενθαρρύνοντας την τουρκική κυβέρνηση να επιδιώξει την αγορά του αμερικανικού αντιαεροπορικού συστήματος Patriot, αντί του ρωσικού S-400.

Οι απρόσμενες μεταβολές πολιτικής στις δύο χώρες αποδεικνύουν την έλλειψη ευρύτερου σχεδίου πίσω από την απόφαση Τραμπ για αποχώρηση από τη Συρία, σύμφωνα με τον αναλυτή του International Crisis Group, Σαμ Χέλερ. «Ο πρόεδρος Τραμπ λέει ότι οι ΗΠΑ πρέπει να αποσυρθούν από τη Συρία, χωρίς σχέδιο και χωρίς τον παραμικρό συντονισμό με την Τουρκία. Από εκεί πηγάζει η σύγχυση, την οποία παρατηρούμε εσχάτως», λέει ο κ. Χέλερ.

REUTERS

Ενα απρόσμενο δώρο στον Βλαντιμίρ Πούτιν

Των **JULIAN E. BARNES** και **HELENE COOPER** THE NEW YORK TIMES

Την εξασθένιση του ΝΑΤΟ επιθυμεί διακαώς ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν, ενώ την προοπτική αυτή ενισχύει η παρουσία του Ντόναλντ Τραμπ στον Λευκό Οίκο. Ανώτατοι αξιωματούχοι της αμερικανικής κυβέρνησης αποκάλυψαν ότι κατά τη διάρκεια του 2018 ο πρόεδρος Τραμπ ανέφερε επανειλημμένως σε κατ' ιδίαν συζητήσεις ότι θα ήθελε να αποσύρει τις ΗΠΑ από τη Βορειοατλαντική Συμμαχία.

«Ακόμη και η συζήτηση περί αποχώρησης των ΗΠΑ από το ΝΑΤΟ αποτελεί δώρο για τον Ρώσο πρόεδρο», λέει ο πρώην στρατιωτικός διοικητής του ΝΑΤΟ, ναύαρχος Τζέιμς Σταυρίδης.

Ο Αμερικανός πρόεδρος, όμως, έχει επανειλημμένως και δημοσίως εκδηλώσει την πρόθεσή του να παραχωρήσει μονομερώς από αμυντικές και οικονομικές συμμαχίες, από τη συμφωνία των Παρισίων για το κλίμα μέχρι και το εμπορικό σύμφωνο Ασίας - Ειρηνικού. Ο Τραμπ αμφισβήτησε την αξία της στρατιωτικής συμμαχίας των ΗΠΑ με τη Νότια Κορέα και την Ιαπωνία, ενώ ανακοίνωσε αιφνιδιαστικά την απόσυρση των αμερικανικών στρατευμάτων από τη Συρία. Αγνοώντας το διπλωματικό πρωτόκολλο, έχει εκφράσει τα παράπονά του για την ολιγοπάρτη Ευρωπαϊκή εταίρων του ΝΑΤΟ να εκπληρώσουν τις χρηματοδοτικές τους υποχρεώσεις απέναντι στη Συμμαχία. Σε σύνοδο του ΝΑΤΟ τον Ιούλιο, ο Τραμπ εξέφρασε την οργή του για την άρνηση των Ευρωπαίων ηγετών να δεσμευθούν εκείνη τη στιγμή για αύξηση των αμυντικών

δαπανών τους, παρά τις εξηγήσεις του γ.γ. Γενς Στόλτενμπεργκ, ότι τις αμυντικές δαπάνες καθορίζουν τα Κοινοβούλια των κρατών-μελών της Συμμαχίας. Ο σκεπτικισμός του προέδρου Τραμπ απέναντι στο ΝΑΤΟ μοιάζει να βρίσκεται στο επίκεντρο της κοσμοθεωρίας του, μαζί με τη δηλωμένη πρόθεσή του να δεσμεύσει τα αποθέματα ιρανικού πετρελαίου προς όφελος των ΗΠΑ. Παρότι κυβερνητικοί αξιωματούχοι του υπενθυμίζουν ότι κάτι τέτοιο είναι αδύνατο, ο πρόεδρος επανέρχεται

Ο Αμερικανός πρόεδρος φέρεται να επιθυμεί διακαώς την απόσυρση των Ηνωμένων Πολιτειών από τη Βορειοατλαντική Συμμαχία.

στο θέμα κάθε λίγους μήνες. Την ίδια εμμονή εμφανίζει και για το ΝΑΤΟ. Η δημοτικότητα της Συμμαχίας συνεχίζει, βέβαια, να είναι υψηλή μεταξύ του αμερικανικού κοινού. Το θέμα της θέσης των ΗΠΑ στο ΝΑΤΟ έχει μετατραπεί σε κομματικό ζήτημα, με τους Δημοκρατικούς να εκδηλώνουν τον ενθουσιασμό τους για τον ρόλο της Συμμαχίας και τους Ρεπουμπλικανούς να υποστηρίζουν τη συρρίκνωση της αμερικανικής επιρροής σε αυτήν. Ευρωπαίοι και Αμερικανοί αξιωματούχοι υποστηρίζουν ότι η παρουσία του παρατηθέντος υπουργού Άμυνας Τζέιμς Μάτις λειτουργούσε καθοριστικά μεταξύ των συμμάχων, ενώ η αποχώρησή του μοιάζει να προμηνύει τη σταδιακή αποστασιοποίηση των ΗΠΑ από τη Συμμαχία.

ΑΠΕ

Ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν ολοκληρώνει ένα μωσαϊκό στον Αγίο Σάββα στο Βελιγράδι.

Προβληματισμός Κομισιόν για Turkish Stream

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ. Δηλώνοντας την ανησυχία της, η Κομισιόν ανακοίνωσε πως «η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί την κατάσταση που διαμορφώνεται σε σχέση με τον αγωγό Turkish Stream και θα εφαρμόσει όλους τους ενεργειακούς κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ισχύουν για όλους τους αγωγούς φυσικού αερίου». Τη δήλωσή αυτή έκανε στο πρακτορείο TASS η εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Άννα-Καίσα Ιτκονεν, σχολιάζοντας τις αναφορές που έγιναν στο ζήτημα αυτό κατά τη

Μετά τη συμφωνία Ρωσίας - Σερβίας για τη συνέχισή του μέσω σερβικού εδάφους.

διάρκεια της επίσκεψης του Ρώσου προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν στη Σερβία.

Η συμφωνία μεταξύ της Ρωσίας και της Σερβίας για τη συνέχιση του αγωγού φυσικού αερίου Turkish

Stream μέσω του σερβικού εδάφους, όπως και η επέκτασή του τερματικού σταθμού φυσικού αερίου έχει στρατηγική σημασία για το Βελιγράδι, διακήρυξε ο πρόεδρος της Σερβίας Αλεξάνταρ Βούτσιτς σε διάγγελμά του προς το έθνος, στο οποίο μίλησε για τα αποτελέσματα της επίσκεψης του Βλαντιμίρ Πούτιν, αναφέροντας ότι η υπογραφή συμφωνίας δεν συμπεριλαμβάνει μόνο την κατασκευή του αγωγού μέσω της Σερβίας, αλλά και την επέκτασή του τερματικού σταθμού φυσικού αερίου χωρητι-

κότητας έως 750 εκατομμυρίων κυβικών μέτρων. «Αυτά θα αναβαθμίσουν τη χώρα μας και επίσης θα καλύψουμε τις ανάγκες της σε φυσικό αέριο», δήλωσε ο Βούτσιτς.

Νωρίτερα, ο διευθύνων σύμβουλος της Gazprom κ. Μίλερ, μιλώντας στο ρωσικό τηλεοπτικό δίκτυο «Ρωσία-1», δήλωσε ότι στο εγγύς μέλλον θα ξεκινήσουν τα έργα κατασκευής των υποδομών που απαιτούνται για τον αγωγό Turkish Stream.

Το ζήτημα της ενδεχόμενης επέκτασης του αγωγού φυσικού αερίου Turkish Stream έως τη Σερβία

τέθηκε από τον Ρώσο πρόεδρο κατά τη διάρκεια των συνομιλιών που είχε με τον Σέρβο ομολόγο του.

Συγκεκριμένα ο Βλαντιμίρ Πούτιν δήλωσε ότι η Ρωσία είναι διατεθειμένη να επενδύσει στις σερβικές υποδομές το ποσό του 1,4 δισ. δολ. για να φθάσει ο αγωγός έως τη Σερβία. Ανέφερε, μάλιστα, ότι θα συζητήσει το θέμα με τον ομολόγο του της Τουρκίας Ταγίπ Ερντογάν στη συνάντησή που θα έχουν πολύ σύντομα.

Το διαζύγιο του ενός τρισ. δολαρίων

Ο χωρισμός του Τζεφ και της Μακένζι Μπέζος, του ζεύγους πίσω από τον κολοσσό του ηλεκτρονικού εμπορίου Amazon

Των **JONAH ENGEL BROMWICH** και **ALEXANDRA ALTER**
THE NEW YORK TIMES

Στα 25 χρόνια γάμου της με τον Τζεφ Μπέζος, η Μακένζι Μπέζος υπήρξε μια πιστή πρέσβειρα της Amazon, της εταιρείας που έκανε αυτή και τον σύζυγό της τους πλουσιότερους ανθρώπους στον κόσμο. Υπήρξε βασικό στέλεχος από τη γέννηση της εταιρείας και εργάστηκε εντατικά για το επιχειρηματικό πλάνο της. Ήταν η πρώτη λογίστρια της Amazon και συμμετείχε στη μετατροπή της από ένα μικρό διαδικτυακό βιβλιοπωλείο στον γίγαντα του ηλεκτρονικού εμπορίου που είναι σήμερα – τη δεύτερη εταιρεία στην αμερικανική ιστορία με χρηματιστηριακή αξία μεγαλύτερη του ενός τρισ. δολ.

Η Μπέζος, 48 ετών, είναι μυθιστοριογράφος. Αλλά η αλήθεια είναι ότι η εικόνα της διαμορφώθηκε από την Amazon. Η ανακοίνωση, την περασμένη εβδομάδα, ότι παίρνει διαζύγιο από τον σύζυγό της μπορεί να το αλλάξει αυτό.

Κατά τη διάρκεια των περασμένων δεκαετιών, καθώς η Amazon αναπτυσσόταν, η κ. Μπέζος εμφανίστηκε με τον σύζυγό της σε σημαντικές εκδηλώσεις, μεταξύ των οποίων, τα πάρτι για το Οσκαρ του Vanity Fair και τις Χρυσές Σφαίρες. Το 2012 υπήρξε οικοδέσποινα στο Γκαλά του Μητροπολιτικού Μουσείου. Αλλά η κ. Μπέζος προφύλαξε την ιδιωτικότητα του βίου της, προτιμώντας να εστιάζει το ενδιαφέρον της στη συγγραφή και στα παιδιά της. Σπάνια εμφανιζόταν σε δημόσια θέα για να προωθήσει τα βιβλία της και να υπερασπιστεί την εταιρεία του συζύγου της. Λίγα πράγματα είναι γνωστά για την

ίδια, μια γυναίκα που ζει μια ιδιωτική ζωή και που πιθανώς να πάρει ένα από τα ακριβότερα διαζύγια μέχρι σήμερα.

Η Μακένζι Τερτλ, μία πολλά υποσχόμενη συγγραφέας, γνώρισε τον σύζυγό της στο D.E.Shaw, μία χρηματιστηριακή εταιρεία, όπου ο Μπέζος, επιστήμονας των ηλεκτρονικών υπολογιστών, είχε γίνει αντιπρόεδρος.

Όπως δόλωσε στη Vogue, ανέλαβε την θέση της διοικητικής υπαλλήλου προκειμένου να πληρώσει τους λογαριασμούς, ενώ εργαζόταν πάνω στα μυθιστορήματά της. Σύντομα, όμως, ερωτεύτηκε το γέλιο του άνδρα που εργαζόταν στο διπλανό γραφείο. Όπως δήλωσε σε

Σε αντίθεση με τον σύζυγό της απέφυγε τα φώτα της δημοσιότητας και προστάτευσε την ιδιωτικότητά του βίου της και των τεσσάρων παιδιών τους.

μία συνέντευξη του 2013, «ήταν έρωτας με το πρώτο άκουσμα».

Μετά τρεις μήνες ραντεβού, αρραβωνιάστηκαν και παντρεύτηκαν λίγο αργότερα στο Παλάμ Μπιτς της Φλόριντα. Ο Τζεφ Μπέζος ήταν 30 ετών και η Μακένζι 23.

Συχνά περιγράφει τον εαυτό της ως μία εσωστρεφή βιβλιόφιλο, ιδιαίτερα αν τη συγκρίνει κανείς με τον Τζεφ Μπέζος, έναν αλαζονικό επιχειρηματία. Εξαρχής ο Μπέζος γνώριζε ότι ήθελε να ανατρέψει το παραδοσιακό λιανεμπόριο χρησιμοποιώντας το Διαδίκτυο. Αμέσως

Ο Τζεφ Μπέζος, ο πλουσιότερος άνθρωπος στον κόσμο με περιουσία που ξεπερνά τα 100 δισ. δολάρια, μαζί με τη σύζυγό του Μακένζι σε παλαιότερο στιγμιότυπο. Η αξία της Amazon έφτασε το 2018 το 1 τρισ. δολάρια.

ίδρυσε την Amazon ως ένα επιτυχημένο βιβλιοπωλείο του Ιντερνετ και στη συνέχεια άρχισε να επεκτείνεται πουλώντας μουσική, βίντεο, φάρμακα και άλλα καταναλωτικά αγαθά.

Από το νοίκι στην έπαυλη

Η Μακένζι, η οποία αρχικά ζούσε με τον σύζυγό της σε ένα ενοικιασμένο σπίτι στα περίχωρα του ανατολικού Σιάτλ, συμμετείχε δυναμικά στην επιχείρηση από την ίδρυσή της. Επιπροσθέτως, από την εργασία της ως λογίστρια, βοήθησε

στην επιλογή ονομάτων για την εταιρεία αλλά και στην αποστολή πακέτων.

Το 1999 μετακόμισε σε μία έπαυλη δέκα εκατομμυρίων δολαρίων στη Μεδίνα της Ουάσιγκτον και έμεινε έγκυος στο πρώτο τους παιδί. Καθώς η οικογένεια άρχισε να συγκεντρώνει πλούτη, κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια για να διασφαλίσει την κανονικότητα του βίου της. Απέκτιψε συνολικά τέσσερα παιδιά, τα οποία πήγαινε στο σχολείο με ένα Honda και στη συνέχεια μετέφερε τον Τζεφ Μπέζος στο γρα-

φείο του. Καθώς η εταιρεία αναπτυσσόταν, η κ. Μπέζος εστίασε το ενδιαφέρον της στην οικογένεια και στις συγγραφικές της φιλοδοξίες. Δαπάνησε μία δεκαετία για το πρώτο της μυθιστόρημα, και σκεπτόταν να γράψει για να γράψει. Η «Δοκιμασία του Λούθερ Ολμπράιτ» κυκλοφόρησε το 2005. Αγκαλιάστηκε από τους κριτικούς και διηγείται την ιστορία ενός μηχανικού, η ζωή του οποίου εξελίσσεται τη δεκαετία του 1980.

Το 2013 δημοσίευσε το δεύτερο βιβλίο της «Παγίδες», που ακολουθεί

τις περιπέτειες της Τζέσικα Λέσινγκ, μιας απομονωμένης πηλοποιού, που φανερώνεται για να αντιμετωπίσει τον πατέρα της, έναν απατεώνα ο οποίος την πουλάει στους παπαράτοι επί χρόνια.

Λίγα είναι γνωστά για τους οικονομικούς διακανονισμούς του ζευγαριού. Τα διαζύγια καθορίζονται από τους πολιτικούς νόμους και οι επιχειρήσεις βρίσκονται στην πολιτεία της Ουάσιγκτον όπου τα χρήματα που συγκεντρώνονται μετά τον γάμο διανέμονται στους δύο συζύγους.

Αλλά οι δικηγόροι πιστεύουν ότι είναι μάλλον απίθανο οι Μπέζος να ακολουθήσουν αυτή την αρχή. Προφανώς, όπως επισημαίνει ο δικηγόρος Ουίλιαμ Ζαμπέλ, οι Μπέζος θα διαπραγματευθούν προκειμένου να βρουν έναν τρόπο να διανεμήσουν την αξία των μετοχών της Amazon.

Διαφορετική αντιμετώπιση

Η Μπέζος διατήρησε χαμηλό προφίλ τις τελευταίες εβδομάδες, από τη στιγμή που ανακοινώθηκε το διαζύγιο. Ο Τζεφ Μπέζος, αντιθέτως, εξακολούθησε να εμφανίζεται δημόσια και παρέστη στη δεξίωση μετά τις Χρυσές Σφαίρες με τη Λορίν Σάντσεζ, μία πρώην παρουσιάστρια της τηλεόρασης με την οποία φιλολογείται ότι διατηρεί σχέση.

Παραμένει άγνωστο ποια θα είναι η επόμενη κίνηση της κ. Μπέζος. Αν εξακολουθήσει να γράφει και να δημοσιεύει, πιθανώς να βρει ένα πιο δεκτικό κοινό ανάμεσα στους ανεξάρτητους βιβλιοπώλες. Κάποια διευθυντικά στελέχη εκδοτικών οίκων, τα οποία δεν θέλουν να κάνουν δηλώσεις, διαβεβαίωναν για την τεράστια επιτυχία που θα έχουν τα απομνημονεύματα της Μπέζος, αν θελήσει ποτέ να τα γράψει.

Απαγωγή-σοκ δεκατριών χρόνων

Ο δολοφόνος των γονέων της την κρατούσε αιχμάλωτη

Των **MATT FURBER** και **MITCH SMITH**
THE NEW YORK TIMES

Ολα άρχισαν από μία τυχαία συνάντηση. Τη στιγμή που ο Τζέικ Πάτερσον εντόπισε ένα 13χρονο κορίτσι, ενώ επιβιβάζονταν στο σχολικό του λεωφορείο το περασμένο φθινόπωρο, «γνώριζε ότι αυτό ήταν το κορίτσι που θα έπαιρνε» αναφέρουν οι αστυνομικοί του Ουισκόνσιν στη δικογραφία. Τis ημέρες που ακολούθησαν, ο 21χρονος Πάτερσον χαρτογράφησε το σενάριο της απαγωγής της Τζέιμ Κλος, μιας μαθήτριάς του γυμνασίου που δεν είχε συναντήσει ποτέ πριν. Πήρε μία καραμπίνα από τον πατέρα του, έβγαλε τις πνακίδες κυκλοφορίας από το αυτοκίνητό του και αγόρασε μία μάσκα.

Ξύρισε το κεφάλι του και το πρόσωπό του, έτσι ώστε να μην αφήσει «ίχνη» και καθάρισε με προσοχή τις σφαίρες. Δύο φορές οδήγησε μέχρι το σπίτι της Τζέιμ, στη μικρή πόλη Μπάρον, αλλά είδε αυτοκίνητα απέξω ή ανθρώπους ζυπνιστούς στο εσωτερικό, όπως αναφέρει η έκθεση.

Ετσι, ένα βράδυ του Οκτωβρίου, ο Πάτερσον στάθμευσε έξω από το σπίτι των Κλος, ανθρώπων που δεν είχε συναντήσει ποτέ του, και σκότωσε τον πατέρα της Τζέιμ, Τζέιμς Κλος με έναν πυροβολισμό. Στη συνέχεια εισέβαλε στο λουτρό, όπου είχαν κρυφτεί η Τζέιμ και η μητέρα της Ντενίζ. Διέταξε την Ντενίζ να κλείσει το στόμα της κόρης της με ταινία και στη συνέχεια τη σκότωσε. Μετά έδωσε το κορίτσι και το ανάγλυφο να μπει στο πορτμπαγκάζ του αυτοκινήτου του.

Ψυχρός και αδιάφορος

Οι λεπτομέρειες της απαγωγής και της αιχμαλωσίας περιγράφονται λεπτομερώς στη δικογραφία, ενώ ο Πάτερσον πλέον διώκεται για την απαγωγή και τους φόνους – ένα σενάριο φρίκης το οποίο είχε σχεδιαστεί στην εντέλεια. Τα δικαστικά έγγραφα διηγούνται την ιστορία ενός μικρού κοριτσιού

Ο Τζέικ Πάτερσον, 21 ετών, εντόπισε τυχαία το κορίτσι, ενώ αυτό επιβιβάζονταν στο σχολικό.

Ανάστατη η μικρή πόλη Μπάρον στις ΗΠΑ όπου εκτυλίχθηκαν τα γεγονότα, καθώς ο δράστης δεν γνώριζε τα θύματά του.

που αναγκάστηκε να περάσει τρεις μήνες κλειδαμπαρωμένο στο σπίτι ενός ξένου, αφού είχε γίνει μάρτυρας του φόνου των γονιών της. Πρόκειται για μία κατάσταση που σύμφωνα με τους ειδικούς είναι εξαιρετικά σπάνια: στοχευμένη επίθεση σε παιδί από έναν εντελώς άγνωστο.

Ο Πάτερσον, ο οποίος κρατείται και η εγγύηση έχει οριστεί στα πέντε εκατομμύρια δολάρια, δεν ανέφερε κατά πόσον είναι αθώος ή ένοχος στη σύλληψη εμφάνισή του ενώπιον των δικαστικών αρχών τη Δευτέρα. Ωστόσο, οι αστυνομικοί ανέφεραν ότι έχει ομολογήσει και τους έχει αποκαλύψει τις λεπτομέρειες για τον σχεδιασμό της απαγωγής. Φορώντας μία πορτοκαλιά

φόρμα, παρουσιάστηκε, μέσω τηλεδιάσκεψης, στο δικαστήριο από τη φυλακή του Μπάρον και απάντησε με όχι και να στις ερωτήσεις του δικαστή.

Ο Πάτερσον, ο οποίος φοράει γυαλιά και φαίνεται να έχει αρχές φαλάκρας, δεν έδειξε κανένα συναίσθημα κατά τη διάρκεια της εμφάνισής του. Αρκετές φορές χαμογούριόταν ή έξυσε το πιγούνι του.

Οι ισχυρισμοί του προκάλεσαν οργή στο Μπάρον, όπου οι ντόπιοι αναζητούσαν εναγωνίως επί ολόκληρης εβδομάδας την Τζέιμ, καθώς δεκάδες αστυνομικοί κατέφθαναν στη μικρή πόλη ακολουθώντας μαρτυρίες και θεάσεις που δεν οδηγούσαν πουθενά. Οι κάτοικοι δεν κρύβουν τη χαρά τους που η μικρή κατάφερε να δραπετεύσει από τον απαγωγέα της την περασμένη εβδομάδα. Από εκείνη τη στιγμή μένει με μέλη της οικογένειάς της που ανήρτησαν μία φωτογραφία της, στην οποία φαίνεται να χρεβάτι αγκαλιάζοντας τη σκυλίτσα της Μόλι.

Ωστόσο, δεν μπορούν να κρύψουν την έκπληξή τους για τις περιγραφές των αστυνομικών σχετικά με το τι συνέβη, το πόσο τυχαία ήταν όλα, αλλά και τον τρομακτικό σχεδιασμό της επίθεσης.

Πολλοί γονείς πλέον, αμφισβητούν την ασφάλεια των σχολικών λεωφορείων και διερωτώνται ανοικτά ποιο άλλο πράγμα θα μπορούσε να μην είναι πλέον ασφαλές.

Ο Πάτερσον κράτησε την Τζέιμ επί 88 ημέρες στο απομονωμένο σε ένα δάσος σπίτι του και την εξανάγκασε να κρύβεται κάτω από το κρεβάτι όποτε έφευγε ή είχε επισκέπτες.

Πολλές φορές παρέμενε ακίνητη, χωρίς φαγητό, νερό ή τουαλέτα για διαστήματα που έφταναν τις δώδεκα ώρες. Την περασμένη Πέμπτη της είπε ότι θα λείπει για ώρες. Το κορίτσι κατάφερε να βγει και έτρεξε στον δρόμο.

Εκεί συνάντησε μία γυναίκα που έβγαζε βόλτα τον σκύλο της, η οποία τη βοήθησε. Λίγη ώρα αργότερα, αστυνομικοί συνέλαβαν τον Πάτερσον.

Η διάσωση των Στραντιβάριους

Δημιουργία βάσης δεδομένων για να μη χαθεί ο μοναδικός ήχος τους

Των **MAX PARADISO**
THE NEW YORK TIMES

Η Φλορένσια Ραστέλι κατατρόμαξε. Ως έμπειρη μαρίστα, ποτέ της δεν είχε χύσει ένα φλιτζάνι καφέ, είπε. Ωστόσο, την περασμένη Δευτέρα, καθώς σκούπιζε την μπάρσα στο Chiesa di Bacco, το καφέ όπου εργάζεται, έσπρωξε ένα ποτήρι, το οποίο έσπασε με πάταγο στο έδαφος. Όλοι οι πελάτες της παρέμειναν ακίνητοι, θυμάται έντρομη η Ραστέλι. «Από όλες τις ημέρες έτυχε να είναι αυτή. Ακόμα και ένας αστυνομικός ήρθε και μου ζήτησε να κάνω ψυχία. Ντράπηκα πολύ».

Οι κάτοικοι της Κρεμόνα είναι σήμερα υπερβολικά ευαίσθητοι στους θορύβους. Η αστυνομία έχει αποκλείσει δρόμους στο πολύβουο κέντρο της πόλης και η κυκλοφορία έχει διακοπεί αλλού. Κατά τη διάρκεια συνέντευξης Τύπου, ο δήμαρχος της πόλης Τζιανλούκα Γκαλιμπερτί ικέτευσε τους πολίτες να αποφεύγουν τους ξαφνικούς και περιττούς θορύβους.

Στην Κρεμόνα, αξίζει να σημειωθεί, βρίσκονται τα εργαστήρια κάποιων από τους πιο σημαντικούς κατασκευαστές μουσικών οργάνων, ανάμεσα στα οποία και αυτό του Αντόνιο Στραντιβάρι, που κατά τον 17ο και 18ο αιώνα παρήγαγε κάποια από τα καλύτερα βιολιά και βιολοντσέλα που κατασκευάστηκαν ποτέ. Σήμερα η πόλη της Κρεμόνα εκπονεί ένα φιλόδοξο πρόγραμμα ψηφιακής ψηφιακής των ήχων των οργάνων Στραντιβάριους, όπως, εξάλλου, και αυτών των Αμάτι και Γκουαρνέρι Τζεσού, δύο σπουδαίων κατασκευαστών οργάνων. Και αυτό σημαίνει ότι πρέπει να επικρατεί σιωπή. Ένα βιολί, βιόλα ή βιολοντσέλο Στραντιβάριους αποτελεί επιτόμιο της μηχανικής του ήχου και κανείς δεν κατάφερε να αντιγράψει τον μοναδικό ήχο τους.

Ο Φάουστο Κατσατόρι, έφορος του Μουσείου Βιολιού της Κρεμόνα, το οποίο είναι αφιερωμένο στο μουσικό όργανο και βοηθάει στην προσπάθεια ηχογράφησης, τονίζει ότι κάθε Στραντιβάριους έχει «τη δική του προσωπικότητα». Επισημάνε,

Βιολιά, βιόλες και βιολοντσέλα, κατασκευασμένα από τον Αντόνιο Στραντιβάρι, εκτίθενται στο Μουσείο Βιολιού στην Κρεμόνα.

ωστόσο, ότι ο μοναδικός ήχος τους αναπόφευκτα θα αλλάξει και μπορεί και να χαθεί μέσα στις επόμενες δεκαετίες. «Είναι μέρος του κύκλου της ζωής τους», εξηγεί ο Κατσατόρι. «Τα συντηρούμε και τα αποκαθιστούμε, αλλά όταν φτάσουν σε μια ηλικία, γίνονται πολύ ευαίσθητα και δεν μπορείς να τα παίξεις. Σαν να πεθαίνουν».

Προκειμένου οι επόμενες γενιές να μη χάσουν τον ήχο αυτών, τρεις μηχανικοί ήχου δημιουργούν την «Τράπεζα Ήχου Στραντιβάριους», μια βάση δεδομένων που διατηρεί όλους τους τόνους που τέσσερα όργανα, τα οποία επιλέχθηκαν από το Μουσείο Βιολιού, μπορούν να παράγουν. Ένας από αυτούς τους μηχανικούς, ο Ματτία Μπερσάνι, τόνισε ότι μπορούν να επεξεργαστούν τους ήχους στη βάση δεδομένων προκειμένου να παραγάγουν νέες ηχο-

γραφήσεις όταν ο ήχος του οργάνου έχει υποστεί φθορά. Οι μουσικοί του μέλλοντος «θα μπορούν να ηχογραφήσουν μια σονάτα με ένα όργανο το οποίο δεν θα λειτουργεί πλέον», προσέθεσε. «Αυτό θα επιτρέψει στα εγγόνια μου να μάθουν πώς ηχοούσε ένα Στραντιβάριους», εξηγεί ο Λεονάρντο Τεντέσκι, ένας dj που επινόησε την ιδέα της τράπεζας δεδομένων.

Τριάντα δύο υπερευαίσθητα μικρόφωνα τοποθετήθηκαν στην αιθουσα διαλέξεων του μουσείου και η δουλειά άρχισε. Όμως, οι μηχανικοί ανακάλυψαν ότι οι εξωτερικοί ήχοι στα κλιμακωτά γύρω από το μουσείο επί πέντε εβδομάδες και ζήτησε από όλους να κάνουν σιωχή.

Εκπαίδευση σε χειρουργείο εικονικής πραγματικότητας

Η πρωτοπόρος κρητική εταιρεία ORamaVR είναι πρώτη στον κόσμο σε πωλήσεις ιατρικών λογισμικών εξομοίωσης

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

Θα μπορούσατε να φανταστείτε χειρουργεία Virtual Reality; Χειρουργείο σε περιβάλλον εικονικής πραγματικότητας; Εκπαίδευση των φοιτητών Ιατρικής (και) σε εξομοιωτή χειρουργικών επεμβάσεων; Κι ακόμα, συνεργασία σε εκτέλεση χειρουργών από τέσσερις διαφορετικές κλινικές, από την Καλιφόρνια και τη Νέα Υόρκη έως τη Θεσσαλονίκη με βοήθεια πλατφόρμας τρισδιάστατης απεικόνισης; Αν όλα αυτά σας φαίνονται ήδη ιδιαίτερα θαυμάσια, ετοιμαστείτε να υποδεχθείτε κάτι ακόμα πιο ιδιαίτερο: πρωτοπόρος σε διεθνές επίπεδο στο πεδίο αυτό είναι μια ελληνική startup εταιρεία! Ο λόγος για την ORamaVR, μια εταιρεία Ιατρικής Τεχνολογίας Εικονικής Πραγματικότητας, που δημιουργεί εξομοιωτές χειρουργικών επεμβάσεων.

«Όλα ξεκίνησαν όταν σε μια προσωπική συζήτηση ο καθηγητής Ιατρικής στο ΑΠΘ Ελευθέριος Τσιριδής παραπονέθηκε πως οι ασκούμενοι χειρουργοί ξεκινούσαν τα βήματα στη διαδικασία της εγχείρησης. Τον ερώτησα γιατί δεν συμβουλευόνταν τον εξομοιωτή, για να μου απαντήσει πως δεν υπάρχει κάτι τέτοιο. Έτσι μας μπήκε η ιδέα», λέει στην «Κ» ο

Γιώργος Παπαγιαννάκης, καθηγητής Γραφικών Υπολογιστών στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και διευθύνων σύμβουλος της ORamaVR. Η εταιρεία ξεκίνησε τον Αύγουστο του 2016 με συνιδρυτές τρεις καθηγητές, τους Γιώργο Παπαγιαννάκη, Ελευθέριο Τσιριδής και Πάνο Τραχανιά (τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών, Πανεπιστήμιο Κρήτης), καθώς και το Ινστιτούτο Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας.

«Έχουμε διαμορφώσει μια πλατφόρμα, με την οποία προσομοιώνεται σε τρισδιάστατο χώρο μια εγχείριση. Εκεί υπάρχουν όλα, το χειρουργείο, ο ασθενής, τα εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν και στο οποίο ο εκπαιδευόμενος φοιτητής Ιατρικής μπορεί να εκτελέσει μια εγχείριση εκατοντάδες φορές. Μπορεί να πραγματοποιήσει τα βήματα με τον σωστό τρόπο, ακόμα και να δοκιμάσει τη γωνία με την οποία θα χρησιμοποιήσει το νυστέρι ή το τρυπάνι», περιγράφει στην «Κ» ο κ. Παπαγιαννάκης. Μάλιστα, όπως σημειώνει ο συνιδρυτής της ORamaVR «χρησιμοποιούνται και οι τεχνικές του gamification, δηλαδή στοιχείων που υπάρχουν σε ψηφιακά παιχνίδια για να δώσουμε ακόμα πιο πολύ ενδιαφέρον, βάζοντας ακόμα και... σκορ, αλλά και

Εκπαιδευόμενος με γυαλιά VR και χειριστήρια επί το έργον.

Το λογισμικό έχουν προμηθευθεί ιατρικές σχολές των Πανεπιστημίων της Νέας Υόρκης (NYU), της Νότιας Καλιφόρνιας (USC), του Σίδνεϊ και της Γενεύης.

Πρόσφατα πραγματοποιήθηκε αρθροπλαστική ισχίου με συμμετοχή εξ αποστάσεως καθηγητών από το Στάνφορντ, την Καλιφόρνια και τη Θεσσαλονίκη.

να γίνει πιο ρεαλιστική η απεικόνιση». Ο κάθε εκπαιδευόμενος φοράει τα ειδικά γυαλιά VR και έχει στα χέρια του τα ειδικά χειριστήρια έτσι ώστε να είναι σαν να πιάνει στα χέρια του τα χειρουργικά εργαλεία, τα οποία δορούνται ανάλογα με τη «χρήση». «Μόνο τη φυσική αντίσταση του σώματος δεν μπορούμε να προσομοιώσουμε», σημειώνει ο κ. Παπαγιαννάκης. Βεβαίως, όπως ξεκαθαρίζουν οι υπεύθυνοι της ORamaVR, η εκπαίδευση μέσω εικονικής πραγματικότητας έρχεται να λειτουργήσει προσθετικά στην αναγκαία άσκηση των γιατρών με τις παραδοσιακές και πλήρως ρεαλιστικές μεθόδους, οι οποίες όμως είναι αραίες.

«Οι νέοι χειρουργοί ξεκινούν τα βήματα της επέμβασης εκτός και αν την εκτελέσουν πολλές φορές με τα χέρια τους. Τώρα μέσω του συγκεκριμένου λογισμικού εικονικής πραγματικότητας της ORamaVR αυτό είναι δυνατό για οποιονδήποτε, οποτεδήποτε, οπουδήποτε ακόμη και από απόσταση. Οι ασθενείς μας πρέπει πλέον να αισθάνονται ασφαλείς ότι ο χειρουργός είναι άριστα προετοιμασμένος», τονίζει ο καθηγητής Ελευθέριος Τσιριδής.

«Σήμερα είμαστε πρώτοι σε πωλήσεις στον κόσμο. Το 2018 δημι-

ουργήσαμε λογισμικό VR για εγχειρήσεις αρθροπλαστικής σε γόνατο και ισχίο. Ετοιμάζουμε λογισμικό γενικής χειρουργικής και άλλο για οδοντιατρικά εμφυτεύματα. Περνώντας και σε ένα άλλο πεδίο εργαζόμαστε, μαζί με το Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ, για ένα λογισμικό προσομοίωσης των κινήσεων άμεσης βοήθειας σε περίπτωση ατυχήματος», λέει ο διευθύνων σύμβουλος της ORamaVR.

Το λογισμικό της μικρής αλλά πρωτοπόρου εταιρείας έχουν προμηθευτεί και ενσωματώσει στο εκπαιδευτικό τους σύστημα οι ιατρικές σχολές των Πανεπιστημίων της Νότιας Καλιφόρνιας (USC) στο Λος Άντζελες, της Νέας Υόρκης (NYU), το Πανεπιστήμιο του Σίδνεϊ, της Γενεύης, όπως επίσης το ΙΤΕ και το τμήμα e-learning του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Στην ORamaVR απονεμήθηκε το αναγνωρισμένου κύρους βραβείο FARE από την Αμερικανική Ακαδημία Χειρουργών Ισχίου και Γόνατος (Μάιος 2018), καθώς και το δεύτερο βραβείο στην Καινοτομία και Τεχνολογία από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας (επίσης Μάιος 2018). Επιπλέον, οι μεγάλες τεχνολογικές εταιρείες Intel, Oculus, Google και HTC/Vive αξιολογούν το λογισμικό και συνεργάζονται με την ORamaVR.

Διαδικτυακή συνεργασία

Η εταιρεία από την Κρήτη ήταν η πρώτη στο κόσμο που διαμόρφωσε εικονικό περιβάλλον συνεργασίας περισσότερων του ενός χειρουργών. Με βάση αυτό το λογισμικό πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2018 διαδικτυακή συνεργασία σε μια πρωτότυπη αρθροπλαστική ισχίου, με συμμετοχή εξ αποστάσεως τεσσάρων καθηγητών ορθοπαιδικής από τα πανεπιστήμια του Στάνφορντ, της Καλιφόρνιας, της Νέας Υόρκης και της Θεσσαλονίκης. Η προσομοίωση υποστηρίχθηκε από τις τεχνικές ομάδες της ORamaVR στο Ηράκλειο της Κρήτης και στο CORE ΚΕΔΕΚ ΑΠΘ Θεσσαλονίκης. Σήμερα στην ORamaVR δραστηριοποιούνται έξι προγραμματιστές, πέρα από τους τρεις καθηγητές-συνιδρυτές, ενώ υπάρχει και η πολύπλευρη βοήθεια του Ινστιτούτου Τεχνολογίας και Έρευνας στην Κρήτη. Η εταιρεία υποστηρίζεται από θεσμικό επενδυτή (PJ Tech Catalyst), αλλά βεβαίως υπάρχουν αυξημένες δυνατότητες και ανάγκες. «Στο μέλλον φιλοδοξούμε να είμαστε πρωτοπόροι και στο πεδίο της επαγγελματικής νοσημοσύνης, δηλαδή στην τεχνολογία που θα επιτρέπει στον χειρουργό να έχει μπροστά στα μάτια του όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την επέμβαση που πραγματοποιεί, χωρίς να είναι ανάγκη να κοιτάζει δεξιά και αριστερά. Ακόμα θα μπορούσε να υπάρχει και τρισδιάστατη απεικόνιση του σώματος στο οποίο πραγματοποιείται η εγχείριση, έτσι ώστε να βοηθήσει σε κάθε βήμα του», λέει ο κ. Παπαγιαννάκης. Ένας ακόμα τομέας θα είναι η καθοδήγηση χειρουργικών ρομπότ, που θα συνεργάζονται με τους χειρουργούς. Και προσοχή, όλα αυτά δεν είναι εικονική πραγματικότητα, είναι η πραγματικότητα του παρόντος και του μέλλοντος.

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

ΛΕΠΤΟ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΟ ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ
ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 15:00 - 22:00

ΣΧΟΛΙΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΟΙ

ΜΑΡΙΟΣ
ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ
ΖΑΒΟΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ

LISTEN LIVE
24sports.com.cy

Το φαβορί ΑΠΟΕΛ και η διπλή «απειλή» εκ Λεμεσού

Αναλύουμε τη δυναμική και την προοπτική των τριών ομάδων που διεκδικούν τον τίτλο

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΚΗ**

Έγιναν ήδη 16 αγωνιστικές στο Παγκύπριο Ποδοσφαιρικό Πρωτάθλημα 2018-2019, έχουμε διανύσει τη μισή διαδρομή (μαζί με τους αγώνες της τελικής φάσης θα διεξαχθούν συνολικά 32 αγωνιστικές), της «κούρσας» για τον τίτλο και τα τρία εισιτήρια για το Ευρωπαϊκό League. Από καθαρά αγωνιστικής πλευράς το πρωτάθλημα μας παρουσιάζει αρκετό ενδιαφέρον με αρκετές ανατροπές. Όσον αφορά στη διεκδίκηση του τίτλου, φαίνεται πλέον ξεκάθαρα ότι είναι «υπόθεση» τριών ομάδων, του ΑΠΟΕΛ, της ΑΕΛ και του Απόλλωνα. Ας δούμε τα αγωνιστικά δεδομένα και την προοπτική των τριών διεκδικητών του τίτλου.

ΑΠΟΕΛ (38 βαθμοί)

Εγινε ξανά το πρώτο φαβορί

Μετά το πολύ άσχημο ξεκίνημα και τη μεγάλη απογοήτευση που έφεραν οι αποκλεισμοί των πρωταθλητών μας από τη Σούντουβα αρχικά και από την Αστάνα στη συνέχεια, ίσως ούτε και ο πιο αισιόδοξος οπαδός του ΑΠΟΕΛ δεν θα υπολόγιζε ότι η ομάδα του θα μπορούσε πριν από το τέλος του 2018 να βρεθεί ξανά στην κορυφή και να έχει μια τόσο καλή προοπτική. Ο Ιταλός προπονητής Πάολο Τραμετσάνι κατάφερε να αναγεννήσει τους «γαλαζοκίτρινους» και να τους δώσει ξανά τη χαμένη τους αυτοπεποίθηση. Ο 48χρονος τεχνικός κέρδισε με τη συμπεριφορά του, την εξαιρετική δουλειά του και τη δίκαιη αντιμετώπιση των παικτών του, τον σεβασμό και την αγάπη και των συνεργατών του και όλων των ποδοσφαιριστών. Βελτίωσε σε μεγάλο βαθμό τον αμυντικό μηχανισμό γενικότερα, ενώ έκανε την ομάδα πολύ πιο δημιουργική και αποτελεσματική. Ο ΑΠΟΕΛ μπαίνει στο δεύτερο μισό της «κούρσας» για τον τίτλο πλέον ως το πρώτο φαβορί. Η μεγαλύτερη αδυναμία που δείξει είναι στην επίθεση και εκεί εστιάζονται οι προσπάθειες ουσιαστικής ενίσχυσης. Αποκτήθηκε ο Σλοβένος επιθετικός Ρομάν Μπέζιακ, ο οποίος έχει τις εμπειρίες και τις αρετές για να βοηθήσει στην αύξηση της αποτελεσματικότητας. Το πιθανότερο είναι ότι η ομάδα θα ενισχυθεί και με ακόμη ένα επιθετικό, ο οποίος θα πάρει τη θέση του Ρέζα που όλα δείχνουν ότι δεν θα συνεχίσει, αφού δεν κατάφερε να προσαρμοστεί. Οι πρωταθλητές στα τελευταία έξι χρόνια στηρίζουν πολλές από τις ελπίδες τους για διατήρηση των κεκτημένων τους στο «φαινόμενο» Μούσα Αλ Τάμαρι. Ο νεαρός Ιορδάνος είναι με διαφορά ο καλύτερος παίκτης στο Πρωτάθλημα και με τα άπιστευτα προσόντα του (είναι ο πιο γρήγορος και διεσθυτικός παίκτης) μπορεί να κερδίσει παιχνίδια και να κάνει τη μεγάλη διαφορά. Άλλοι παίκτες τους οποίους η απόδοσή είναι βαρύτερη για τον ΑΠΟΕΛ είναι οι Ενσούε, Μοράς, Νατέλ, Ντε Βινσέτι και Εφραϊμ. Με όλα αυτά τα μεγάλα αστέρια ετοιμοπόλεμο, πολύ δύσκολο ο ΑΠΟΕΛ θα χάσει... τον θρόνο του.

Ο ΑΠΟΕΛ μπαίνει στο δεύτερο μισό της «κούρσας» για τον τίτλο πλέον ως το πρώτο φαβορί, όμως κανένας δεν μπορεί να ξεγράψει την ΑΕΛ, που μπορεί να μην παίζει εντυπωσιακό ποδόσφαιρο, αλλά έχει αξιολύπητη συνέπεια στο να παίρνει αποτελέσματα.

ΑΕΛ (37 βαθμοί)

Το «άλογο» από την εξωτερική

Πριν από τις υποδομιές είναι γνωστό πως τα άλογα παρελαύνουν μπροστά στο κοινό που βρίσκεται στον ιππόδρομο ώστε να βγάλει ένα πρώτο συμπέρασμα για το πού θα ποντάει τα λεφτά του. Σε εκείνη την ποδοσφαιρική παράδοση του καλοκαιριού η ΑΕΛ ήταν έκπληξη και ίσως και πιο κάτω στις εκτιμήσεις της... ομορφιάς της. Ηχηρά ονόματα δεν πήρε, όσους ξέραμε τους βρήκε από άλλες μεγάλες ομάδες που δεν τους υπολόγιζαν και έτσι την περιμέναν να παλέψει για εξάδα.

Είδαμε τη μισή χρονιά και έχει διανεμηθεί όλες τις προβλέψεις και το κάνει επανειλημμένα. Να δούμε αν θα ανταποκριθεί στο πρώτο ντέρμπι, την πρώτη ήττα, τη συζήτηση για τα συμβόλαια, την πίεση και πολλά άλλα της τέχνης ως αιτίες για να πέσει από τα ψηλά αλλά αντέχει και είναι μαζί με ΑΠΟΕΛ και Απόλλωνα. Εντυπωσιακό ποδόσφαιρο δεν παίζει, σε στιγμές στους αγώνες της μοιάζει να κάνει τον έλεγχο, αλλά έχει αξιολύπητη συνέπεια στο να παίρνει αποτελέσματα και τέτοιες ομάδες πάντα πρέπει να τις υπολογίζεις. Το γεγονός πως δεν την υπολογίζουν πολλοί καλό της κάνει, αφού οι άλλοι δύο έχουν μια κόντρα που κρατά χρόνια και περισσότερο κοιτούν ο ένας τον άλλο παρά την ΑΕΛ. Ο Κέρκες και ο Σοφοκλέους το πάνε αθόρυβα και το πράγμα λειτουργεί έως τώρα πολύ καλά. Η ενίσχυση που έγινε ήταν στα «θέλω» του προπονητή, με τρεις παίκτες να δίνουν περισσότερες λύσεις σε άμυνα και επίθεση. Ζήτησε να έχει δύο σε κάθε θέση και σχεδόν το έχει καταφέρει, με το δικαίωμα της τέταρτης κίνησης που του παρέχεται να προσφέρεται για κάτι επιπλέον ίσως προς τα τέλη του μήνα που

θα κάνει διαφορά. Θα την έλεγε κανείς τρίτο φαβορί βάσει των οικονομικών της δεδομένων και της αδυναμίας της ως τώρα να ανταποκριθεί σε κάποια κομβικά παιχνίδια. Αν μπορούσε να τους κερδίσει τους άμεσους ανταγωνιστές της, τότε να μπορεί να το πάει και μέχρι τέλους. Δ. ΧΡΗΣΤΟΦΟΡΟΥ

ΑΠΟΛΛΩΝ (34 βαθμοί)

Πιέστηκε, όμως άντεξε

Πέρασε ήδη το μισό πρωτάθλημα και αρχίσαμε να βγάζουμε τα συμπεράσματά μας για κάθε ομάδα. Βέβαια, για τον Απόλλωνα φάνηκε από την αρχή ότι θα είναι δυνατός και φέτος, παρά την περσινή απώλεια του πρωταθλήματος, που είχε ταρακουνήσει αρκετά την ομάδα. Η πρόκριση στους ομίλους έφτιαξε το κλίμα και η ομάδα μπόρεσε να συνεχίσει τον δρόμο της με στόχο

Ο Απόλλωνας έδειξε τις μεγάλες δυνατότητες που έχει, ωστόσο, οι τραυματισμοί και τα συνεχόμενα παιχνίδια πήγαν να βγάλουν την ομάδα εκτός πορείας.

τη φετινή περίοδο να φτάσει στην κατάκτηση του πρωταθλήματος. Στην πορεία η ομάδα έδειξε τις μεγάλες δυνατότητες που έχει, τόσο στους αγώνες που έδωσε στην Κύπρο, αλλά περισσότερο στα παιχνίδια της Ευρώπης. Διότι, δεν είναι λίγο πράγμα να καταφέρνει να κερδίζει ομάδες επιπέδου Λάτσιο και Μαρσέιγ. Ωστόσο, οι πολλοί τραυματισμοί και τα συνεχόμενα παιχνίδια πήγαν να βγάλουν την ομάδα εκτός πορείας, καθώς μειώθηκαν αισθητά οι επιλογές που είχε στην διάθεσή του ο Σωφρόνης Αυγουστή.

Κατάφερε, όμως, να άντεξει και να ξεπεράσει αυτά τα εμπόδια και τώρα ανοίγεται μία καλή προοπτική για την συνέχεια. Τα αγωνιστικά προβλήματα μειώθηκαν και αναμένεται να μειωθούν κι άλλο, αφού άρχισαν να επιστρέφουν σημαντικοί ποδοσφαιριστές. Αυτό είναι ένα από τα βασικά κλειδιά για τη συνέχεια, έτσι ώστε να μπορεί να μείνει εκεί και να διεκδικήσει το πρωτάθλημα μέχρι το τέλος. Να μη βγάλει δηλαδή άλλους σοβαρούς τραυματισμούς. Διότι, περμένει να έχεις κάποιους μυϊκούς τραυματισμούς, όταν είσαι ομάδα που έδωσε πολλές συνεχόμενα παιχνίδια. Ένα άλλο σημαντικό κομμάτι είναι η ενίσχυση, διότι δεν μπορείς να παίζεις με βεβαιότητα τους τραυματισμούς. Άρα, θα πρέπει να φροντίσεις να έχεις πολλές επιλογές, ακόμα και αν στο τέλος δεν τους χρειαστεί όλους. Διότι, σε καμία ομάδα δεν έκαναν κακό οι πολλές επιλογές. Αντιθέτως, οι λίγες επιλογές μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα, όταν έχει συνεχόμενους και πολλούς αγώνες.

Ήδη ο Απόλλωνας έχει προσθέσει δύο νέους παίκτες (Κερμπ, Σελίμποβιτς) και έχει αφαιρέσει ένα (Σουμά), που ουσιαστικά δεν βοήθησε την ομάδα. Αν έρθουν ακόμη ένας με δύο παίκτες, τότε ο Απόλλωνας θα είναι πολύ πιο γεμάτος και πιο έτοιμος για να κατακτήσει τον τίτλο. ΟΝ. ΣΤΑΥΡΟΥ

ΑΠΟΦΕΙΣ

«Τηλεοπτικό προϊόν...»

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Αφού εδώ και καιρό οι κύριοι αποφάσισαν ότι θέλουν να πλασάρουν το κυπριακό ποδόσφαιρο ως τηλεοπτικό προϊόν, καιρός είναι να το προσεγγίσουμε ως τέτοιο. Δεν θα μπορούσε πάντως να είναι διαφορετικά, αφού ο ίδιος πρόεδρος της Ομοσπονδίας λογίζεται ως μεγαλοπαράγωγος των μεταδόσεων, αλλά και ο άνθρωπος που διανέμει τα τηλεοπτικά δικαιώματα ανάλογα με τις προσφορές που έχει ενώπιόν του. Είναι με λίγα λόγια εκτός από ηγέτη του ποδοσφαίρου και ο σημαντικότερος παράγοντας στο τηλεοπτικό ποδοσφαιρικό χώρο.

Μόνο που φαίνεται να μην το εξέτασε και πολύ καλά το θέμα. Γιατί με την πάροδο του χρόνου, το προϊόν του τίθεται υπό την κριτική των τηλεθεατών. Οι οποίοι, μάλιστα, τηλεθεατές στη σύγχρονη εποχή έχουν πολύ περισσότερες επιλογές στο τηλεκοντρόλ τους. Υπάρχουν μάλιστα και λογής-λογής πλατφόρμες που δίνουν την ευκαιρία στον καθένα να ταξιδέψει σε οποιοδήποτε ποδοσφαιρικό γήπεδο ανά τον πλανήτη. Και μπορεί στις αρχές, οι περισσότεροι να επέλεγαν ποδοσφαιρικούς αγώνες της Κύπρου, όσο όμως περνάει ο καιρός αλλάζουν τις επιλογές τους. Λογικό. Υπάρχει λογικός άνθρωπος που θα επέλεγε από τον καναπέ του να παρακολουθήσει ένα ποδοσφαιρικό αγώνα στην Κύπρο αντί ενός ντέρμπι π.χ. της Πρέμιερ Λιγκ; Νομίζω πως όχι. Η σύγκριση μεταξύ των δύο γεγονότων είναι νομίζω μάταιη. Άσε κιόλας που αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση, στο εγγύς μέλλον θα έχουμε περισσότερους οπαδούς αγγλικών ομάδων παρά κυπριακών.

Όσον αφορά δε, την ποιότητα των τηλεοπτικών μεταδόσεων κυπριακού πρωταθλήματος, χωρίς να μπούμε σε περαιτέρω ανάλυση, θυμίζω λίγο-πολύ τηλεόραση του Λιβάνου όταν η γειτονική χώρα βρισκόταν σε εμφύλιο πόλεμο, αρχές της δεκαετίας του '80. Με τον κύριο φιλάθλο να κόβει το γήπεδο από την καθημερινότητά του και να επιλέγει να βλέπει ματς από την τηλεόραση, όσο περνάει ο χρόνος πολύ απλά θα σταματήσει να παρακολουθεί την κυπριακή λίγκα.

Λογικό. Αν έχεις τις επιλογές να παρακολουθήσεις μια σούπερ παραγωγή αντί μιας φτωχικής που ακούγονται κιόλας μέσω της τηλεόρασης του βρισίξ των λιγοστών φιλάθλων που βρίσκονται κοντά στην κάμερα, μάλλον θα επιλέξει την πρώτη. Λογικό... πού θα πάει η επικρατήσει η λογική σ' αυτό τον τόπο.

Το... άγνωστο τέλος

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ**

Πιθανότατα όχι τυχαία, οι πληροφορίες και οι φήμες περί ενδεχόμενης αύξησης των ομάδων του πρωταθλήματος πρώτης κατηγορίας επανήλθαν. Συνήθως έτσι συμβαίνει, έτσι διαμορφώνεται το σκηνικό, όταν προετοιμάζεται το έδαφος για σημαντικές εξελίξεις. Πρώτα η ψηφολογία, έπειτα οι... αποκλειστικές πληροφορίες και στο τέλος οι σημαντικές αποφάσεις.

Στην έκτακτη γενική συνέλευση του περασμένου Αυγούστου και κατά τη συζήτηση του αιτήματος για αύξηση των ομάδων, ο πρόεδρος της ΚΟΠ είχε αντίθετη άποψη, καλώντας όλους να σεβαστούν τη δική τους απόφαση που πρωτάθλημα δώδεκα ομάδων. Το θέμα, ωστόσο, δεν είχε κλείσει τότε οριστικά, με τη δέσμευση από πλευράς του κυρίου Κούμ, για επαναξιολόγηση του πρωταθλήματος των «12» με το τέλος της φετινής περιόδου. Εκείνο που δεν ξεκαθαρίστηκε στη συνέλευση του περασμένου Αυγούστου είναι το κατά πόσο, στο ενδεχόμενο αλλαγής και αύξησης των ομάδων, θα επηρεαστεί το αμέσως επόμενο πρωτάθλημα. Ό,τι δηλαδή υποστηρίζει η... ψηφολογία των τελευταίων περιόδων, δημιουργώντας μάλιστα σενάρια σε σχέση με την πώση και την άνοδο ομάδων από τα φετινά πρωταθλήματα πρώτης και δεύτερης κατηγορίας. Σενάρια με συγκεκριμένα ονόματα ομάδων...

Πλασιάζουμε στο τέλος του δεύτερου γύρου και της κανονικής διάρκειας του φετινού πρωταθλήματος. Πολύ πιθανό, πριν από τη δεύτερη φάση, τα δεδομένα όσο αφορά στις ομάδες που θα υποβιβαστούν, να διαμορφωθούν σε μεγάλο βαθμό. Είναι προτιμότερο, λοιπόν, η όποια πιθανότητα αλλαγών στον τρόπο διεξαγωγής του πρωταθλήματος, να ξεκαθαρίσει πολύ πριν τον επόμενο Μάιο. Είναι προτιμότερο και προς όφελος της αξιοπιστίας του πρωταθλήματος, στον βαθμό που αυτή απέμεινε, οι όποιες συζητήσεις, οι όποιες αποφάσεις, να προηγηθούν της τελικής βαθμολογίας. Υποστηρικτές ή πολέμιοι της ιδέας για δεκατέσσερις ή και δεκαέξι ομάδες, τώρα θα πρέπει να αποβιβαστούν, τώρα θα πρέπει να μετρηθούν τα... κουκιά. Πολύ πριν ξεκαθαρίσει ποιες ομάδες οδεύουν προς τη δεύτερη κατηγορία, πολύ πριν διαφανεί ποιοι πιθανόν να ευνοούνται από ενδεχόμενες αλλαγές και αύξηση των ομάδων. Πώς όμως θα αξιολογηθεί ένα πρωτάθλημα πριν αυτό ολοκληρωθεί, θα μπορούσε να υποστηρίξει κάποιος. Απλή όμως η απάντηση. Το αρχικό αίτημα και πολύ περισσότερο οι πρώτες... διεργασίες για αύξηση των ομάδων, ήρθε πριν ακόμη ξεκινήσει το φετινό πρωτάθλημα...

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Δάνειο;

Εάν όντως είναι αλήθεια ότι ο Παντελής ψάχνει εναγωνίως να βρει λεφτά για να αποπληρώσει τη ρωσική Όρενμπουργκ, τότε τα πράγματα είναι πολύ δύσκολα. Εάν επίσης αληθείσει ότι ζήτησε δάνειο από την ΚΟΠ ή ακόμη και από άλλους μεγαλοπαράγοντες, τότε μιλάμε για τραγωδία. Γιατί ξέρει κανείς κάποιον που δανείζει λεφτά και δεν ζητάει ανταλλάγματα. Αν ναι... πείτε το και σε μας.

Ανοιγμα προς ενημέρωση

Φαίνεται πως αποφάσισαν να αλλάξουν λίγο πολιτική στην ΑΕΚ σε ό,τι αφορά στην ενημέρωση του κόσμου τους και των ΜΜΕ, αφού μετά τις παρουσιάσεις των νέων τους αποκτημάτων θα καθιερώσουν και συνέντευξη Τύπου του Ιμάνθλ Ιδίακθ. Έχει δύο χρόνια παρουσίας στο ποδόσφαιρο μας

Η τέταρτη μεταγραφή

Μετά τον αποκλεισμό της Ομόνοιας από τον Απόλλωνα έχει πέσει το ενδιαφέρον των οπαδών της ομάδας για τα μεταγραφικά και συγκεκριμένα για την απόκτηση κυνηγού. Δεν είναι καθόλου παράξενο αυτό, αφού οι όποιες ελπίδες υπήρχαν για την κατάκτηση ενός τίτλου έχουν εκλείψει, ενώ οι ελπίδες για απόκτηση ευρωπαϊκού εισιτηρίου μέσω πρωταθλήματος, με αυτά που βλέπουμε, είναι απλώς μαθηματικές (χθες η Ομόνοια αντιμετώπισε στο ΓΣΠ τη Νέα Σαλαμίνα). Με βάση αυτά τα δεδομένα δεν υπάρχει καμιά βία έστω και αν ο Ματ Νταρμπισιάρ μένει στη ρηχά από Κλεβράς σκοραρίσματος από την αρχή της σεζόν. Το πιθανότερο είναι ότι αυτός που θα αποκτηθεί θα είναι για τα νέα χρόνια. Εξάλλου αν πάρει ένα συγκεκριμένο παίκτη τώρα θα πληρώσει πολύ περισσότερα από αυτά που θα δώσει αν τον πάρει στο τέλος του μήνα.

και ξέρει τα δεδομένα, ενώ θα είναι και μια ευκαιρία να εξωτερικεύει κάποιες σκέψεις του για το ποδόσφαιρο και τα παιχνίδια της ομάδας. Θα ήταν σωστό να ενημερώνει και για τα αγωνιστικά νέα, όπως κάνουν οι προπονητές σε όλες τις προηγμένες ποδοσφαιρικά χώρες. Αν π.χ. είδαμε έναν παίκτη να βγαίνει τραυματίας σε ένα αγώνα της ΑΕΚ, δεν υπάρχει τίποτε κακό στο να μας πει αν θα τον έχει μαζί του στον επόμενο. Απλά και αυτονόητα πράγματα δηλαδή.

Χωρίς μεταγραφή...

Τι λέμε εδώ και χρόνια ότι οι μεταγραφές του χειμώνα δίνουν πρωτάθλημα; Στον Απόλλωνα μήπως δεν υιοθετούν ή απλώς θα μείνουν με μια μόνο μεταγραφή και μάλιστα που προορίζεται για τον κατάλογο Β'; Εκτός εάν ο 19χρονος Σελίμποβιτς είναι τέτοιος που θα βοηθήσει την ομάδα να κατακτήσει τον τίτλο μετά από 13 χρόνια ξηρασίας;

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ. -2,00%	Χ.Α. -2,88%	Dow Jones 2,78%	Nasdaq 2,49%	Nikkei 2,49%	Dax -0,03%	FTSE 100 -1,55%	ΗΠΑ Πωλείται κομμάτι της ιστορίας του Μανχάταν Σελ. 10	Πετρέλαιο 0,08%	€/ \$ -0,69%
---------------	-------------	-----------------	--------------	--------------	------------	-----------------	--	-----------------	--------------

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΔΙΑΒΑΘΗΡΙΟ ΚΑΙ ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Ευρωπαϊκή ταυτότητα σε 133.000 επενδυτές

Τις 133.000 έχουν φθάσει τα τελευταία 10 χρόνια οι νέοι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που απέκτησαν διαβατήριο και ιθαγένεια επειδή επένδυσαν συγκεκριμένα ποσά σε χώρες μέλη της Ε.Ε. Μόνον σε Κύπρο, Ιρλανδία, Μάλτα και Πορτογαλία, έχουν επενδύσει συνολικά 10,6 δισ. ευρώ. **Σελ. 6**

ΕΛΛΑΔΑ

Αυξήθηκε ο ρυθμός ανάπτυξης τουρισμού

Αύξηση από 8,7% το 2012 σε 10,8% το 2016 παρουσίασε το μερίδιο της Ελλάδας, επί του συνόλου των αφίξεων των τουριστών στους προορισμούς της νότιας Ευρώπης. Μάλιστα, την περίοδο 2012-2016 η Ελλάδα έχει τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης (+12,4%) από τις χώρες της νότιας Ευρώπης. **Σελ. 7**

ΗΠΑ

Οι πολίτες πληρώνουν τους δασμούς Τραμπ

Ο Ντόναλντ Τραμπ ισχυρίζεται πως οι δασμοί στις εισαγωγές από την Κίνα ενισχύουν τα δημόσια έσοδα της οικονομίας. Αλλά η πραγματικότητα είναι άλλη. Οι δασμοί στις εισαγωγές προϊόντων 250 δισ. δολαρίων από την Κίνα οδηγούν σε αύξηση των τιμών εις βάρος του καταναλωτή. **Σελ. 10**

Real Estate

Ηπια ανάκαμψη αγοράς ακινήτων στην Ελλάδα

Σταθεροποιητικές τάσεις ή έστω οριακή άνοδο προβλέπει για την πορεία των τιμών των κατοικιών στην Ελλάδα την προσεχή διετία ο οίκος Fitch Ratings. Ωστόσο, η αγορά δεν αναμένεται να επωφεληθεί όσο θα μπορούσε, εξαιτίας της περιορισμένης χρηματοδότησης από τράπεζες. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετιών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,21%	-0,05%
Γερμανία	0,24%	-0,01%
Γαλλία	0,64%	-0,03%
Ιταλία	2,76%	-0,12%
Ισπανία	1,36%	-0,09%
Ιρλανδία	0,98%	-0,04%
Ελλάδα	4,18%	-0,10%
Ην. Βασίλειο	1,33%	0,06%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακροπρόθεσμο Χρέος	Βραχυπρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Κοιμήθηκαν καταθέτες, ξύπνησαν πιστωτές

Η Οδύσσεια των κατόχων αξιογράφων, οι τραπεζικές αμαρτίες, τα ρίσκα και οι διακανονισμοί

Από το 2013 οι κάτοχοι αξιογράφων με το κούρεμα που υπέστησαν από την απόφαση του Ευρογρουπ βρίσκονται στην επικαιρότητα. Αυτή τη φορά, η υπόθεση του Προέδρου του Αναστάσιου Μύρωνα Νικολάτου τους έφε-

ραν ξανά στο προσκήνιο, βγάζοντας στη δημοσιότητα υποθέσεις συμφωνημένων και διακανονισμών με την Τράπεζα Κύπρου που δεν είχαν βγει προηγουμένως. Η Βουλή με το Υπουργείο Οικονομικών έχουν στα πλάνα

τους να μειώσουν όσο είναι εφικτό τη ζημιά που υπέστησαν, αλλάζοντας τον αρχικό ρόλο του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης. Από τη μία οι τράπεζες προσπαθούσαν να προωθήσουν επενδυτικά προϊόντα υψηλού κινδύ-

νου σε καταθέτες, από την άλλη όμως οι καταθέτες προσπαθούσαν να παίξουν, δίχως να είναι γνώστες, τον ρόλο του επενδυτή. Η άγνοια του ενός μέρους και η ελλιπής πληροφόρηση του άλλου έφεραν σε δυσμενή θέση, όπως

αποδείχτηκε και τις δύο πλευρές. Η συνταγή του Μαρτίου του 2013 για την Κύπρο με το κούρεμα ήταν ένα πείραμα το οποίο είχε τεράστιες συνέπειες σε μετόχους, πιστωτές και καταθέτες των τραπεζών. **Σελ. 3**

Επενδύσεις 300 δισ. δολ. στην ηλεκτροκίνηση

Στα 300 δισ. δολ. εκτιμώνται οι επενδύσεις που σχεδιάζουν οι μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες σε Γερμανία, ΗΠΑ και Κίνα τα επόμενα πέντε με δέκα χρόνια για την ανάπτυξη των ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων και των σχετικών μπαταριών. Περίπου 135 δισ. δολάρια πρόκειται να διοχετευθούν στην Κίνα, όπου οι μεγάλες αυτοκινητοβιομηχανίες θα δώσουν μάχη για τον έλεγχο της αγοράς της, από την έκβαση της οποίας θα κριθεί σε μεγάλο βαθμό το μέλλον τους. **Σελ. 11**

ΑΠΟΨΗ / Του ΠΑΜΠΟΥ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Η έκπτωση της δικαιοσύνης και το κοινωνικό συμβόλαιο

Η κατάντηση και απαξίωση των δικαστικών θεσμών είναι ασφαλώς ένα φαινόμενο που συγκλονίζει την κοινωνία και ανησυχεί τον πολίτη. Είναι, όμως, εξαιρετικά επιζήμια και από οικονομικής πλευράς. Και τούτο γιατί στη σφαίρα της οικονομικής δραστηριότητας το δικαστικό σύστημα αποτελεί το κυριότερο ίσως στοιχείο διαφύλαξης τόσο των δικαιωμάτων, όσο και της εφαρμογής των συμφωνιών και συμβολαίων. Αν η κοινωνική συνύπαρξη προσμοιάζει σε ένα μεγάλο κοινωνικό συμβόλαιο στο οποίο η κατανομή των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων πρέπει να είναι δίκαιη και η εφαρμογή του να ελέγχεται.

Για να γίνει αυτό κατανοητό,

ας θυμηθούμε ξανά το λεγόμενο δίλημμα του Φυλακισμένου, ένα κλασικό πρόβλημα από τη λεγόμενη Θεωρία των Παιγνίων. Δύο άτομα συλλαμβάνονται από ένα δικτατορικό καθεστώς και καταγορούνται για συνωμοσία εις βάρος του καθεστώτος. Δεν γνωρίζονται μεταξύ τους και είναι αθώοι.

Όμως το καθεστώς δεν ενδιαφέρεται για την αλήθεια. Προτιμεί στον καθένα χωριστά να ομολογήσει, μαρτυρώντας εναντίον του άλλου. Αν το κάνει, θα τον αφήσουν ελεύθερο και ο άλλος θα καταδικαστεί σε δέκα χρόνια φυλακή. Αν ομολογήσουν και οι δύο, θα καταδικαστούν σε πέντε χρόνια φυλακή, ενώ αν κανείς δεν ομολογήσει, θα τους κρατή-

σουν στην φυλακή για ένα χρόνο. Με βάση αυτά τα δεδομένα, λογικά ο φυλακισμένος επιλέξει να ομολογήσει, αφού είτε στην περίπτωση που ο άλλος ομολογήσει είτε στην περίπτωση που δεν ομολογήσει, η ποινή του είναι χαμηλότερη όταν ο ίδιος ομολογήσει. Βεβαίως, επειδή και οι δύο θα κάνουν αυτήν τη λογική ανάλυση, στο τέλος θα καταδικαστούν σε πέντε χρόνια ο καθένας. Αν, όμως, είχαν ένα τρόπο να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, θα συμφωνούσαν να μην ομολογήσουν για να μείνουν φυλακή μόνο ένα χρόνο. Υπάρχει, όμως, ο κίνδυνος ένας από τους δύο να μην τηρήσει τη συμφωνία, να ομολογήσει και να αφηθεί ελεύθερος, ενώ ο άλλος θα καταδικαστεί σε

δέκα χρόνια. Υπάρχουν δύο διλήμματα από την ανάλυση του διλήμματος. Πρώτον ότι η συνεργασία μπορεί να αποδώσει καλύτερα από την εγωιστική αντίληψη και πρακτική και δεύτερο ότι κάποιος πρέπει να εγγυάται τις συμφωνίες αυτές.

Αν, λοιπόν, η λειτουργία της κοινωνίας στηρίζεται σε ένα άρρητο κοινωνικό συμβόλαιο, οι θεσμοί του κράτους με πρώτη στη τη δικαιοσύνη εγγυώνται ότι οι πολίτες θα απολαμβάνουν τα δικαιώματά τους και θα τηρούν τις υποχρεώσεις από αυτό το συμβόλαιο.

Το πρόβλημα στη δική μας περίπτωση είναι ότι μετά τις πρόσφατες αποκάλυψεις, ο μέσος πολίτης πιθανότατα θεωρεί ότι

η δικαιοσύνη δεν είναι αμερόληπτη και ότι πιθανόν να αποτελεί παράγοντα που στηρίζει και καλύπτει τη διαφθορά. Αυτή η εξέλιξη προστίθεται στο άλλο παραδοσιακά αρνητικό στοιχείο: Την τεράστια καθυστέρηση που παρατηρείται στη διεκπεραίωση των δικών. Επι τούτου, υπάρχουν μελέτες οι οποίες βρίσκουν συσχέτιση ανάμεσα στις επιτυχίες μιας οικονομίας και στην ταχύτητα απονομής της δικαιοσύνης. Αν, όμως, μια οικονομία παθαίνει ζημιά από την καθυστέρηση στην απονομή της δικαιοσύνης, φανταστείτε πόσο μεγαλύτερη ζημιά θα επιφέρει η εντύπωση της ύπαρξης διαπλοκής και νεποτισμού στα ανώτατα δώματα αυτού του θεσμού.

pwC

Φορολογικές Πληροφορίες 2019 - Κύπρος

Ο Φορολογικός οδηγός είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα μας www.pwc.com.cy/tax-facts-figures

ΑΠΟΨΗ Του ΜΙΧΑΗΛ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

Τραπεζικά εγκλήματα χωρίς τιμωρία

Με αφορμή τις εξελίξεις γύρω από τη δικαιοσύνη και τις υποθέσεις των τραπεζών που οδοντήθηκαν ενώπιόν της από τη Νομική Υπηρεσία θεωρούμε ότι υπήρξε ένα πελώριο κενό σε ό,τι αφορά το κάδρο των τραπεζικών εγκλημάτων. Ειδικότερα οι μόνες υποθέσεις που βρήκαν τον δρόμο προς τη δικαιοσύνη είναι οι ορισμένες που πρώτα η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είχε ερευνήσει στη βάση της νομοθεσίας για τη διαφάνεια.

Πέραν όμως από τα θέματα διαφάνειας, τις ύποπτες εξαγωγές στο εξωτερικό και τις αυξήσεις κεφαλαίου διά της μετατροπής καταθέσεων σε αξιόγραφα ή ακόμα με παράνομες χορηγήσεις δανείων προς τον σκοπό αυτό, οι τέσσερις μεγαλύτερες κυπριακές τράπεζες μεταξύ τους προχώρησαν κατά την πενταετία που προηγήθηκε της κρίσης σε μια κούρσα κορηγήσεων, αυξάνοντας από το 2006 - 2011 τον ισολογισμό τους κατά 50% με αποτέλεσμα το κυπριακό τραπεζικό σύστημα να είχε το μεγαλύτερο μέγεθος σε ολόκληρη την Ευρώπη ξεπερνώντας το 800% του κυπριακού ΑΕΠ.

Ο λογαριασμός αυτής της ξέφρενης και αλόγιστης κούρσας ήταν τρομακτικός. Σύμφωνα με δημοσίευμα του «Φιλελευθέρου» στις 2 Ιουλίου 2018 με τίτλο «€35 δισ. ο λογαριασμός για την τραπεζική κρίση» η ζημία χωρίς να υπολογίζεται κανείς την απόβλεια της αξίας των μετοχών των τραπεζών φτάνει σε αστρονομικά επίπεδα. «Μέσω του bail in χάθηκαν από τους καταθέτες και τους αξιολογούμενους €9,5 δισ., η στήριξη του Συνεργατισμού είναι κοντά στα €5,5 δισ. και οι προβλέψεις των τραπεζών για επισημολογούμενα τα τελευταία επτά χρόνια έχουν ξεπεράσει τα €20 δισ., πιο πάνω και από το ΑΕΠ της χώρας.

Αυτό σημαίνει ότι κοντά στα €35 δισ. μέχρι τώρα δόθηκαν στην αντιμετώπιση της τραπεζικής κρίσης. Οι φορολογούμενοι έλασαν τα χρήματα που έδωσαν για στήριξη της Συνεργατικής, όπως και προηγουμένως αυτά που έδωσαν για στήριξη της Λαϊκής.» Σημειώνουμε ότι οι φορολογούμενοι στήριξαν τη Λαϊκή το 2012 με 1,8 δισ. ευρώ.

Πέραν λοιπόν από το αρχικό κούρεμα των €9,5 δισ. οι ζημιές συνέχισαν να τρέχουν ως αποτέλεσμα των κακών δανείων. Οι αλόγιστες χορηγήσεις που οδή-

γησαν στο βουνό των μη εξυπηρετούμενων δανείων δεν ήταν ούτε τυχαίες και ούτε αθώες. Σε πολλές περιπτώσεις ήταν μια συνειδητή εγκληματική ενέργεια σε βάρος των επενδυτών και καταθετών των τραπεζών με στόχο την αποκόμιση άμεσου ή έμμεσου οφέλους. Η περίπτωση του Αντρέα Ηλιάδη όπου παραχώρησε δάνεια αβέρτα κουβέρτα στη ΔΕΗ μετά που η τελευταία έδωσε τεράστια αύξηση σε ενοίκιο για κτίριο που ενοικίαζε από τον κ. Ηλιάδη είναι καταγραμμένη σε εσωτερική έρευνα που πραγματοποιήθηκε η Τράπεζα Κύπρου το 2012 και την οποία κατέχουμε. Δεκάδες κόκκινα δάνεια που παραχωρήθηκαν καταχρηστικά, δηλαδή χωρίς να εφαρμόζονται οι εσωτερικοί κανονισμοί, κριτήρια των τραπεζών ή ακόμα και δευτεροβάθμια νομοθεσία της Κεντρικής Τράπεζας, δεν εξετάστηκαν από τις εποπτικές και ανακριτικές αρχές. Και αυτό γιατί η απομάκρυνση του Πανίκου Δημητριάδη στόχο είχε να δώσει τέλος στο «σκάλισμα» των ευθυνών των τραπεζών, καθώς καλούσε την εικόνα που η κυβέρνηση προσπαθούσε να κτίσει ότι για τα προβλήματα στην οικονομία ευθύνη είχε η κυβέρνηση Χριστόφια.

Ουδείς όμως μπήκε στον κόπο να απαντήσει το ερώτημα πότε έγινε γνωστό ότι οι κυπριακές τράπεζες θα χρειάζονταν κρατική στήριξη; Θεσμικά μόνο η Κεντρική Τράπεζα μπορούσε να το πράξει και ο Αθανάσιος Ορφανίδης ουδέποτε κατά τη διάρκεια της θητείας του προειδοποίησε την τότε κυβέρνηση πως ο τραπεζικός τομέας θα χρειαζόταν τη στήριξη των φορολογούμενων. Αντιθέτως, σε πλήρη συνεννόηση με την τότε αντιπολίτευση επιχειρούσε να δημιουργήσει την εικόνα πως το μόνο πρόβλημα της κυπριακής οικονομίας ήταν το δημοσιονομικό.

Η στήλη είναι σε θέση να γνωρίζει πως πέραν από τα γνωστά Μιγκοδάνεια, χορηγήθηκαν τεράστια ποσά σε κύπριους και ξένους επιχειρηματίες κάτω από συνθήκες που είναι τουλάχιστον ύποπτες και παρά τις διαφωνίες χαμηλόβαθμων αξιωματούχων των τραπεζών.

Όλα τα δάνεια αυτά έγιναν στη συνέχεια κόκκινα, προκαλώντας τεράστιες ζημιές στους μέτοχους, τους καταθέτες και τους φορολογούμενους. Ποτέ όμως δεν ερευνηθήκαν.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Διπλή ιδιότητα. Και εκπαιδευτικός και αξιόγραφος.

Φέρτε μας τον Νικολάτο

Εξοργισμένοι κάτοχοι αξιολογίων βρέθηκαν προχθές τη Παρασκευή έξω από τα γραφεία της Τράπεζας Κύπρου, ενώ αργότερα κατευθύνθηκαν προς το Ανώτατο Δικαστήριο, όπου αντιπροσωπεία του Συνδέσμου τους επέδωσε υπόμνημα. Ο διαδηλωτής αξίωσαν διά πλακάτ δικαιοσύνη και... τον Νικολάτο. Η παραμονή, πάντως, του προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου στο αξίωμα του δεν προκαλεί μόνο τους κατόχους αξιολογίων, αλλά γενικότερα το δημόσιο αίσθημα.

Το ψευδοκράτος

Τα όσα συμβαίνουν στο νησί δεν θα πρέπει να προκαλούν καμία έκπληξη μας ανάφερε κάποιος γνωστός οικονομολόγος με κύρος και καταξίωση. Αυτά τα πράγματα συμβαίνουν σε ένα ψευδοκράτος, εννώνοντας τις εξελίξεις γύρω από τη δικαιοσύνη. Άλλωστε, αν επρόκειτο για κανονικό κράτος κάποιος αξιωματούχος θα έπρεπε να έφρευαν από τη θέση τους χωρίς δεύτερη σκέψη.

Ο ρόλος του Δ.Σ. της Τράπεζας Κύπρου

Οι εξελίξεις γύρω από τη δικαιοσύνη αλλά και ο τρόπος που η Τράπεζα Κύπρου φαίνεται να ενήργησε στην περίπτωση των συγγενών του δικαστή που κατά τον ουσιαστικό χρόνο εκδικάζει τη γνωστή ποινική υπόθεση της τράπεζας δεν

πείθουν. Αν το Διοικητικό Συμβούλιο θέλει να δώσει πειστικές απαντήσεις οφείλει να προχωρήσει σε διορισμό εξωτερικού ανεξάρτητου ερευνητή και να δημοσιοποιήσει το πόρισμά του. Το κρυφτούλι γύρω από τις άλλες υποθέσεις που τα κριτήρια συμβιβασμού είναι εντελώς διαφορετικά και δεν συνάδουν με τα γεγονότα των συγκεκριμένων υποθέσεων της αδελφής και θυγατέρας του Νικολάτου ενισχύει την

καχυποψία όχι μόνο του κόσμου αλλά των επενδυτών και καταθετών της τράπεζας. Αν το Δ.Σ. θα ακολουθήσει τις παλιές κακές πρακτικές του παρελθόντος τότε το αποτέλεσμα δεν μπορεί να είναι διαφορετικό.

Μήνυμα με πολλούς παραλήπτες

Σε άλλα νέα, πάλι για την Τράπεζα Κύπρου, αναμένεται να παύσουν τη λειτουργία τους 15 καταστήματα της τράπεζας εντός του επόμενου διαστήματος. Οι επηρεαζόμενοι υπάλληλοι των συγκεκριμένων καταστημάτων της Τράπεζας θα μεταφερθούν σε άλλα καταστήματα και στο παρόν στάδιο σύμφωνα με ανακοίνωση, δεν επικοινωνείται απολύσεις. Το «παρόν στάδιο» περνά πάντως ένα άλλο μήνυμα με πολλούς παραλήπτες.

Αυξήθηκαν και άλλοι τιμές των κατοικιών

Άνοδο 1,7% κατέγραψε ο Δείκτης Τιμών κατοικιών το τρίτο τρίμηνο του 2018 σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2017, φθάνοντας στις 104,19 μονάδες. Σύμφωνα με στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου, συγκρινόμενος με το δεύτερο τρίμηνο του 2018 ο ΔΤΚ αυξήθηκε κατά 0,2%. Από το τρίτο τρίμηνο του 2017 ο δείκτης συνεχίζει να ακολουθεί ανοδική πορεία. Ναι, λέει και δεν γνωρίζουμε ότι οι τιμές των κατοικιών έχουν λάβει την ανιούσα.

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Ανεπτυγμένη Οικονομία

CYPRUS INSTITUTE OF MARKETING THE CYPRUS BUSINESS SCHOOL

Ανεπτυγμένη καλείται η οικονομία, η οποία βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης, σε σύγκριση με άλλες οικονομίες. Ο συγκριτικά ψηλός ρυθμός ανάπτυξης προκύπτει, μεταξύ άλλων, από το επίπεδο μόρφωσης και εκπαίδευσης του πληθυσμού, τις υποδομές, τα επίπεδα παραγωγής, κατανάλωσης και επενδύσεων, τα επίπεδα απασχόλησης, το κατά κεφαλήν εισόδημα, το ΑΕΠ, τους θεσμούς και γενικότερα το βιοτικό επίπεδο.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing, The Cyprus Business School

ΑΠΟΨΗ Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Αποθέματα Νερού, 10-Year Challenge

Τις τελευταίες μέρες είδαμε μαγευτικές εικόνες. Η φύση στο άλλο άκρο από αυτό που μας έχει συνθηθείσει τέτοιες εποχές του χρόνου. Σκεφτείτε πως άτομα μεγάλης ηλικίας μαρτυρούν μπροστά στον φακό πως τέτοια βροχοπτώση και τέτοια ορμητικά νερά ποταμών έχουν να δουν τα μάτια τους από τα τέλη της δεκαετίας του 1960. Κάποιοι άλλοι μεταξύ σοβαρού και αστείου είπαν πως το Brexit έκανε τους Άγγλους να ξεχάσουν να κρατήσουν τα σύννεφα μακριά μας και η όλη φάση μας έκασε! Λέτε; Όπως και να 'χει η μέχρι τώρα βροχοπτώση μας έκανε να λέμε, «μακάρι να βρέξει και άλλο και ας μας πνίξει.»

Τόσο λοιπόν απηυδισάμε από την ξηρασία, την ξεραίλα, το να βλέπουμε ένα μόνιμο κτηνοκαφέ γύρω μας, δέντρα και θάμνους να αφυδατώνονται και να πεθαίνουν πνιγμένα και αυτά πότε στη σκόνη της ερήμου, πότε στη σκόνη των βομβαρδισμών της Συρίας και πότε στο «ττόζι» του διαχωρισμού των οικοπέδων του γείτονου.

Ένα παρατεταμένο μπουρίνι λοιπόν το τράβαγε ο οργανισμός μας. Και τώρα, τι ωραία! Αν πετύχετε και βρείτε ένα αεροπορικό εισιτήριο για να πάτε Ευρώπη, ενόσω θα πετάτε πάνω από Κύπρο και βλέποντας το πράσινο, τους υδατοφράκτες σαν απέραντες λίμνες και τους ουρανοξύστες από κάτω, θα νομίζετε πως φθάσατε στον προορισμό σας μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα. Αυτό σε αν-

τίθεση με το σκηνικό που ψάχνετε να δείτε τις πυραμίδες όταν επιστρέψατε λίγους μήνες πριν...

Ο περασμένος πια Δεκέμβριος και δη ο μέχρι τώρα Ιανουάριος συνδυαστικά τοποθετούν τη φετινή χρονιά στη τέταρτη θέση του βαθμολογικού πίνακα των αποθεμάτων νερού στα φράγματα της τελευταίας δεκαετίας. Είναι δε θέμα ημερών να περάσει στην τρίτη θέση και με αξιώσεις διεκδικεί τη δεύτερη θέση. Μέχρι σήμερα έχουμε αποθηκευμένα περίπου 111,2 εκατομμύρια κυβικά μέτρα νερού, ενώ το top της δεκαετίας σημειώθηκε το 2011/2012 με 191,8 εκατομμύρια κυβικά μέτρα νερού. Φυσικά, την τότε χρονιά είχαμε και τα περισσότερα κυβικά μέτρα πολιτικών και οικονομικών αστοχίας, αλλά ας μη χαλάσουμε την πρόσχημα. Τα αποθέματα θα δώσουν ο' εμάς και στη γεωργία ζωή, ενώ με τις βροχές και τις υπερχειλίσεις φραγμάτων και ποταμών θα ξεδιψάσει η φύση παίρνοντας ανάσες ζωής. Πολύ σημαντική είναι και η παράλληλη ενίσχυση του υδροφόρου ορίζοντα, δηλαδή της στάθμης των υδάτων που διαπερνούν το έδαφος και σχηματίζουν όγκους νερού μεταξύ των υπογείων πετρωμάτων ανόμοιας διαπερατότητας.

Στην αντίπερα τώρα όχθη του ποταμού, πρέπει να λάβουμε υπόψη και κάποια σοβαρά μηνύματα της φύσης. Θα πρέπει να εντατικοποιήσουμε τις αναδασώσεις έτσι ώστε να μειώσουμε τη διάβρωση εδάφους

που παρατηρούμε σε διάφορα σημεία της χώρας μας. Θα πρέπει επίσης δημοσία έργα που εκτελούνται να εκτελούνται σωστά και να συντηρούνται έτσι ώστε να μην τίθενται σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές. Εντός των πόλεων θα πρέπει να εκτελεστούν έργα που να λαμβάνουν υπόψη το χειρότερο σενάριο υπερχειλίσεων χειμάρρων - βλέπε για παράδειγμα τον Πεδιαίο στη Λευκωσία και την ανυπαρξία ικανών γεφυρών σε τουλάχιστον δύο καίρια σημεία. Χαίρομαι που ο Δήμος Στροβόλου επιτέλους έσκηψε στο θέμα και θα λυθεί (ελπίζω) σύντομα.

Επίσης, θα πρέπει επιτέλους να καταλάβουμε όλοι μας πως δεν προκαλούμε τη φύση. Όσο επέμβαση και να κάνουμε στις κοίτες των ποταμών, όσα σκουπίδια και μπάζα και να ριζούμε -κυρίως από απλή πληθιότητα- δεν εξυπηρετούμε κανένα σκοπό. Ακόμα και ένας ξεροπόταμος των 100 ή των 1000 λίτρων νερού, κάποτε θα κατέβει. Και όταν κατέβει θα πάρει μαζί του όσα είναι στο διάβα που του έταξε η φύση χωρίς να ρωτήσει κανένα. Γι' αυτό ας βάλουμε επιτέλους μυαλό.

Η θαλασσοταραχή δεν δημιούργησε πρόβλημα μόνο στις μονάδες αφαλατώσεων. Η θάλασσα έχει διαβρώσει αισθητά τα νότια παράλια σε μεγάλα τμήματά τους και έχει επισχωρήσει μέχρι και σε ιδιωτικές περιουσίες. Το κράτος και οι τοπικές αρχές φαίνεται σε πολλές περιπτώσεις να αδυνατούν να εκτελούν αν-

τιδιαβρωτικά έργα. Θα πρέπει άμεσα να το πράξουν ή τουλάχιστον να δίνουν προδιαγραφές μέτρων που μπορούν οι ιδιώτες να εκτελούν για προστασία της περιουσίας τους. Προστασία της παραλίας από μόνιμα κτίσματα ναι, αλλά όχι να έχουμε καταστροφή της παραλίας και των περιουσιών λόγω αβελήσιας και αναβολών.

Έλεος, με αυτό το όμορφο σκηνικό είναι ευκαιρία να αναβαθμίσουμε τα πλάνα, τις λήψεις και το φωτογραφικό υλικό των αρχαίων μας. Είμαι σίγουρος ότι γίνεται ήδη από διάφορους έχοντας στο πλοιστάσιό τους και σύγχρονα κινηματογραφικά μέσα όπως τα drones. Είμαστε που είμαστε ένας τουριστικός προορισμός που εσχάτως πετύχαμε την καλύτερη τουριστική χρονιά στην ιστορία μας και θέσαμε τον πήχη πιο ψηλά, να τους δείχνουμε και τι είμαστε άμα μας χαρογέλα η φύση. Και ας ελπίσουμε ότι δεν θα μας κινούν αγωγές για διαστρεβλωτική διαφήμιση.

Εγώ, πάντως, προχθές πέτυχα μια όμορφη ευθυγράμμιση τριών στοιχείων της φύσης (με την αλυσίδα στο Μενεού και τα φλαμίνγκο σε πρώτο πλάνο), της παράδοσης και του πολιτισμού μας (με το Σταυροβούνι στο βάθος) και της τεχνολογίας (με τις ανεμογεννήτριες στο ενδιάμεσο πλάνο).

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Deloitte.

CYPRUS TAX FACTS 2019

Your ultimate guide to key tax information

Download the guide:

www.deloitte.com/cy/tax-facts-2019

© 2019 Deloitte Limited

Tax ●

Το παρελθόν κυνηγάει τραπεζικά ιδρύματα

Τα αξιόγραφα της Λαϊκής, της Τράπεζας Κύπρου, η ελλιπής πληροφόρηση και οι νοικοκυραίοι επενδυτές

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μία και πλέον εβδομάδα μετά τις καταγγελίες του δικηγόρου Νίκου Κληρίδη αδελφού του γενικού εισαγγελέα Κώστα Κληρίδη, για ευνοϊκή μεταχείριση μέσω εξωδικαστικού συμβιβασμού δύο υποθέσεων κατόχων αξιόγραφων από την Τράπεζα Κύπρου που τυγχάνει να είναι της κόρης και της αδελφής του Προέδρου του Ανωτάτου, Μύρωνα Νικολάτου, εκτός από πολλές απόψεις, βγήκαν λόγω επικαιρότητας και αρκετά ποσοτικά στοιχεία που αφορούν στα Αξιόγραφα. Τα επενδυτικά αυτά προϊόντα υψηλού κινδύνου, δέκα και πλέον χρόνια μετά την αγορά τους από καταθέτες της Τράπεζας Κύπρου και της πρώην Λαϊκής Τράπεζας, πρωταγωνιστούν στην επικαιρότητα. Μπορεί η οικονομία της Κύπρου να απαγκιστρώθηκε από κακές πρακτικές του Συνεργατισμού με την πώλησή του, όμως φαίνεται πως οι κακές τραπεζικές συνήθειες του παρελθόντος συνεχίζουν να κυνηγούν και άλλα τραπεζικά ιδρύματα. Στην προκειμένη περίπτωση, την Τράπεζα Κύπρου. Γι' αυτό εξάλλου η Βουλή των Αντιπροσώπων μαζί με το Υπουργείο Οικονομικών προσπαθεί ακόμα και σήμερα να εξεύρει τρόπους για να αποζημιώσει έστω και σταδιακά μετά από έξι χρόνια κατόχους αξιόγραφων, καταθέτες της Λαϊκής Τράπεζας και μετόχους της Τράπεζας. Αυτό θα γίνει μέσω του Εθνικού Ταμείου Αλληλεγγύης, που αν και μέχρι στιγμής έχει περιορισμένους πόρους, ύψους 55 εκατομμυρίων ευρώ πλέον 16 ακινήτων κρατικής περιουσίας, σε βάθος χρόνου θα γίνουν προσπάθειες για περιορισμό των ζημιών που υπέστησαν οι συγκεκριμένες ομάδες. Τουλάχιστον

Όπως σωστά καταγράφει ο Σύνδεσμος Κατόχων Αξιόγραφων, τον Ιούλιο του 2012 οι τράπεζες σταμάτησαν να καταβάλλουν τόκους στα αξιόγραφα, εκείνο το 7% - 8,5%.

η πολιτική που συζητείται και αναμένεται να οριστικοποιηθεί στις επόμενες εβδομάδες, αυτό προνοεί. Ο κ. Κληρίδης όμως έφερε στην επιφάνεια την προηγούμενη Παρασκευή δύο περιπτώσεις οι οποίες εξαιρέθηκαν του κουρέματος που υπέστησαν οι αξιόγραφοι και που η Τράπεζα Κύπρου επέστρεψε το ποσό στους αξιόγραφους. Στην προκειμένη περίπτωση, στην κόρη και στην αδελφή του Προέδρου του Ανωτάτου.

Η Τράπεζα Κύπρου σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύτηκαν έχει προχωρήσει εξωδικαστικά σε 333 διευθετήσεις παρόμοιου τύπου. Ωστόσο, «μαζική επίλυση δεν μπορεί να γίνει» σημείωσαν πηγές της τράπεζας στα ΜΜΕ, αντίστοιχη με τις «μοναδικές διευθετήσεις» τύπου

Οι 333 διευθετήσεις, πάντως, είναι πάρα πολλές για να μην είχαν γίνει γνωστές στο ευρύ κοινό και στον Σύνδεσμο Κατόχων Αξιόγραφων.

Νικολάτου. Οι 333 διευθετήσεις πάντως είναι πάρα πολλές για να μην είχαν γίνει γνωστές στο ευρύ κοινό και στον Σύνδεσμο Κατόχων Αξιόγραφων.

Ένα νούμερο 10 - 15 αντίστοιχων υποθέσεων δηλαδή, θα ήταν ρεαλιστικότερο για να μην έχει πε-

ριέλθει και στην αντίληψη των Κατόχων Αξιόγραφων.

Διακανονισμοί για δάνεια

Εκείνο που έχει περιέλθει στην αντίληψη του Κύπριων πολιτών όμως, και δη των Κατόχων Αξιόγραφων, είναι οι διακανονισμοί της Τράπεζας Κύπρου με τους κατόχους αξιόγραφων για την εξόφληση μέρους των δανείων που είχαν λάβει με εξασφάλιση τα τότε αξιόγραφα τους. Πρακτική που πραγματικά εφάρμοξε η Τράπεζα Κύπρου όταν πελάτες είχαν μετατρέψει τις καταθέσεις τους σε αξιόγραφα. Τέτοιες υποθέσεις είναι περί τις 1.150 και δεν αφορούν αγωγές που κίνησαν κάτοχοι αξιόγραφων, ζητώντας πίσω τα χρήματά τους. Όταν ένας πελάτης της Λαϊκής Τράπεζας ή της Τράπεζας

Κύπρου είχε μετατρέψει τις καταθέσεις του σε αξιόγραφα για παράδειγμα το 2008 και το 2010 ήθελε να λάβει την κατάθεσή του πίσω, η Τράπεζα έδινε δάνειο ίσως αξίας με αυτή του αξιόγραφου, προσφέροντας ως εξασφάλιση του δανείου τα ίδια τα αξιόγραφα. Από τη μία δηλαδή οι τράπεζες προσπαθούσαν να προωθήσουν επενδυτικά προϊόντα υψηλού κινδύνου σε καταθέτες, από την άλλη όμως οι καταθέτες προσπαθούσαν να παίξουν, δίκως να είναι γνώστες, τον ρόλο του επενδυτή. Οι αποδόσεις των αξιόγραφων στη Λαϊκή Τράπεζα και στην Τράπεζα Κύπρου ήταν 7% - 8,5%, ποσοστό ιδιαίτερα υψηλό. Ο συνδυασμός των δύο μερών - εκ του αποτελέσματος του 2013 - έφερε σίγουρα ένα τοξικό αποτέλεσμα. Συν τοις άλλοις, με τη μετατροπή των καταθέσεων ενός πελάτη - με τη σύμφωνη γνώμη του πάντα - υπήρχε ένας σημαντικός αστερισμός. Η έλλειψη επενδυτικών γνώσεων ή η μη επαρκής πληροφόρηση από πλευράς των τραπεζών - όπως θέλετε πείτε το - των πελατών τους μετέτρεψε από καταθέτες σε πιστωτές. Όταν μία τράπεζα αντιμετωπίζει πρόβλημα, οι πρώτοι που λαμβάνουν το ρίσκο είναι οι μέτοχοι της, δεύτεροι οι πιστωτές και τρίτοι οι καταθέτες. Άρα από εκεί που είχαν μικρό ρίσκο, έγιναν δεύτεροι τη τάξη στην πυραμίδα ρίσκου της τράπεζας.

Αχαρτογράφητα νερά

Όπως σωστά καταγράφει ο Σύνδεσμος Κατόχων Αξιόγραφων, τον Ιούλιο του 2012 σταμάτησαν να καταβάλλουν τόκους στα αξιόγραφα, εκείνο το 7% - 8,5%. Εκείνοι δε που είχαν συνάψει δάνεια με εξασφάλιση τα ίδια τους τα αξιόγραφα, με επιτόκια χαμηλότερα από τις αποδόσεις των αξιόγραφων

τους (άρα και πληρώνονταν άκοπα στην ουσία) σταμάτησαν να έχουν ροή εσόδων και να έχουν πλέον μόνο χρέος αντίστοιχο με εκείνο του ποσού του αξιόγραφου τους. Άρα, οι κάτοχοι σταμάτησαν να καταβάλλουν τις δόσεις τους, αφού δεν είχαν πλέον τη δυνατότητα και έγιναν ΜΕΔ. Ο Σύνδεσμος Αξιόγραφων σημειώνει πως το 95% των αξιόγραφων της Λαϊκής δεν ήταν μετατρέψιμα και δεν επιτρεπόταν η μετατροπή τους σε μετοχές από την τράπεζα. «Αντίθετα η πλειονότητα των αξιόγραφων (όχι των χρεογράφων) της Τράπεζας Κύπρου ήταν μετατρέψιμα σε μετοχές, πράγμα που η τράπεζα απέκρυπτε», υποστηρίζει χαρακτηριστικά.

Η αλήθεια είναι ότι η συνταγή του Μαρτίου του 2013 για την Κύπρο με το κούρεμα ήταν ένα πείραμα το οποίο είχε τρέψεις συνέπειες σε μετόχους, πιστωτές και καταθέτες των τραπεζών. Τα αξιόγραφα της Λαϊκής μεταφέρθηκαν στην Τράπεζα Κύπρου, ενώ τα αξιόγραφα της μηδενίστηκαν. Η κρίση στην Κύπρο ήταν τραπεζική, με την Κύπρο ακόμα να προσπαθεί να μειώσει τα ΜΕΔ της παρά την οικονομική ανάκαμψη που παρουσιάζει. Τώρα είναι πλέον εις θέση έστω και με μικρά βήματα να προσπαθήσει να μειώσει τη ζημιά που υπέστησαν οι παραπάνω πληγέντες. Με τα 55 συν 16 ακίνητα κρατικής περιουσίας. Τέλος, πρέπει να γίνει κατανοητό πως υποθέσεις «Νικολάτων» και όποιων «Νικολάτων» περνούν από τα τραπεζικά χωράφια σε χωράφια νομικά και πολιτικά.

ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΕ ΜΙΣΘΟΥΣ ΣΤΗ LIDL ΚΥΠΡΟΥ ΑΠΟ 01.03.2019

Η Lidl Κύπρου διανύει πλέον 9 χρόνια επιτυχημένης παρουσίας στην κυπριακή αγορά, έχοντας πλέον ξεπεράσει τους 500 εργαζόμενους. Έχει διεθνή παρουσία και απασχολεί συνολικά πάνω από 315.000 εργαζόμενους σε 30 χώρες, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ.

Από την πρώτη στιγμή που εισήχθη στην κυπριακή αγορά, προσφέρει ελκυστικές αμοιβές και παροχές, που βελτιώνουν την επαγγελματική καθημερινότητα των ανθρώπων της. Δίνει ευκαιρίες επαγγελματικής ανέλιξης, εντός και εκτός κυπριακών συνόρων, σε όλους τους ανθρώπους της. Καταφέρει, έτσι να δημιουργήσει ένα πλαίσιο αναφοράς για την αγορά εργασίας και την απασχόληση στο λιανεμπόριο στην Κύπρο.

Και συνεχίζει εξίσου δυναμικά. Έτσι, από 1 Μαρτίου 2019 και προχωρώντας ένα βήμα παραπέρα, η Lidl Κύπρου θα εφαρμόσει μια νέα μισθολογική πολιτική με στόχο την περαιτέρω ενίσχυση των βασικών αρχών της όπως είναι η αξιοκρατία, η εμπιστοσύνη και η δικαιοσύνη αλλά και η ισότητα ευκαιριών για όλους. Η νέα αυτή μισθολογική δομή θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των απολαβών όλων των εργαζομένων και κατά συνέπεια την αυξημένη επένδυση σε μισθούς με τη συνολική μισθοδοσία να ξεπερνάει τα 12.000.000€ το 2019.

Πιο συγκεκριμένα, οι αυξήσεις των μισθών θα είναι της τάξεως του:

- **15%** στους Υπάλληλους Αποθήκης σε βάθος τριετίας, αυξάνοντας το ωρομίσθιο από 6,48€ σε 6,81€ για τον πρώτο χρόνο, 7,12€ για τον δεύτερο χρόνο και φτάνει στα 7,45€ τον τρίτο χρόνο.

- **4,63%** στους Υπάλληλους Καταστήματος (το ωρομίσθιο αυξάνεται από 7,12€ σε 7,45€ τον τρίτο χρόνο)

- **2%** σε όλους τους υπόλοιπους εργαζομένους στα κεντρικά γραφεία στη Λάρνακα, συμπεριλαμβανομένων των Προϊσταμένων Πωλήσεων

Η Lidl Κύπρου, όμως, δε σταματάει εκεί. Με στόχο να ενισχύσει την ελκυστικότητα της ως εργοδότης, εξελίσσει και όλες τις υπόλοιπες παροχές που ήδη προσέφερε στους εργαζομένους της:

- **Άδειες:** αυξάνει σε 22 ημέρες τις άδειες μετ' αποδοχών για όλους τους εργαζομένους που συμπληρώνουν το 2^ο έτος εργασίας και σε 25 σε αυτούς

που συμπληρώνουν 10 έτη εργασίας.

- **Διαλείμματα:** καθιερώνει ένα διάλειμμα 10' για εργασία 4 ωρών, διατηρεί το διάλειμμα 15' για εργασία 6 ωρών και αυξάνει σε 20' για πάνω από 8 ώρες εργασίας.

- **Επίδομα ψυγείου:** καθιερώνει επίδομα 1€ ανά ώρα για τους εργαζομένους σε ψυγεία.

Όπως κάθε χρόνο, έτσι και το 2019, προγραμματίζει νέες προσλήψεις, ενδυναμώνοντας περαιτέρω την παρουσία της στην κυπριακή αγορά λιανεμπορίου με στόχο να παραμείνει ένας εργοδότης επιλογής, σταθερός και υπεύθυνος.

Η Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού έχει ως προτεραιότητα την παρακίνηση,

την ικανοποίηση και τη δέσμευση των ανθρώπων της Lidl, έχοντας τους στο επίκεντρο. Γι' αυτό και υιοθέτησε πέρσι το «new way of working» στα νέα της γραφεία στη Λάρνακα, με μοντέρνους χώρους που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εργαζομένων. Άλλωστε ο ανεξάρτητος οργανισμός, Top Employers, με έδρα το Άμστερνταμ, της χάρισε το 2018 τον τίτλο «Top Employer» τόσο στην Κύπρο όσο και, συνολικά, στην Ευρώπη. Κατατάσσεται έτσι, και επίσημα, στους δυναμικότερους εργοδότες της χώρας.

Η Lidl Κύπρου έχει στόχο να παραμείνει εργοδότης επιλογής, τόσο για το νέο ταλέντο όσο και για το σύνολο των εργαζομένων της. Διατηρεί σταθερά ένα θετικό, σύγχρονο και ελκυστικό εργασιακό περιβάλλον, παραμένοντας μια αναγνωρισμένα υπεύθυνα εταιρεία στην Κύπρο.

Σπύρος Κονδύλης

Γενικός Διευθυντής Lidl Κύπρου

Μεγαλύτερες επενδύσεις μπορεί να έχει η Κύπρος

Χρίστος Χριστοφόρου: Ο τομέας των επαγγελματικών υπηρεσιών βρίσκεται σε θετική πορεία - Πρέπει να συνεχιστεί η ανάπτυξη που σημειώθηκε το 2018

Συνέντευξη στον ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΑΛΑ

Προβάλλοντας τη στρατηγική γεωγραφική θέση της Κύπρου, το φορολογικό της σύστημα, το υψηλό επίπεδο επαγγελματικών υπηρεσιών, τις σύγχρονες αεροπορικές και ναυτιλιακές υποδομές και όλα τα άλλα θετικά που έχει η χώρα, ο ανώτερος εκτελεστικός σύμβουλος της Deloitte, Χρίστος Χριστοφόρου εκτιμάει πως ως χώρα μπορεί να κερδίσει και άλλο μερίδιο από την τούρτα των επενδύσεων που διακινείται προς τη Μεσόγειο. Στη συνέντευξη του στην «Κ» ο κ. Χριστοφόρου σημειώνει πως ο ευρύτερος τομέας των υπηρεσιών συνεισφέρει κατά 80-85% στο ΑΕΠ της χώρας, ενώ τα υπόλοιπα ποσοστά τα μοιράζονται η βιομηχανία και η γεωργία. Ωστόσο, σημειώνει πως υπάρχουν διεθνείς εξελίξεις που θα πρέπει να ανησυχούν τη χώρα, όπως η κρίση στη Συρία, το Brexit, η αναστάτωση του διεθνούς εμπορίου με την επιβολή δασμών, η ανισορροπία που χαρακτηρίζει αρκετές οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και οι αγορές.

—Πώς αποτιμάτε τις οικονομικές εξελίξεις του 2018 για την Κύπρο;

—Η πορεία της οικονομίας το 2018 ήταν θετική. Μέσα σ' ένα δύσκολο οικονομικό περιβάλλον, λόγω εσωγενών και εξωγενών προκλήσεων, καταφέραμε να επανακτήσουμε την επενδυτική βαθμίδα, να συνεχίσουμε την αναβάθμιση της οικονομίας από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης, να παρουσιάσουμε ακόμα ένα πλεονασματικό προϋπολογισμό για το

2019, να βελτιώσουμε τα δημόσια οικονομικά, να έχουμε νέο ρεκόρ στον τουρισμό, να ανακάμψει ο τομέας των ακινήτων και γενικά να ενισχυθεί η επιχειρηματική και επενδυτική δραστηριότητα. Ωστόσο, την

Η κυπριακή οικονομία ήταν πάντοτε ευάλωτη σε αρνητικές διεθνείς εξελίξεις. Αυτό δεν πρόκειται να αλλάξει, γιατί έτσι είναι η φύση και η μορφή της μικρής και ανοικτής οικονομίας μας.

ίδια στιγμή είχαμε την κατάρρευση του Συνεργατισμού, τη συνέχιση του καυτού προβλήματος με τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια, τη διόγκωση του δημόσιου χρέους στο 110% του ΑΕΠ και τη στασιμότητα στον τομέα των μεταρρυθμίσεων. Συνοπτικά, θεωρούμε ότι το 2018 θέσαμε τις βάσεις για μια καλύτερη χρονιά το 2019. Οι επιτυχίες του 2018, θα πρέπει να έχουν συνέχεια και τη νέα χρονιά, ώστε να προχωρήσουν οι απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις, να εκσυγχρονιστεί το μοντέλο της οικονομίας μας και γενικά να διασφαλιστεί η στέρεα και διαχρονική ανάπτυξη.

—Τι μηνύματα στέλνει η Κύπρος στο εξωτερικό ως επενδυτικός προορισμός;

—Η Κύπρος σήμερα αποτελεί έναν ελκυστικό επενδυτικό προορισμό. Παρά τα όσα περάσαμε με την κρίση και τη διεθνή δυσφήμιση της χώρας μας, καταφέραμε να ανατρέψουμε την εικόνα και σήμερα όλοι οι ξένοι επενδυτές εστιάζουν στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κύπρου, παρά στα όποια άλλα θέματα. Προσωπικά, εκτιμώ ότι η Κύπρος έχει μεγαλύτερες δυνατότητες στον τομέα της προσέλευσης ξένων επενδύσεων. Ειδικά, σήμερα, που η οικονομία βρίσκεται σε καλύτερη θέση και προωθούνται μεγάλα έργα υποδομής. Αν προβάλλουμε εντονότερα στρατηγική γεωγραφική μας θέση, το φορολογικό μας σύστημα, το υψηλό επίπεδο επαγγελματικών υπηρεσιών, τις σύγχρονες αεροπορικές και ναυτιλιακές υποδομές μας και όλα τα άλλα θετικά που έχουμε, πιστεύω ότι μπορούμε να κερδίσουμε και άλλο μερίδιο από την τούρτα των επενδύσεων που διακινείται προς τη Μεσόγειο. Συναφές μ' αυτό είναι και το θέμα του Brexit, όπου η Κύπρος με σωστές και μελετημένες κινήσεις μπορεί να έχει όφελος, από την προσέλκυση ξένων επιχειρήσεων.

Γέφυρα ηπείρων

—Τι είναι αυτό που κάνει την Κύπρο να ξεχωρίζει από όλες τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες;

—Όπως είπα και πιο πάνω, η Κύπρος βρίσκεται σε μια περιοχή που αποτελεί γέφυρα μεταξύ τριών ηπείρων, ενώ χαρακτηρίζεται από υψηλό επίπεδο υπηρεσιών, υποδομές και ποιότητα ζωής. Την ίδια ώρα, διαθέτει ένα από τα πιο ευέλικτα και σύγχρονα φορολογικά συστήματα. Τα στοιχεία

αυτά δεν υπάρχουν σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, οπότε διαθέτουμε σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Ακόμα δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Κύπρος είναι μια χώρα με προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης, οπότε υπάρχουν αρκετές ευκαιρίες για τους ξένους επενδυτές για συμμετοχή σε νέα και μεγάλα έργα.

—Ποια είναι η εικόνα που έχετε σχηματίσει για τον επιχειρηματικό χάρτη της Κύπρου;

—Ο επιχειρηματικός χάρτης της Κύπρου είναι διαμορφωμένος με βάση τη συνεισφορά του κάθε τομέα επιχειρηματικής δραστηριότητας στην οικονομία. Όπως γνωρίζετε, ο ευρύτερος τομέας των υπηρεσιών συνεισφέρει κατά 80-85% στο ΑΕΠ της χώρας, ενώ τα υπόλοιπα ποσοστά τα μοιράζονται η βιομηχανία και η γεωργία. Άρα, μιλάμε για μια χώρα υπηρεσιών, η οποία όμως εμπλουτίζει και διευρύνει τις υπηρεσίες που προσφέρει. Για παράδειγμα, σήμερα, παρατηρείται μια σημαντική αύξηση στις ιατρικές, εκπαιδευτικές και τεχνολογικές υπηρεσίες (καινοτομία), χωρίς να υποβιβάζεται ο τουρισμός και οι άλλοι κλάδοι της οικονομίας.

Κατά τη γνώμη μου, η Κύπρος θα πρέπει να συνεχίσει να δίνει έμφαση στον τομέα των υπηρεσιών, ενισχύοντας τους νέους τομείς επιχειρηματικής δράσης και στηρίζοντας τους παραδοσιακούς κλάδους ανάπτυξης που είναι ο τουρισμός, τα ακίνητα, η βιομηχανία, το εμπόριο και η γεωργία.

Απαιτείται συναίνεση

—Η πολιτική συναίνεση και η σταθερότητα συμβάλλουν στην

«Χωρίς συναίνεση και συναντίληψη δεν είναι εύκολο να προχωρήσουμε μπροστά», αναφέρει ο ανώτερος εκτελεστικός σύμβουλος της Deloitte.

οικονομική αποτελεσματικότητα ενός κράτους όπως η Κύπρος;

—Αναμφίβολα, ναι. Ειδικά, στην Κύπρο όπου έχουμε ανοικτό το εθνικό θέμα, ενώ πρόσφατα περάσαμε και από τις συμπληγάδες μιας βαθιάς οικονομικής κρίσης. Χωρίς συναίνεση και συναντίληψη δεν είναι εύκολο να προχωρήσουμε μπροστά. Είμαστε μια μικρή χώρα, με μια ανοικτή οικονομία, η οποία είναι ευαίσθητη σε κάθε εσωγενή ή εξωγενή αρνητική εξέλιξη. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να έχουμε κοινή γραμμή στην αντιμετώπιση των όποιων προβλημάτων. Ενδεικτικό αυτού είναι το γεγονός ότι χωρίς συναίνεση δεν θα μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε τόσο επιτυχώς την πρόσφατη οικο-

νομική κρίση. Άρα, η συναίνεση, η συναντίληψη και η σταθερότητα αποτελούν ένα τρίπτυχο εκ των των ουκ άνευ για την Κύπρο.

—Υπάρχουν μεταρρυθμίσεις οι οποίες θα δώσουν ώθηση στην οικονομική δραστηριότητα; Αν ναι ποιες είναι αυτές;

—Σίγουρα, το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα ακόμα να ολοκληρωθεί ή καλύτερα ακόμα να αρχίσει να εφαρμόζεται στο βαθμό που πρέπει. Κατά τη γνώμη μας, επείγει η μεταρρύθμιση της δημόσιας υπηρεσίας, ώστε να καταστεί πιο ευέλικτη, πιο παραγωγική και πιο αποτελεσματική. Δεν είναι δυνατόν σήμερα να κάνοται επενδύσεις εκατομμυρίων ευρώ, λόγω γραφειοκρατίας της κρατικής μηχανής. Επίσης, δεν μπορούμε να αναμένουμε θετικά αποτελέσματα όταν η ταχύτητα που τρέχει ο δημόσιος τομέας, υπολείπεται κατά πολύ αυτού του ιδιωτικού τομέα. Στο ίδιο πλαίσιο, πρέπει να προχωρήσει η αποκρατικοποίηση μεγάλων ημικρατικών οργανισμών για να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητά τους και να συγχρονιστούν με τις τάσεις της Ευρώπης. Ακόμα πρέπει να προωθηθεί η μεταρρύθμιση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, να εκσυγχρονιστεί το νομικό μας πλαίσιο για την εγκαρτέρηση απονομή της δικαιοσύνης, να φιλοελευθεροποιηθεί περισσότερο το φορολογικό σύστημα και άλλα. Κατά τη γνώμη μας, η Κύπρος τη νέα χρονιά πρέπει να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στις μεταρρυθμίσεις και στον εκσυγχρονισμό του κράτους, της οικονομίας και της κοινωνίας μας και γενικά κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν για να εξυπηρετήσουμε καλύτερα την αγορά και τους πελάτες μας. Επιδιώξή μας είναι το 2019 να κατακτήσουμε νέους στόχους και να συνεχίσουμε να συνεισφέρουμε στην κυπριακή οικονομία και στην ντόπια και ξένη επιχειρηματικότητα που δραστηριοποιείται στην Κύπρο και στην περιοχή μας.

Θα συνεχίσουμε τον πρωταγωνιστικό μας ρόλο

—Αισιοδοείτε για το μέλλον των επαγγελματικών υπηρεσιών της Κύπρου;

—Ο τομέας των επαγγελματικών υπηρεσιών βρίσκεται σε θετική πορεία, κάτι που αναμένουμε να συνεχιστεί. Η αύξηση των αριθμών των εταιρειών, η προσέλκυση νέων ξένων επενδύσεων, η ανάπτυξη νέων τομέων επιχειρηματικής δράσης, και η θετική εξέλιξη της επιχειρηματικότητας, είναι στοιχεία που ενισχύουν τις επαγγελματικές υπηρεσίες.

Εμείς, ως Deloitte ενισχύουμε συνεχώς τις υπηρεσίες που προσφέρουμε στους πελάτες μας, ώστε να επιτυγχάνουν τους στόχους τους. Δίνοντας έμφαση στα θέματα τεχνολογικής αναβάθμισης, περαιτέρω κατάρτισης των στελεχών μας και αξιοποίησης των εμπειριών του διεθνούς οίκου μας, εμπλουτίζουμε και διευρύνουμε τις υπηρεσίες προς την αγορά της Κύπρου.

—Σας φοβίζουν οι εξελίξεις στη διεθνή οικονομία; Μπορεί να

επηρεαστεί η κυπριακή οικονομία;

—Η κυπριακή οικονομία ήταν πάντοτε ευάλωτη σε αρνητικές διεθνείς εξελίξεις. Αυτό δεν πρόκειται να αλλάξει, γιατί έτσι είναι η φύση και η μορφή της μικρής και ανοικτής οικονομίας μας. Σήμερα, όντως, υπάρχουν διεθνείς εξελίξεις που μας ανησυχούν. Αναφέρομαι στην κρίση στη Συρία, στο Brexit, στην αναστάτωση του διεθνούς εμπορίου με την επιβολή δασμών και στην ανισορροπία που χαρακτηρίζει αρκετές οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και τις αγορές. Όλα αυτά είναι εξελίξεις που άμεσα ή έμμεσα μπορεί να μας επηρεάσουν επί του δυσμενέστερου. Δική μας ευθύνη είναι να παρακολουθούμε από κοντά αυτές τις εξελίξεις και ανάλογα να δρούμε. Για κάθε θέμα υπάρχουν οι πολιτικές αντιμετώπισής του. Όμως, χρειάζεται μελέτη, αξιολόγηση, έγκαιρες κινήσεις και σωστός προγραμματισμός. Και δυστυχώς,

ως Κύπρος, σ' αυτά τα θέματα δεν θα έλεγα ότι είμαστε συννεφές. Μάλλον ενεργούμε μετά τα γεγονότα και αυτό δημιουργεί αρκετά προβλήματα στην αντιμετώπιση αρνητικών εξελίξεων.

—Ποια είναι τα σχέδιά σας για το 2019;

—Όπως είπα και προηγουμένως, η Deloitte είναι ένας μεγάλος ελεγκτικός, φορολογικός και συμβουλευτικός οίκος, ο οποίος πρωταγωνιστεί στα οικονομικά δρώμενα του τόπου. Αυτόν τον πρωταγωνιστικό ρόλο δεν πρόκειται να τον εγκαταλείψουμε, γι' αυτό λαμβάνουμε όλα τα απαραίτητα μέτρα και προβλίνουμε σ' όλες τις απαιτούμενες ενέργειες που θα μας επιτρέψουν να συνεχίσουμε να πρωταγωνιστούμε. Στο πλαίσιο αυτό, ενισχύουμε το στελεχειακό δυναμικό μας με νέους τεχνοκράτες, δίνουμε έμφαση στην τεχνολογική αναβάθμιση των υπηρεσιών μας, εμπλουτίζουμε τις υπηρεσίες μας, διευρύνουμε τις δραστηριότητές

ΑΡΘΡΟ / Του ΙΕΡΟΘΕΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ο εκσυγχρονισμός της λήψης αποφάσεων στην Ε.Ε. για θέματα φορολογικής πολιτικής: Ένα αίτημα των καιρών

Μια από τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης είναι ότι το φορολογικό περιβάλλον έχει γίνει αφάνταστα πιο σύνθετο. Η φοροδιαφυγή και η φοροαποφυγή σε διεθνές επίπεδο έχουν φτάσει σε επίπεδα χωρίς προηγούμενο — as μιν ξεχνάμε πρόσφατα σκάνδαλα όπως τα Panama Papers. Δεν πρέπει, λοιπόν, να προξενεί έκπληξη ότι το 74% των Ευρωπαίων πολιτών ζητούν από την Ε.Ε. να αναλάβει επειγόντως δράση στα θέματα που άπτονται της φορολογικής δικαιοσύνης. Ανταποκρινόμενη σε αυτό το αίτημα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανοίγει τώρα τη συζήτηση για την μεταρρύθμιση της διαδικασίας με την οποία λαμβάνονται στην Ε.Ε. οι αποφάσεις για την φορολογική πολιτική, προς μια κατεύθυνση πιο δημοκρατική και πιο αποτελεσματική. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή προτείνει τη σταδιακή μετάβαση στη

λήψη αποφάσεων όχι με την αρχή της ομοφωνίας, που ισχύει σήμερα για όλα τα φορολογικά θέματα, αλλά με ειδική πλειοψηφία. Ο αρμόδιος Επίτροπος, ο Πιερ Μοσκοβισί, δήλωσε σχετικά: «Η ΕΕ έχει συγκεκριμένο ρόλο στη φορολογική πολιτική από την απαρχή της Ένωσης, έξι δεκαετίες πριν. Η ομοφωνία στον τομέα αυτό μπορεί να είχε νόημα τη δεκαετία του 1950 όταν τα κράτη μέλη ήταν έξι, σήμερα όμως δεν έχει πλέον κανένα νόημα. Ο κανόνας της ομοφωνίας στον τομέα της φορολογίας φαίνεται όλο και περισσότερο αναχρονιστικός από πολιτική άποψη, προβληματικός από νομική άποψη και ανηθροονομικός από οικονομική άποψη. Αντιλαμβάνομαι πολύ καλά ότι πρόκειται για ευαίσθητο ζήτημα, αλλά αυτό δεν πρέπει να μας εμποδίζει να το συζητήσουμε. Ποιο είναι το πρόβλημα με την αρχή της ομο-

φωνίας; Πρώτον, ότι είναι εξαιρετικά δύσκολο να επιτευχθεί κάποιος συμβιβασμός, αφού αρκεί ένα και μόνο κράτος μέλος να βάλει βέτο και να τορπιλίσει τη διαπραγμάτευση. Μετά, και όταν βρίσκεται κάποιος συμβιβασμός είναι συνήθως στην βάση ενός ελάχιστου κοινού παρονομαστικού και δεν προσφέρει ουσιαστικές λύσεις. Και επίσης, ότι η ισχύουσα διαδικασία που περιλαμβάνει και το εθνικό βέτο περιορίζει την παρέμβαση του δημοκρατικά εκλεγμένου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Η πρόταση της Επιτροπής περιλαμβάνει τέσσερα στάδια στη διαβούλευση.

Στο πρώτο στάδιο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμφωνήσουν για τη μετάβαση στη λήψη αποφάσεων με ειδική πλειοψηφία όσον αφορά μέτρα βελτίωσης της συνεργασίας και της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των κρατών μελών με στόχο την κατα-

πολέμηση της φορολογικής απάτης και της φοροδιαφυγής.

Στο δεύτερο στάδιο, και με το ίδιο πνεύμα η Επιτροπή προτείνει να καθιερωθεί η ειδική πλειοψηφία για την προώθηση νομοθετικών μέτρων στο πλαίσιο των οποίων η φορολογία στηρίζεται άλλους στόχους πολιτικής, όπως η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, η προστασία του περιβάλλοντος ή η βελτίωση της δημόσιας υγείας.

Στο τρίτο στάδιο, η ειδική πλειοψηφία θα μπορούσε να συμβάλει στον εκσυγχρονισμό των ήδη εναρμονισμένων κανόνων της Ε.Ε., όπως των κανόνων για τον ΦΠΑ και για τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Η ταχύτερη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε αυτούς τους τομείς θα δώσει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να παρακολουθούν καλύτερα τις τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις και

τις αλλαγές της αγοράς. Τέλος, στο τέταρτο στάδιο, θα γίνει δυνατή η μετάβαση στην ειδική πλειοψηφία για σημαντικές νομικές πράξεις στον τομέα της φορολογίας, όπως η κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών (ΚΕΒΦΕ) — η θέσπιση, δηλαδή, ενιαίων κανόνων, για τον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών των επιχειρήσεων σε ολόκληρη την Ε.Ε. — και ένα νέο σύστημα για τη φορολόγηση της ψηφιακής οικονομίας, μεταρρυθμίσεις που θα διασφαλίσουν μια δίκαιη και ανταγωνιστική φορολογία στην Ε.Ε. Η Επιτροπή δεν προτείνει καμία αλλαγή στις αρμοδιότητες της Ε.Ε. στον τομέα της φορολογίας ή στα δικαιώματα των κρατών μελών να φορολογούν τα φυσικά πρόσωπα ή τις επιχειρήσεις κατά το δοκούν ούτε και θέλει να παρέμβει στον ανά χώρα καθορισμό των φορολογικών συντελεστών. Τα κέρδη που θα προ-

κύψουν από τον εκσυγχρονισμό της διαδικασίας λήψης αποφάσεων για τη φορολογική πολιτική θα είναι απτά και σημαντικά. Υπολογίζεται ότι θα ανακτηθεί ένα σημαντικό μέρος των 50 δισ. ευρώ ετησίων που διαφεύγουν από την μη καταβολή του ΦΠΑ. Ο Φόρος Ψηφιακών Υπηρεσιών, που προτάθηκε το 2018, εκτιμάται ότι θα αποφέρει πρόσθετα έσοδα 5 δισ. ευρώ ετησίως στα κράτη μέλη. Και τέλος, η θέσπιση της κοινής ενοποιημένης βάσης φορολογίας εταιρειών — που έχει προταθεί το 2016 και δεν έχει προχωρήσει — υπολογίζεται ότι μακροπρόθεσμα θα οδηγήσει στην αύξηση των επενδύσεων στην ΕΕ κατά 3,4% και στην άνοδο του ρυθμού ανάπτυξης κατά 1,2%.

Ο κ. Ιερόθεος Παπαδόπουλος είναι επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο.

Αναζητούν τη χρυσή τομή για τα φυλλάδια

Σε 15 ημέρες θα διαφανεί εάν οι εμπλεκόμενοι θα ακολουθήσουν το υφιστάμενο νομοσχέδιο που θα ρυθμίζει τη διανομή τους

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Εντός του επομένου 15ημέρου αναμένεται να παρακαθίσουν στο ίδιο τραπέζι Υπουργείο Εσωτερικών, Παγκύπριος Σύνδεσμος Διαφημιστικού Υλικού, ΠΟΒΕΚ, διευθυντής Ταχυδρομείων και όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς για να ρυθμίσουν το ζήτημα της συγκέντρωσης διαφημιστικών φυλλαδίων στα γραμματοκιβώτια. Ενώ έχει ετοιμαστεί ήδη μία πρόταση νόμου που θα ρυθμίζει και δεν θα απαγορεύει τη διανομή διαφημιστικών φυλλαδίων, ωστόσο, σύμφωνα με τα όσα συζητήθηκαν εντός της εβδομάδας στην Επιτροπή Περιβάλλοντος που εξέτασε ενδελεχώς το θέμα, δεν ικανοποιεί όλα τα μέρη. Το νομοσχέδιο προβλέπει εξασφάλιση άδειας διανομής διαφημιστικού υλικού, ενώ προβλέπονται και ποινές σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του νόμου με εξώδικες ρυθμίσεις (πρόστιμα).

Ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Διανομής Διαφημιστικού Υλικού εκτιμά πως η εν λόγω πρόταση νόμου θα επηρεάσει άμεσα τα συμφέροντά τους, ενώ κρίνει ότι είναι και αντι-συνταγματικός. Εξετάζοντας το θέμα η Επιτροπή, τόνισε πως αυτό το ζήτημα υπάρχει για μία δεκαετία, αλλά η πρόθεση να προχωρήσει η ρύθμιση της διανομής των φυλλαδίων είναι πλέον αναπόφευκτη. Ο πρόεδρος της Επιτροπής Περιβάλλοντος Αδάμος Αδάμου τόνισε χαρακτηριστικά πως «πρέπει να ρυθμιστεί το χάλι με τα διαφημιστικά φυλλάδια», ενώ όπως είπε, είναι ξεκάθαρο δικαίωμα του ιδιοκτήτη μιας οικίας ή καταστήματος να λαμβάνει ή να μη λαμβάνει διαφημιστικά φυλλάδια. «Με καλή διάθεση και συνεργασία θα ρυθμιστεί το ζήτημα. Θα κάνουμε εκείνο που συμφέρει

Θέση των εταιρειών που προσοφείονται και ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Διανομής Διαφημιστικού Υλικού είναι ότι υπάρχουν άλλα μέτρα τα οποία είναι πρόσφορα, αποτελεσματικά και λιγότερο δεσμευτικά για τον κλάδο.

την κοινωνία και το περιβάλλον», τόνισε.

Άκρως σημαντική ήταν η παρέμβαση της Επιτροπής Περιβάλλοντος, Ιωάννας Παναγιώτου. Το Γραφείο Επιτρόπου Περιβάλλοντος όπως είπε, έχει προχωρήσει σε συναντήσεις με τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Διανομής Διαφημιστικού Υλικού, την ΠΟΒΕΚ, τον διευθυντή Ταχυδρομείων, τον γενικό διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών, του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων, του Τμήματος Περιβάλλοντος, τη Νομική Υπηρεσία, την Ένωση Δήμων την Ένωση Κοινοτήτων και με τον Επίτροπο Ρυθμίσεως Ηλε-

κτρονικών Επικοινωνιών (ΓΕΡΗΕΤ). Από αυτές τις συναντήσεις και βάζει του νομοσχεδίου που ρυθμίζει τη διανομή διαφημιστικού υλικού που υπογράφουν από κοινού ΑΚΕΛ - Κίνημα Οικολόγων, προέκυψαν τα εξής:

Ο Επίτροπος ρυθμίσεως ηλεκτρονικών επικοινωνιών και ταχυδρομικών ξεκαθάριστηκε πως δεν έχει αρμοδιότητα πάνω στο νομοσχέδιο, αφού ο νόμος που διέπει τη λειτουργία του Γραφείου του είναι ξεκάθαρος και αφορά την αποστολή υλικού σε φάκελο όπου αναγράφεται το όνομα και η διεύθυνση του παραλήπτη. Άρα, η διανομή των φυλλα-

δίων σε θυρίδες δεν είναι ζήτημα που μπορεί να εκφέρει το συγκεκριμένο Τμήμα.

Το Υπουργείο Εσωτερικών συμφώνησε να αναλάβει την αδειοδότηση των διανομών διαφημιστικού υλικού, ενώ όλοι οι διανομείς διαφημιστικού υλικού θα αδειοδοτούνται από κεντρική υπηρεσία του ΥΠΠΕΣ και θα πληρώνουν ανάλογο τέλος. Θα υπάρχει τέλος για άδεια που αφορά επαγγελματική δραστηριότητα σε όλες τις επαρχίες και τέλος που αφορά επαγγελματική δραστηριότητα σε μία επαρχία.

Οι Τοπικές Αρχές θα ενημερώνονται και θα κατέχουν τη λίστα

με τους δανειοδοτημένους διανομείς. Σύμφωνα με τα όσα περιγράφει η Επιτροπή Περιβάλλοντος, ο αριθμός της άδειας θα πρέπει να τυπώνεται σε κάθε διαφημιστικό φυλλάδιο, ενώ οι διαφημιζόμενες εταιρείες θα ενημερώνονται και θα φροντίζουν πριν εκτυπώσουν το διαφημιστικό υλικό να συμβληθούν με αδειοδοτημένο διανομέα ή να αδειοδοτηθούν οι ίδιες (αν επιθυμούν να κά-

Οι διαφημιζόμενες εταιρείες θα ενημερώνονται και θα φροντίζουν προτού εκτυπώσουν το διαφημιστικό υλικό να συμβληθούν με αδειοδοτημένο διανομέα ή να αδειοδοτηθούν οι ίδιες ώστε ο αριθμός αδειάς να τυπωθεί στο ενημερωτικό υλικό.

νουν μόνες τους τη διανομή) ώστε ο αριθμός αδειάς να τυπωθεί στο ενημερωτικό υλικό.

Σημαντικό δε, με τα όσα συμφωνήθηκαν, όσες διαφημιζόμενες εταιρείες δεν έχουν εκτυπωμένο τον αριθμό αδειάς του διανομέα στο διαφημιστικό τους υλικό, θα διαπράττουν ποινικό αδίκημα. Όσοι διανομείς δεν σέβονται την επιθυμία του πολίτη να μη λαμβάνει στο γραμματοκιβώτιο του διαφημιστικό υλικό παρόλο που έχει επικολλήσει το ανάλογο αυτοκόλλητο, θα διαπράττουν ποινικό αδίκημα.

Το Τμήμα Ταχυδρομικών Υπηρεσιών σύμφωνα με τα όσα ανέφερε

το η κ. Παναγιώτου, έχει συμφωνήσει και θα αναλάβει την ενημέρωση του κοινού με έντυπο που θα σταλεί σε όλα τα νοικοκυριά και με «ηλεκτρονικό σποτ». Επίσης θα εκδώσει αυτοκόλλητο το οποίο θα παρέχει δωρεάν από τα κατά τόπους ταχυδρομεία σε κάθε πολίτη που δεν επιθυμεί να λαμβάνει στο γραμματοκιβώτιο του διαφημιστικό υλικό. Τέλος, η εφαρμογή του νόμου θα πρέπει να αποτελεί αρμοδιότητα των τοπικών αρχών οι οποίες σύμφωνα θα έχουν και την ευθύνη επιβολής προστίμου.

Ο αντίλογος

Οι εταιρείες διανομής τόνισαν στην Επιτροπή Περιβάλλοντος στη Βουλή πως το επάγγελμα διανομής διαφημιστικού υλικού είναι ελεύθερο και ανοικτό, που δεν τυγχάνει περιορισμού. Σημείωσε πως σε καμία ευρωπαϊκή νομοθεσία δεν υπάρχει κάποιος νόμος που να περιορίζει κατά τρόπο υπέρμετρο την ελεύθερη άσκηση του επαγγέλματος. Σημείωσαν ότι στις άλλες χώρες το δικαίωμα των πολιτών να πληροφορούνται μέσω διαφημιστικών φυλλαδίων και του να μην πληροφορούνται ρυθμίζεται με την επικύρωση των σημαντικών έξω από τις κατοικίες. Θέση των εταιρειών είναι πως η πρόταση νόμου σχετικά με τη διανομή των φυλλαδίων δεν θα πρέπει να υπερψηφιστεί από τη Βουλή καθότι κατά τους ίδιους, εκτός από τη γενικότητα και την αοριστία που προκύπτει από τη σχετική πρόταση, διαφαίνεται να είναι αντι-συνταγματική. Θέση των εταιρειών που προσπίπτει και ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Διανομής Διαφημιστικού Υλικού είναι ότι υπάρχουν άλλα μέτρα τα οποία είναι πρόσφορα, αποτελεσματικά και λιγότερο δεσμευτικά για τον κλάδο.

PWC

Γήρανση πληθυσμού της Κύπρου και οι επιπτώσεις της στον κλάδο ακινήτων

Οι δημογραφικές τάσεις μιας χώρας παρέχουν χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τις μελλοντικές αλλαγές στην οικονομία. Ο κλάδος ανάπτυξης γης και ακινήτων, επηρεάζεται άμεσα από τις δημογραφικές διακυμάνσεις. Ενώ οι αλλαγές αυτές αναμένεται να επηρεάσουν όλους τους κλάδους ακινήτων, οι επιπτώσεις στην αγορά στέγασης θα είναι ίσως οι πιο αξιοσημείωτες.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της στατιστικής υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), η Κύπρος παρουσιάζει σήμερα το χαμηλότερο ποσοστό γονιμότητας στην ΕΕ. Σε συνάρτηση με το συγκριτικά (μεταξύ των χωρών της ΕΕ) υψηλό προσδόκιμο ζωής, εκτιμάται ότι κατά τις επόμενες δεκαετίες, η Κύπρος θα παρουσιάσει τη μεγαλύτερη αύξηση στο ποσοστό γήρανσης του πληθυσμού στην ΕΕ. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την τελευταία αναθεώρηση των προοπτικών πληθυσμού της ΕΕ, μέχρι το 2070, ένας στους τρεις κατοίκους της Κύπρου αναμένεται να είναι άνω των 65 ετών (σε σύγκριση με 16% το 2017 και 11% το 2000). Αυτό ισοδυναμεί με 200 χιλιάδες περισσότερους ηλικιωμένους από όσους υπάρχουν σήμερα.

διαθέτουν επίπεδες εισόδους (χωρίς σκαλιά) και δεν έχουν αρκετά ευρύς διαδρόμους και πόρτες, περιορίζοντας έτσι την κινητικότητα και δυσκολεύοντας την καθημερινότητα των ηλικιωμένων. Επιπλέον, δεν υπάρχουν οι απαραίτητες πρόνοιες και προσαρμογές για βοηθητικές τεχνολογίες που αφορούν τις οικιακές λειτουργίες. Ως εκ τούτου, οι ηλικιωμένοι δυσκολεύονται να αυτοσυντηρηθούν και εκεί όπου χρειάζονται επιπλέον βοήθεια και φροντίδα, λόγω έλλειψης των κατάλληλων υποδομών και εξειδικευμένης στέγασης, αναζητούν στήριξη από τις οικογένειές τους, οι οποίες φυσικά δεν είναι πάντοτε διαθέσιμες.

Υπάρχει μια θεμελιώδης αναντιστοιχία μεταξύ των μεγάλων, ανεπαρκώς κατειλημμένων κατοικιών που κατέχουν σήμερα ηλικιωμένοι και του μεγέθους που πραγματικά χρειάζονται. Δημιουργείται έτσι μια αναξιοποίητη ευκαιρία στην αγορά για να αναπτυχθεί το κατάλληλο προϊόν στέγασης για τον κάθε άνθρωπο ξεχωριστά ανάλογα με τις ανάγκες του και την ηλικία του, ώστε να εξυπηρετούνται όλοι και όχι μόνο οι αγοραστάτες πρώτης κατοικίας. Η ένταξη του προϊόντος αυτού στην αγορά, θα προσφέρει εναλλακτικές λύσεις στέγασης στον ραγδαία αναπτυσσόμενο πληθυσμό ηλικιωμένων, με λειτουργικές κατοικίες που έχουν σχεδιαστεί και προσαρμοστεί για να εξυπηρετούν τις καθημερινές τους ανάγκες, ενώ παράλληλα θα ξεκλειδώσει το στεγαστικό απόθεμα για δευτερογενή αγορά που ταιριάζει σε άλλες ηλικιακές κατηγορίες.

Ταυτόχρονα το προϊόν αυτό θα έχει την δυνατότητα να «αποφορτίσει» οικονομικά το γενικό σύστημα υγείας, καθώς τα σπίτια στα οποία διαμένουν οι ηλικιωμένοι έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη μακροχρόνια υγεία τους.

Σύμφωνα και με την τελευταία έρευνα της PwC και του Urban Land Institute που αφορά αναδυόμενες τάσεις στην αγορά ακινήτων της Ευρώπης, η εξειδικευμένη στέγαση ηλικιωμένων (Retirement/Assisted Living) παρουσιάζεται ως ένας από τους τομείς με τις πιο ελκυστικές αναπτυξιακές και επενδυτικές προοπτικές για το 2019.

Τα αυξανόμενα επίπεδα γήρανσης του πληθυσμού της Κύπρου παρουσιάζουν τεράστιες προκλήσεις για την χώρα τα επόμενα χρόνια και ο τομέας στέγασης των ηλικιωμένων θα πρέπει να είναι σε θέση να μετατρέψει τις προκλήσεις αυτές σε ευκαιρίες. Η επιτυχία αυτής της προσπάθειας προϋποθέτει καινοτόμο τρόπο σκέψης, αξιοποίηση της τεχνολογίας, αλλά και πρωτίστως την συνεργασία του κράτους (προσφέροντας τα κατάλληλα κίνητρα που θα ενθαρρύνουν τους ηλικιωμένους να μετακινηθούν σε κατοικίες που ταιριάζουν περισσότερο στις ανάγκες τους), των πολεοδομικών αρχών (ενσωματώνοντας την εξειδικευμένη στέγαση ηλικιωμένων στα στρατηγικά σχέδια ανάπτυξης) και των οργανισμών ανάπτυξης γης (στοχεύοντας στη δημιουργία καλά σχεδιασμένων, τεχνολογικά αναβαθμισμένων και προσαρμοσμένων σπιτιών για ηλικιωμένους).

Κωνσταντίνος Σαββίδης
Επιχειρησιακός Διευθυντής
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες
Τομέας Ανάπτυξης Γης
PwC Κύπρου

Ταυτόχρονα, μέχρι το 2070, το 15% του πληθυσμού αναμένεται να είναι άνω των 80 ετών (σε σύγκριση με μόλις 4% το 2017), που ισοδυναμεί σε αύξηση που θα υπερβεί τις 100 χιλιάδες.

Οι αλλαγές αυτές αναμένεται ότι θα διαμορφώσουν την αγορά στέγασης τα επόμενα χρόνια. Πολλοί ηλικιωμένοι καταλήγουν να ζουν μόνοι στην οικογενειακή κατοικία των τριών/τεσσάρων υπνοδωματίων στην οποία έχουν μεγαλώσει την οικογένειά τους. Κατά συνέπεια, οι ιδιοκτήτες αυτών των κατοικιών έχουν στην διάθεσή τους περισσότερους και μεγαλύτερους χώρους από εκείνους που πραγματικά χρειάζονται στην καθημερινότητά τους. Το γεγονός αυτό υποστηρίζεται και από την έρευνα κατοικίας του Ηνωμένου Βασιλείου, η οποία αναδεικνύει ότι το 53% των κατοικιών που στεγάζουν άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών, έχουν περισσότερους χώρους από όσους πραγματικά χρειάζονται οι ιδιοκτήτες τους.

Ταυτόχρονα, οι υφιστάμενες κατοικίες δεν έχουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για να στηρίζουν τις καθημερινές ανάγκες των ηλικιωμένων, ούτως ώστε να τους δοθεί η δυνατότητα να είναι ανεξάρτητοι για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Οι πλείστες κατοικίες είναι χτισμένες σε πολλαπλά επίπεδα, χωρίς υπνοδωμάτιο και μπάνιο στο ισόγειο, δεν

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Πέμπτη 31 Ιανουαρίου και ώρα 9μμ στη Δημοσιογραφική Εστία (δίπλα από το Αρχηγείο Αστυνομίας) στη Λευκωσία, θα διεξαχθεί Πλειστηριασμός που θα περιλαμβάνει 103 αντικείμενα όπως Τόρνοι, Ηλεκτροκολλητές, Τραπανάκια, 1 Πλάνια, σιγατσάκια, καρτσές, Ψύκτες νερού, μηχανές βάρκας YAMAHA, ηλεκτροτουρμπίνες, 1 Μηχανή Προβολής κινηματογραφικών ταινιών 35mm και διάφορα άλλα. Θα περιλαμβάνει επίσης παιδικά κρεβάτια (πάνω-κάτω), παιδικά τραπέζια με παγκάκια και καρέκλες, ελβετικά κρεβάτια, ντουλάπες, Roneo, μαθητικά θρανία και καρέκλες.

Οι ενδιαφερόμενοι αγοραστάτες μπορούν να εξετάσουν τα πιο πάνω αντικείμενα που βρίσκονται, κυρίως, στις Κεντρικές Αποθήκες δίπλα από το ΣΟΠΑΖ στην Παλλουριώτισσα, από τη Πέμπτη 24/1/19 μέχρι και την Τετάρτη 30/1/19 μεταξύ των ωρών 8μμ-2μμ καθώς και το πρωί του πλειστηριασμού μεταξύ 7.30 - 8.30μμ.

Για περισσότερες πληροφορίες και κατάλογους απευθύνεστε στους Δημοπράτες:
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΛΤΔ
Τ. Παπαδόπουλου 6, Άγιος Δομέτιος, Λευκωσία.
Τηλ.: 99639733, 22778751

Κάθε μέρα, κάθε λεπτό

kathimerini.com.cy

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ONLINE

Ακύρωση προκήρυξης θέσεων Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Αρχής Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (ΑΑΕΚ) αποφάσισε κατά τη συνεδρία του με Α/Α 01/2019 που πραγματοποιήθηκε στις 7 Ιανουαρίου 2019, όπως ακυρώσει τις υφιστάμενες προκηρύξεις για την κενή θέση Εκτελεστικού Γραμματέα και λειτούργων στην Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου ως έχουν δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας στις 30 Νοεμβρίου 2018 και όπως προβεί στην επαναπροκήρυξη των εν λόγω θέσεων.

Η καινούρια προθεσμία για υποβολή των αιτήσεων είναι 18 Ιανουαρίου - 31 Ιανουαρίου 2019.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την επαναπροκήρυξη των θέσεων επισκεφτείτε την ιστοσελίδα της ΑΑΕΚ (www.naac.org.cy).

Κόκκινα δάνεια και πολιτική αβεβαιότητα βυθίζουν τις τραπεζικές μετοχές

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Απογοητευτική έως τραγική χαρακτηρίζουν παράγοντες της αγοράς την εικόνα των ελληνικών τραπεζικών μετοχών, εκφράζοντας φόβους για μία επανάληψη του 2018, όταν ο κλάδος βίωσε ισχυρότατες πιέσεις η οποίες έφθασαν στον βαθμό της κατάρρευσης, με τη «βουτιά» να αγγίζει ακόμα το 80%.

Αν και η φετινή χρονιά ξεκίνησε με ένα ράλι ανακούφισης της τάξης του 10% δημιουργώντας προσδοκίες για «καλύτερες μέρες» προσεχώς, το σπικτικό ωστόσο ανατράπηκε πλήρως και μέσα σε έξι συνεδριάσεις (από τις 10/1) ο τραπεζικός δείκτης υποχώρησε 19,4%, φθάνοντας χθες σε νέα ιστορικά χαμηλά επίπεδα και στις 378,48 μονάδες. Οι μετοχές και των τεσσάρων συστημικών τραπεζών τελούν υπό διαπραγμάτευση πλέον κάτω από το 1 ευρώ, με τη συνολική κεφαλαιοποίησή τους να διαμορφώνεται στα μόλις 3,66 δισ. ευρώ, 58% χαμηλότερα από περίπου 8,7 δισ. ευρώ που διαμορφωνόταν ακριβώς ένα χρόνο πριν.

Οι αναλυτές είχαν ήδη προειδοποιήσει για ένα έτος-φωτιά για την Ελλάδα το 2019, επισμαίνοντας πως οι μεγάλες προκλήσεις για τη χώρα είναι οι εκλογές και η κατάσταση του τραπεζικού κλάδου – οι τελευταίες συνεδριάσεις το απέδειξαν.

Ο τραπεζικός δείκτης οδηγήθηκε σε «βουτιά» 6,11%, η μετοχή της Alpha Bank έκλεισε σε ιστορικά χαμηλά με απώλειες 9,54% στο 0,9100 ευρώ, ενώ σε ιστορικά χαμηλά βρέθηκε και η Τράπεζα Πειραιώς με απώλειες 3,55% στο 0,6800 ευρώ. Η μετοχή της Εθνικής Τράπεζας σημείωσε πτώση της τάξης του 4,2% στο 0,9580 ευρώ κοντά στα ιστορικά χαμηλά της επίπεδα (0,93 ευρώ), ενώ και η Eurobank (πτώση 2,67% στο 0,4964 ευρώ) δεν απέχει πολύ, πλέον, από τα ιστορικά χαμηλά (0,4440 ευρώ). Οι αναλυτές εμφανίζουν ιδιαίτερα προβληματισμένοι, εξηγώντας πως όσοι επενδύτες επιλέγουν να βγουν από τις μετοχές των συστημικών τραπεζών σημαίνει πως δεν βλέπουν κάποιο ορατό κόστος από αυτή τους την κίνηση.

Δεν εκτιμούν πως στο κοντινό μέλλον θα υπάρξει κάτι θετικό για την οικονομία, τα σχέδια για τη μείωση των κόκκινων δανείων δεν προχωρούν με τον ρυθμό που θα απαιτεί η σοβαρότητα της κατάστασης, η απαισιοδοξία γύρω από τον κλάδο αλλά και τις προοπτικές των ελληνικών περιουσιακών στοιχείων είναι διάχυτη, ενώ και ο θολός πολιτικός ορίζοντας ενισχύει την αβεβαιότητα, η οποία είναι και το «συστατικό» που μισούν περισσότερο οι επενδυτές.

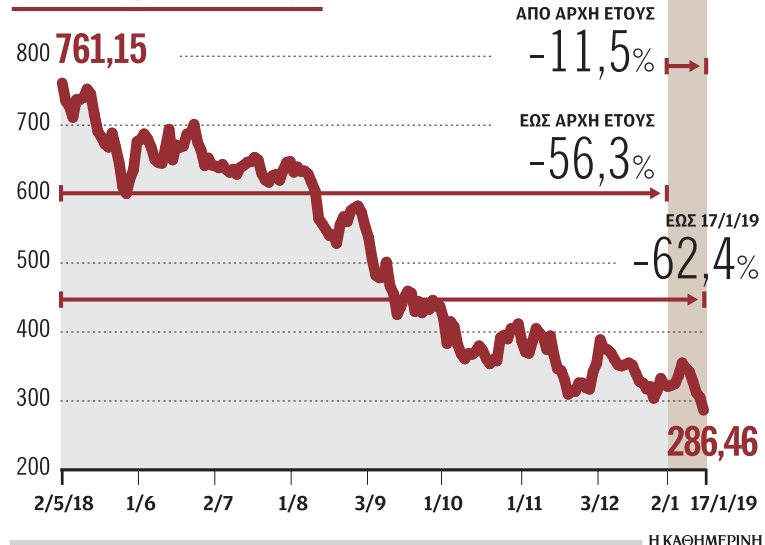
Την ίδια στιγμή, η αναμικτή και ευάλωτη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας δεν αναμένεται να βοηθήσει στην αύξηση του τραπεζικού δανεισμού, ο οποίος και είναι αναγκαίος για την κερδοφορία του κλάδου. Ηδη η πλειονότητα των επιχειρήσεων στην Ελλάδα αρνείται να ζητήσει νέα χρηματοδότηση από τις τράπεζες, όπως αποκάλυψε πρόσφατη έρευνα του Οικονομικού Επιμελητηρίου.

Δεν είναι τυχαίο λοιπόν το γε-

Μέσα σε έξι συνεδριάσεις ο τραπεζικός δείκτης έφθασε να υποχωρεί 19,4%.

γονός πως οι διεθνείς οίκοι βλέπουν χαμηλότερα επίπεδα για τις τιμές των ελληνικών τραπεζικών μετοχών (Deutsche Bank και Keefe, Bruyette & Woods), ενώ τα short funds έχουν αρχίσει και επιστρέφουν δριμύτερα στο ελληνικό Χρηματιστήριο. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, αυτή την εβδομάδα και συγκεκριμένα την Τρίτη 15 Ιανουαρίου, το βρετανικό fund Lansdowne Partners προχώρησε σε αύξηση των αρνητικών του θέσεων επί των μετοχών της Alpha Bank, στο 0,75% από 0,60% πριν, καθώς και σε αύξηση των shorts του στην Eurobank στο 1,52% από 1,40%. Στις αρχές της εβδομάδας, το Oceanwood Capital Management είχε επίσης προχωρήσει σε αύξηση των shorts του στην Eurobank, στο 0,51%.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ Χ.Α.

Κατά 31,5% προβλέπεται να αυξηθούν φέτος οι επενδύσεις στη βιομηχανία

Σε αρκετά μεγαλύτερες δαπάνες για επενδύσεις σε σύγκριση με το 2017 προχώρησε το 2018 η ελληνική βιομηχανία, σε μια προσπάθεια να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση και στις τεχνολογικές εξελίξεις.

Σύμφωνα με την έρευνα επενδύσεων που πραγματοποιήσε το Ιδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) –την τρίτη μέσα στο 2018– οι επενδυτικές δαπάνες στο σύνολο της μεταποίησης εκτιμάται ότι αυξήθηκαν κατά 27,3% σε σύγκριση με το 2017.

Ακόμη πιο αισιόδοξες είναι οι εκτιμήσεις για το 2019, καθώς οι πρώτες προβλέψεις κάνουν λόγο για αύξηση των επενδύσεων κατά 31,5%. Οσοι, πάντως, δεν προχωρούν σε επενδύσεις ή προχωρούν σε λιγότερες θεωρούν κυρίως ανασταλτικό παράγοντα τη συνολική οικονομική πολιτική της κυβέρνησης.

Ο κλάδος στον οποίο εκτιμάται ότι ενισχύθηκαν περισσότερο από

Τα τρόφιμα είναι ο κλάδος που αναμένεται και το 2019 να ενισχυθεί περισσότερο.

τους άλλους οι επενδυτικές δαπάνες είναι αυτές των τροφίμων-ποτών-καπνού, με την αύξηση σε σύγκριση με το 2017 να διαμορφώνεται σε 28,8%. Πρόκειται για κλάδο με ιδιαίτερη βαρύτητα για την ελληνική μεταποίηση, με δραστηριότητα στην εγχώρια αγορά, αλλά και έντονα εξωστρεφής, ειδικά τα τελευταία χρόνια. Ακολουθεί ο κλάδος των χημικών, με τις επενδυτικές δαπάνες το 2018 να εκτιμάται ότι αυξήθηκαν κατά 26,1%, των μεταλλικών προϊόντων με τις επενδυτικές δαπάνες να υπολογίζεται ότι ενισχύθηκαν κατά 21,5%, ενώ

Πρόβλεψη μεταβολών επενδυτικών δαπανών στη βιομηχανία

	2018/2017	2019/2018
Τρόφιμα - ποτά - καπνός	28,8%	36,3%
Χημικά	26,1%	-8,4%
Μη μεταλλικά ορυκτά	20,0%	12,5%
Μεταλλικά προϊόντα	21,5%	16,7%
Μηχανολογικός εξοπλισμός	-29,6%	29,0%
Λοιπές βιομηχανίες	10,0%	-14,5%
Σύνολο μεταποίησης	27,3%	31,5%

ΠΗΓΗ: ΙΟΒΕ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ευρωπαϊκή ταυτότητα σε 133.000 ξένους που επένδυσαν στην Ε.Ε.

Δόθηκε την τελευταία δεκαετία κυρίως σε Ρώσους, Κινέζους και Αραβες

Τις 133.000 έχουν φθάσει τα τελευταία 10 χρόνια οι νέοι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που απέκτησαν διαβατήριο και ιθαγένεια επειδή επένδυσαν συγκεκριμένα ποσά σε χώρες-μέλη της Ε.Ε.

Εν ολίγοις, στις 133.000 ανέρχονται τα διαβατήρια που έδωσαν χώρες-μέλη της Ε.Ε. σε Ρώσους, Κινέζους, Αραβες, αλλά και Τούρκους, Λιβανέζους, Βραζιλιάνους, Βενεζουελανούς και Νοτιοαφρικανούς. Στην Ελλάδα δεν έχουν δοθεί διαβατήρια σε ξένους. Δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί το πενταετές πρόγραμμα της «χρυσής βίζας», όπως αποκαλείται η άδεια παραμονής έναντι επένδυσης, που ενδέχεται να αποτελέσει το πρώτο βήμα για την απόκτηση διαβατηρίου.

Σύμφωνα, όμως, με στοιχεία της Διεθνούς Διαφάνειας και της Global Witness, η πολιτική αυτή της άντλησης δυσθεώρητων κεφαλαίων εφαρμόζεται σε πολλές χώρες πολύ πέραν των συνόρων της Ε.Ε. Σε παγκόσμιο επίπεδο εκτιμάται πως οδηγεί, έτσι, σε ετήσιες επενδύσεις ύψους τουλάχιστον 11 δισ. ευρώ.

Όπως επισμαίνει σχετικό ρεπορτάζ της ιταλικής οικονομικής εφημερίδας Il Sole 24 Ore, οι καινούργιοι πολίτες της Ε.Ε. έχουν επενδύσει δεκάδες δισεκατομμύρια στις χώρες που τους «υιοθέτησαν». Μόνον σε τέσσερις χώρες, Κύπρο, Ιρλανδία, Μάλτα και Πορτογαλία, έχουν επενδύσει συνολικά 10,6 δισ. ευρώ, με το μεγαλύτερο μέρος να έχει τοποθετηθεί σε ακίνητα.

Η Πορτογαλία ειδικότερα έχει ήδη παραχωρήσει 17.000 άδειες παραμονής σε ξένους που έχουν φέρει στη χώρα επενδύσεις συνολικού ύψους τεσσάρων δισεκ. ευρώ, αντλεί δηλαδή κατά μέσον όρο 670 εκατ. ευρώ ετησίως. Στη χώρα έχουν εγκατασταθεί 4.000 Κινέζοι, Βραζιλιάνοι και Νοτιοαφρικανοί και οι άδειες παραμονής τους είναι το πρώτο βήμα για την απόκτηση πορτογαλικού διαβατηρίου.

Η Πορτογαλία δεν είναι η μόνη στην Ιβηρική που έχει επωφεληθεί εις το έπακρον από το «εμπόριο» διαβατηρίων.

Η Ισπανία προσελκύει κατά μέσον όρο ένα δισ. ευρώ ετησίως εκδίδοντας ισπανικά διαβατήρια σε πλούσιους αλλοδαπούς. Έχει, έτσι, προσφέρει ευρωπαϊκή ιθαγένεια σε τουλάχιστον 7.000 Κινέζους, σχεδόν 5.000 Ρώσους, περίπου 3.200 Ινδούς και 3.000 Βενεζουελανούς. Και το πλέον εντυπωσιακό στοιχείο είναι πως περίπου 4.300 Αμερικανοί έχουν γίνει «Ευρωπαίοι» χάρη στις επενδύσεις τους στην Ισπανία.

Ειδική περίπτωση αποτελεί η Μάλτα που, όπως τονίζει η Il Sole, «δίδωνει τους πολίτες τρίτων χωρών όταν καταφθάνουν στις ακτές της με βάρκες αλλά

Σύμφωνα με στοιχεία της Διεθνούς Διαφάνειας και της Global Witness, η πολιτική της άντλησης δυσθεώρητων κεφαλαίων εφαρμόζεται σε πολλές χώρες πολύ πέραν των συνόρων της Ε.Ε. Σε παγκόσμιο επίπεδο, εκτιμάται πως οδηγεί σε ετήσιες επενδύσεις ύψους τουλάχιστον 11 δισ. ευρώ.

Η Ισπανία προσελκύει κατά μέσον όρο ένα δισ. ευρώ ετησίως εκδίδοντας ισπανικά διαβατήρια σε πλούσιους αλλοδαπούς.

τους υποδέχεται με ανοικτές αγκάλες όταν έρχονται με γιοτ ή με ιδιωτικό αεροσκάφος». Η Βαλέτα, όμως, που κάθε άλλο παρά φημίζεται για τη διαφάνειά της σε πολλούς τομείς, στο θέμα της άδειας παραμονής και της χορήγησης διαβατηρίου διεξάγει σχολαστικούς ελέγχους. Διασφαλίζει μάλιστα τη διαφάνεια δι-

μοσιεύοντας κάθε χρόνο τα στοιχεία των καινούργιων της πολιτών, με το τελευταίο δελτίο να έχει δοθεί στη δημοσιότητα στις 21 Δεκεμβρίου του περασμένου έτους.

Οι αντιδράσεις

Έχουν, όμως, προ πολλού εκφραστεί προβληματισμοί για την προέλευση των χρημάτων που φέρνουν μαζί τους οι ξένοι και σε ορισμένες χώρες εκδηλώνονται ήδη τάσεις αναδιπλώσης ή ακόμη και τερματισμού των σχετικών προγραμμάτων.

Μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου έχουν εκφράσει φόβους ότι τα διαβατήρια σε ξένους απορροφούν τη διοδο που ανοίγει η Ε.Ε. σε «μαύρο» χρήμα κάθε προέλευσης. Σε αρκετές χώρες της

Ε.Ε. οι έλεγχοι είναι ανεπαρκείς ή ακόμη και ανύπαρκτοι και αρκούν τα χρήματα για την αγορά του διαβατηρίου. Σύμφωνα με τη Διεθνή Διαφάνεια και την αντίστοιχη της Global Witness, η Λετονία, η Ουγγαρία και η Βρετανία έχουν δώσει άδεια παραμονής τουλάχιστον στο 90% όσων την αιτήθηκαν.

Η Λετονία, ειδικότερα, δεν ζητεί παρά μια αγορά ακινήτου αξίας 250.000 ευρώ ή επένδυση 50.000 ευρώ σε εταιρεία για να εγκαινιάσει τη διαδικασία έκδοσης διαβατηρίου. Έχει, έτσι, ανοίξει τις πόρτες σε περίπου 15.500 πολίτες τρίτων χωρών, στην πλειονότητά τους Ρώσοι, αλλά και σε Κινέζους, Ουκρανούς, Καζάκους, Ουζμπεκούς, Λευκορώσους και Αζέρους.

στον κλάδο των μη μεταλλικών ορυκτών οι δαπάνες σε επενδύσεις εκτιμάται ότι αυξήθηκαν κατά 20%. Αντιθέτως, στον κλάδο μηχανολογικού εξοπλισμού εκτιμάται ότι οι επενδυτικές δαπάνες υποχώρησαν κατά 29,6%.

Το 49% των επενδύσεων το 2018 αφορούσε σε αντικατάσταση υφιστάμενου κεφαλαιουχικού εξοπλισμού, ενώ σημαντικές ήταν οι δαπάνες για την αύξηση της δυναμικότητας για την παραγωγή υφιστάμενων προϊόντων (19%), αλλά και για την παραγωγή νέων προϊόντων (το 18% των συνολικών δαπανών).

Αξίζει να σημειωθεί ότι αν και συνήθως η πρώτη εκτίμηση που γίνεται για τις επενδυτικές δαπάνες μιας χρονιάς είναι πιο αισιόδοξη από αυτές που γίνονται προς το τέλος της, το 2018 συνέβη το αντίστροφο: η εκτίμηση που έγινε στις αρχές του 2018 έκανε λόγο για αύξηση των επενδυτικών δα-

πανών της τάξεως του 15,4% σε σύγκριση με το 2017.

Στην έρευνα η οποία διεξήχθη στο δίμηνο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου 2018, οι επιχειρήσεις έδωσαν και τις πρώτες εκτιμήσεις τους για τις επενδυτικές δαπάνες για το 2019, οι οποίες συνολικά προβλέπονται αυξημένες κατά 31,5%. Η μεγαλύτερη αύξηση, 36,3%, προβλέπεται και πάλι στον κλάδο των τροφίμων, ενώ μείωση, από την άλλη, της τάξεως του 8,4% προβλέπεται στις δαπάνες για επενδύσεις στον κλάδο των χημικών.

Αρνητική επίδραση στα επενδυτικά σχέδια του μεταποιητικού κλάδου έχει τόσο το 2018 όσο και το 2019 η οικονομική πολιτική στο σύνολό της, ενώ δεύτερος κυριότερος ανασταλτικός παράγοντας είναι η φορολόγηση των κερδών. Αρνητικά επιδρούν η έλλειψη διαθεσιμότητας κεφαλαίων και το κόστος του χρήματος, καθώς και η απουσία επενδυτικών κινήτρων.

Μελέτη-καταπέλτης της Ε.Ε. για τουριστικό κορεσμό Σαντορίνης

Κίνδυνος να χάσει το νησί την ελκυστικότητά του, σύμφωνα με μελέτη

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Καταπέλτης κατά των ελληνικών αρχών για τον κορεσμό της Σαντορίνης και την αλλοίωση του χαρακτήρα και του κοινωνικού ιστού από την ανεξέλεγκτη καθημερινή ροή δεκάδων χιλιάδων τουριστών, είναι έκθεση για το ζήτημα της Επιτροπής Μεταφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (TRAN Committee) που δημοσιεύθηκε, χθες, Πέμπτη 17 Ιανουαρίου.

«Η έλλειψη τουριστικής διακυβέρνησης και στρατηγικής συνεργασίας μεταξύ των τοπικών και των εθνικών αρχών θα μπορούσε να θέσει το μέλλον του προορισμού σε κίνδυνο», αναφέρει χαρακτηριστικά. «Είναι απαραίτητη η εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών με στόχο τη διαχείριση και τη ρύθμιση των αυξανόμενων τουριστικών ροών προκειμένου να αμβλυθούν οι αρνητικές συνέπειες του κορεσμού των αφίξεων για την τοπική κοινωνία», υπογραμμίζει, προσθέτοντας πως αυτό είναι απαραίτητο και «για τη διατήρηση της εικόνας του προορισμού, την πρόληψη της φθοράς και τη διασφάλιση της ελκυστικότητας του νησιού». Στη μελέτη του τμήματος Πολιτικής για τη Διαρθρωτική Πολιτική και τη Πολιτική Συνοχής της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικών Πολιτικών που ζήτησε η TRAN Committee αναφέρεται επίσης πως στην Ελλάδα εκτός από τη Σαντορίνη, Ιόνιο και Πελοπόννησος είναι μεταξύ των 15 ευρωπαϊκών περιφερειών «με υψηλό κίνδυνο».

Τα στοιχεία που δημοσιεύει η μελέτη για τη Σαντορίνη είναι αποκαλυπτικά. Μιλά για 5,5 εκατομ-

Η μελέτη «μιλάει» για 5,5 εκατ. διανυκτερεύσεις το 2017 σε σύγκριση με 3,3 εκατ. το 2012 (+66%) και συνολικές αφίξεις 2 εκατ. επισκεπτών. Η Σαντορίνη το 2018 είχε 474 αφίξεις κρουαζιερόπλοιων με 749.286 επιβάτες,

μύρια διανυκτερεύσεις το 2017 σε σύγκριση με 3,3 εκατομμύρια το 2012 (+ 66%) και συνολικές αφίξεις 2 εκατομμυρίων επισκεπτών. Η Σαντορίνη το 2018 είχε 474 αφίξεις κρουαζιερόπλοιων και 749.286 επιβάτες, έναντι 406 αφίξεων και 620.570 επιβατών το 2017.

Οι αριθμοί αυτοί των επιβατών κρουαζιερόπλοιων σημαίνουν «περισσότερους από 2.000 επισκέπτες κρουαζιερόπλοιων ημερησίως με κορυφές έως και 18.000 ατόμων ανά ημέρα κατά την υψηλή περίοδο. «Το 2017 αντιστοικούσαν 107,8 τουρίστες ημερησίως ανά 100 κατοίκους και 220,6 τουρίστες ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο». Δείκτες που είναι από τους υψηλότερους επιφάνειας της Σαντορίνης είναι

κτισμένο συγκριτικά με μέσον όρο 1% σε άλλα ελληνικά νησιά.

Η ετήσια οικονομική δραστηριότητα από τον τουρισμό στο νησί υπολογίζεται πως ανέρχεται στο ένα δισ. ευρώ. Έχει όμως επιπτώσεις τη διείσδυση τουριστών σε γειτονικές αμιγούς κατοικίας, τον υψηλό αριθμό κρουαζιερόπλοιων, τον υψηλό αριθμό τουριστών ανά κάτοικο, περιβαλλοντικά ζητήματα, τουρίστες που παραπονούνται για τους... τουρίστες και κυκλοφοριακή συμφόρηση και συμφόρηση των δημόσιων συγκοινωνιών.

«Η ανάρμοστη συμπεριφορά τουριστών στη Σαντορίνη έχει αναφερθεί ως ένα κρίσιμο πρόβλημα», σημειώνει η μελέτη της TRAN Committee. Η συνολική

συμφόρηση είναι πρόβλημα για τους ίδιους τους τουρίστες, ενώ προβλήματα υπάρχουν τόσο σχετικά με την κυκλοφορία, τη συμφόρηση των πεζών, τη διάθεση των αποβλήτων όσο και της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, την έλλειψη νερού και ενέργειας, την πολιτιστική εκτόπιση και τον πολλαπλασιασμό των βραχυπρόθεσμων μισθωμάτων τύπου Airbnb. «Αυτό μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τη μελλοντική ελκυστικότητα του προορισμού», προειδοποιεί η έκθεση.

Αξιολογώντας την αντίδραση των ελληνικών αρχών, η μελέτη αναφέρει πως «τις τελευταίες δεκαετίες, η τουριστική ανάπτυξη στη Σαντορίνη δεν είχε στρατηγικό πλαίσιο και αποτελεσματικό σχεδιασμό. Ο προορισμός υπέφερε από την ανεπαρκή υποστήριξη του δημόσιου τομέα στην ανάπτυξη και εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών με στόχο τη διαχείριση και ρύθμιση των αυξανόμενων τουριστικών ροών. Πρόσφατα, οι τοπικές αρχές έχουν σημαντικό συναγερμό αλλά στηρίζονται κυρίως στην κεντρική κυβέρνηση, καθώς έχουν περιορισμένες εξουσίες και πόρους. Ένα από τα λίγα συγκεκριμένα μέτρα που ελήφθησαν ήταν ένα ημερήσιο όριο για τους επιβάτες κρουαζιερόπλοιων, που καθορίστηκε σε 8.000 άτομα το μέγιστο. Η τοπική κοινότητα της Σαντορίνης έχει πλήρη επίγνωση των κοινωνικών, πολιτιστικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων, αλλά βιώνει την έλλειψη επαρκούς και κατάλληλης διακυβέρνησης από την ελληνική κυβέρνηση», καταλήγει η μελέτη.

Στο 10,8% αυξήθηκε το μερίδιο της Ελλάδας στον τουρισμό της Μεσογείου

Αύξηση από 8,7% το 2012 σε 10,8% το 2016 παρουσίασε το μερίδιο της Ελλάδας, επί του συνόλου των αφίξεων των τουριστών στους προορισμούς της Νότιας Ευρώπης. Η άνοδος αυτή προήλθε από αύξηση του μεριδίου της Ελλάδας στον εξερχόμενο τουρισμό σχεδόν στο σύνολο των 25 αγορών που εξετάστηκαν και δημιουργούν περισσότερο από το 90% των εσόδων του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα.

Στις αγορές αυτές περιλαμβάνονται τόσο παραδοσιακές αγορές μας (από Δυτική Ευρώπη, ΗΠΑ κ.λπ.) όσο και νέες (Ανατολική Ευρώπη, Βαλκάνια). Από την άλλη πλευρά, η αύξηση μεριδίων στον εξερχόμενο τουρισμό στις νέες αγορές ήταν μεγαλύτερη απ' ό,τι στις παραδοσιακές, με αποτέλεσμα την παρατηρούμενη μείωση του μεριδίου των παραδοσιακών αγορών στον εισερχόμενο τουρισμό.

Αυτά είναι ορισμένα από τα βασικά συμπεράσματα της μελέτης που εκπόνησε το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΝΣΕΤΕ) με θέμα: «Ο τουρισμός στην Ελλάδα και στους κύριους ανταγωνιστικούς προορισμούς, 2012 - 2016», που βασίζεται στα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του UNWTO για όλες τις χώρες.

Ανάμεσα στους ευρωπαϊκούς προορισμούς, η Νότια Ευρώπη έχει υψηλότερο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης αφίξεων (2000 - 2016: +3,2%, 2012 - 2016: +4,9%) σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (+2,9% και +3,4%, αντίστοιχα). Την περίοδο 2012 - 2016 η Ελλάδα έχει τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης (+12,4%) από τις χώρες-προορισμούς της Νότιας Ευρώπης. Την ίδια περίοδο, η Τουρκία είναι η μοναδική χώρα της Νότιας Ευρώπης που παρουσίασε μείωση στον ει-

Την περίοδο 2012 - 2016 η Ελλάδα έχει τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης (+12,4%) από τις χώρες-προορισμούς της Νότιας Ευρώπης.

σερχόμενο τουρισμό της, λόγω μείωσης του εισερχόμενου τουρισμού στη χώρα αυτή το 2016 - έτος κατά το οποίο έλαβε χώρα το αποτυχημένο πραξικόπημα στη χώρα αυτή, καθώς και διάφορες τρομοκρατικές επιθέσεις.

Η Ισπανία και η Ιταλία δέχονται περίπου 50% των αφίξεων και των εσόδων του εισερχόμενου τουρισμού στη Ν. Ευρώπη. Τέλος, ανάμεσα στις χώρες της Νότιας Ευρώπης, η Ελλάδα, η Κύπρος, η Κροατία και η Μάλτα δέχονται τη μεγαλύτερη ένταση τουριστικών ροών σε σύγκριση με τον πληθυσμό τους, όπου το 2016 ο εισερχόμενος τουρισμός υπερκέρασε τον πληθυσμό τους κατά τουλάχιστον 130% (Ελλάδα) έως και 330% (Μάλτα).

Από τη Λεμεσό για όλη την Κύπρο...

Απο την Κύπρο για όλο τον κόσμο...

www.kanali6.com.cy

www.facebook.com/kanali6

twitter.com/kanali_6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

2018-2019

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΤΩΡΑ

Ο **Ονούφριος Σωκράτους** αναλαμβάνει με αντικειμενικότητα να φωτίσει σε βάθος την επικαιρότητα, φιλοξενώντας τους πρωταγωνιστές των γεγονότων

ΚΑΘΕ ΠΡΩΙ ΣΤΙΣ 11:00

Επιβράδυνση της ελληνικής οικονομίας βλέπει ο ΟΟΣΑ

Η χώρα παραμένει μεταξύ των πρωταθλητριών στη φορολογία επιχειρήσεων

Του ΠΡΟΚΟΠΗ ΚΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ

Πτωτικές τάσεις στην ελληνική οικονομία βλέπει ο ΟΟΣΑ για το επόμενο εννεάμηνο, ενώ ταυτόχρονα κατατάσσει την Ελλάδα στις χώρες με τις υψηλότερες φορολογικές επιβαρύνσεις.

Από την έκθεση που δημοσιεύθηκε χθες, φαίνεται ότι η φορολογία παραμένει βαριά και μη ανταγωνιστική εξαιτίας των υψηλών συντελεστών για τις επιχειρήσεις, χωρίς μάλιστα να εξασφαλίζονται περισσότερα έσοδα από τις άλλες χώρες (ή του μέσου όρου των ευρωπαϊκών χωρών) που διατηρούν χαμηλότερους συντελεστές. Όπως αναφέρεται, μεταξύ 2000 και 2018 σε 76 χώρες έγιναν μειώσεις συντελεστών, σε 12 χώρες ο συντελεστής παρέμεινε σταθερός και σε 6 πραγματοποιήθηκαν πολύ μεγάλες αυξήσεις άνω των 10 ποσοστιαίων μονάδων.

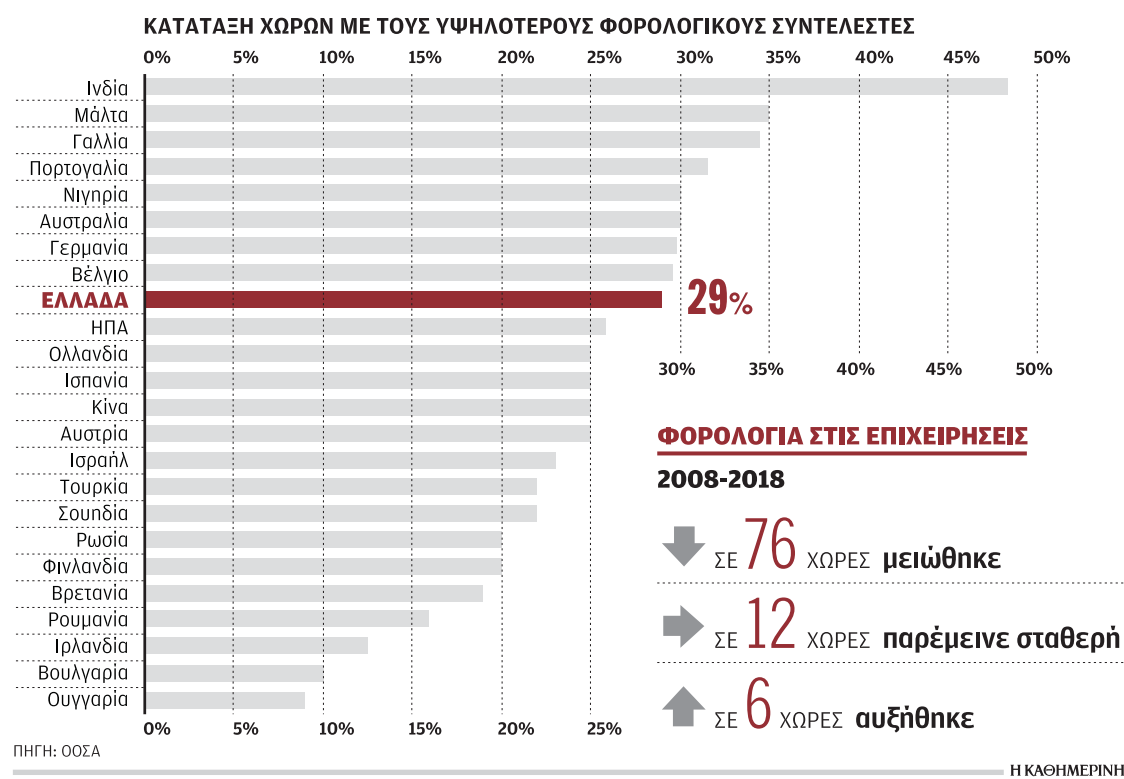
Όπως γίνεται αντιληπτό, η Ελλάδα δεν βρίσκεται μεταξύ των χωρών στις οποίες μειώθηκαν οι συντελεστές αλλά αντίθετα στις χώρες που αυξήθηκαν οι συντελεστές και συγκεκριμένα από το 24% στο 29%, τη στιγμή μάλιστα που ο μέσος συντελεστής στις χώρες του ΟΟΣΑ διαμορφώνεται στο 21,4%.

Υπενθυμίζεται ότι οι επιχειρήσεις, για τις δηλώσεις που θα υποβληθούν φέτος και αφορούν τα κέρδη του 2018, θα φορολογηθούν με συντελεστή 29%.

Στις χώρες με τις μεγαλύτερες αυξήσεις την περίοδο 2000-2018 περιλαμβάνονται η Ανδόρα και η Χίλη (κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες). Αντίθετα, μεταξύ 2000 και το 2018, η Βουλγαρία, η Γερμανία, η Νήσος Μαν και η Παραγουάη μείωσαν τους φορολογικούς τους συντελεστές κατά 20 ποσοστιαίες μονάδες ή περισσότερο.

Σε ό,τι αφορά την περίοδο 2017-2018, οι μεγαλύτερες μειώσεις καταγράφονται στη Γαλλία (σχεδόν 10 ποσοστιαίες μονάδες) και στις Ηνωμένες Πολιτείες (μείωση κατά 13,07 ποσοστιαίες μονάδες). Στη

Στα ύψη η φορολογία στην Ελλάδα και το 2018

Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές καθιστούν μη ανταγωνιστική διεθνώς την οικονομία.

Γαλλία καταργήθηκε μια σημαντική επιβάρυνση για τα εταιρικά κέρδη, ενώ στις Ηνωμένες Πολιτείες μειώθηκε ο βασικός φορολογικός συντελεστής.

Δυσόλινα μηνύματα

Στο μεταξύ, αποθαρρυντικά είναι τα στοιχεία για τις προοπτικές της οικονομίας το επόμενο διάστημα. Με τίτλο «επιβεβαιωμένα σημάδια κάμψης του momentum της ανάπτυξης στις μεγάλες οικονομίες», ο ΟΟΣΑ παρατηρεί ότι οι σύνθετοι

δείκτες (Composite Leading Indicators), που αποτυπώνουν τις τάσεις των επόμενων έξι έως εννέα οικονομικών των Γερμανίας, Γαλλίας, Ιταλίας, αλλά και της Ελλάδας. Για την Ελλάδα ο οργανισμός καταγράφει πτωτική πορεία της οικονομίας από τον Μάιο του 2018 και η οποία συνεχίζεται μέχρι και τον Νοέμβριο, κατά τον οποίο πραγματοποιήθηκε η τελευταία μέτρηση. Μάλιστα, τον περασμένο Νοέμβριο ο δείκτης διαμορφώθηκε στο 98,42, σημειώνοντας πτώση 0,13 σε σχέση με τον Οκτώβριο, και 1,76 σε σχέση με τον Νοέμβριο του 2017. Σημειώνεται ότι οι πρόδρομοι δείκτες του ΟΟΣΑ έχουν σχεδιαστεί για να παρέχουν τα πρώτα σημάδια μεταστροφής στην επιβράδυνση ή στην επιτάχυνση της οικονομικής δραστηριότητας και βασίζονται σε ένα ευρύ φάσμα δεδομένων που ιστο-

ρικά δείχνουν αλλαγές στην οικονομική δραστηριότητα.

Επιβράδυνση όμως της οικονομίας διαπιστώνει ο ΟΟΣΑ και στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής. Ο αμερικανικός δείκτης υποχώρησε για τρίτο διαδοχικό μήνα, στις 99,6 μονάδες, κάτω από το επίπεδο των 100 μονάδων που σηματοδοτεί σταθεροποίηση. Αντιθέτως, ο κινεζικός δείκτης αυξήθηκε ελαφρώς στο 98,8 σε μια ένδειξη ότι η επιβράδυνση ίσως να φτάνει στο τέλος της. Για την Ευρώπη ο δείκτης παραμένει κάτω από τις 100 μονάδες για τέταρτο διαδοχικό μήνα, με τους αναλυτές να τονίζουν πως η νομισματική ένωση θα συνεχίσει την καθοδική πορεία. Είναι ενδεικτικό ότι στις μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρώπης και συγκεκριμένα στη Γερμανία και στη Γαλλία ο δείκτης κινείται πτωτικά κάτω από τις 100 μονάδες.

Η... κρίση μείωσε τους φτωχούς συνταξιούχους

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Μια... ανέλιπτα καλή θέση καταλαμβάνει η χώρα μας σε σχέση με τον αριθμό των συνταξιούχων που κινδυνεύουν να διολισθηθούν σε κατάσταση φτώχειας.

Σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία της Eurostat, το 2017 σχεδόν ένας στους δέκα συνταξιούχους στην Ελλάδα (ποσοστό 9,5%) βρισκόταν στο κατώφλι του ορίου φτώχειας, όταν στο σύνολο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 14%.

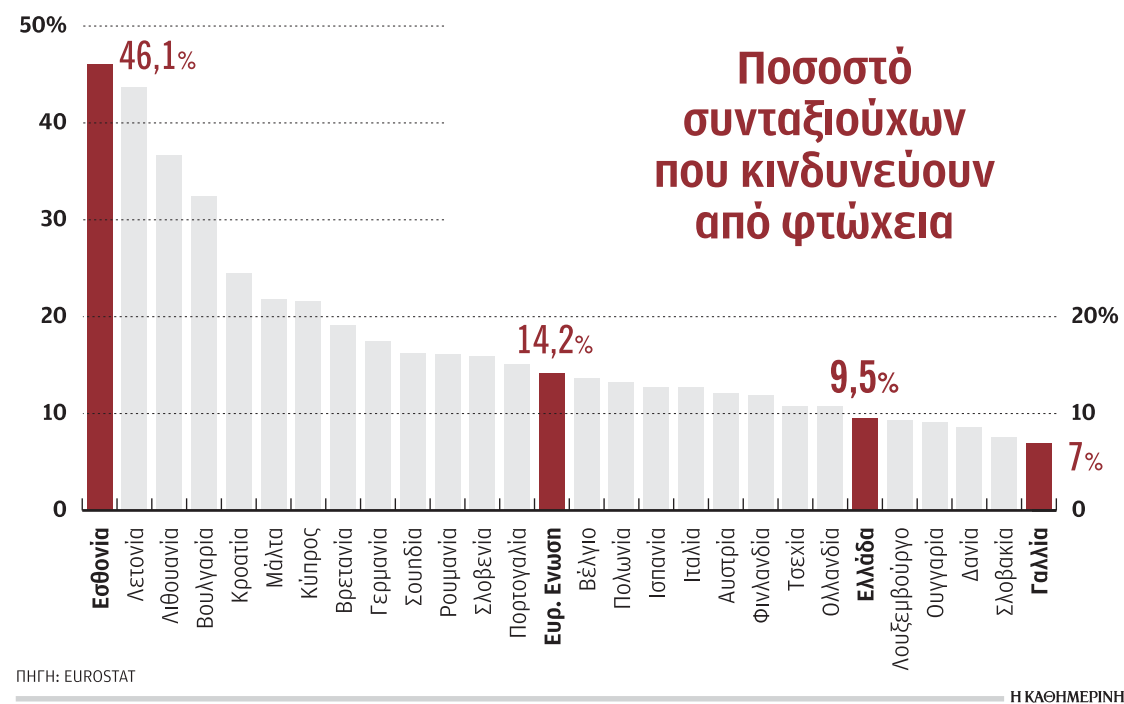
Μάλιστα, ενώ στην Ε.Ε. το ποσοστό αυξήθηκε μέσα σε έναν χρόνο, καθώς το 2016 ήταν στο 13,8%, στην Ελλάδα παρατηρείται μείωση κατά 0,2 μονάδες και κατά περίπου 10 μονάδες συγκριτικά με το 2010, όταν το ποσοστό ήταν 19%.

Εν μέσω της οικονομικής κρίσης, το 2011, το ποσοστό αυτό άγγιξε το ανώτατο επίπεδο του 19,9%, ακολούθησε όμως από εκεί και πέρα μια σημαντική πτωτική πορεία, που σύμφωνα με τους ειδικούς εξηγείται από την παράλληλη πτώση των εισοδημάτων.

Και αυτό, γιατί ως κατώφλι φτώχειας σε κάθε χώρα ορίζεται το εισόδημα που βρίσκεται κάτω από το 60% του διάμεσου εθνικού εισοδήματος, μετά την καταβολή συντάξεων, επιδομάτων και άλλων κρατικών βοηθημάτων.

Αυτό είχε ως άμεσο αποτέλεσμα το όριο της φτώχειας στη χώρα μας, από περίπου 485 ευρώ τον μήνα, να διολισθηθεί στα 382 ευρώ, με συνέπεια πολλοί συνταξιούχοι που λαμβάνουν σύνταξη κοντά στα 450 ευρώ να μη θεωρείται πλέον ότι κινδυνεύουν από φτώχεια.

Σε αυτούς που κινδυνεύουν συγκαταλέγονται κατά κύριο λόγο όσοι

Η μείωση μισθών οδήγησε σε μείωση του ορίου της φτώχειας από 485 ευρώ σε 382 ευρώ. Ετσι, χαμηλοσυνταξιούχοι δεν θεωρούνται φτωχοί.

λαμβάνουν πολύ χαμηλές συντάξεις χρείας, αγρότες που λαμβάνουν τη λεγόμενη «προνοιακή» σύνταξη του ΟΓΑ καθώς και ανασφάλιστοι υπερίπλικες που λαμβάνουν 360 ευρώ.

Αναλυτικά, τα στοιχεία δείχνουν πως η Ελλάδα βρίσκεται στην 6η

καλύτερη θέση ανάμεσα στις 27 χώρες της Ε.Ε., καθώς εκτιμάται πως το 2017 το 9,5% των συνταξιούχων κινδυνεύει να βρεθεί σε ένδεια, με τη Γαλλία που καταλαμβάνει την πρώτη θέση να παρουσιάζει ποσοστό της τάξης του 7% και τη Σλοβακία με 8% και τις Δανία, Ουγγαρία και Λουξεμβούργο με 9% να ακολουθούν.

Στην άλλη άκρη του φάσματος βρίσκονται κράτη του πρώην ανατολικού μπλοκ, με την αρνητική πρωτιά να έχει η Εσθονία (46%) και να ακολουθούν η Λετονία, η Λιθουανία και η Βουλγαρία.

Σημειώνεται πως κατά μέσον όρο σε ολόκληρη την Ε.Ε. το ποσοστό υπολογίζεται στο 14,2% κι ότι ο κίνδυνος για γυναίκες συνταξιούχους είναι μεγαλύτερος σε

σχέση με τους άνδρες. Καθώς βέβαια η εσωτερική υποτίμηση που διενεργήθηκε, κατά το διάστημα της κρίσης, στα εισοδήματα των Ελλήνων εργαζομένων στη χώρα μας ήταν σημαντικά υψηλότερη από αυτήν στις συντάξεις, το αντίστοιχο ποσοστό για τους εργαζομένους στη χώρα μας που βρισκονται αντιμετώπιση με τον κίνδυνο της φτώχειας, εγκλωβισμένοι σε ένα σπείρα χαμηλών μισθών, ήταν, το 2017, σύμφωνα με στοιχεία της βάσης δεδομένων που διατηρεί η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία, 12,9%, επίσης μειωμένο σε σχέση με έναν χρόνο πριν (14,1%). Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο μέσος όρος των εργαζομένων που αντιμετωπίζουν το φάσμα της ένδειας ήταν 9,5%.

Εσπασαν το «φράγμα» των 30 δισ. ευρώ οι εξαγωγές το 11μηνο

Νέο ρεκόρ, πριν μάλιστα ενσωματωθούν στα στοιχεία και οι συναλλαγές του Δεκεμβρίου, κατέγραψαν το 2018 οι ελληνικές εξαγωγές, ξεπερνώντας για πρώτη φορά το «φράγμα» των 30 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε χθες η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), η αξία των ελληνικών εξαγωγών, συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών, διαμορφώθηκε το ενδεκάμηνο Ιανουαρίου - Νοεμβρίου 2018 σε 30,85 δισ. ευρώ, έναντι 26,23 δισ. ευρώ το αντίστοιχο ενδεκάμηνο του 2017, καταγράφοντας αύξηση 17,6%. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι ολόκληρο το 2017 η αξία των ελληνικών εξαγωγών ήταν 28,87 δισ. ευρώ, χαμηλότερη δηλαδή από αυτή που διαμορφώθηκε κατά το ενδεκάμηνο του 2018.

Αν μη τι άλλο, αποδεικνύεται ότι η επιλογή –εν μέρει και εξ ανάγκης– των ελληνικών επιχειρήσεων να αναζητήσουν διέξοδο στις ξένες αγορές για να αντισταθμίσουν τις απώλειες που υπέστησαν στα χρόνια της κρίσης στην εγχώρια αγορά ήταν κάτι παραπάνω από επιτυχής. Η άλλη θετική εξέλιξη για την οικονομία είναι η δραστική μείωση των εισαγωγών, στα 50,35 δισ. ευρώ το 2017 από 65,53 δισ. ευρώ το 2008, η οποία σε σημαντικό βαθμό οφείλεται στη λεγόμενη εσωτερική υποτίμηση. Από το 2016, πάντως, καταγράφεται εκ νέου αυξητική τάση στις εισαγωγές, με συνέπεια και την εκ νέου διεύρυνση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου. Το τελευταίο πάντως έχει μειωθεί πάνω από 50% σε σύγκριση με το 2008. Το 2017 διαμορφώθηκε σε 21,48 δισ. ευρώ έναντι 44,3 δισ. ευρώ το 2008, ενώ το ενδεκάμηνο του 2018 βρισκόταν στα 20,18 δισ. ευρώ.

Η αύξηση των εξαγωγών το ενδεκάμηνο Ιανουαρίου - Νοεμβρίου 2018 ήταν διψήφια, ακόμη και εάν εξαιρεθούν τα πετρελαιοειδή και τα πλοία. Ειδικότερα, διαμορφώθηκε σε 20,2 δισ. ευρώ από 18,12 δισ. ευρώ το αντίστοιχο διάστημα του 2017, καταγράφοντας αύξηση 11,5%. Τούτο είναι αποτέλεσμα της ανοδικής πορείας όλων των βασικών κατηγοριών αγαθών, εξαιρουμένων των πετρελαιοειδών.

Οι εξαγωγές της μεγαλύτερης σε αξία κατηγορίας προϊόντων

–μετά τα πετρελαιοειδή– και δι των βιομηχανικών αυξήθηκαν κατά 14,2% στο ενδεκάμηνο του 2018 έναντι του αντίστοιχου διαστήματος του 2017 και διαμορφώθηκαν σε 4,88 δισ. ευρώ. Αύξηση 6,6% σημείωσαν οι εξαγωγές τροφίμων, φθάνοντας σε αξία περίπου τα 4,22 δισ. ευρώ, ενώ κατά 14,3% ενισχύθηκαν οι εξαγωγές χημικών αγγίζοντας τα 3,2 δισ. ευρώ από 2,78 δισ. ευρώ το ενδεκάμηνο του 2017. Κατά 12,8%, στα 2,67 δισ. ευρώ, αυξήθηκαν στο ενδεκάμηνο του 2018 οι εξαγωγές μηχανημάτων, κατά 10,3% οι εξαγωγές διαφόρων βιομηχανικών προϊόντων,

Με θετικούς οiwonούς έχει ξεκινήσει το 2019, σύμφωνα με τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Εξαγωγέων.

κατά 6,4% οι εξαγωγές πρώτων υλών και κατά 1% οι εξαγωγές ποτών-καπνών.

Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση, 37,6%, παρατηρείται στις εξαγωγές λιπών-ελαιών (πρόκειται για κυρίως για εξαγωγές ελαιολάδου και μάλιστα μη τυποποιημένου).

Το 2019

Με θετικούς οiwonούς έχει ξεκινήσει το 2019, σύμφωνα με τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Εξαγωγέων (ΠΣΕ), ο οποίος επισημαίνει ότι το νέο έτος αρχίζει με υψηλές προσδοκίες, αλλά και με συγκρατημένη αισιοδοξία. Ο ΠΣΕ επισημαίνει ότι «υπάρχει έντονη αβεβαιότητα στο ευρύτερο γεωπολιτικό περιβάλλον, ενώ πληθαίνουν οι εκτιμήσεις για επιβράδυνση της ευρωπαϊκής οικονομίας, η οποία αποτελεί τον βασικό προορισμό των ελληνικών προϊόντων».

Προβληματισμός υπάρχει και για την ενίσχυση των εισαγωγών, οι οποίες στο ενδεκάμηνο του 2018 αυξήθηκαν κατά 10,7%. «Καθίσταται επιτακτική η ανάγκη ενίσχυσης της εγχώριας παραγωγής μέσα από στοχευμένη πολιτική κινήτρων για νέες επενδύσεις», υποστήριξε ο ΠΣΕ.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Η εξέλιξη του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας

Χρόνος	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ		Ποσά σε δισ. ευρώ
	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ	
2008	65,53	21,23	-44,30
2009	53,14	18,01	-35,13
2010	52,13	21,29	-30,84
2011	48,89	24,37	-24,52
2012	49,54	27,57	-21,97
2013	46,99	27,29	-19,70
2014	48,33	27,12	-21,21
2015	43,60	25,82	-17,78
2016	44,18	25,46	-18,72
2017	50,35	28,87	-21,48
2018 (11μηνο)	51,03	30,85	-20,18

* Τα στοιχεία περιλαμβάνουν και τις εισαγωγές και εξαγωγές πετρελαιοειδών
** Το αρνητικό πρόσημο δηλώνει έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου

ΠΗΓΗ: Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εταίρο για την Deutsche Bank αναζητεί η γερμανική κυβέρνηση

Επαφές με Commerzbank, εισηγήσεις για συγχώνευση με ευρωπαϊκή τράπεζα

Με ταχύτερους ρυθμούς προχωρούν οι συνομιλίες μεταξύ της γερμανικής κυβέρνησης και των ενδιαφερομένων μερών για μια συγχώνευση μεταξύ των τραπεζικών ομίλων Deutsche Bank (DB) και Commerzbank, όπως σχετικά αναφέρει σε δημοσίευμά της η εφημερίδα Financial Times. Αναλυτές εκτιμούν ότι τα ολόενα και συχνότερα δημοσιεύματα για το θέμα μοιάζουν με προπέτασμα καπνού, ώστε να αποκρυβεί η επιδείνωση της κερδοφορίας της DB. Πέραν τούτου, φαίνεται πλέον ότι στη γερμανική κυβέρνηση έχει ωριμάσει επαρκώς η ιδέα για μια τραπεζική συμμαχία. Το υπουργείο Οικονομικών, συγκεκριμένα, ζήτησε από τη Ρυθμιστική Τραπεζική Αρχή της Γερμανίας (BaFin) τα αποτελέσματα της ανάλυσής της με θέμα την πιθανή συγχώνευση.

Διασυννοριακή συνεργασία

Σύμφωνα με αυτά, η BaFin τείνει προς μία συγχώνευση της Deutsche Bank με ευρωπαϊκή τράπεζα παρά με εγχώρια. Τα σχετικά αναφέρει το Bloomberg, επικαλούμενο πηγές, που μίλησαν ανώνυμα. Και ο λόγος είναι πολύ σαφής: Όπως εξηγεί η BaFin, οι δύο χρηματοπιστωτικοί όμιλοι είναι εξασθενημένοι, οπότε δεν πρόκειται να επωφεληθούν επαρκώς από τη συνένωση των δυνάμεών τους. Εν τω μεταξύ, σύμφωνα με δημοσίευμα του Bloomberg αλλά και του Ρόιτερς, ανάλογη θέση έχουν και οι ευρωπαϊκές αρχές. Καλά πληροφορημένες πηγές επισήμαναν στο Ρόιτερς πως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θεωρεί πολύ μικρή την Commerzbank, ώστε να επιφέρει σημαντικές αλλαγές στην DB. Προτιμότερο, κατά την ΕΚΤ, είναι μια διασυννοριακή συγχώνευση, η οποία

REUTERS

Η Ρυθμιστική Τραπεζική Αρχή της Γερμανίας τείνει προς μία συγχώνευση της Deutsche Bank με ευρωπαϊκή τράπεζα παρά με εγχώρια, καθώς εκτιμά ότι οι Deutsche Bank και Commerzbank είναι εξασθενημένες και η συνένωση των δυνάμεών τους δεν θα επιφέρει σημαντικά οφέλη.

θα δώσει σάρκα και οστά στην ενοποίηση των χρηματοπιστωτικών αγορών της Ε.Ε.

Υπενθυμίζεται στο σημείο αυτό πως το γερμανικό δημόσιο κρατεί μερίδιο 15% στην Commerzbank, το οποίο απέκτησε προκειμένου να τη διασώσει από τη χρεοκοπία. Όπως επισμαίνει το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, η κυβέρνηση της Αγκελα Μέρκελ επιθυμεί διακαώς να θωρακίσει τον χρηματοπιστωτικό κλάδο της χώρας προτού δεχθεί νέο πλήγμα. Ισχυροί παράγοντες της γερμανικής πολιτικής σκηνής τάσσονται υπέρ μιας τράπεζας - πρωταθλήτριας για τις γερμανικές επιχειρήσεις ανά τον κόσμο. Όπως φάνηκε, όμως, η επιλογή αυτή δεν είναι ευπρόσδεκτη από τις γερμανικές

και ευρωπαϊκές ρυθμιστικές αρχές.

Είναι ενδιαφέρον να δει κανείς τις αντιδράσεις ορισμένων αναλυτών επί της πιθανής συγχώνευσης Deutsche Bank και Commerzbank. Σε έκθεσή τους, αναλυτές της βρετανικής τράπεζας Barclays επισημαιο-νούν ότι τα συχνά δημοσιεύματα στον Τύπο για τη συγχώνευση έχουν να κάνουν με τα κέρδη της DB. Ενδεχομένως να έχουν μειωθεί περαιτέρω το τέταρτο τρίμηνο του 2018, οπότε φαίνεται ότι οι στόχοι που έχει θέσει η τράπεζα δεν είναι βιώσιμοι. Επιπλέον, οι ίδιες πηγές αναθεωρούν προς τα κάτω τους στόχους για προ φόρων κέρδη της γερμανικής τράπεζας κατά 35,5% και 7% για το 2018, το 2019 και το 2020 αντίστοιχα. Και αυτή η αναθεώρηση των στόχων

υστερεί των στόχων της ίδιας της Deutsche Bank. «Δεν μας είναι ξεκάθαρο ο λόγος για τον οποίο μία μη γερμανική τράπεζα θα συγχωνευόταν με την DB. Επιπλέον, δεδομένων του μεγέθους του ισολογισμού της και της κατάστασης της ενοποίησης των κεφαλαιαγορών στην Ε.Ε., θα υπάρξουν εμπόδια για διασυννοριακή συμμαχία», τονίζει η Barclaysh. Πάντως, όπως αναφέρει το www.businessinsider, η DB έχει συνηθίσει τις συζητήσεις περί συγχώνευσης. Παλιότερα ο επικεφαλής της Citigroup, επικαλούμενος την εκτεταμένη αλληλεπικάλυψη δραστηριοτήτων, είπε ότι μια συγχώνευση με την DB μόνο για μείωση κόστους δεν είναι καλή ιδέα.

REUTERS, BLOOMBERG

Η Microsoft προσφέρει 500 εκατ. δολ. για ανέγερση κατοικιών στο Σιάτλ

Πεντακόσια εκατομμύρια δολάρια θα κορηγήσει μέσα στα επόμενα τρία χρόνια η αμερικανική Microsoft για την κατασκευή σπιτιών στο Σιάτλ, που θα είναι προστά σε άτομα με χαμηλό και μεσαίο εισόδημα. Ο κολοσσός υψηλής τεχνολογίας, όπως και άλλοι του κλάδου με έδρα στην πολιτεία της Ουάσιγκτον, ευθύνεται για την κατακόρυφη αύξηση του κόστους στέγασης στην περιοχή. Τα τελευταία οκτώ χρόνια τα ενοίκια στο Σιάτλ σχεδόν διπλασιάστηκαν, όπως αναφέρει η The New York Times.

Η προσπάθεια της Microsoft πρόκειται να βοηθήσει όχι μόνο τους δικούς της εργαζομένους, αλλά και γενικότερα τους κατοίκους του Σιάτλ, που δυσκολεύονται να βρουν σπίτι. Τα υψηλά ενοίκια τους υποχρεώνουν να μετακομίζουν σε απομακρυσμένες περιοχές, με αποτέλεσμα να διανύουν πολλά χιλιόμετρα για να φτάσουν στον χώρο της εργασίας τους. Σύμφωνα με σχετική έκθεση του Δεκεμβρίου, σήμερα απαιτούνται 156.000 σπίτια με προσιτό κόστος στην ευρύτερη περιοχή του Σιάτλ, ενώ εκτιμάται πως μέχρι το 2040 θα χρειαστεί η κατασκευή 88.000 επιπλέον. Οι κατοικίες, που πρόκειται να κατασκευαστούν με τα κονδύλια της Microsoft, θα απευθύνονται σε άτομα με ετήσιο εισόδημα μεταξύ 62.000 και 124.000 δολ. Ειδικότερα, η αμερικανική εταιρεία θα διαθέσει 250 εκατ. δολάρια για την κατασκευή των κατοικιών, όπως αναφέρει το CNBC. Επιπλέον, θα δώσει στις κατασκευαστικές εταιρείες δάνεια ύψους 225 εκατ. δολαρίων με επιτόκιο χαμηλότερα της αγοράς. Τα υπόλοιπα 25 εκατ. δολ. από το σύνολο των 500 εκατ. δολ. θα δοθούν ως δωρεά σε τοπικούς οργανισμούς αστέγων, που προσφέρουν εκτός άλλων νομικές υπηρεσίες σε άτομα που αντιμετώ-

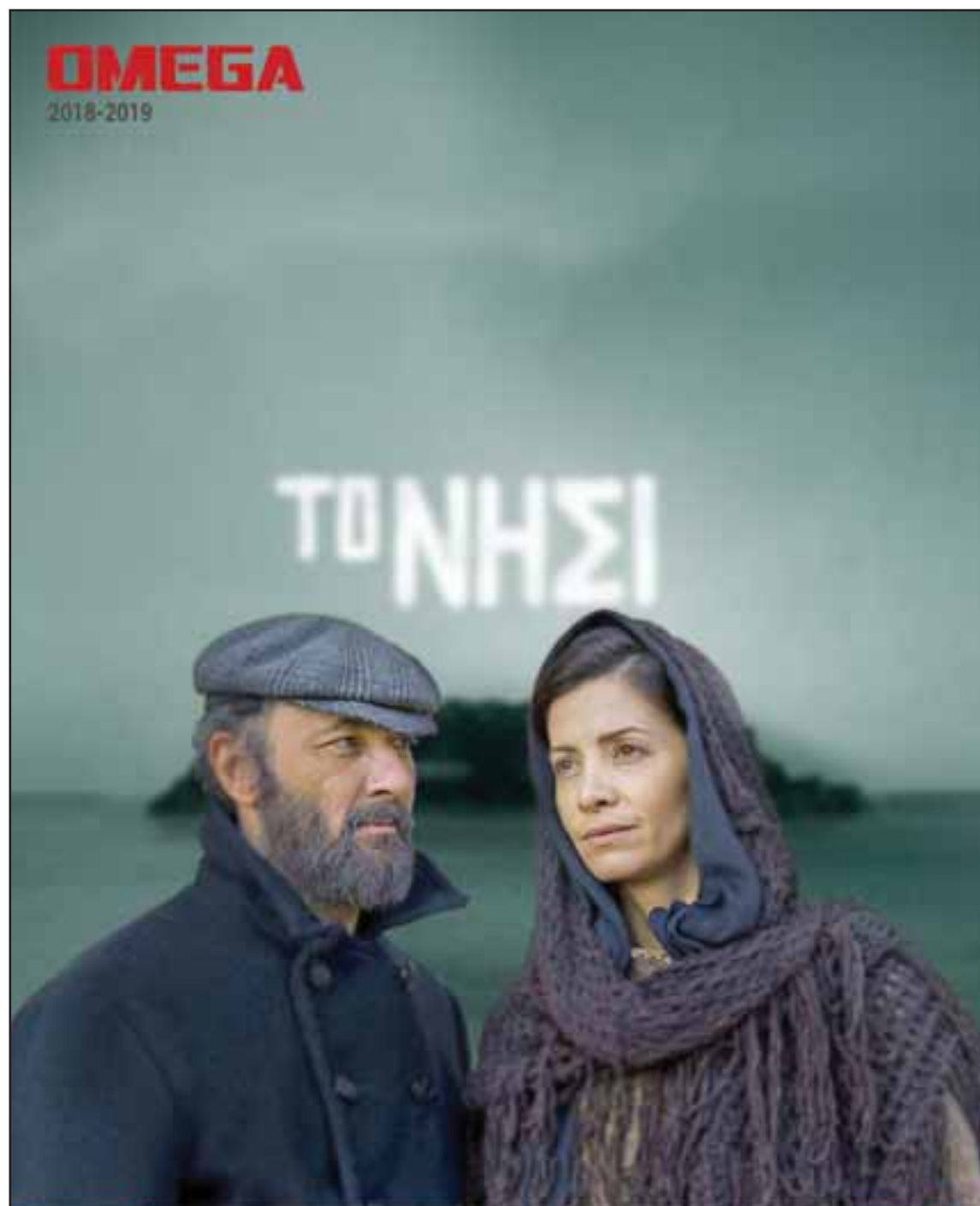
πίζουν τη διαδικασία εξώσης. Με τον επιμερισμό των χρημάτων σε τρεις διαφορετικούς αποδέκτες, η Microsoft σκοπεύει όχι μόνο να προωθήσει την κατασκευή των κατοικιών, αλλά και να διασφαλίσει τη συντήρησή τους στο μέλλον.

Η Microsoft ισχυρίστηκε πως ενδιαφέρεται να συμβάλει στην αντιμετώπιση του στεγαστικού προβλήματος, εφόσον φέρει και ευθύνη για τη δημιουργία του. Για τον λόγο αυτό εξάλλου προέβη στη κορήγηση 500 εκατ. δολ., που αποτελεί την πιο γεν-

Προορίζονται για οικονομικά ασθενέστερους πολίτες, καθώς θεωρείται ότι ευθύνεται για την εκτόξευση των ενοικίων στο Σιάτλ.

ναϊόδωρη προσφορά της στα 44 χρόνια λειτουργίας της. Πέραν τούτου, σύμφωνα με δηλώσεις της Microsoft, η συνδρομή της είναι μία από τις μεγαλύτερες που έχουν πραγματοποιηθεί για την ανέγερση κατοικιών από ιδιωτική εταιρεία. Εκτός από τη Microsoft, αντίστοιχες πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση του στεγαστικού ζητήματος έχουν ανακοινώσει και οι επίσης αμερικανικές Google και Facebook.

Η πρώτη χρηματοδότηση την κατασκευή 10.000 νέων κατοικιών σε περιοχή της Καλιφόρνιας, εκ των οποίων οι 2.000 προορίζονται για άτομα χαμηλών εισοδημάτων. Η Facebook ανακοίνωσε πως θα ενισχύσει την ανέγερση σπιτιών στην περιοχή της έδρας της στο Μίνλο Παρκ της Καλιφόρνιας, ενώ το 15% αυτών θα διατίθεται σε προσιτές τιμές.

OMEGA
2018-2019

ΤΟ ΝΗΣΙ

ΤΟ ΝΗΣΙ

Ένα όμορφο χωριό...
Μία φιλήσυχη κοινωνία, λίγο πριν την τραγωδία...
Υπάρχει ένα νησί... χρόνια σβησμένο από το χάρτη.
Στο νησί αυτό, ο αποκλεισμός έθρεψε τον έρωτα και η απομόνωση γέννησε την ελπίδα.

ΠΡΕΜΙΕΡΑ:
ΚΥΡΙΑΚΗ 13/1 ΣΤΙΣ 21:05 ΜΕ ΔΙΠΛΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

OMEGA
2018-2019

MASTERCHEF 3

Ο μεγαλύτερος τηλεοπτικός διαγωνισμός μαγειρικής,
έρχεται στο OMEGA!
Οι τρεις κορυφαιοί σεφ Σωτήρης Κοντιζάς, Πάνος Ιωαννίδης,
Λεωνίδας Κουτσόπουλος, δεν ζητούν την τελειότητα,
την απαιτούν!

ΠΡΕΜΙΕΡΑ: ΔΕΥΤΕΡΑ 21/1 ΣΤΙΣ 21:05
ΚΑΙ ΚΑΘΕ ΔΕΥΤΕΡΑ ΚΑΙ ΤΡΙΤΗ ΤΗΝ ΙΔΙΑ ΩΡΑ

Οι Αμερικανοί καταναλωτές πληρώνουν τους... δασμούς Τραμπ

Ακριβότερα, μετά την αύξηση των τιμών, τα εισαγόμενα προϊόντα από την Κίνα

Ο Αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ ισχυρίζεται πως οι δασμοί στις εισαγωγές από την Κίνα ενισχύουν τα δημόσια έσοδα της αμερικανικής οικονομίας. Αλλά η πραγματικότητα διαφέρει αρκετά. Οι δασμοί στις εισαγωγές προϊόντων 250 δισ. δολαρίων από την Κίνα οδηγούν σε αύξηση των τιμών εις βάρος του καταναλωτή στις ΗΠΑ.

«Οι δασμοί εις βάρος της Κίνας πληρώνονται από τους Αμερικανούς και όχι από τους Κινέζους. Είναι απλά ένας πρόσθετος φόρος που βαρύνει τους καταναλωτές της χώρας», σχολίασε στο πρακτορείο Bloomberg ο Στεβ Χανκ, καθηγητής Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Τζονς Χόπκινς και μέλος της Επιτροπής Οικονομικών Συμβούλων όταν πρόεδρος των ΗΠΑ ήταν ο Ρόναλντ Ρέιγκαν. Οι ΗΠΑ έχουν, επίσης, επιβάλει δασμούς σε εισαγωγές προϊόντων από την Ε.Ε. και άλλες χώρες, καθώς ο Λευκός Οίκος θεωρεί πως με αυτόν τον τρόπο θα αναγκάσει τους εμπορικούς εταίρους των ΗΠΑ να διαπραγματευτούν συμφωνίες με ευνοϊκότερους όρους για την αμερικανική οικονομία. Αλλά η Ιστορία έχει δείξει πως ο προστατευτισμός πλήττει το εμ-

πόριο και την πλευρά ζήτησης στην οικονομία.

Συν τοις άλλοις, η αύξηση των δημόσιων εσόδων από τη φορολόγηση των εισαγωγών επισκιάζεται από τις πρόσθετες δαπάνες που κάνει η κυβέρνηση για να καλύψει απώλειες λόγω των αντιποίνων από τους Κινέζους. Μεταξύ αυτών των μέτρων, η Ουάσιγκτον έχει δαπανήσει 12 δισ. δολάρια μόνον για τη στήριξη των Αμερικανών αγροτών. Υπενθυμίζουμε πως η Κίνα, αντιδρώντας σε δασμούς της κυβέρνησης Τραμπ, φορολόγησε μεταξύ άλλων τις εισαγωγές σόγιας από τις ΗΠΑ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας Τελωνείων και Προστασίας Συνόρων των ΗΠΑ (US Customs and Border Protection), έχουν εισπραχθεί, συνολικά, δασμοί 13 δισ. δολαρίων το 2018 μέχρι τις 18 Δεκεμβρίου. Τα έσοδα από τους δασμούς σε κινεζικά προϊόντα υπολογίζονται στα 8 δισ. δολάρια και μπορεί να είναι χαμηλότερα εάν συνυπολογιστούν άλλοι παράγοντες, αναφέρεται σε σχετικό δημοσίευμα του πρακτορείου Bloomberg.

Η αύξηση των τιμών στα εισαγόμενα προϊόντα λόγω δασμών ωθεί, παράλληλα, τους ανταγω-

Η αύξηση των τιμών στα εισαγόμενα προϊόντα λόγω δασμών ωθεί, παράλληλα, τους ανταγωνιστές στην εγχώρια οικονομία να ακριβύνουν τα προϊόντα τους. Αυτό διαπιστώθηκε τους πρώτους μήνες μετά την επιβολή δασμών στις εισαγωγές χάλυβα και αλουμινίου από Μεξικό, Ευρώπη, Καναδά και Ιαπωνία.

Τα έσοδα από τους δασμούς σε κινεζικά προϊόντα υπολογίζονται στα 8 δισ. δολάρια.

νιστές στην εγχώρια οικονομία να ακριβύνουν τα προϊόντα τους. Αυτό διαπιστώθηκε τους πρώτους μήνες μετά την επιβολή δασμών στις εισαγωγές χάλυβα και αλουμινίου από το Μεξικό, την Ευρώπη, τον Καναδά και την Ιαπωνία πέρυσι τον Ιούνιο.

Όπως επισημαίνεται σε δημοσίευμα των New York Times, οι τιμές του χάλυβα και του αλουμινίου στις ΗΠΑ αναρριχήθηκαν 50% μετά την επιβολή των δα-

σμών, πλήττοντας τελικά τη ζήτηση για το προϊόν. Αυτό συνέβη διότι οι βιομηχανίες που βασίζονται σε μέταλλα, όπως είναι οι αυτοκινητοβιομηχανίες και οι κατασκευαστικές εταιρείες, προσπάθησαν να απορροφήσουν την αύξηση του κόστους παραγωγής εις βάρος της κερδοφορίας τους ή να την περάσουν στους καταναλωτές.

Η General Motors αναθεώρησε προς τα κάτω τις προβλέψεις για την περσινή κερδοφορία της λόγω του αυξημένου κόστους του χάλυβα. Η Caterpillar, που παράγει μηχανολογικό εξοπλισμό για τον αγροτικό κλάδο, εμβαρύνθηκε με πρόσθετες δαπάνες 200 εκατ. δολαρίων λόγω των δασμών Τραμπ στον χάλυβα.

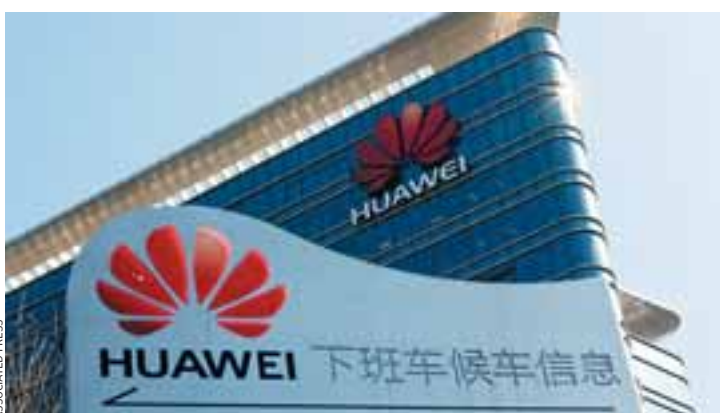
Σκέψεις για τα εισαγόμενα Ι.Χ.

Ο Τραμπ εξετάζει το ενδεχόμενο να προχωρήσει με την επιβολή πρόσθετων δασμών στις εισαγωγές αυτοκινήτων, έχοντας την προσδοκία πως έτσι οι Βρυξέλλες θα ανοίξουν περισσότερο την εισοδο των αμερικανικών αγροτικών προϊόντων στην Ε.Ε. Αυτό δήλωσε ο Τσακ Γκράσλεϊ, μέλος της Γερουσίας στο Κογκρέσο και στενός σύμμαχος του κ. Τραμπ. «Δεν είμαι υπέρ των δασμών, αλλά είναι μέρος της πραγματικότητας όσο ο κ. Τραμπ βρίσκεται στον Λευκό Οίκο – μπορεί να είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο», δήλωσε ο 85χρονος Ρεπουμπλικανός, που είναι επίσης πρόεδρος της Χρηματοοικονομικής

Επιτροπής στη Γερουσία. Επιπτώσεις θα υποστεί, επίσης, η Ιαπωνία εάν ληφθεί αυτή η απόφαση από τις ΗΠΑ. Οι ΗΠΑ πιέζουν τις Βρυξέλλες να συμπεριλάβουν τον αγροτικό κλάδο στις διαπραγματεύσεις που ξεκίνησαν πέρυσι τον Ιούλιο ύστερα από την «ανακωχή» στον μεταξύ τους εμπορικό πόλεμο που συμφωνήθηκε ανάμεσα στον κ. Τραμπ και στον πρόεδρο της Κομισιόν, Ζαν-Κλοντ Γιούνκερ. Το υπουργείο Εμπορίου έχει αναλάβει, ταυτόχρονα, την εκπόνηση έρευνας για να διευκρινιστεί εάν οι εισαγωγές αυτοκινήτων στις ΗΠΑ αποτελούν απειλή στην εθνική ασφάλεια της χώρας.

ΗΠΑ και Γερμανία εντείνουν τις πιέσεις στη Huawei

Σκληραίνει τη στάση της η Ουάσιγκτον απέναντι στους τεχνολογικούς κολοσσούς της Κίνας, ενώ η Γερμανία εξετάζει τρόπους για να απαγορεύσει τη χρήση εξοπλισμού της Huawei στις υποδομές τηλεπικοινωνιών της, έπειτα από σχετική προειδοποίηση των Αμερικανών. Το αμερικανικό Κογκρέσο ήδη ετοιμάζει νόμους που θα απαγορεύουν την πώληση αμερικανικών τσιπ μνήμης και άλλων εξαρτημάτων τεχνολογίας στις κινεζικές Huawei και ZTE Group ή άλλων κινεζικών τεχνολογικών ομίλων που παραβιάζουν κυρώσεις ή τους νόμους για τον έλεγχο των εξαγωγών των ΗΠΑ. Τα νομοσχέδια ήδη τράβηξαν την προσοχή του Πεκίνου. Εκπρόσωπος του υπουργείου Εξωτερικών τα χαρακτήρισε «υστερία» που θα επιδεινώσει τον εμπορικό πόλεμο που έχει κηρύξει η Ουάσιγκτον στην Κίνα. Η Huawei θεωρείται ύποπτη για κατασκοπεία στις ΗΠΑ, λειτουργώντας προς όφελος της κινεζικής κυβέρνησης. Λίγο πριν από την παρουσίαση των νομοσχεδίων, η Wall Street

Η Huawei θεωρείται ύποπτη για κατασκοπεία στις ΗΠΑ, καθώς λειτουργεί προς όφελος της κινεζικής κυβέρνησης.

Journal αποκάλυψε πως οι ομοσπονδιακές αρχές διερευνούν εάν η Huawei έκλεψε εμπορικά μυστικά από την T-Mobile στις ΗΠΑ και άλλους ομίλους τηλεπικοινωνιών. Ειδική αναφορά έγινε στην τεχνολογία Tarry της T-Mobile, η οποία χρησιμοποιείται στις δοκιμές έξυπνων τηλεφώνων. Η Huawei ανακοίνωσε πως η δικαστική υπόθεση με την T-Mobile έκλεισε το 2017. Τότε το δικα-

στήριο είχε απαλλάξει τον κινεζικό κολοσσό από κατηγορίες που τον ήθελαν να λειτουργεί κακόβουλα. Σε μια προσπάθεια να χαμηλώσει τους τόνους με την Ουάσιγκτον, ο διευθύνων σύμβουλος και ιδρυτής της Huawei Ρεν Ζενγκφύι είχε μιλήσει προ ημερών κολακευτικά για τον Αμερικανό πρόεδρο, επαινώντας τη φορολογική πολιτική του. Αρχές Δεκεμβρίου είχε συλληφθεί

στον Καναδά η κόρη του κ. Ζενγκφύι, η οποία είναι επίσης γενική οικονομική διευθύντρια του ομίλου. Μετά την πάροδο 10 ημερών, αφέθηκε ελεύθερη υπό όρους και με την καταβολή εγγύησης 10 εκατ. δολαρίων Καναδά.

Το Βερολίνο, στο μεταξύ, εξετάζει να επιβάλει αυστηρότερα κριτήρια ασφαλείας στις δημοπρασίες για την ανάθεση της κατασκευής δικτύων κινητής τηλεφωνίας 5ης γενιάς (5G), σύμφωνα με πληροφορίες της Wall Street Journal. Η Γερμανία είναι μια από τις μεγαλύτερες αγορές της Huawei. Τα κεντρικά γραφεία του κινεζικού τεχνολογικού γίγαντα στην Ευρώπη βρίσκονται στο Ντίσελντορφ. Μάλιστα, για την κινεζική εταιρεία, η Γερμανία είναι η μεγαλύτερη οικονομία στην περιοχή της Ευρώπης, Μέσης Ανατολής και Αφρικής. Η περιοχή αυτή αντιπροσωπεύει το υψηλότερο ποσοστό εσόδων της Huawei από το εξωτερικό. Το 2017, ειδικότερα, το ποσοστό αυτό έφθασε το 27% στα 92,6 δισ. δολάρια, επισημαίνει η Wall Street Journal.

Βαρύ το τιμήμα της κρίσης στην Αργεντινή για μικρομεσαίες

Το βαρύτερο τιμήμα της κρίσης που πλήττει την Αργεντινή φαίνεται πως πληρώνουν οι μικρές επιχειρήσεις της χώρας. Έχουν δεχθεί καιροί πλήγμα από τον πληθωρισμό, που αγγίζει το 48%, και την ίδια στιγμή δεν μπορούν να προχωρήσουν σε απολύσεις. Καταβάλλουν κάθε προσπάθεια να περιορίσουν το λειτουργικό τους κόστος με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς, όμως, να απολύσουν κανέναν υπάλληλό τους.

Μεταξύ άλλων, επιχειρούν να μειώσουν τις ώρες εργασίας, να αναστείλουν τη λειτουργία τους για λίγες ημέρες ή να θέσουν σε υποχρεωτική αργία τους υπαλλήλους τους μέχρις ότου αυξηθεί η ζήτηση. Δεν τους απολύουν, όμως, και η ανεργία στη χειμαζόμενη οικονομία της Λατινικής Αμερικής έχει παραμείνει στο 9% παρά την εντεινόμενη κρίση και την πρόσφατη προσφυγή της στην αρωγή του ΔΝΤ.

Το διάστημα από τον Οκτώβριο του 2017 μέχρι τον Οκτώβριο του 2018 έχουν χαθεί μόνον 120.000 θέσεις εργασίας. Ο αριθμός αυτός δεν αντιπροσωπεύει παρά μόνον το 1% του εργατικού δυναμικού της χώρας, που ανέρχεται σε 12 εκατ. άτομα. Σημειώτεον ότι στις ΗΠΑ στη διάρκεια της κρίσης την περίοδο 2007-2008 χάθηκε το 6%

των θέσεων εργασίας και 8,7 εκατ. άνθρωποι απολύθηκαν.

Η τακτική των Αργεντινών επιχειρηματιών δεν απορρέει, πάντως, από κάποιου είδους φιλοτιμία, όπως εύκολα θα φανταζόταν κάποιος. Απλώς δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν το συχνά δυσθεώρητο κόστος μιας απόλυσης. Η Αργεντινή έχει ένα από τα πλέον προστατευ-

Η Αργεντινή έχει ένα από τα πλέον προστατευτικά εργατικά δίκαια στον κόσμο, κληροδότημα της εποχής των περονιστών.

τικά εργατικά δίκαια στον κόσμο, κληροδότημα της εποχής των περονιστών. Προκειμένου να απολυθεί έναν υπάλληλό του, ο εργοδότης πρέπει να καταβάλει ως αποζημίωση ένα μισθό για κάθε χρόνο που έχει μείνει στην υπηρεσία του χωρίς να ορίζεται ανώτατο όριο στο ύψος της αποζημίωσης. Οφείλει, επίσης, να τον ενημερώσει τουλάχιστον ένα μήνα πριν από την απόλυσή του.

Σουλτάνος και στην οικονομία ο Ερντογάν

Υπερξουσίες στον τομέα της οικονομίας παραχώρησε χθες το Κοινοβούλιο της Τουρκίας στον πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Στόχος του σχετικού ψηφίσματος είναι να έχει ο πρόεδρος της χώρας τη δυνατότητα να παρέμβει κατά βούληση όταν κρίνει πως απειλείται η χρηματοπιστωτική σταθερότητα στη χώρα.

Στο σχετικό ψήφισμα το Κοινοβούλιο εξουσιοδοτεί τον Τούρκο πρόεδρο να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα σε περίπτωση «αρνητικών εξελίξεων» που θα μπορούσαν να επηρεάσουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα στο σύνολό του. Παράλληλα, το τουρκικό Κοινοβούλιο ενέκρινε τη σύσταση επιτροπής χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και ανάπτυξης που θα συντονίζει τις προσπάθειες όλων των εμπλεκόμενων φορέων για την αντιμετώπιση των κινδύνων. Η εν λόγω

Το Κοινοβούλιο τον εξουσιοδοτεί να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα σε περίπτωση «αρνητικών εξελίξεων» στην οικονομία.

επιτροπή θα ενεργοποιηθεί μόλις λάβει τη σχετική έγκριση του προέδρου. Τα δύο αυτά ψηφίσματα του τουρκικού Κοινοβουλίου εντάσσονται στις προσπάθειες της χώρας να θωρακίσει την οικονομία της, που εξακολουθεί να παραπαίει μετά τη νομισματική κρίση του περασμένου καλοκαιριού. Μολονότι έχει ανακάμψει μετά τη γενναία αύξηση των επιτοκίων που

αποφάσισε η κεντρική τράπεζα το φθινόπωρο, η τουρκική λίρα παραμένει υποτιμημένη κατά περίπου 30% έναντι του δολαρίου. Η διολίσθησή της έχει εξωθήσει μεγάλο αριθμό τουρκικών επιχειρήσεων σε πτώχευση, καθώς είχαν δανειστεί σε ξένο νόμισμα.

Πολλές άλλες αγωνίζονται, άλλωστε, να την αποφύγουν και καθίστανται υποβάλλοντα αιτήσεις για αναδιάρθρωση χρέους. Η Τουρκία δεν έχει διαφύγει τον κίνδυνο της πτώχευσης, όπως προβλέπει η αύξηση του κόστους ασφάλισης των ομολόγων της έναντι κινδύνου πτώχευσης. Την ίδια στιγμή, αντίθετως, υποχωρεί το κόστος ασφάλισης των περισσότερων αναδυόμενων οικονομιών, όπως της Χίλης, της Αργεντινής, της Βραζιλίας, της Νοτίου Αφρικής, της Ρωσίας και της Ινδίας. Δεδομένων, πάντως, των ανορθόδοξων αντιλήψεων του

Τούρκου προέδρου σε ό,τι αφορά την οικονομική και τη νομισματική πολιτική, η προοπτική παρέμβασης του στην οικονομία δεν αποτελεί την καλύτερη εγγύηση για τη σταθεροποίηση της χειμαζόμενης τουρκικής οικονομίας.

Ο Ταγίπ Ερντογάν έχει δηλώσει φανατικός εχθρός των επιτοκίων, έχει αναπτύξει τη θεωρία πως τα υψηλά επιτόκια προκαλούν πληθωρισμό και έχει επανειλημμένως παρέμβει στο έργο της κεντρικής τράπεζας. Οι παρεμβάσεις υπήρξαν, στις περισσότερες περιπτώσεις, καταστρεπτικές, όπως στην πρόσφατη κρίση, όταν ο Τούρκος πρόεδρος απέτρεπε αύξηση των επιτοκίων, μολονότι ο πληθωρισμός είχε υπερβεί το 20%. Αφνη, έτσι, εκτεθειμένη την τουρκική λίρα, που έχανε περίπου το 50% της αξίας της.

BLOOMBERG

Το διάστημα από τον Οκτώβριο του 2017 μέχρι τον Οκτώβριο του 2018 έχουν χαθεί μόνον 120.000 θέσεις εργασίας.

Επενδύσεις 300 δισ. δολαρίων φέρνουν τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα

Σκληρή μάχη μεταξύ Γερμανών, Αμερικανών και Κινέζων κατασκευαστών

Σε μια φρενήρη κούρσα επενδύσεων έχουν αποδυθεί οι αυτοκινητοβιομηχανίες παγκοσμίως, επενδύοντας συνολικά τουλάχιστον 300 δισεκατομμύρια δολάρια για την ανάπτυξη ηλεκτρικών οχημάτων και μπαταριών στα επόμενα πέντε έως δέκα έτη.

Σε ανάλυση του ειδησεογραφικού πρακτορείου Reuters διαπιστώνεται πως το πιο γόνιμο έδαφος για την ανάπτυξη τέτοιου είδους επενδύσεων προσφέρει η Κίνα, όπου και δρομολογείται το 45% των επενδύσεων.

Κίντρο αποτελούν οι πολιτικές πολλών κυβερνήσεων σε όλο τον κόσμο για την προστασία του περιβάλλοντος. Το αστρονομικό ποσό, που προορίζεται για την ανάπτυξη των ηλεκτρικών αυτοκινήτων και των μπαταριών, υπερβαίνει μάλιστα το ΑΕΠ ορισμένων χωρών, όπως της Χιλής και της Αιγύπτου. Το εγχείρημα της ανάπτυξης ηλεκτρικών αυτοκινήτων υποστηρίζεται παράλληλα από τη ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη, που τροφοδοτεί τις αυτοκινητοβιομηχανίες

—

Οι γερμανικές Volkswagen, Audi και Porsche εκτιμάται ότι θα τοποθετήσουν στην κινεζική αγορά περί τα 45 δισ. δολάρια.

με τα απαραίτητα μέσα. Πλέον, προσφέρεται μία ευρεία γκάμα μπαταριών εν μέρει εξαιτίας της μείωσης του κόστους παραγωγής τους, ενώ ελαττώθηκε ο χρόνος φόρτισης των μπαταριών αυτών, καθιστώντας τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα πιο ελκυστικά στους ενδιαφερόμενους αγοραστές.

Περίπου 135 δισ. δολάρια πρόκειται να διοχετευθούν στην Κίνα για τον εν λόγω σκοπό, σύμφωνα με την ανάλυση του πρακτορείου Reuters.

Το Πεκίνο με δική του πρωτοβουλία προωθεί την ανάπτυξη και αγορά των ηλεκτρικών αυτοκινή-

των και ως αποτέλεσμα καθιστά τη χώρα πόλο έλξης τέτοιου είδους επενδύσεων. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι οι κινεζικές αυτοκινητοβιομηχανίες διατηρούν το 100% των επενδύσεων για ηλεκτρικά αυτοκίνητα εντός των συνόρων, ενώ παράλληλα η χώρα προσελκύει χρήματα από τους παγκόσμιους κολοσσούς.

Οι επενδύσεις στην Κίνα ενισχύονται κατά μεγάλο βαθμό από τις γερμανικές εταιρείες Volkswagen, Audi και Porsche, οι οποίες διοχετεύουν στη χώρα 45,5 δισ. δολάρια, δηλαδή το ήμισυ των συνολικών επενδύσεων τους για την ανάπτυξη ηλεκτρικών οχημάτων μέχρι το 2025. Οι εταιρείες αυτές, όπως και η γερμανική Daimler, σκοπεύουν να διατηρήσουν περίπου το 50% των συνολικών επενδύσεων στη Γερμανία, σύμφωνα με την εκτίμηση του ειδησεογραφικού πρακτορείου Reuters. Αντίστοιχη εωσσύρεια στις επενδύσεις επιδεικνύουν και οι ΗΠΑ.

Οι αμερικανικές αυτοκινητοβιομηχανίες αναμένεται να αναπτύ-

ξουν τα ηλεκτροκίνητα μοντέλα τους την επόμενη δεκαετία επενδύοντας αποκλειστικά εντός των ΗΠΑ. Σε απόλυτους αριθμούς, οι αμερικανικές αυτοκινητοβιομηχανίες προγραμματίζουν να επενδύσουν 39 δισ. δολάρια για τον συγκεκριμένο σκοπό, εκ των οποίων μόλις 5 δισεκατομμύρια θα διοχετευθούν εκτός συνόρων.

Συγκεκριμένα τα 5 δισ. δολάρια θα προέλθουν από την αμερικανική Tesla, η οποία παρά τις τεταμένες σχέσεις ΗΠΑ - Κίνας προγραμματίζει την κατασκευή εργοστασίου στα περίχωρα της Σαγκάης. Τα ανωτέρω στοιχεία συνάγονται από σύνθεση των επενδυτικών σχεδίων, που δημοσίευσε η τελευταία δύο έτη οι μεγαλύτερες παγκόσμιες αυτοκινητοβιομηχανίες. Δεν αποκλείεται, δηλαδή, να αυξηθούν μέσα στα επόμενα χρόνια τα ποσά για την ανάπτυξη ηλεκτρικών οχημάτων και μπαταριών. Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί πως οι αυτοκινητοβιομηχανίες έχουν ήδη πληρώσει αδρά για την έρευνα, την ανάπτυξη και την παραγωγή τους.

Η ανάπτυξη ηλεκτρικών αυτοκινήτων υποστηρίζεται από τη ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη. Πλέον, προσφέρεται μία ευρεία γκάμα μπαταριών εν μέρει εξαιτίας της μείωσης του κόστους παραγωγής τους, ενώ ελαττώθηκε ο χρόνος φόρτισης των μπαταριών αυτών, καθιστώντας τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα πιο ελκυστικά στους ενδιαφερόμενους αγοραστές.

Σε χαμηλό 5ετίας η ανάπτυξη στη Γερμανία το 2018

Στο ναδίρ πενταετίας κινήθηκε ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης στη Γερμανία κατά τη διάρκεια του 2018, αλλά απέφυγε μια τεχνητή ύφεση χάρις στη μικρή αύξηση του ΑΕΠ εν μέσω του 8' τριμήνου. Σύμφωνα με τη γερμανική στατιστική υπηρεσία, η ισχυρότερη οικονομία της Ευρωζώνης εμφάνισε «μικρή» αύξηση του ΑΕΠ το τρίμηνο που έληξε τον Δεκέμβριο. Έτσι, από τις αρχές μέχρι τα τέλη του 2018 ο ρυθμός ανάπτυξης της γερμανικής οικονομίας διαμορφώθηκε στο 1,5% έναντι του 2,2% που είχε καταγραφεί το 2017. Η ενίσχυση της ανάπτυξης με τον χαμηλότερο ρυθμό πενταετίας αποδίδεται στην επιδείνωση των επιδόσεων της παγκόσμιας οικονομίας, την πτώση των πωλήσεων στον κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας λόγω των αυστηρότερων κριτηρίων στις εκπομπές ρύπων, τις απεργιακές κινητοποιήσεις και τη χαμηλή στάθμη του ποταμού Ρήνου που εμπόδισε την ομαλή μεταφορά εμπορευμάτων, σύμφωνα με το υπουργείο Οικονομίας.

Ο Χόλγκερ Σμίτινγκ, επικεφαλής οικονομολόγος της Berenberg Bank,

Η επιβράδυνση της ανάπτυξης αποδίδεται και στην πτώση των πωλήσεων στον κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας, λόγω των αυστηρότερων κριτηρίων στις εκπομπές ρύπων.

τόνισε πως η γερμανική οικονομία εξακολουθεί να απολαμβάνει μια χρυσή δεκαετία που ξεκίνησε το 2010. Εστίασε στην ενίσχυση της απασχόλησης κατά 1,3% και το πλεόνασμα στον προϋπολογισμό έφθασε στο ρεκόρ του 1,7% το 2018. Σε κάθε περίπτωση, όμως, ελλοχεύουν κίνδυνοι για την προοπτική της γερμανικής οικονομίας, λόγω της επιβράδυνσης της ανάπτυξης στην Κίνα αλλά και της αβεβαιότητας που επικρατεί σε πολλά μέτωπα της διεθνούς πολιτικής σκηνής, ιδιαίτερα σ' ό,τι αφορά την πολιτική προστατευτισμού των ΗΠΑ. Μπορεί η γερμανική οικονομία να έχει το σθένος για να επανέλθει δριμύτερη όταν θα καταλαγιάσουν οι κίνδυνοι από το εξωτερικό, αλλά σήμερα είναι αισθητές οι επιπτώσεις από τους εμπορικούς πολέμους, την προσέγγιση της κινεζικής οικονομίας σε χαμηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης και την πιθανότητα ενός σκληρού Brexit. «Οι καλές στιγμές δεν είναι παντοτινές», τόνισε χαρακτηριστικά ο κ. Σμίτινγκ.

Αναλυτές φοβούνταν συρρικνω-

ση του ΑΕΠ το τρίμηνο που έληξε τον Δεκέμβριο, που θα σήμαινε τεχνητή ύφεση στη γερμανική οικονομία ύστερα από την πτώση κατά 0,2% που καταγράφηκε μέσα στο 7' τρίμηνο. Μια οικονομία βρίσκεται σε τεχνητή ύφεση όταν υπάρξει συρρικνωση του ΑΕΠ επί δύο διαδοχικά τρίμηνα. Μολονότι η ανάπτυξη στη Γερμανία υποχώρησε κατά 0,2% το 7' τρίμηνο του 2018 από το προηγούμενο, «δεν αναμένεται να καταγραφεί αρνητικό ΑΕΠ την περίοδο Οκτωβρίου - Δεκεμβρίου αλλά μια πολύ μικρή ανάκαμψη», σχολίασε η Τάντζα Μούχα, η οποία είναι στέλεχος στη στατιστική υπηρεσία της Γερμανίας. Η ίδια διευκρίνισε πως αναμένεται μικρή αύξηση του ΑΕΠ το 8' τρίμηνο του 2018, αν και τα επίσημα στοιχεία για την περίοδο αυτή θα δημοσιευθούν στα μέσα Φεβρουαρίου. Φόβοι για συρρικνωση του γερμανικού ΑΕΠ το 8' τρίμηνο του 2018 πυροδοτήθηκαν από την ανακοίνωση για πτώση της βιομηχανικής παραγωγής τον Νοέμβριο επί τρίτο συναπτό μήνα.

BLOOMBERG, REUTERS

Πιέσεις Γερμανίας - Γαλλίας σε Ε.Ε. για συγχώνευση Alstom - Siemens

Πιέσεις δέχεται η επίτροπος Ανταγωνισμού της Ε.Ε., Μαργκρέτε Βεστάγκερ, από το Βερολίνο και το Παρίσι για να δώσει το πράσινο φως στη συγχώνευση Alstom-Siemens, καθώς διαφωνεί με την υλοποίησή της. Οι αρχές ανταγωνισμού της Ε.Ε. φοβούνται πως η δημιουργία ενός σιδηροδρομικού γίγαντα στην Ε.Ε. θα λειτουργήσει εις βάρος των συμφερόντων των καταναλωτών στις μεμονωμένες αγορές των κρατών-μελών. Από την άλλη πλευρά, οι κυβερνήσεις του Παρισιού και του Βερολίνου θεωρούν πως με τη συγχώνευση των δύο ομίλων θα καταφέρει η Ευρώπη να ανακαταστήσει την ηγετική θέση της στην αγορά σιδηροδρομικών κυριαρχείται από την CRRC, η οποία διατηρεί την έδρα της στο Πεκίνο και η μητρική της CRRC Group είναι κρατική. Έχει αναπτύξει δραστηριότητα σε διάφορες χώρες του κόσμου από τις ΗΠΑ μέχρι την Αίγυπτο. Η Κίνα δεν έχει κρύψει τις φιλοδοξίες της να κυριαρχήσει στην παγκόσμια αγορά αμαξοστοιχιών στο πλαίσιο του προγράμματος «Made in China 2025».

«Θέλουμε να λάβουμε υπόψη την πρόοδο στην οικονομία. Δεν είμαστε αφερέλσι». Προσέθεσε, δε, πως, αν και λαμβάνει υπόψη του τα επιχειρήματα της γαλλικής κυβέρνησης, οι αποφάσεις πρέπει να είναι αντικειμενικές και να γίνονται βάσει στρατηγικής. Από την άλλη πλευρά, ο πρωθυπουργός της Γαλλίας, Μπρινό Λε Μερ, είχε πει πως θα είναι «πολιτικό σφάλμα» η ματαίωση της συγχώνευσης Alstom-Siemens, η οποία υπεγράφη τον Μάρτιο του 2018. Η Κομισιόν αναμένεται να αποφασίσει οριστικά επί του θέματος στις 18 Φεβρουαρίου, είπε ο κ. Μοσκοβισί. Η παγκόσμια αγορά σιδηροδρομικών κυριαρχείται από την CRRC, η οποία διατηρεί την έδρα της στο Πεκίνο και η μητρική της CRRC Group είναι κρατική. Έχει αναπτύξει δραστηριότητα σε διάφορες χώρες του κόσμου από τις ΗΠΑ μέχρι την Αίγυπτο. Η Κίνα δεν έχει κρύψει τις φιλοδοξίες της να κυριαρχήσει στην παγκόσμια αγορά αμαξοστοιχιών στο πλαίσιο του προγράμματος «Made in China 2025».

Τα κράτη της Ευρωζώνης βγαίνουν στις αγορές για να προλάβουν τα χαμηλά επιτόκια

Όσο η Ελλάδα εξετάζει ποια θα είναι η κατάλληλη στιγμή για να βγει στις αγορές το 2019, η Ιταλία και η Ισπανία σπεύδουν να αξιοποιήσουν το θετικό επενδυτικό κλίμα με νέες εκδόσεις ομολόγων.

Η Ιταλία προσείλκυσε χτες προσφοράς 35 δισ. ευρώ σε κοινοπρακτική έκδοση 15ετούς ομολόγου, καταφέροντας να αντλήσει 10 δισ. ευρώ. Φαίνεται, ως εκ τούτου, πως επανήλθε το επενδυτικό ενδιαφέρον στην αγορά κρατικού χρέους της Ιταλίας ύστερα από την επίλυση της διαμάχης Ρώμης - Βρυξελλών για το ύψος του δημοσιονομικού ελλείμματος το 2019. Μέσα στην επόμενη εβδομάδα αναμένεται να ακολουθήσει η Ισπανία, σύμφωνα με τραπεζικές πηγές του πρακτορείου Reuters. Σενάρια θέλουν, επίσης, τη Γαλλία να δανειστεί από τις αγορές εν μέσω του Ιανουαρίου, ενώπιε κρη-

—

Ιταλία και Ισπανία σπεύδουν να αξιοποιήσουν το θετικό κλίμα με νέες εκδόσεις.

ματοδοτικών αναγκών που φθάνουν τα 237 δισ. ευρώ για όλο το 2019. Οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ανάγκες χρηματοδότησης του προϋπολογισμού στην Ιταλία υπολογίζονται στα 225 δισ. ευρώ, σύμφωνα με τους Financial Times.

Δεδομένου του γενικευμένου κλίματος απαισιοδοξίας που επικρατεί στα διεθνή χρηματιστήρια, το έδαφος είναι πρόσφορο για τα κρατικά ομόλογα της Ευρωζώνης. Την περασμένη εβδομάδα, οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης άντλησαν σχεδόν 40 δισ.

Την περασμένη εβδομάδα, οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης άντλησαν 40 δισ. ευρώ. Μόνον το Βέλγιο, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία εξασφάλισαν πάνω από 14 δισ. ευρώ με την έκδοση ομολόγων, ενώ οι προσφορές κορυφώθηκαν στα 70 δισ.

ευρώ, σύμφωνα με στοιχεία της Commerzbank που δημοσιεύει το Reuters. Μόνον το Βέλγιο, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία εξασφάλισαν πάνω από 14 δισ. ευρώ με την έκδοση ομολόγων, ενώ οι προσφορές κορυφώθηκαν στα 70 δισ. ευρώ. Οι επενδυτές αναζητούν ασφαλείς επιλογές για να τοποθετήσουν τα κεφάλαιά τους, αλλά επιθυμούν ταυτόχρονα όσο το δυνατόν ελκυστικές αποδόσεις. Οι χώρες-μέλη στην περιφέρεια της Ευρωζώνης πληρούν λίγο έως πολύ αυτές τις προϋποθέσεις, καθώς οι αποδόσεις των ομολόγων τους είναι λίγο υψηλότερες σε σχέση με τον πυρήνα του ευρώ. «Από τη ζήτηση για τα κρατικά ομόλογα της Ευρωζώνης μπορεί να συμπεράνει κανείς πως θα είναι ζωφόρο το ενδιαφέρον για την Ισπανία», σημειώνει ο Ρομπέρτο Κορονάντο, διαχειριστής κεφαλαίων

στην Aberdeen Asset Management. Ανάλογη άποψη έχει και για την Ιταλία. Οι κοινοπρακτικές εκδόσεις ομολόγων της Ιταλίας και της Ισπανίας συνήθως κυμαίνονται στα 6 με 9 δισ. ευρώ ανά έτος. Η κοινοπρακτική έκδοση της Ιταλίας ήταν η πρώτη μετά τον Ιανουάριο του 2018, δηλαδή πριν αναλάβει τα νήια της χώρας ο κυβερνητικός συνασπισμός του Κινήματος των 5 Αστέρων και της Λέγκας του Βορρά. Μετά τον Μάιο άρχισε σταδιακά να κλιμακώνεται η διαμάχη ανάμεσα στη Ρώμη και στις Βρυξέλλες για το ύψος του δημοσιονομικού ελλείμματος το 2019, οδηγώντας σε άνοδο του κόστους δανεισμού της χώρας. Τελικά, η ιταλική κυβέρνηση συμφώνησε με τις Βρυξέλλες για τη μείωση του ελλείμματος στον φετινό προϋπολογισμό τον Δεκέμβριο του 2018.

MTN Cloud Business Telephony.

Για την απόλυτη ευελιξία στις τηλεπικοινωνιακές ανάγκες της επιχείρησής σας.

Η υπηρεσία **MTN Cloud Business Telephony** είναι μια ολοκληρωμένη λύση ευρωζωνικής σταθερής τηλεφωνίας, η οποία ενοποιεί όλα τα επικοινωνιακά σας δεδομένα. Με την πλειάδα επιλογών που παρέχονται, **μεγιστοποιούνται οι δυνατότητες της επικοινωνίας της επιχείρησής σας, ενισχύοντας έτσι την αποδοτικότητά της και μειώνοντας σημαντικά το λειτουργικό κόστος.**

Επικοινωνήστε με το Κέντρο Επιχειρηματικών Πελατών της MTN στο 131, για τη λύση που ταιριάζει στη δική σας επιχείρηση.

mtnbusiness.com.cy

Πωλητής οι τράπεζες στο 30% των συναλλαγών ακινήτων

Το 84,7% αγοράζει με μετρητά, σύμφωνα με την Ένωση Μεσιτών

Του ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ

Σχεδόν το 1/3 των αγοραπωλησιών κατοικιών αφορά πλέον απευθείας πωλήσεις από τις τράπεζες, καθώς όπως αποδεικνύεται όλο και περισσότερες συναλλαγές πραγματοποιούνται μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων και των υποψήφιων αγοραστών, μια τάση η οποία αναμένεται να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο φέτος. Αλλωστε, ήδη ο αριθμός των ακινήτων που αγοράζονται απευθείας από τις τράπεζες, στο πλαίσιο των διενεργούμενων ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, αυξάνεται συνεχώς. Το επόμενο βήμα είναι η εντατικοποίηση της προσπάθειας πώλησης των ακινήτων αυτών, αξιοποιώντας το δίκτυο των τραπεζικών καταστημάτων.

Αυτό είναι ένα από τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας που πραγματοποίησε η Ένωση Μεσιτών Πιστοποιημένων Πραγματογνομώνων Ελλάδας (ΕΠΠΑ) και αφορούσε τις αγοραπωλησίες κατοικιών που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου του 2018. Συγκεκριμένα, το 27,8% των ακινήτων που πωλήθηκαν αφορούσε ακίνητα που ανήκαν στις τράπεζες, με το υπόλοιπο 65% των πωλήσεων να αφορά ακίνητα που δεν είχαν βάρη μεγαλύτερα από την τιμή πώλησης. Παράλληλα, ένα ποσοστό κάτω του 5% αφορούσε και πωλήσεις κατοικιών που έγιναν έπειτα από «κούρεμα» της τράπεζας.

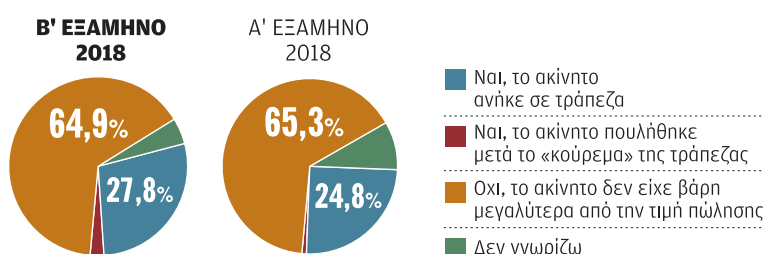
Αλλο ένα χαρακτηριστικό συμπέρασμα της έρευνας του δεύτερου εξαμήνου του 2018 είναι ότι τα μετρητά εξακολουθούν να αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των συναλλαγών. Όπως τονίζουν οι επαγγελματίες της αγοράς ακινήτων, για να αυξηθεί η ρευστότητα στην αγορά ακινήτων, μέσω της χορήγησης νέων στεγαστικών δανείων, πρέπει να μειωθεί αισθητά ο όγκος των κόκκινων στεγαστικών δανείων. Σήμερα, το 84,7% των αγοραπωλησιών πραγματοποιείται εξ ολοκλήρου τοις μετρητοίς, δηλαδή στο 100% της αξίας του ακινήτου, με αποτέλεσμα η μεγαλύτερη μερίδα των νοικοκυριών να αποκλείεται από τη δυνατότητα απόκτησης κατοικίας.

Εν τω μεταξύ, η επιβολή ΦΠΑ 24% στις νεόδμητες κατασκευές (εξαιρουμένης της πρώτης κατοικίας) αποδεικνύεται ένας φόρος που αποθίγει πενικρά έσοδα, ενώ παράλληλα λειτουργεί ως εμπόδιο στην ανάκαμψη της οικοδομικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με τα στοιχεία από τις συναλλαγές του δεύτερου εξαμήνου, ΦΠΑ κατεβλήθη σε μόλις 3% των περιπτώσεων. Απαλλαγή πρώτης κατοικίας εξασφάλισε το 18,6% των αγοραστών, ενώ φόρος μεταβίβασης 3% πληρώθηκε στο 64,7% των συναλλαγών. Σε κάθε περίπτωση, όπως προκύπτει από την έρευνα της ΕΠΠΑ, η ανάκαμψη στην αγορά ακινήτων έχει αρχίσει να φαίνεται όλο και πιο ξεκάθαρα, καθώς κατά το προηγούμενο εξάμηνο πωλήθηκαν ακριβότερα, μεγαλύτερα και νεότερης ηλικίας ακίνητα και μάλιστα πολύ πιο γρήγορα.

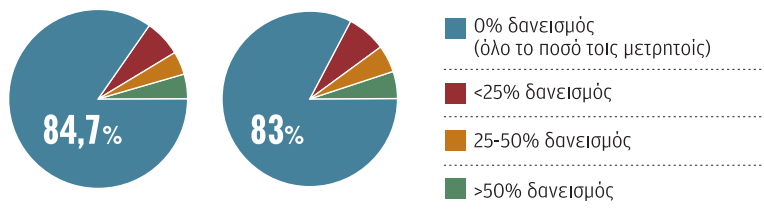

Τα συμπεράσματα από την έρευνα επί των συναλλαγών κατοικιών

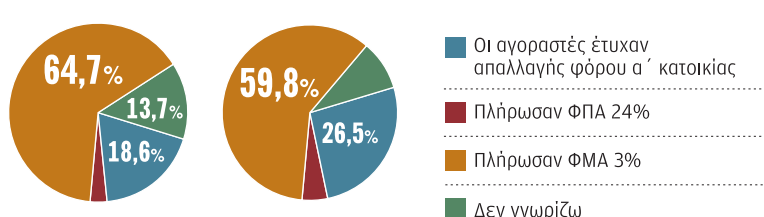
Το μερίδιο των τραπεζικών ακινήτων αυξάνεται σταδιακά

Η χρηματοδότηση εξακολουθεί να είναι ασθενική

Περιορισμένα τα έσοδα του Δημοσίου

ΠΗΓΗ: ΕΝΩΣΗ ΜΕΣΙΤΩΝ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΟΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Το 63% των αγοραπωλησιών αφορούσε ακίνητα αξίας έως 90.000 ευρώ.

πόδιο στην ανάκαμψη της οικοδομικής δραστηριότητας. Σύμφωνα με τα στοιχεία από τις συναλλαγές του δεύτερου εξαμήνου, ΦΠΑ κατεβλήθη σε μόλις 3% των περιπτώσεων. Απαλλαγή πρώτης κατοικίας εξασφάλισε το 18,6% των αγοραστών, ενώ φόρος μεταβίβασης 3% πληρώθηκε στο 64,7% των συναλλαγών. Σε κάθε περίπτωση, όπως προκύπτει από την έρευνα της ΕΠΠΑ, η ανάκαμψη στην αγορά ακινήτων έχει αρχίσει να φαίνεται όλο και πιο ξεκάθαρα, καθώς κατά το προηγούμενο εξάμηνο πωλήθηκαν ακριβότερα, μεγαλύτερα και νεότερης ηλικίας ακίνητα και μάλιστα πολύ πιο γρήγορα.

Σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία, το 63% των αγοραπωλησιών αφορούσε ακίνητα αξίας έως 90.000 ευρώ, από 72,3% κατά την έρευνα του πρώτου εξαμήνου του 2018, ενώ παράλληλα τα σπιτικά αξίας 91.000 – 180.000 αφορούσαν το 23,3% των συναλλαγών από 17,3%. Πιο περιζήτητα αποδεικνύονται τα ακίνητα 76-95 τ.μ., το μερίδιο των οποίων διαμορφώθηκε σε 25,2%, έναντι 23,4% των ακινήτων επιφάνειας 46-75 τ.μ.

Παράλληλα, στο 32,4% των πωλήσεων, τα ακίνητα βρίσκονταν στην αγορά λιγότερο από τρεις μήνες. Το αντίστοιχο ποσοστό κατά το πρώτο εξάμηνο ήταν μόλις 12,3%. Εν ολίγοις, τριπλασιάστηκε ο ρυθμός πώλησης κατοικιών. Πλέον, αλλαγές εντοπίζονται και σε ό,τι αφορά το προφίλ των αγοραστών, με ανοδική τάση στις αγορές που γίνονται για την κάλυψη των αναγκών στέγασης μιας οικογένειας (51,5% από 47,4%) και πτώση στις αγορές που έγιναν με αποκλειστικό στόχο την εκμετάλλευση του ακινήτου μέσω της εκμίσθωσης του (21,4% από 30%). Η ΕΠΠΑ αποδίδει την τάση αυτή στο ότι έχει πλέον περιοριστεί ο αριθμός των ευκαιριών στην αγορά κατοικίας.

Μεγαλώνει με ταχείς ρυθμούς η αγορά ανταλλαγής κατοικιών στην Ελλάδα

Με ρυθμό αύξησης 100% κατ' έτος κινείται η διαδικτυακή κοινότητα ανταλλαγής κατοικιών στην Ελλάδα, η οποία ήδη αριθμεί 1.100 μέλη, εκ των οποίων 440 έχουν ήδη προχωρήσει στην καταχώριση του ακινήτου τους στην πλατφόρμα HomeExchange, η οποία αποτελεί παγκοσμίως την πρώτη επιλογή για τη σχετική υπηρεσία. Όπως σημειώνουν στην «Κ» στελέχη της πλατφόρμας, η ζήτηση για φιλοξενία στην Ελλάδα είναι πολλαπλάσια της υφιστάμενης προσφοράς, η οποία επί του παρόντος εστιάζει στο κέντρο της Αθήνας και στην Κρήτη.

Συνολικά στην Ελλάδα, το 2018 πραγματοποιήθηκαν ανταλλαγές κατοικιών μεταξύ 7.200 μελών. Όσον αφορά τις χώρες από τις οποίες έχει εκφραστεί το μεγαλύτερο ενδιαφέρον για χρήση των υπηρεσιών ανταλλαγής κατοικιών στην Ελλάδα, αυτές είναι η Γαλλία, οι ΗΠΑ και η Ολλανδία. Με βάση τα στοιχεία της πλατφόρμας, το 23% των επισκεπτών που βρέθηκαν στην Ελλάδα προήλθε από τη Γαλλία, ενώ ακολούθησαν με 16% οι χρήστες από τις ΗΠΑ και με 10% εκείνοι από την Ολλανδία.

Όπως επισημαίνουν στελέχη της αγοράς ακινήτων, η HomeExchange (αποτελεί τη μετεξέλιξη της «δεύτερο κύμα» της οικονομίας Αντιθέτως, μετά την αρχή που έγινε με εταιρείες, όπως η Airbnb, όπου τελικά κυριάρχησε το μοντέλο της επιχειρηματικής συναλλαγής. Αντιθέτως, διαθέσιμα της επιχειρηματικής συναλλαγής. Αντιθέτως, διαθέσιμα της επιχειρηματικής συναλλαγής. Αντιθέτως, διαθέσιμα της επιχειρηματικής συναλλαγής.

ρίως να προσελκύσει τους ανθράκους νεαρής ηλικίας, που ταξιδεύουν συχνά και μέχρι σήμερα έκαναν σχεδόν αποκλειστικά χρήση ανταγωνιστικών πλατφορμών, όπως η Airbnb.

Ειδικότερα, για να επιτευχθεί ο στόχος αύξησης στο 1 εκατ. χρήστες/μέλη έως το 2020, η HomeExchange θα επιτρέψει πλέον τη χρήση των υπηρεσιών της και από μέλη που δεν διαθέτουν κάποιο ακίνητο.

Ο ενδιαφερόμενος γίνεται μέλος της κοινότητας και φιλοξενείται στο σπίτι όπου θα γίνει δεκτός. Αυτό συνήθως αφορά την παραχώρηση όλου του ακινήτου, ή έστω ένα μέρος αυτού κατόπιν συνεννόησης. Αντίστοιχα, ο ιδιοκτήτης που θα κάνει αποδεκτό το αίτημα φιλοξενίας, θα εισπράξει έναν αριθμό πόντων ανταμοιβής (κάτι αντίστοιχο με τα ταξιδιωτικά μίλια), τους οποίους θα μπορεί στη συνέχεια να εξαργυρώσει ο ίδιος για όποιον προορισμό επιθυμεί. Με τον τρόπο αυτό εκτιμάται ότι θα ενισχυθεί ο αριθμός των διανυκτερεύσεων παγκοσμίως, μεγεθύνοντας τη σημερινή κοινότητα.

Παράλληλα, αυτή η νέα έκδοση της HomeExchange είναι το πρώτο πρόγραμμα με ενισχυμένα χαρακτηριστικά εγγύησης all-inclusive.

Συγκεκριμένα, πλέον, τα μέλη της υπηρεσίας μπορούν να επαφελθούν από πρόσθετη επαλήθευση ταυτότητας, βελτιωμένη υποστήριξη ακύρωσης, αποζημιώσεις ιδιοκτησίας που καλύπτονται μέχρι ένα εκατ. δολάρια και 24ωρη βοήθεια σε όλο τον κόσμο σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Πρόκειται για ένα νέο επίπεδο ασφαλείας και άνεσης, το οποίο η εταιρεία εκτιμά πως θα επιτρέψει στην κοινότητα να ακμάσει και να αναπτυχθεί.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σήμερα η HomeExchange αποτελεί την υπ' αριθμόν ένα πλατφόρμα ανταλλαγής κατοικιών, καθώς προχώρησε σε σειρά εξαγορών ανταγωνιστικών εταιρειών το 2018, για την πραγματοποίηση των διακοπών τους ή τη διαμονή τους σε κάποια άλλη χώρα (δεν υπάρχει κάποιος χρονικός περιορισμός), χωρίς κόστος.

Μέχρι πρότινος, μοναδική υποχρέωσή τους ήταν να διαθέτουν αντίστοιχα το δικό τους ακίνητο, ανεξάρτητα από το πού βρίσκεται ή πόσο μεγάλο ή μικρό θα είναι. Ωστόσο, πλέον ούτε αυτό θα είναι προαπαιτούμενο, καθώς η HomeExchange περνάει στο επόμενο στάδιο της ανάπτυξής της υπηρεσίας, με στόχο να «κτυπήσει» τον ανταγωνισμό και κυ-

N.X.P.

Σταθεροποίηση των τιμών κατοικιών την επόμενη διετία βλέπει ο οίκος Fitch

Σταθεροποιητικές τάσεις ή έστω οριακή άνοδο προβλέπει για την πορεία των τιμών των κατοικιών στην Ελλάδα την προσεχή διετία ο οίκος πιστοληπτικής αξιολόγησης Fitch Ratings.

Σύμφωνα με τη σχετική ανάλυση, μπορεί να θεμελιώσει μεγέθη της οικονομίας να καταγράφουν ήπια ανάπτυξη, ωστόσο η αγορά ακινήτων δεν αναμένεται να επωφεληθεί όσο ίσως θα μπορούσε, εξαιτίας της περιορισμένης δυναμότητας του τραπεζικού συστήματος να χρηματοδοτήσει την ανάπτυξη αυτή. Σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας στην ανάκαμψη της αγοράς κατοικίας αποτελεί και η υψηλή φορολόγηση των νεόδμητων κατοικιών, καθώς επιβάλλεται ΦΠΑ 24% στην απόκτηση νέων ακινήτων (με οικοδομικά άδεια που έχει εκδοθεί μετά την 1η/1/2006), εξαιρουμένης της πρώτης κατοικίας.

Εξαιρέση στα παραπάνω απο-

Εξαιρέση αποτελεί η αγορά του κέντρου της Αθήνας, όπου οι τιμές αυξήθηκαν κατά 1,2% το τρίτο τρίμηνο του 2018.

τελεί η αγορά του κέντρου της Αθήνας, όπου οι τιμές αυξήθηκαν κατά 1,2% κατά το τρίτο τρίμηνο του 2018 σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Η άνοδος αυτή έχει τροποποιηθεί από την αυξημένη κινητικότητα των ξένων επενδυτών, οι οποίοι προσελκύονται από τις πολύ χαμηλές τιμές πώλησης και το πρόγραμμα χορήγησης αδειών παραμονής Golden Visa, για όσους πολίτες εκτός Ε.Ε. δαπανήσουν

Η αγορά ακινήτων δεν αναμένεται να επωφεληθεί όσο ίσως θα μπορούσε, εξαιτίας της περιορισμένης δυναμότητας του τραπεζικού συστήματος να χρηματοδοτήσει την ανάπτυξη αυτή, υποστηρίζει ο διεθνής οίκος.

ποσά τουλάχιστον 250.000 ευρώ. Παράλληλα, οι ξένες επενδύσεις έχουν απογειώσει τις τιμές των ενοικίων, εξωθώντας αρκετούς εγχώριους ενοικιαστές σε άλλες περιοχές της πρωτεύουσας, καθώς δεν μπορούν να ανταποκριθούν οικονομικά.

Η Fitch συμπληρώνει ότι ο μεγάλος όγκος των μη εξυπηρετούμενων δανείων εξακολουθεί να περιορίζει τις τράπεζες και να στερεί κεφάλαια από την πραγματική οικονομία. Πάντως, εκτιμά ότι τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (NPEs) θα περιοριστούν μεσοπρόθεσμα, χάρις σε νομοθετικές διευκολύνσεις που αναμένονται από την κυβέρνηση, αλλά και στην προαπαιθία των τραπεζών, στο πλαίσιο της ανάγκης συμμόρφωσης με τους στόχους που έχουν τεθεί στο πλαίσιο του Εννιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (Single Supervisory Mechanism - SSM) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τρά-

πέζας. Ως εκ τούτου, ο οίκος εκτιμά ότι η αύξηση των χορηγήσεων νέων στεγαστικών δανείων θα συνεχίσει να υπολείπεται του έστω και με αργούς ρυθμούς – βελτιούμενο μακροοικονομικού περιβάλλοντος, παρά την ενισχυμένη ρευστότητα των τεσσάρων συστημικών τραπεζών, οι οποίες έχουν αποπληρώσει ή μειώσει σημαντικά τις οφειλές τους προς τον ΕΛΑ, την έκτακτη βοήθεια της ΕΚΤ.

Πάντως, όσο τα εισοδήματα των νοικοκυριών συνεχίζουν να συμπεύδονται και να συρρικνώνονται, τόσο η ζήτηση για νέα στεγαστικά δάνεια θα παραμένει σε χαμηλό επίπεδο. Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του 2018, οι νέες χορηγήσεις στεγαστικών δεν ξεπέρασαν τα 280 εκατ. ευρώ, τάση η οποία θα συνεχιστεί τόσο φέτος όσο και το 2020, κατά τη Fitch.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2019

Είναι στραβό το... κλίμα

Η περιβαλλοντική επιδείνωση δίνει τροφή σε ένα καινούργιο είδος σχετικής μυθοπλασίας, το climate fiction ή cli-fi

Της ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΞΑΝΟΥΔΟΥ

«Ο άνθρακας και το πετρέλαιο υπάρχουν ακόμα σε αφθονία και στοιχίζουν ελάχιστα σε αρκετές περιοχές του κόσμου, κι έχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε ότι η βιομηχανία θα καταναλώνει και τα δύο για όσο καιρό τη συμφέρει να το κάνει», έγραφαν οι New York Times το 1956, σε ένα από τα πρώτα άρθρα για τη συσσώρευση αερίων θερμοκηπίου και τον κίνδυνο της κλιματικής αλλαγής.

Στα τέλη της δεκαετίας του '80, το ζήτημα είχε φθάσει πλέον στα πρωτοσέλιδα του παγκόσμιου Τύπου και το γεγονός αυτό, μαζί με τη σύσταση της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Αλλαγή του Κλίματος, το 1988, αλλά και την επιτυχία της συντονισμένης διεθνούς προσπάθειας για την προστασία της στιβάδας του όζοντος, δημιούργησαν την εντύπωση πως το πρόβλημα επρόκειτο να αντιμετωπιστεί στο

Από τη μία η ερημοποίηση, από την άλλη η υπερθέρμανση των ωκεανών που απειλεί ήδη παράκτιους οικισμούς. Πρόσφατες επιστημονικές αναλύσεις και λογοτεχνικά έργα καταπιάνονται με το καιυτό αυτό θέμα, κάνοντας εφιαλτικές «προβολές» στο μέλλον.

«Το τέλος του κόσμου» της Μάργκαρετ Ατγουντ εκτυλίσσεται στα συντρίμια ενός κόσμου ρημαγμένου από ακραία καιρικά φαινόμενα.

Η χώρα μας είναι ευάλωτη στα ακραία καιρικά φαινόμενα, υπογραμμίζει η Εμμανουέλα Δούση στο βιβλίο της «Κλιματική αλλαγή».

άμεσο μέλλον. Μόνο που, όπως πολύ σωστά είχε προβλέψει το δημοσίευμα των Times, η αδυναμία της παγκόσμιας βιομηχανίας για το πετρέλαιο αποδείχθηκε ιδιαίτερα ανθεκτική στις πιέσεις και η πρόθεση των κυβερνήσεων να προβούν στις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις σε πολλές περιπτώσεις εξαντλείται στην υπογραφή μη δεσμευτικών συμφωνιών. Σήμερα, το 85% των ενεργειακών αναγκών του πλανήτη εξακολουθεί να καλύπτεται από ορυκτά καύσιμα, ενώ οι απόπειρες παραπλάνησης της κοινής γνώμης έχουν αποδειχθεί σχεδόν εξίσου αποτελεσματικές με τις εκστρατείες ενημέρωσης, που διεξάγουν κρατικοί φορείς και περιβαλλοντικές οργανώσεις.

Στο μεταξύ, οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής έχουν εξελιχθεί από αντικείμενο θεωρητικών αναλύσεων σε υπαρκτή απειλή για εκατομμύρια ανθρώπους ανά τον κόσμο, και η αναγκαιότητα προσαρμογής στις νέες συνθήκες τείνει να επισκιάσει συζητήσεις σχετικά με την «αναχαίτιση» των αλλαγών. Αυτό

καταδεικνύουν αφενός η ίδρυση της Παγκόσμιας Επιτροπής για την Προσαρμογή, τον περασμένο Οκτώβριο, με επικεφαλής τον Μπιλ Γκέιτς, τον τέως γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Μπαν Κι-Μουν και τη διευθύνουσα σύμβουλο της Παγκόσμιας Τράπεζας, Κρισταλίνα Γκεοργκιέβα, καθώς και η δέσμευση της Παγκόσμιας Τράπεζας να προσφέρει 200 εκατ. δολάρια για να στηρίξει τις αναπτυσσόμενες χώρες που πλήττονται από την κλιματική αλλαγή.

Οι ωκεανοί

Φαίνεται όμως ότι και οι δυσοίανες προβλέψεις, που έφεραν την κλιματική αλλαγή στο προσκήνιο πριν από τρεις δεκαετίες, ήταν, στην πραγματικότητα, υπερβολικά αισιόδοξες: Πριν από λίγες ημέρες, η ειδηση ότι οι ωκεανοί θερμαίνονται κατά 40% ταχύτερα από ό,τι υπολόγιζε η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Αλλαγή του Κλίματος (IPCC) έκανε τον γύρο του κόσμου. Εκτός από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τους παράκτιους οικισμούς, η

θέρμανση των ωκεανών έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ισχύος των κυμάτων, αναφέρουν ερευνητές του Ινστιτούτου Θαλάσσιων Επιπτώσεων του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνια σε άρθρο που δημοσιεύθηκε την περασμένη εβδομάδα στο επιστημονικό περιοδικό «Nature Communications».

Τι πρόκειται να συμβεί αν η ανθρωπότητα χάσει την τελευταία ευκαιρία να αποφύγει τις σοβαρότερες επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης, όπως το θέτει η IPCC στην πιο πρόσφατη έκθεσή της; Ο καθηγητής Αστροφυσικής Ανταμ Φρανκ αναπτύσσει τρία πιθανά σενάρια στο ενδιαφέρον όσο και ανατριχιαστικό του βιβλίο με τίτλο «Light of the Stars» (W. W. Norton & Company), το οποίο βασίζεται στα όσα γνωρίζουμε σχετικά με άλλους πλανήτες εντός του ηλιακού μας συστήματος, καθώς και σε μαθηματικά μοντέλα.

Στο πρώτο σενάριο, ο πολιτισμός ενός πλανήτη, που θυμίζει τη Γη, καταφέρνει να προσαρμοστεί στις ραγδαίες κλιματικές αλλαγές, σταματά να πολλαπλασιάζεται με υπερ-

βολικά γρήγορους ρυθμούς και κατορθώνει να αποφύγει τις μεγάλες απώλειες. Στο δεύτερο, στο οποίο κατέληξαν τα περισσότερα μοντέλα, ο πληθυσμός μειώνεται κατά 70%, αλλά κάποιος επιβιώνει, ενώ στο τρίτο η καταστροφή είναι ολοκληρωτική. Σε ορισμένα από τα μοντέλα, ακόμα και η στροφή σε ένα πιο βιώσιμο μοντέλο ζωής δεν ισοδυναμούσε με τη σωτηρία του εξωγήινου πολιτισμού, απλώς παρέτεινε το τέλος.

Εξίσου δυστοπικά σενάρια αποκοτούν σάρκα και οστά στα βιβλία και στις ταινίες ενός καινούργιου υποείδους της επιστημονικής φαντασίας, της μυθοπλασίας που σχετίζεται με την κλιματική αλλαγή (climate fiction ή απλώς cli-fi). Στα πιο δημοφιλή παραδείγματα εντάσσονται η τριλογία «Το τέλος του κόσμου» της Μάργκαρετ Ατγουντ (εκδ. Ψυχογιός), που εκτυλίσσεται στα συντρίμια ενός κόσμου ρημαγμένου από ακραία καιρικά φαινόμενα και μία εργαστηριακά κατασκευασμένη πανδημία, αλλά και το υποψήφιο για Μπούκερ μυθιστόρημα

του Ντέιβιντ Μίτσελ «Τα κοκάλινα ρολόγια» (εκδ. Τόπος), που ολοκληρώνεται το μετα-αποκαλυπτικό 2043, όταν η κλιματική αλλαγή έχει βυθίσει τον κόσμο στο σκοτάδι και η Ιρλανδία καταφέρνει να γλιτώσει την τραγική μοίρα της υπόλοιπης Ευρώπης χάρη σε μία συμφωνία με τους Κινέζους.

Αντικρουόμενες απόψεις

Πίσω στον πραγματικό κόσμο, οι νέες περιβαλλοντικές συνθήκες ισοδυναμούν με πραγματικές οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές ανακατατάξεις, καθώς οι φτωχότερες περιοχές του κόσμου παραμένουν πιο ευάλωτες στις φυσικές καταστροφές, ενώ οι ισχυροί του πλανήτη εξακολουθούν να επωφελούνται από τη χρήση ορυκτών καυσίμων.

Και μολονότι η τεχνοκρατική ελίτ «ποντάρει» στην επιστημονικά πρόοδο και την ανάπτυξη τεχνολογιών, που θα μας επιτρέψουν να ελέγξουμε το κλίμα και να προσαρμοστούμε στις αναπόφευκτες αλλαγές (ή, γιατί όχι, να καταφύγουμε σε πιο φιλόξενους πλανήτες), αρκετοί θεωρη-

στα επόμενα χρόνια αναμένεται να αυξηθούν τόσο οι ημέρες καύσωνα και οι ξηρασίες όσο και οι ακραίες βροχοπτώσεις, γεγονός που θα έχει ως αποτέλεσμα περισσότερες πυρκαγιές και πλημμυρικά επεισόδια. Εντούτοις, «στη χώρα μας τόσο η πολιτική όσο και η ακαδημαϊκή συζήτηση για την κλιματική αλλαγή είναι πολύ φτωχή», υπογραμμίζει η συγγραφέας σε πρόσφατη συνέντευξή της.

Ανάλογες ελλείψεις υπάρχουν σε επίπεδο ουσιαστικής ενημέρωσης, ενώ από τα δεκάδες αξιόλογα ξενόγλωσσα βιβλία, που κυκλοφόρησαν τα τελευταία χρόνια και προσεγγίζουν το ζήτημα από περιβαλλοντική, κοινωνική ή οικονομική σκοπιά, ελάχιστα έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά. Επί του παρόντος, εθνική στρατηγική για την προσαρμογή στις νέες συνθήκες δεν υπάρχει, αν και στην ιστοσελίδα του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας επισμαίνεται ότι «η κλιματική αλλαγή αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις προτεραιότητες της κυβέρνησης».

Αιζέντα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

20.1.19-26.1.19

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ

Το βιβλίο του Λεωνίδα Γαλάζη: «Κείμενα, τρόποι, σημασίες. Θέματα λογοτεχνίας» θα παρουσιαστεί στο πλαίσιο της εκδήλωσης. Για το βιβλίο θα μιλήσουν οι: Μαρίνα Ροδσοθένης - Μπαλάφα, επίκουρη καθηγήτρια Νεοελληνικής Φιλολογίας, Κυριάκος Ιωάννου, διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας και Δρ Ιωσήφ Ιωσφιδής, συγγραφέας. Η εκδήλωση θα ολοκληρωθεί με αντιφώνηση από τον συγγραφέα. Τετάρτη 23 Ιανουαρίου, ώρα 7:00 μ.μ. Ισόγειο των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπ. Παιδείας και Πολιτισμού, Λεωφ. Ιφιγενείας 27, Στρόβολος.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Τζαζ συναυλία με το Ioannis Vafeas Trio

Ο πολυκώρος του Ζαάταρ στην Παλιά Πόλη της Λευκωσίας και ο θεσμός Jazzified καλωσορίζουν για τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο τους «Ioannis Vafeas Trio». Το τρίο αποτελείται από τους Ιωάννη Βαφέα (ντραμς) τον Μιχάλη Μεσσίο (κόντρα μπάσο) και τον Χρήστο Γερολασιτή (πιάνο). Θα παρουσιάσουν, προσθέτοντας στην κυπριακή τζαζ σκηνή, όχι μόνο γνωστά τζαζ κομμάτια αλλά και πρωτότυπες συνθέσεις. Ο Βαφέας και ο Μεσσίος έχουν μακρά συνεργασία που χαρακτηρίζεται από εξαιρετική μουσικότητα και δημιουργικότητα. Η κοινή τους κατανόηση και σύνδεση τους επιτρέπει να αλληλεπιδρούν εύκολα και να φέρνουν τον ενθουσιασμό τους στο ακροατήριό τους. Το τρίο αγκαλιάζεται από τον μεγάλο ταλέντο και την ενέργεια του Χρήστου Γερολασιτή. Μέχρι το Σάββατο 9 Μαρτίου, ώρα 8:30 μ.μ. Zaatar Food & Arts, Αιοχύλου 61-63, Λευκωσία. **Τηλέφωνο 22100785**,

zaatarcons@gmail.com

Το μουσικόφιλο κοινό της Πάφου μπορεί να απολαύσει το «Ioannis Vafeas Trio» σε γνωστά τζαζ standards κομμάτια αλλά και μέσω πρωτότυπων συνθέ-

σεων και στην Πάφο την Τετάρτη, 23 Ιανουαρίου, ώρα 8 μ.μ. στο Τεχνόπολις 20, Λεωφόρος Νικολάου Νικολαΐδη 18, Πάφο. **Τηλέφωνο 70002420**, **info@technopolis20.com**

ΘΕΑΤΡΟ

«Γράμμα σε ένα Παιδί» με τη Ζέτα Δούκα

Ανεβαίνει στο θέατρο Ριάλτο η παράσταση «Γράμμα σε ένα παιδί», σε σκηνοθεσία Μάνου Πετούση, σε διασκευή Μάρως Μπουρδάκου σε μουσική Γιώργου Χριστιανόπουλου. Τον ρόλο ενσαρκώνει η Ζέτα Δούκα σε μια κατάδυση ψυχής, δίνει ρεσιτάλ ερμηνείας. Η παράσταση βασίζεται στη διασκευή του βιβλίου «Γράμμα σε ένα παιδί που δεν γεννήθηκε ποτέ» της φρενιανίστριας δημοσιογράφου και συντρόφου του Αλέξανδρου Παναγούλη, Οριάννα Φαλάτσι. Η συγγραφέας υπήρξε μια από τις πλέον προβεβλημένες και πολυδιαβασμένες φυσιογνωμίες της εποχής της, τόσο στη γενεαλογία της Ιταλίας όσο και διεθνώς. Στην Ελλάδα ήταν γνωστή από τη στενότητα σχέσης της με τον πολιτικό και ποιητή Αλέξανδρο Παναγούλη στον οποίον αφιέρωσε πολλά άρθρα και το βιβλίο «Ένας Άντρας» (Un Uomo, 1979). Το «Γράμμα σε ένα Παιδί» είναι ένας σπαρτακτικός μονόλογος - ένα ημερολόγιο ή γράμμα - μιας μάνας προς το έμβρυο που φέρει στην κοιλιά της. Ένα κείμενο-φωτιά, ένα

εκρηκτικό ντοκουμέντο που συνταράσσει με τον υμώ ρεαλισμό του, αλλά και σχολιάζει μοιραίως, όλα αυτά που συμβαίνουν και στις μέρες μας. Παρασκευή, 25 Ιανουαρίου,

ώρα 8:30 μ.μ. Θέατρο Ριάλτο, Ανδρέα Δρουσιώτη 19, Πλατεία Ηρώων, Λεμεσός. **Πληροφορίες τηλέφωνο 77777745**, **rialto@cytanet.com.cy**

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Comedy Club για παιδιά

Το Comedy club για παιδιά, η stand up comedy παράσταση για παιδιά 6 έως 12 ετών, που δημιουργήσε ο Γιώργος Χατζηπαύλου, έρχεται για πρώτη φορά στην Κύπρο. Πρόκειται για μια παράσταση διασκεδαστική εξίσου για τα παιδιά που παρακολουθούν θέματα που αφορούν στη ζωή τους, αλλά και για τους γονείς τους, που μπαίνουν στην ψυχολογία των μικρών που θυμούνται πώς είναι να είσαι παιδί. Κυριακή 27 Ιανουαρίου, ώρα 5.00 μ.μ. Αμφιθέατρο «Νίκος Κ. Σιακόλας», Σιακόλειο Εκπαιδευτικό Κέντρο Κλινικής Ιατρικής (ΣΕΚΚΙ), παλιός Δρόμος Λευκωσίας - Λεμεσού 215/6, Αγλατζιά, Λευκωσία. **Πληροφορίες /κρατήσεις, τηλέφωνο 22894356**, **www.ucy.ac.cy/alumni**

ΕΚΘΕΣΗ

Ashod Bayandour & Φίλοι

«Η γλώσσα [αρμενική] είναι η σπονδυλική μου στήλη και αυτά τα πρώτα [τέσσερα] γράμματα είναι τα τέσσερα άκρα στα οποία στηρίζεται.» Το Βιβλιοπωλείο Moufflon διοργανώνει στην Γκαλερί Orus 39 πώληση έργων τέχνης & νέων/σπάνιων βιβλίων σε διάφορες γλώσσες που σχετίζονται με την αρμενική κληρονομιά εις μνήμη του Ashod Bayandour, ζωγράφου και συγγραφέα. Θα παρουσιαστούν συνολικά έργα 17 Αρμενικών καλλιτεχνών/συγγραφέων. Τα εγκαίνια θα τελέσει ο Garo Keheyan, ιδρυτής και διευθυντής του Pharos Arts Foundation, την Τετάρτη, 23 Ιανουαρίου, στις 7:30 μ.μ. Διάρκεια έκθεσης έως Σάββατο 9 Φεβρουαρίου. Γκαλερί Orus 39, Κίμωνος 21, Στρόβολος, Λευκωσία. Ώρες λειτουργίας Δευτέρα 5:00-8:00 μ.μ. Τρίτη-Παρασκευή 10:30-12:30 και 5:00-8:00 μ.μ. Σάββατο 10:30-5:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22424983**, **mango2@cablenet.com.cy**

ΘΕΑΤΡΟ

«Η Παναγία των Παρισίων» του Βίκτωρος Ουγκώ

Το μυθιστόρημα του Βίκτωρος Ουγκώ ανεβαίνει σε ελεύθερη διασκευή της Έλιας Ιωαννίδου. Η ιστορία του μυθιστορηματος περιστρέφεται γύρω από τη ζωή του Κουασιμόδου, του καμπούρη κωδωνοκρούστη της εκκλησίας της Παναγίας των Παρισίων. Επιθυμία του είναι να γίνει αποδεκτός από την κοινωνία. Πρόκειται για κείμενο προστό για τα παιδιά, αλλά και μία φανταστική υπερπαραγωγή γεμάτη μουσική, χορό και τραγούδι. Σενάριο /σκηνοθεσία Έλια Ιωαννίδου, ρους ρόλους ερμηνεύουν οι: Έλια Ιωαννίδου, Λουκάς Χάματος, Παναγιώτης Γρηγορίου, Ανδρέας Αντωνίου, Γιώργος Αντωνίου, Ραφέλα Γεωργίου, Ροδόλα Ιωάννου, Μιχαέλα Λαού, Αδάμος Αναστασίου, Κωνσταντίνος Καρα-

πίπτας και δεκαμελής χορευτική ομάδα. Παραστάσεις κάθε Σάββατο στις 3:00 μ.μ. και κάθε Κυριακή, δύο παραστάσεις στις 11:00 και στις 3:00 μ.μ. Μέχρι την Κυριακή 24 Φεβρουαρίου. Αίθουσα Μελίνα Μερκούρη, Πύλη Αμμοχώστου, Λεωφόρος Αθηνών, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 96602603**, **22797650**, **culturalservice@nicosiamunicipality.org.cy**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Υφυπουργείο Πολιτισμού εδώ και τώρα!

Λέτε με τη δημιουργία Υφυπουργείου Πολιτισμού να έχουμε και Εθνική Στρατηγική για τον Πολιτισμό; Όπως έγινε και με τη Ναυτιλία, με τον Τουρισμό, δηλαδή. Είδαμε ότι υπάρχει ανάγκη, οι προηγούμενοι φορείς έκλεισαν τον κύκλο τους, δεν μπορούσαν να σηκώσουν στις πλάτες τους τις αυξημένες ανάγκες, διοικητικές και άλλες και αυτοί οι βασικοί τομείς της οικονομίας μας έπρεπε να αυτονομηθούν και πέρασαν σε νέα εποχή. Αλλιώς δουλειά δεν κάνουμε, δεν θα γίνει ντόρος για τον πολιτισμό. Αν μείνουμε όπως είμαστε, εμείς οι παροικούντες τους πολιτιστικούς χώρους θα τα συζητάμε, θα οργίζετομαστε, θα αναρωτιόμαστε και στο τέλος θα επιστρέφουμε στα ίδια και στα ίδια.

Αφορμή για όλα τα παραπάνω είναι ο διορισμός των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ. Ο τόπος είναι μικρός, αυτό, όμως, δεν είναι δικαιολογία για τίποτε πλέον, άξιοι και άριστοι υπάρχουν, αρκεί κάποιος να τους ψάξει και να τους δώσει την ευκαιρία. Η Πολιτεία οφείλει να δοκιμάζει, ο Πρόεδρος, τον οποίο είναι αποκαλειστική αρμοδιότητα ο διορισμός, θα πρέπει να δει σοβαρά τα του Πολιτισμού, μη θυμηθώ τώρα την παρουσία του στα Βραβεία του ΘΟΚ, τον Μάιο του 2018. Ποια

ακριβώς ήταν τα κριτήρια με τα οποία πρότεινε ο Πρόεδρος και απεδέχθησαν οι υπουργοί και το Υπουργικό; Υπάρχει σκεπτικός; Αν υπάρχει πολύ θα ήθελα να το διαβάσω. Όχι για τίποτε άλλο, αλλά για να καταλάβω και εγώ γιατί οι άνθρωποι που διορίστηκαν ή επανασυντάχθηκαν είναι οι πιο κατάλληλοι για να απαρτίσουν το Διοικητικό Συμβούλιο του ΘΟΚ. Εγώ, πάντως, θα ήθελα να δω νέους ανθρώπους με όραμα. Έχω μια απορία, του ειδικούς και τους εξειδικευμένους, γιατί ποτέ δεν τους διαλέγουμε; Πού είναι εκείνα τα πρόσωπα που θα δώσουν στον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου τη νέα πνοή που μπορούν να του δώσουν εξ επαγγέλματος ή από τις συναφείς σπουδές τους.

Εξηγήστε μου, σας παρακαλώ, γιατί από τα νέα μέλη του Δ.Σ. απουσιάζουν ηθοποιοί, θεατρολόγοι, δραματουργοί, καλλιτέχνες που ασχολούνται με τα θεατρικά δρώμενα αυτού του τόπου, έστω και δημοσιογράφοι που ασχολούνται επισταμένα με τη θεατρική κρι-

τική; Εκτός αν θέλουμε Δ.Σ. για το θεαθήναι, για να συνεδριάζουν πού και πού και να τους βλέπουμε στις πρεμιέρες. Θέλω κάποιος να μου εξηγήσει τι χρειάζονται όλοι αυτοί που ασχολούνται με τα οικονομικά, γιατί είναι αναγκαίοι οι δικηγόροι, οι άνθρωποι του τουρισμού, και οι άλλες ειδικότητες/ιδιότητες που αναγράφονται στον κατάλογο; Αν' ό,τι είδα η πιο σχετική ιδιότητα είναι η εκείνη του μουσικού, και η πλέον σχετική με το αντικείμενο του θεάτρου η Ανθή Ζαχαριάδου, της οποίας η ιδιότητα στον αναρτημένο κατάλογο είναι «Εκτελεστικός Διευθυντής Ασφαλιστικής Εταιρείας», άρα όποιος δεν ξέρει...

στην υγειά του. Για να εξηγούμαι, όμως, και να μην παρεξηγούμαι, δεν έχω τίποτα με τα πρόσωπα που διορίστηκαν ή επανασυντάχθηκαν, αλλά ως πολίτης θα ήθελα να ήξερα ότι στο τιμόνι του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου υπάρχουν άνθρωποι του χώρου του θεάτρου. Που καταλαβαίνουν ως εκ της ιδιότητάς τους τι σημαίνει θέατρο το 2019 και ποιες οι προκλήσεις του κυπριακού

θεάματος στο σανίδι; Εντάξει, όχι stricto sensu, δεν λέω να έχει ο άλλος/η 28 πτυχία θεατρολογίας και δραματουργίας και 5 περγαμνές στο θέατρο και στη δραματολογία, αλλά, είπαμε, όχι και να είναι απλώς τακτικός θεατής και επιτυχημένος επαγγελματίας οπουδήποτε. Τη νέα σύνθεση του Δ.Σ. του ΘΟΚ, τέλος πάντων, δεν τη λες και θεατρική. Αυτό το Δ.Σ. συγκροτήθηκε μάλιστα, σε μια περίοδο που από πολλούς αναγνωρίζεται ότι στο θέατρο εδώ και κάποια χρόνια γίνονται ωραία πράγματα. Νέοι άνθρωποι δοκιμάζουν τις ικανότητές τους και δοκιμάζονται στο σανίδι, ομάδες θεατρικές δημιουργούνται, θεατρικές συμμπρέζες και άλλα πολλά και ενδιαφέροντα γίνονται, συνεπώς και τα προβλήματα μεγαλώνουν. Άρα χρειάζονται και άνθρωποι που τα παρακολουθούν πιο στενά, που μπορούν να είναι ευέλικτοι και πρόθυμοι να διαθέσουν τις γνώσεις τους για τον χώρο με τρόπο δημιουργικό και αποτελεσματικό.

Υγ. Για τη Συμφωνική Ορχήστρα τα πράγματα είναι πιο απλά, έχει μουσικούς, συνθέτες, τέλος πάντων, κάπως διασκεδάζεται το πράγμα. Εκείνος, όμως, το διακεκριμένο, ακούγεται κάπως, δεν ξέρω.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Μια χαρακιά στον χρόνο

«**Ποια όνειρα** βγαίνουν αληθινά;» αναρωτιέται ο πατέρας, στην ταινία του βραβευμένου Τούρκου σκηνοθέτη Νουρί Μπιλγκέ Τσεϋλάν «Άγρια αχλαδιά». «Έζησα πολλά. Γνώρισα απίστευτους ανθρώπους. Έχω ξεκάσει τα περισσότερα, εκτός από το πόσο ωραία ήταν. Ο άνθρωπος πρέπει να κοιτάζει μπροστά. Να αφήνει καλές και κακές αναμνήσεις... να αναμειγνύονται και να σβήνουν. Κάποιες πρέπει να μείνουν. Και να κάνουν μια χαρακιά στον χρόνο». Γι' αυτήν τη «χαρακιά στον χρόνο», εξάλλου, δεν πασχίζουν δημιουργοί και μη, καλλιτέχνες και μη, άνθρωποι σε ώριμη ηλικία που κάνουν τον, αναπόφευκτο, απολογισμό ζωής; Όπως ο πατέρας του νεαρού Σινάν, δάσκαλος στην τουρκική επαρχία, που τώρα ξεδουλεύει τα, ελάχιστα, χρήματά του στον τζόγο και τον υπόλοιπο χρόνο σκάβει ένα παγάκι στο χωράφι του με πείσμα: όλοι του λένε, οικογένεια και φίλοι, ότι δεν πρόκειται να βρει νερό. (Μικρή παρένθεση για μια αξιοσημείωτη σύμπτωση: στο τελευταίο μυθιστόρημα του Τούρκου συγγραφέα Ορχάν Παμούκ «Η γυναίκα με τα κόκκινα μαλλιά», το άνοιγμα ενός παγαδιού έχει κεντρικό ρόλο στην ιστορία, μαζί με την πρωταγωνιστική θέση της σχέσης πατέρα - γιου.)

Ο Σινάν, κεντρικός ήρωας της ταινίας, είναι ένας νεαρός που μόλις έχει τελειώσει τις σπουδές του (ως δάσκαλος κι αυτός) κι επιστρέφει, απρόθυμο, στο χωριό του έχοντας γράψει το πρώτο του βιβλίο, που ελπίζει να εκδώσει.

Αναλογίζεται το μέλλον του -δίνει εξετάσεις για να διοριστεί αλλά δεν τα πάει καλά-, συναντάει ανθρώπους, όπως τον δήμαρχο της πόλης και έναν εργολάβο, που πιστεύει ότι θα βοηθήσουν το πόνημά του, με τίτλο «Άγρια αχλαδιά», να βρει τον δρόμο προς το τυπογραφείο.

Όπως λέει μια παλιά τουρκική παροιμία, μας θυμίζει ο Τσεϋλάν, «ό,τι κρατάει κρυμμένο ο πατέρας, αποκαλύπτεται στον γιο». Και συνοψίζει ο σκηνοθέτης: «Αυτή η ταινία προπαθεί να αρνηθεί την ιστορία ενός νεαρού που νιώθει ενοχές γιατί αισθάνεται διαφορετικός με έναν τρόπο τον οποίο ούτε ο ίδιος μπορεί να αποδεχθεί, σέρνεται πίσω από ένα πεπρωμένο που δεν μπορεί να ασπαστεί, περιβάλλεται από ένα πλούσιο μωσαϊκό ανθρώπων, τους οποίους δεν αντιμετωπίζει ευνοϊκά χωρίς όμως να θέλει και να αδικήσει».

Οι αντιφάσεις και τα αδιέξοδα του Σινάν είναι ψυχικοί αντικατοπτρισμοί, αρκετυπικών σχέσεων και χαρακτήρων. Όσο κι αν ο Τσεϋλάν βλέπει μέσα από τα πρόσωπα τη χώρα του, εγκλωβισμένη στις αντιθέσεις, την τουρκική επαρχία (την οποία αποτυπώνει εξαιρετικά φωτογραφικά στο σύνολο, σχέδόν, του έργου του), την ασφυκτική μικροκλίμα και τις τεσφαφικές καθημερινότητες. Η σχέση του Τσεϋλάν με τον Τσέχωφ, εξάλλου, που υπέβασκε, σχηματοποιήθηκε στην αμέσως προηγούμενη «Χειμερία νάρκη» (2014), όπου οι διαπλεκόμενες ιστορίες των ανθρώπων εξακολουθούν, και μετά τις δραματικές κορυφώσεις, να πέφτουν σιωπηλά όπως οι νιφάδες του χιονιού. Το ίδιο συμβαίνει και στην «Άγρια αχλαδιά»: οι εντάσεις, όσο κρίσιμες και ισχυρές κι αν είναι, διαταράσσουν ελάχιστα, αν αναλογιστεί κανείς τα μεγέθη του χρόνου, τη συνέχεια των κινήσεων, των συνθηκών, των διαθέσεων.

Στην αρχή της ταινίας ο πατέρας, ενώ σκάβει στο παγάκι, υπό τα απορηπτικά βλέμματα του δικού του πατέρα, ομολογεί στον γιο του: «Στέκεται από πάνω μου σαν τη δαμόκλειο σπάθη». Στην τελευταία σκηνή, όταν οι δυο τους, ο πατέρας και ο γιος, κάθονται, για πρώτη ίσως φορά δίπλα δίπλα, και συζητούν, ομολογεί εκ νέου: «Έβρεις, κάποιες φορές, βλέπω πράγματα σε σένα, σε μένα και στον παππού. Και μου θυμίζουν μια άγρια αχλαδιά. Δεν ξέρω. Είμαστε απροσάρμοστοι, μοναχικοί, δύσμορφοι. Καθénas μας έχει τη δική του προσωπικότητα. Αλλά πρέπει να το αποδεχτούμε. (...) Ναι, η ανθρώπινη φύση είναι γεμάτη παραδοξότητες».

Σε αυτήν τη μάχη παραδοξότητων υπάρχουν νικητές και ηττημένοι; «Η έγκαιρη οπισθοχώρηση είναι νίκη. Παρηγοριέμαι μ' αυτή τη σκέψη», λέει ο πατέρας. Η ασίγηστη αναμνήση του γιου με τον πατέρα κάνει για πρώτη φορά ανακακή.

Ο γιος ανακαλύπτει ότι ο πατέρας του είναι ο μοναδικός, σε όλη την πόλη, και στην οικογένειά του ακόμη, ανώνωτος του βιβλίου του. Εκδόθηκε μεν, παρέμεινε στα αζήτητα δε. Αφινδιάζεται που ο πατέρας του διάβασε την «Άγρια αχλαδιά», και μάλιστα πάνω από μία φορά. Που συναντήθηκαν τραβώντας μια κοινή «χαρακιά στον χρόνο».

Μια ευθύβολη και διαχρονική παράσταση

Η ηθοποιός Ζέτα Δούκα υποδύεται την ηρωίδα της Οριάνας Φαλάτσι στον συγκλονιστικό μονόλογο «Γράμμα σε ένα παιδί»

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το «Γράμμα σε ένα παιδί» έρχεται στο Θέατρο Ριάτλο και είναι διασκευή του βιβλίου «Γράμμα σε ένα παιδί που δεν γεννήθηκε ποτέ» της φεμινίστριας δημοσιογράφου Οριάνας Φαλάτσι. Η παράσταση που αγαπήθηκε από το κοινό ανεβαίνει σε σκηνοθεσία Μάνου Πετούση και τον ρόλο της μητέρας και ακόμη οκτώ έχει η ηθοποιός Ζέτα Δούκα και η διασκευή είναι της Μάρως Μπουρδάκου. Η Ζέτα Δούκα μίλησε στην «Κ» για την παράσταση και το πώς η ίδια ένιωσε τον ρόλο της γυναίκας που μίλησε με το αγέννητο παιδί της, λέγοντας ότι την πρώτη φορά είχε αντικρίσει την ηρωίδα διαφορετικά, την πρώτη φορά ένιωθε ότι οι αποφάσεις της ήταν απόρροια περισσότερο του περιβάλλοντός της, ενώ αυτή τη φορά αισθάνθηκε ότι ήταν κυρία των αποφάσεών της. Το έργο παραμένει επίκαιρο ακόμα και σήμερα, ίσως περισσότερο από ποτέ, αν και γράφτηκε το 1975, σημειώνει η κ. Δούκα.

—Ανεβάζετε για δεύτερη φορά το «Γράμμα σε ένα παιδί», γιατί το επικερίτε ξανά;

—Είναι ένα πολύ σπουδαίο έργο αυτό. Πραγματικά μιλάει ευθύβολα στο μυαλό και στις καρδιές των ανθρώπων και ο λόγος που το ανεβάζουμε και πάλι με τον Μάνο, εκτός από τη διαχρονικότητα που έχει είναι επειδή αρέσει πάρα πολύ στους θεατές. Έχει αγαπηθεί από τον κόσμο, έχει βραβευτεί και συνεχίζει αμείωτο να προκαλεί αυτά που θεωρώ ότι πρέπει να πυροδοτεί το θέατρο στους θεατές.

“

«Στο έργο υπάρχουν ακόμα και σήμερα όλα αυτά που μας κάνουν να πιστεύουμε ότι ο κόσμος δεν προχωράει μπροστά, αλλά πάει πίσω».

—Τι το έκανε αγαπητό;

—Είναι ένα έργο με πολλές συναισθηματικές και λογικές διακυμάνσεις, σε αφορά στο μεγαλύτερο βαθμό του, αν όχι ολόκληρο, είναι ένα αληθινό έργο και βαθιά ανθρώπινο. Και είναι σκηνοθετημένο και ερμηνευμένο, ως μου επιτρέψετε να πω, με τέτοιο τρόπο, φρέσκο και ζωηρό, που διατρεί αμείωτο το ενδιαφέρον του θεατή χωρίς να καταλαβαίνει πώς περνάει η ώρα.

—Τι πραγματεύεται το έργο;

—Το «Γράμμα σε ένα παιδί» γράφτηκε το 1975 και για πολλούς θεωρείται αυτοβιογραφικό της δημοσιογράφου και ακτιβίστριας Οριάνας Φαλάτσι. Η παράσταση πραγματεύεται τη ζωή μιας δραστήριας γυναίκας, που είναι πολεμική ανταποκρίτρια, όπως ήταν άλλωστε και η Οριάνα Φαλάτσι. Αυτή η γυναίκα βρίσκεται στην κατάσταση μιας ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης, από την ίδια και το περιβάλλον της, και πρέπει να παραμείνει στο κρεβάτι, κάτι που η ηρωίδα το προσπαθεί, αλλά τελικά αποβάλλει. Έχοντας αυτή τη συνθήκη, μιας δύσκολης εγκυμοσύνης η Φαλάτσι, διά στόματος της ηρωίδας της

Η προηγούμενη μου ηρωίδα ήταν λίγο πιο έρμαιο των καταστάσεων και των λόγων που ήταν εναντίον να κρατήσει το παιδί. Η τωρινή μου ηρωίδα είναι κυρία των αποφάσεών της», λέει η Ζέτα Δούκα.

κάνει μία διαλογική συζήτηση με το αγέννητο παιδί της καταγράφοντας και μεταφέροντας του οποιαδήποτε σκληρή πραγματικότητα υπάρχει στην κοινωνία, από τη στιγμή. Του λέει ότι θα έρθει σε έναν κόσμο που δεν υπάρχει αλληλεγγύη, ισότητα, δικαιοσύνη, λείπει η ουσιαστική αγάπη, οι έννοιες της θρησκείας και της οικογένειας είναι δύο αμφιλεγόμενες έννοιες με την έννοια του πώς βοηθάει και να αναπτύξει τα φτερά σου στον κόσμο. Δηλαδή για όλα όσα συζητάμε και μιλάμε, αλλά πού ελάχιστα εφαρμόζουμε.

—Αρα παραμένει επίκαιρο και σήμερα;

—Είναι πιο επίκαιρο από ποτέ, διότι πλέον βλέπουμε ότι υπάρχει πλήρης κατάργηση του όποιου ανθρώπινου δικαιώματος στον κόσμο, στο όνομα της θρησκείας γίνονται εγκληματικές οργανωμένες ενέργειες, έχουμε θύματα εν καιρώ ειρήνης δίπλα στην Αττική, χωρίς καμία εφαρμογή δικαιοσύνης. Υπάρχουν εν ολίγοις όλα αυτά που μας κάνουν να πιστεύουμε ότι ο κόσμος δεν προχωράει μπροστά, αλλά πάει πίσω.

—Ποιους αφορά το έργο; Μάλλον δεν έχει να κάνει μόνο με τις γυναίκες.

—Αφορά τους πάντες, άντρες, γυναίκες, παιδιά, όσους ξέρουν και έχουν καταλάβει, εκείνους που τώρα

μαθαίνουν. Αφορά τους γονείς, αλλά και εκείνους που δεν έχουν γίνει ακόμη. Είναι ένα έργο για όλους τους ανθρώπους.

—Νομίζετε ότι τίθενται ηθικά διλήμματα μέσω της παράστασης;

—Το θέατρο δεν βάζει τέτοια διλήμματα, αυτά τα θέτει η ίδια η αλήθεια οπουδήποτε πράγματι. Το θέατρο είναι ένα μέσο αλήθειας και ίσως εφαρμογής της. Να ταράκωνήσει τις συνειδήσεις και τα μυαλά και να προκαλέσει κάτι στον θεατή. Να βγει διαφορετικός απ' ό,τι μπήκε. Αυτός είναι ο σκοπός της τέχνης και του θεάτρου ειδικότερα, ως μιας εξωστρεφούς μορφής τέχνης. Τώρα, επί του ειδικότερου, αν θα πρέπει να φέρεις στον κόσμο ένα παιδί, αυτό είναι μια προσωπική απόφαση που θα σε ακολουθεί για όλη σου τη ζωή. Για να την πάρεις, λοιπόν, νομίζω ότι πρέπει να τα έχεις εσύ καλά με τον εαυτό σου και όσο γίνεται να ξέρεις τι θα πρέπει να κάνεις και να δώσεις στο παιδί σου. Κάθε απόφαση ζωής θα πρέπει να τυγχάνει επεξεργασίας, ούτως ή άλλως.

—Το φετινό ανέβασμα διαφέρει από το περασμένο;

—Ναι, έχει αλλάξει η συναισθηματική αφετηρία της ηρωίδας. Ως γυναίκα που έχω γίνει μητέρα, έχει αλλάξει μέσα μου ο τρόπος που βλέπω τη γυναίκα που υποδύομαι να φέρει ή να μη φέρει στην προκειμένη περίπτωση, ένα παιδί στον κόσμο. Θέλω να πω με αυτό ότι η προηγούμενη μου ηρωίδα ήταν λίγο πιο έρμαιο των καταστάσεων και των λόγων που ήταν εναντίον να κρατήσει το παιδί. Ουσιαστικά, το ότι το έχασε, επειδή δεν έκανε αυτά που έπρεπε το έβλεπα ως αποτέλεσμα πίεσης του περιβάλλοντός της πολύ περισ-

σότερο απ' ό,τι στην ίδια. Η τωρινή μου ηρωίδα είναι κυρία των αποφάσεών της, είναι κυρίαρχη των επιλογών της. Το ότι δηλαδή δεν κατάφερε να κάνει όσα έπρεπε για να κρατήσει το παιδί της ήταν μια απόφαση που πήρε η ίδια. Θέλοντας να πω με αυτό ότι αν θα φέρει μια γυναίκα το παιδί της στον κόσμο είναι δική και μόνο δική της υπόθεση.

—Σκηνοθετικά πώς το προσεγγίσατε την παράσταση;

—Ο σκηνοθέτης έχει το πλάνο του και το όραμά του. Αυτό που έκανε ο Μάνος και ήταν πολύ συμβατό με αυτό που ήθελα και εγώ. Και αυτό είναι να φτιάξουμε έναν μονόλογο που να μην είναι βαρετός για το κοινό. Ξέρετε, δεν μου αρέσει το θέατρο το οποίο νιώθω ότι αρχίζει και τελειώνει επάνω στη σκηνή, το βαριέμαι. Θέλω να με αφορά ως θεατή, να νιώθω ότι οι ηθοποιοί και οι υπόλοιποι συντελεστές κάτι με εμένα μέσα, με αγκαλιάζουν ως θεατή. Υπάρχει δράση καθ' όλη τη διάρκεια του έργου, δεν υπάρχει αφήγηση και έχουμε κάποια τρικ, αν μπορώ να τα πω έτσι, που αφυπνίζουν τον θεατή και τον κάνουν να μπει στη διαδικασία να ακολουθεί περισσότερο από έναν ρόλους.

—Υποθέστε λοιπόν και άλλους ρόλους, δεν είναι πολύ δύσκολο αυτό;

—Υποδομαι όλα τα πρόσωπα του περιβάλλοντός της ηρωίδας, τα οποία είναι οκτώ. Φυσικά και είναι δύσκολο, το θέατρο γενικότερα είναι δύσκολο, δεν υπάρχει εύκολος ρόλος στο θέατρο, γιατί έτσι πρέπει να είναι.

«Γράμμα σε ένα παιδί», Θέατρο Ριάτλο, Λεμεσός, Παρασκευή 25 Ιανουαρίου με τη Ζέτα Δούκα.

FEEL GOOD

Breakfast

ΜΕ ΤΟΝ ANTHONY 642

Καθημερινά 07:00 - 10:00

DEEJAY 93.5 FEELS GOOD

LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

ΤΟ LOVE FM 100.7 ΚΕΡΔΙΖΕΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΜΕΡΙΔΙΟ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΣΑΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΡΑΔΙΟΦΩΝΑ

4.6% SUPER FM

5.5% ANT1

6.0% MIX FM

6.2% SFERA

7.3% LOVE FM

Το μερίδιο ακροατικότητας είναι ο συνδυασμός της ακροατικότητας ενός ραδιοφωνικού σταθμού και της συνεχούς διάρκειας που τον ακούν χωρίς διακοπή οι ακροατές του.

Σύμφωνα με την έρευνα ακροατικότητας που διενήργησε η κοινοπραξία IMR - SYMMETRON - UNIVERSITY OF NICOSIA τη χρονική περίοδο από 1^η Αυγούστου μέχρι 30 Νοεμβρίου 2018

lovefm.com.cy

«Aurora Borealis»: Ο φακός του φωτογράφου «αιχμαλωτίζει» μια απίστευτη θέα να αντικατοπτρίζεται στην παγωμένη λίμνη Jökuls í l. N. Το Βόρειο Σέλας κατά τη διάρκεια μιας πολύ κρύας νύκτας στην Ισλανδία.

«In flight»: Το ήρεμο ταξίδι μιας πολυπληθούς αγέλης τροπικών ψαριών που ταξιδεύει στον ωκεανό δημιουργεί στον φωτογράφο την αίσθηση ότι ο χρόνος κάνει μια παύση.

Η φύση μπορεί να είναι ο καλύτερος γιατρός

Ο Ευγένιος Κίτσιος, ένας νεαρός φωτογράφος, θέλει με τη δουλειά του να πυροδοτεί συναισθήματα γαλήνης και χαράς

Συνέντευξη στον

ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Πραγματικά πιστεύω ότι όσο βρίσκομαι μέσα στη φύση και τη γνωρίζω είναι ένας υγιής και φυσικός τρόπος τα σώματά μας, αλλά και το μυαλό μας, να χαλαρώσει και να επιστρέψει στην «αλήθεια», στην πραγματικότητα.

ψουν αυτές ένα φως στους ανθρώπους που για τις μάχες που παλεύουν.»

—Πώς εκφράζεται η αλληλεγγύη του καλλιτέχνη Ευγένιου Κίτσιου με αυτή τη θεματική του The Wall Gallery;

—Η αποστολή του The Wall Gallery είναι να χρησιμοποιήσει την τέχνη, θέλοντας να δημιουργήσει ένα θεραπευτικό περιβάλλον για τους ασθενείς που νοσηλεύονται στο νοσοκομείο. Συμφωνώ απόλυτα με αυτή την προσέγγιση, ότι δηλαδή η τέχνη μπορεί να το πετύχει. Είναι στόχος μου να πυροδοτηθεί μία συναισθηματική «αντίδραση», όταν κάποιος αντικρίζει τη δουλειά μου. Ελπίζω, επίσης, ότι οι ασθενείς στο νοσοκομείο θα βιώσουν συναισθήματα χαράς και θαυμασμού, όταν θα βλέπουν τις φωτογραφίες μου, σε ανάψουν αυτές ένα φως στους ανθρώπους που για τις μάχες που παλεύουν.

—Έχεις διακριθεί με το βραβείο Sony World Photography Awards 2017, είναι μία δέσμευση για το μέλλον;

—Έχοντας λάβει αυτό το βραβείο από τα Sony World Photography Awards ήταν σίγουρα μία σημαντική επιτυχία για μένα. Ήταν άλλωστε όνειρό μου να κερδίσω έναν διεθνή διαγωνισμό με φωτογραφίας από τη φύση. Και σκοπεύω να το

«The mountain»: Το πραγματικό μεγαλείο της φύσης. Τα επιβλητικά σύννεφα που σχηματίζονται πάνω από το Vestrahorn, το διασημότερο βουνό της Ισλανδίας.

πετύχω ξανά και στο μέλλον!
—Φωτογραφίζοντας τη φύση και τα έμβια όντα της, υπήρξαν στιγμές που εκνευρίστηκες ή στεναχωρήθηκες για την ανθρώπινη επιπολαιότητα;

—Ναι, πολλές φορές. Για παράδειγμα, όταν φωτογραφίζω φυσικά τοπία ή την πανίδα σε κάποιο μέρος, έχω παρατηρήσει ανθρώπους που απλώς βγάζουν μερικές σέλφι για να μοιραστούν με άλλους στα

κοινωνικά τους δίκτυα και αμέσως φεύγουν... χωρίς να έχουν ζηήσει πλήρως τη μαγεία της στιγμής και την ομορφιά του τοπίου. Επίσης, με ενοχλεί όταν οι άνθρωποι δείχνουν να μη σέβονται τη φύση, αφήνοντας απορρίμματα για παράδειγμα. Πιστεύω ακράδαντα ότι αν οι άνθρωποι αφεθούν ενόσω βρίσκονται στη φύση και για μια στιγμή δεν σκεφτούν τίποτε άλλο που συμβαίνει στη ζωή τους, θα

έφευγαν με πολλά και διαφορετικά θετικά συναισθήματα, όπως είναι η χαρά, η ηρεμία κτλ.

—Η κύρια θεματική σου είναι η φύση, υπάρχει όμως και κάτι άλλο που θα σε ενδιέφερε να φωτογραφήσεις;

—Προς το παρόν η φύση είναι το μοναδικό φωτογραφικό θέμα που με ενδιαφέρει.

—Τι σε τράβηξε σε αυτή τη θεματική;

—Η ομορφιά της και ο τρόπος που το οικοσύστημα δουλεύει. Κάθε φυτό ή ζώο που είναι μέρος αυτού του συστήματος έχει να διαδραματίσει τον δικό του ρόλο και αυτό νομίζω είναι εντυπωσιακό. Με ενδιαφέρει επίσης το πώς κάποια ζώα αλληλεπιδρούν και το ποιες συμπεριφορές αναπτύσσουν. Εννοείται ότι κάποια ζώα και φυτά έχουν όμορφα χαρακτηριστικά, ακόμα και τα μικρότερα. Για παράδειγμα τα φτερά μιας μικροσκοπικής πεταλούδας μπορεί να έχουν τόσο

πανέμορφα σχέδια, που είναι απόλαυση να τα βλέπει κάποιος.

—Μια εικόνα χίλιες λέξεις, φαντάζομαι και εκατομμύρια συναισθήματα; Αυτός δεν είναι και ο στόχος σου;

—Οπωσδήποτε. Πάντοτε στοχεύω στο να πυροδοτήσω συναισθήματα στον θεατή της δουλειάς μου. Πιστεύω ότι με αυτόν τον τρόπο μεταφέρεται, κληρονομείται, αν θες, ένας δεσμός με τον φυσικό μας κόσμο και κατ' αυτόν τον τρόπο οι άνθρωποι ίσως δουν και νοιαστούν περισσότερο για την ομορφιά του πλανήτη μας.

—Ποια είναι η σχέση σου με τον χρόνο και τη φύση ως φωτογράφος;

—Όταν βρίσκομαι στη φύση, το στοιχείο χρόνος μοιάζει να ξεθωριάζει. Στην εποχή που ζούμε είμαστε τόσο επικεντρωμένοι καθημερινά στον χρόνο. Πραγματικά πιστεύω ότι όσο βρίσκομαι μέσα στη φύση και τη γνωρίζω είναι ένας υγιής και φυσικός τρόπος τα σώματά μας, αλλά και το μυαλό μας, να χαλαρώσει και να επιστρέψει στην «αλήθεια», στην πραγματικότητα.

—Έχεις σκεφτεί αν θα ήθελες να κάνεις κάτι άλλο καλλιτεχνικά;

—Εκτός από τη φωτογραφία, έχω μεγάλο πάθος για το πιάνο και τη σύνθεση δικών μου τραγουδιών. Μάλιστα, τώρα τελευταία σκέφτομαι να ηχογραφήσω και ένα άλμπουμ, ακόμα όμως το επεξεργάζομαι.

—Ιδανικά, τι θα ήθελες για το φωτογραφικό σου μέλλον;

—Για να είμαι ειλικρινής, θα ήθελα να ευχαριστήμαι φωτογραφίζοντας τη φύση και τα πλάσματά της. Ένα από τα όνειρά μου, βέβαια, είναι όπως είπα και πριν να κερδίσω σε ένα μεγάλο διεθνή διαγωνισμό. Φυσικά, ακόμη υπάρχουν πολλά είδη ζώων, αλλά και συγκεκριμένες περιοχές που θέλω να φωτογραφίσω. Πάντοτε, έχω έναν στόχο να κυνηγήσω.

Να ευαισθητοποιηθούν από νωρίς τα παιδιά

—Ποιο στοιχείο της φύσης στην Κύπρο σου κινεί το ενδιαφέρον για να το φωτογραφήσεις;

—Α! Αυτή είναι μία δύσκολη ερώτηση. Οπωσδήποτε αγαπώ τις ακτές και τη θάλασσα της Πάφου. Όμως, είμαι μεγάλος λάτρης και του Τροόδου. Έχω την αίσθηση ότι και οι δύο αυτές περιοχές είναι πολύ γαλίνιες.

—Μπορούμε όλοι να γίνουμε φωτογράφοι σήμερα και «εκθέτουμε» και στο Instagram... ποια είναι η άποψή σου;

—Αυτό είναι κάτι που πραγματικά

δεν μου αρέσει. Αισθάνομαι ότι τα κοινωνικά δίκτυα αφαιρέσαν την τέχνη από τη φωτογραφία. Μοιάζει όλα να γίνονται για τα like και τις κοινοποιήσεις, και λιγότερο για την τέχνη και τα συναισθήματα. Αναρωτιέμαι πόσοι άνθρωποι στους οποίους αρέσει μια φωτογραφία σε κάποιο κοινωνικό δίκτυο πραγματικά αφιερώνουν χρόνο να τη «δουν» και να αφήσουν τα συναισθήματα να τους κυριεύσουν. Επίσης, πολλοί από τους «μεγάλους» λογαριασμούς «κλέβουν» όμορφες φωτογραφίες από καλλιτέχνες και τις μοιράζονται μέσω των λογαριασμών τους, αυξάνοντας τους

δικούς τους ακόλουθους ολοένα και περισσότερο. Αρχίζουν να έχουν τόσους πολλούς ακόλουθους και ξεκινούν το παιχνίδι της διαφήμισης προϊόντων. Δεν μου αρέσει καθόλου όταν κάποιος χρησιμοποιούν τη δουλειά πραγματικών καλλιτεχνών για να κερδίζουν εκείνοι.

—Πιστεύεις ότι έχουμε αναπτύξει ως κοινωνία τα σωστά περιβαλλοντικά αντανακλαστικά;

—Υπάρχει ακόμη τόσο πολλή μόλυνση, αλόγιστη εκμετάλλευση και καταστροφή φυσικών οικοτόπων. Βέβαια, υπάρχουν άνθρωποι που

προσπαθούν να πολεμήσουν εναντίον όλων αυτών των άσχημων καταστάσεων. Η λύση, νομίζω, βρίσκεται στην εκπαίδευση των ανθρώπων από μικρή ηλικία. Πιστεύω ότι αν καταφέρναμε να ενσωματώσουμε προγράμματα διδασκαλίας εκτός των σχολικών τάξεων στα δημοτικά σχολεία και να φέρουμε πίσω στις τάξεις τη φύση, τα παιδιά θα ανέπτυσαν την αγάπη για τη φύση σε νεαρή ηλικία, κάτι που θα τα έκανε να σέβονται περισσότερο το περιβάλλον, αλλά και να λαμβάνουν υπεύθυνες περιβαλλοντικές αποφάσεις σε μεγαλύτερη ηλικία.

Τα έργα του Ευγένιου Κίτσιος, στον εξωτερικό χώρο του Ογκολογικού Κέντρου της Τράπεζας Κύπρου στη Λευκωσία.

Πρέπει να φτιάξεις εσύ τα αστεία, όχι απλώς να τα αφηγείσαι

Ο Γιώργος Χατζηπαύλου μιλάει στην «Κ» για τη stand up παράσταση για παιδιά που έρχεται για πρώτη φορά στην Κύπρο

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το Comedy club για παιδιά, η Stand up comedy παράσταση για παιδιά 6 έως 12 ετών, που δημιούργησε ο Γιώργος Χατζηπαύλου και έρχεται για πρώτη φορά στην Κύπρο. Πρόκειται για μια παράσταση διασκεδαστικά εξίσου για τα παιδιά που παρακολουθούν θέματα που αφορούν στη ζωή τους, αλλά και για τους γονείς τους, που μπαίνουν στην ψυχολογία των μικρών που θυμούνται πώς είναι να είσαι παιδί. Ο Γιώργος Χατζηπαύλου μιλάει στην «Κ» για την παράσταση που έχει ετοιμάσει στο Σιακόλειο Κέντρο και για την τέχνη του Stand up comedy, και τα όριά της. «Δεν πρέπει ποτέ να υποτιμήσεις τα παιδιά».

–Στην παράσταση να έλθουν μόνο παιδιά; Είναι μια παιδική υπόθεση;

–Όχι, φυσικά. Η παράσταση είναι φτιαγμένη με τέτοιο τρόπο που να αφορά και ενήλικες. Έχουμε σκεφτεί μία αναλογία όσον αφορά την προσέλευση, ένας γονιός και δύο ή τρία παιδιά. Είναι όμως η δομή της τέχνης, που αφορά μικρότερες ηλικίες, αλλά βέβαια και οι γονείς ή άλλοι συνοδοί θα την απολαύσουν εξίσου.

–Αλλάζει η θεματολογία βέβαια, έτσι δεν είναι;

–Η θεματολογία είναι σαφώς διαφορετική, η γλώσσα είναι πιο απλή, αλλά το επίπεδο του χιούμορ όχι. Θεωρώ ότι τα παιδιά και οι ενήλικες σε πολλά σημεία συγκλίνουν χιουμοριστικά, αλλά από την άλλη δεν μπορώ να το συγκρίνω με την παράσταση των ανηλίκων. Δεν μπαίνω σε αυτή τη διαδικασία γιατί ουσιαστικά έτσι θα καταργούσα την προσπάθεια και τη δουλειά. Δηλαδή ο σκοπός είναι να γίνει μία παράσταση, που θα μπορούν να απολαύσουν οι γονείς με τα παιδιά τους και προς αυτή την κατεύθυνση δουλεύω. Πάντα μία παράσταση, είτε ενήλικων είτε ανηλίκων, είναι αυθύπαρκτη. Είναι εξίσου δύσκολο, και περίπλοκο και απαιτεί την ίδια διαδικασία μία παράσταση για ανήλικους. Δεν μπορείς να υποτιμήσεις τα παιδιά. Μετά από τρία χρόνια που τρέχει η παράσταση «Comedy Club» για παιδιά! κατάλαβα τι σημαίνει να μη φτιάχνεις μια απλοϊκή παράσταση, με φτηνό χιούμορ, πας πολύ ειλικρινά να δημιουργήσεις μία παράσταση που θα εκπλήξει ευχάριστα τα παιδιά και θα την απολαύσουν και οι γονείς τους.

–Από πού προκύπτει η θεματολογία μιας stand up κωμωδίας;

–Μου αρέσει να επιλέγω θέματα για τα οποία θέλω να μιλήσω, ζητήματα που με απασχολούν. Προσπαθώ

να τα παρουσιάσω πιο αστεία. Ο κωμικός είναι αυτός που κάνει τα πράγματα αστεία, και όχι απλώς ο άνθρωπος που αναφέρει αστεία γεγονότα. Εκεί είναι και η ομορφιά, άλλωστε, κάτι που φαινομενικά δεν είναι αστείο, εσύ να το παρουσιάσεις ως τέτοιο. Σε αυτό πλαίσιο, λοιπόν, η καθημερινότητα μου δίνει πάρα πολλές αφορμές, αλλά πάντοτε φιλτράρονται αυτά τα γεγονότα – επειδή και η stand up κωμωδία είναι μια πολύ προσωπική μορφή τέχνης, μέσα από τον εκάστοτε κωμικό. Πρέπει να φτιάξεις εσύ τα αστεία, παρά να περιμένεις αυτά να περάσουν από μπροστά σου. Γι' αυτό και ποτέ δεν συμπαθούσα τη σάτιρα της επικαιρότητας ή τα πολιτικά αστεία, γιατί έχουν μία ευκολία και ένα σύντομο κύκλο ζωής.

–Μιας που μιλάμε για σάτιρα, υπάρχουν όρια στην κωμωδία;

–Για εμένα εξ' ορισμού δεν υπάρχουν όρια στη σάτιρα, υπάρχουν όμως αισθητικά κριτήρια. Φυσικά, υπάρχουν και τα προσωπικά όρια, τα οποία θα τα θέσει ο ίδιος ο καλλιτέχνης. Στην κωμωδία για εμένα το όριο είναι να υπάρχει το γέλιο. Πολλές φορές για να μιλήσουμε για ένα δύσκολο θέμα δεν πρέπει απλώς να γίνει αναφορά στο περιστατικό, και να μείνεις απλώς στην αναφορά. Θα πρέπει να υπάρχει γέλιο, αφού

Πρέπει να φτιάξεις εσύ τα αστεία, παρά να περιμένεις αυτά να περάσουν από μπροστά σου. Γι' αυτό και ποτέ δεν συμπαθούσα τη σάτιρα της επικαιρότητας ή τα πολιτικά αστεία, γιατί έχουν μία ευκολία και ένα σύντομο κύκλο ζωής, λέει ο Γιώργος Χατζηπαύλος.

μιλάμε για κωμωδία, θα πρέπει να φτάσουμε σε αυτό το αποτέλεσμα. Το γέλιο είναι μια αυθόρμητη εκδήλωση, άρα ο στόχος του κωμικού έχει επιτευχθεί, ασχέτως αν μετά ίσως διαφωνήσεις με τον κωμικό. Τα κριτήρια εν ολίγοις, για να επαγέλθω είναι αισθητικά, να υπάρχει ευγένεια, να μη θες να προσβάλλεις, και με αυτό το σκεπτικό δεν αναγνωρίζω κάποιο όριο, αρκεί να έχεις σκοπό να πετύχεις τον στόχο σου. –Ποια είναι η διαφορά μιας stand up κωμωδίας και της αντίστοιχης θεατρικής πράξης;

–Είναι δύο διαφορετικά πράγματα. Στην θεατρική κωμωδία υπάρχει ένας ηθοποιός, ενώ στην stand up κωμωδία δεν υπάρχει αυτή η ιδιότητα

πάντοτε, σχεδόν καθόλου θα έλεγα. Ο stand up κωμικός γράφει τα κείμενά του, τα προβάει είτε μόνος του είτε μπροστά σε κοινό, η παράσταση είναι ο ίδιος ο κωμικός, σκηνοθετημένη από τον ίδιο, έχει όλο το βάρος μόνος του. Παγκοσμίως οι κωμικοί δεν είναι ηθοποιοί – υπάρχουν σαφώς οι περιπτώσεις – αλλά εξ' ορισμού δεν είναι ηθοποιοί. Το stand up είναι άλλωστε πολύ δύσκολο για να σε καθοδηγήσει ένας σκηνοθέτης ή να σου γράψει ένα κείμενο. Η συγγραφή του είναι απαραίτητο να έχει γίνει από τον ίδιο τον κωμικό. Υπάκουει βέβαια σε υποκριτικούς και αισθητικούς κανόνες, αλλά με μία υπερβολή είσαι ο εαυτός σου λίγο μεγεθυμένος.

Πάντα μία παράσταση, είτε ενήλικων είτε ανηλίκων, είναι αυθύπαρκτη. Είναι εξίσου δύσκολο, και περίπλοκο και απαιτεί την ίδια διαδικασία μία παράσταση για ανήλικους.

–Πώς πρόβαρει και πώς σκηνοθετείται ένας stand up κωμικός;

–Είναι μία διαδικασία απλή, από τη στιγμή που θα γράψεις ένα κείμενο που με την εμπειρία σου υποψιάζεσαι ότι είναι λειτουργικό, υπάρχουν οι βραδιές δοκιμών, όπου δοκιμάζεις το κείμενό σου μπροστά από κοινό. Για παράδειγμα, εγώ διοργανώνω βραδιές δοκιμών (Open mic nights) για τη νέα μου παράσταση που προετοιμάζω εδώ και ενάμιση χρόνο. Έπειτα, γίνονται τα work in progress που σιγά-σιγά διαμορφώνουν την παράσταση. Δεν είναι μία διαδικασία, λοιπόν, που την κάνεις σπίτι σου, πρέπει να γίνει μπροστά σε θεατές. Μέσα από τη διαδικασία που σου περιέγραψα δημιουργείται εν ολίγοις μια παράσταση. Δεν είναι ότι κάθισα σπίτι μου και έμαθα το κείμενο. Υπάρχουν και οι φορές που μέσα από την παρουσίαση μιας παράστασης αλλάζεις πράγματα, τα λες διαφορετικά. Ως κωμικός λειτουργείς συνδυαστικά με το κοινό σου.

Comedy club για παιδιά, με τον Γιώργο Χατζηπαύλου, Κυριακή 27 Ιανουαρίου, Αμφιθέατρο «Νίκος Κ. Σιακόλας», Σιακόλειο Εκπαιδευτικό Κέντρο Κλινικής Ιατρικής (ΣΕΚΚΙ). Πληροφορίες / κρατήσεις, τηλεφωνώ 22894356, www.ucy.ac.cy/alumni.

Quanto

25/01/2019

Γράμμα σε ένα παιδί

παρ 20:30

Χορηγός: **MEC** medochemie

Χορηγοί Επικοινωνίας: **Advanced MWM** Medical Waste Management

Χορηγοί Φιλοξενίας: **PIK**

LOVE 100.7 98.1-105.7

PEFKOS City Hotel ΠΑΡΑΙΣΙΟΙ & ΕΠΙΛΟΓΕΣ

€15 / 10 **77 77 77 45** rialto.com.cy

ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

ΘΕΑΤΡΟ ΘΟΚ, ΑΙΘΟΥΣΑ ΕΥΗΣ ΓΑΒΡΗΛΙΔΗΣ

Ξένια Καλογεροπούλου
Θωμάς Μοσχόπουλος

Ο ΤΥΧΕΡΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

σκηνή 018

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ
Γεωργία Μαυραγάνη

Λευκωσία | Θέατρο ΘΟΚ, Αίθουσα Εύης Γαβριηλίδης
κάθε Κυριακή, 10:30
Λάρνακα | Δημοτικό Θέατρο
1 Δεκεμβρίου 2018, 15:00
Λεμεσός | Θέατρο Ριάλτο
22 Δεκεμβρίου 2018, 15:00 και 18:00
Πάφος | Μαρτίδειο Θέατρο
12 Ιανουαρίου 2019, 15:00

Οι παραστάσεις στις 22 Δεκεμβρίου 2018
στη Λεμεσό, στις 18:00 και στις
20 Ιανουαρίου 2019 στη Λευκωσία θα είναι
με αγγλικούς και τουρκικούς υπέρτιτλους

Τιμή Εισιτηρίου: €6

Χορηγοί Επικοινωνίας: **LOVE 100.7** 98.1-105.7

thoc.org.cy
77 77 27 17

χειμερινή περίοδος 2018-2019
Κι αν δεν μπορείς να κάμεις την ζωή σου όπως την θέλεις,
τούτο προσπάθησε τουλάχιστον
όσο μπορείς: μην την εξευτελίζεις
Κ. Π. Καβάφης

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΝΙΚΟΥ ΔΑΒΒΕΤΑ

Εορταστικό τριήμερο στην Εδεσσα

«**Τ**α Βοδενά θα καθούν κι εσύ δυοτυκώς θα υπάρχουν». Φυσικά συνέβη το αντίθετο από αυτό που προέβλεψε σε ένα παλιό του κείμενο ο πρόσφατα εκλιπών Μάρκος Μέσκοκ, αναρωτιέμαι όμως, στ' αλήθεια χάνεται ένας ποιητής ή τελικά διασώζεται το εκτόπισμα της ψυχής του μέσα στη γλώσσα, η μοναδικότητα της σιωπής του πριν ο ήχος γίνει λέξεις, πριν οι λέξεις γίνουν στίχος, προπάντων «το ποιήμα ακίνητο αίμα»;

Μου είναι δύσκολο να μιλήσω για τον Μάρκο Μέσκοκ, όπως τον γνώρισα στην Αθήνα το 1981, – νομίζω στις εκδόσεις Υψίλων– ή να επανασυστήσω ως ανάμνηση το αρχικό αισθητικό σοκ που ένιωσα όταν πρωτοάκουσα ν' απαγγέλλουν στίχους του στον «Μουσικό Αύγουστο», του Μάνου Χατζιδάκι. Από εκεί και το πρώτο βιβλίο του που απέκτησα, με το ωραίο εξώφυλλο του Γιάννη Τσαρούχη και την τυπογραφική επιμέλεια του αείμνηστου εκδότη Θανάση Χαριμάνη.

Περισσότερες λεπτομέρειες συγκρατώ από τον χειμώνα του 1998 στην Εδεσσα, όπου βρέθηκα έπειτα από πρόσκλησή του, ομιλητής στη λογοτεχνική ημερίδα που διοργάνωσε προς τιμήν του φίλου και συνοδοιπόρου του Γιώργη Παυλόπουλου.

Την επομένη της εκδήλωσης, ο ποιητής επέμενε να μας ξαναγείρει στο Μαύρο Δάσος, της ορεινής γενέθλιας γης. Θυμάμαι περπατούσαμε στη δημοσιά, το χιόνι πυκνό στις κορυφές, πιο χαμηλά «κράματα της καρυδιάς, οι ώρες, τα λαδιά...». Προπορεύονταν ο Γιώργης Παυλόπουλος και ο Μάρκος, ακολουθούσαμε οι νεότεροι της συντροφιάς, ο επίσης Εδεσσαίος ποιητής Β. Παππάς, ο δοκιμογράφος Ηλ. Καφάλογου και εγώ. Προσπάθησα να ακούσω τι συζητούσαν οι πρεσβύτεροι, κάποιο λογοτεχνικό ανέκδοτο ν' αρπάξει τ' αυτί μου. Λογάριαζα χωρίς το χόρμα του χρόνου. Για έθιμα τα φής μιλούσαν όλη την ώρα και οι δύο! Κάποια στιγμή ρώτησε ο Μέσκοκ τον Παυλόπουλο αν έχει κανονίσει πού θα τον θάψουν και πώς. Δεν θυμάμαι τι απάντησε ο δεύτερος, όμως ο Μάρκος, σαν έτοιμος από καιρό, αίφνης σήκωσε το χέρι του και με μια θεατρική κίνηση, φώναξε «Να, πάνω από δω Γιώργη... μέσα στα δένδρα, εκεί θα ήθελα να με θάψουν».

Γράφτηκαν και ακούστηκαν πολλά για τον Μάρκο Μέσκοκ (φωτ.) μετά την αποδημία του. Πρωτίστως στο Διαδίκτυο είδαν το φως της δημοσιότητας έωλοι επιθετικοί χαρακτηρισμοί απ' όλους όσοι επιμένουν να χρησιμοποιούν το έργο και τον βίο εμβληματικών δημιουργών ως επιβεβαίωση των πολιτικών τους προταγμάτων.

Ο Μάρκος, σαν έτοιμος από καιρό, αίφνης σήκωσε το χέρι του και με μια θεατρική κίνηση, φώναξε «να, πάνω από δω Γιώργη... μέσα στα δένδρα, εκεί θα ήθελα να με θάψουν».

του τροχίζουν ήδη τα τσεκούρια τους οι ξυλοκόποι. Ύστερα, καθώς έμεινε για ώρα αμίλητος, άρχισα να συνειδητοποιώ ότι ολόκληρο το ποιητικό του έργο δεν ήταν μια αυθαίρετη κατασκευή με τα χρώματα του τόπου του, όπως εσφαλμένα του είχα κρίνει σε κάποια νεανική μου βιβλιοκριτική, αλλά το έργο ήταν ο ίδιος ο τόπος, ατόφιο κομμάτι του, μυστική προέκτασή του στον χώρο και στον χρόνο της ποίησης. Αυτό που εκόμισε στην

τέχνη, καθ' υπερβολή ίσως, με τόσο εμφανές, κόμα της μικρής πατρίδας κι από πάνω το θαλερό εποικοδόμημα – κατά σειράν εμφανίσις: «ξερό χορτάρι, λουλούδια προσκυνημένα, μικροπαπαρούνες, χρυσά κλωνιά της μηλιάς, της ροδακινιάς, της αγριοδαμασκηνιάς, μικροπούλια ένα σωρό, κατάμαυρα κοτσούφια, το ποτάμι κάτεργο νερό, το ποκάμισο του φιδιού, η σπορά του ανέμου, το ασπένιο χαλί του φθινοπώρου, οι τρυφεροί λύκοι, τα ισόβια κυπαρίσσια». Μια πανηγυρική συνάθροιση της χλωρίδας και της πανίδας, όπως την καταγράφει σχολαστικά, για να δοξάσει τη ζωή που μας δόθηκε, «και με φως και με θάνατον ακαταπαύστως».

Και κάτω από αυτή την ανθηρή επιφάνεια, ο υπόγειος κόσμος που ελέγχει τη συνείδησή μας, που μας γεμίζει ενοχές και λύπη, τα ανώνυμα θύματα της εμφύλιας σύγκρουσης, που μπρούμυτα παρακαμώντα τους λένε το νωπό χόμα. Κάτω από την οργιωδή βλάστηση, «ο νεκρός στάχτη μ' όνομα ξένο στον σταυρό, το όρυγμα-ομαδικός τάφος, τα κτερίσματα των σκοτωμένων, οι τριγμοί των οστών». Ενα διαρκές προ-

σκλητήριο των αφανών πρώων.

Στα λιγοστά πεζογραφικά έργα του στάθηκε πο... πεζός. Ολιγοσέλιδες ιστορίες, πυκνός λόγος, κοφτές προτάσεις, που ανασύρουν μνήμες από τη μεταπολεμική Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Σκηνές επαγγελματικού μόχθου και αγωνίας για τον επούσιο, όπου το αυτοβιογραφικό στοιχείο «πυκνώνει» την αφήγησή.

Γράφτηκαν και ακούστηκαν πολλά για τον Μάρκο Μέσκοκ μετά την αποδημία του. Πρωτίστως στο Διαδίκτυο είδαν το φως της δημοσιότητας έωλοι επιθετικοί χαρακτηρισμοί απ' όλους όσοι επιμένουν να χρησιμοποιούν το έργο και τον βίο εμβληματικών δημιουργών, ως επιβεβαίωση των πολιτικών τους προταγμάτων. Προθέσεις υποβιβασμού, αφελείς προσπάθειες ψιμύων θαυμαστών να φέρον στην «προκρούστεια κλίση» το ποιητικό σώμα, να κόψουν ό,τι δεν τους βολεύει ή δεν συμφέρει.

Κρατώ επίλογο τα λόγια του από την τελευταία μας συνάντηση, στις 23 Μαρτίου 2012: «Όσοι μ' απαξίωσαν, να γνωρίζουν πως από τα γραπτά μου θα μάθουν Ελληνικά τα παιδιά τους».

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΕΝΗ ΓΕΡΟΥΛΑΝΟΥ

Η Ελένη Γερούλανου γεννήθηκε στην Αθήνα. Αποφοίτησε από τη Σχολή Νηπιαγωγών Αθηνών και συνέχισε τις σπουδές της στο BU Wheelock College of Education & Human Development στη Βοστώνη, όπου ειδικεύθηκε σε προγράμματα μουσείων για παιδιά. Το 1986 προσελήφθη στη Σχολή Μωραϊτή ως υπεύθυνη του προγράμματος Μουσικής Αγωγής των παιδιών του Νηπιαγωγείου, του οποίου τη διεύθυνση ανέλαβε το 2000. Το νέο παραμύθι της, «Ενας αρκούδος μια φορά», κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη, σε συνεργασία με το Μουσείο Μπενάκη.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Αυτές τις ημέρες διαβάζω το «Ψηλοκάραβοι» της Γεωργίας Γαλανοπούλου από τις εκδόσεις Πατάκη και τον «Παβ, ο φάλλος τζιτζίκας» του Φώτη Δούσου από τη Μικρή Σελήνη.

Ποιος ήρωας/ηρωίδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;

Ο «Ραφτάκος των Λέξεων» από το παραμύθι του Αντώνη Παπαθεοδούλου σε εικονογράφηση της Ιριδας Σαμαρτζή από τις εκδόσεις Μεταίχιμο. Ετσι θα μπορούσα να ράβω προσεκτικά τις κατάλληλες λέξεις για να είναι όλοι οι άνθρωποι χαρούμενοι και ευτυχιμένοι με απλά πράγματα. Γιατί, όπως λέει και ο Ραφτάκος, οι λέξεις τυλίγουν τρυφερά τους ανθρώπους, άλλοτε ζεσταίνοντας, άλλοτε δροσίζοντας, πάντα απ' όλα παρηγορώντας, συντροφεύοντας, απαλύνοντας λύπες και θεραπεύοντας πληγές.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντας και θνευτές;

Τη Μαρία Πόποβα και όλους τους συγγραφείς και εικονογράφους του βιβλίου «The Velocity of Being: Letters to A Young Reader» (Enchanted Lion Books) για να μοιραστούμε την αγάπη μας για τα παιδιά και τα βιβλία, για τις χαρές που σου δίνει το διάβασμα, αλλά και πώς συγκεκριμένα αναγνώσματα μας καθορίζουν και βοηθούν να διαμορφώσουμε τον χαρακτήρα μας.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Η αγάπη και η αφοσίωση του τελευταίου μοναχού της Ιεράς Μονής στο νησί των Στροφάδων από το πρόσφατο βιβλίο του Ρόμπερτ Μακέρμυ και της Κατερίνας Λυμπεροπούλου.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα πρώτη φορά;

Τον τρίτο τόμο των ποιημάτων του Νικηφόρου Βρεττάκου.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;

«Μια πολύ πεινασμένη κάμπια» του Ερικ Καρλ.

Όταν γράφετε παιδικά βιβλία, πόσο «βαραίνει» η ιδιότητα της εκπαιδευτικού;

Νομίζω πως η ενασχόλησή μου με τα παιδιά με κάνει να τα σέβομαι και να γράφω με τη σκέψη πως η ανάγνωση είναι απόλαυση και όχι διδασκασμός.

Στο «Ενας αρκούδος μια φορά» ζωντανεύουν με ευρηματικό τρόπο περισσότερα από 240 παιχνίδια του Μουσείου Μπενάκη, από τη συλλογή της Μαρίας Αργυριάδη. Ποιο δικό σας παιδικό παιχνίδι θυμάστε πιο έντονα;

Ως παιδί, έχοντας στο σπίτι το οικογενειακό κουκλόσπιτο της νόννας μου, έπαιξα πάρα πολύ με τις κούκλες και με τα μοναδικά αντικείμενά του που βρίσκονται τώρα στο Μουσείο Μπενάκη.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ

Μια ανθολογία με πολλά «μπουμπούκια»

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ
Μικροκείμενα,
99+1 μικρο-διηγήματα
σελ. 189

Μένει κανείς άφωνος από το μέγεθος της ακρισίας. Το διοικητικό συμβούλιο της Εταιρείας Συγγραφέων κάλεσε τα μέλη του σωματείου να συμμετάσχουν με ανέκδοτο κείμενο μυθολογίας 550 λέξεων σε μίαν ανθολογία μικρο-διηγήματος. Δημιουργήθηκε έτσι ένας τόμος εκατό διηγημάτων γραμμένων από μέλη του κορυφαίου σωματείου των Ελλήνων δημιουργών – ο οποίος όμως εμφανίζει αξιοθρήνητη εικόνα, καθώς λίγα αναλογικά κείμενα καλύπτουν τις προδιαγραφές ενός καλού διηγήματος. (Δεν γνωρίζω την ποιότητα των προγενέστερων ανθολογιών της Εταιρείας «Τόποι της λογοτεχνίας», 2015 και «Τα πάθη της λογοτεχνίας», 2016 εκδ. Καστανιώτη, καθώς και τα περυσινά «Ξαφνικά παραμύθια» που, όπως τα φετινά «Μικροκείμενα», κυκλοφόρησαν μαζί με την Εφημερίδα των Συντακτών.)

Ου παντός πλιν ες Κόρινθον. Πάνω από το ένα τέταρτο των μελών της Εταιρείας ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα του διοικητικού συμβουλίου θεωρώντας προφανώς πως το διήγημα –και μάλιστα το μικρό

διήγημα– αποτελεί είδος που βρίσκεται εντός των συγγραφικών δυνατοτήτων τους. Ανάμεσα στους σκοπούς της Εταιρείας Συγγραφέων συγκαταλέγεται, εκτός από το να υπερασπίζεται την ελευθερία της έκφρασης, να υποστηρίζει τα επαγγελματικά συμφέροντα των μελών της και να συνεργάζεται με τα αντίστοιχα ξένα σωματεία, και το να διοργανώνει πολιτιστικές εκδηλώσεις, συναντήσεις, σεμινάρια και ημερίδες. Η δημιουργία μιας ανθολογίας ανήκει επομένως στις αρμοδιότητές της. Μεσα όμως από ποιες διαδικασίες; Η πρακτική του «call for papers» η οποία ισχύει

όπως δηλώνεται και στην προκειμένη περίπτωση, αναγκαστικά συνοδεύεται από κάποιον υπεύθυνο, ο οποίος κρίνει ποιοι από τους προθυμοποιούμενους να συμμετάσχουν καλύπτουν τα κριτήρια ποιότητας της διοργάνωσης. Ο υπεύθυνος μπορεί να διοριστεί από το διοικη-

τικό συμβούλιο, σε καμιά περίπτωση όμως δεν είναι το ίδιο το διοικητικό συμβούλιο απέναντι στο οποίο όλα τα μέλη του σωματείου είναι εξ ορισμού ισότιμα. Καθώς στον τόμο δεν αναγράφεται υπεύθυνος επιμελητής της έκδοσης, είναι εξ προφανές πως δεν έγινε επιλογή παρά απλή συγκέντρωση κειμένων. Αυτό άλλωστε προκύπτει και από το προεισαγωγικό ευχαριστήριο του προέδρου της Εταιρείας, Γιώργου Χουλιάρα.

Την προχειρότητα σύνταξης των «Μικροκείμετων» μαρτυρεί και η «Εισαγωγή» του μέλους του Δ.Σ. Ηρώς Νικοπούλου. «Τις δεκαετίες που ακολουθήσαν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο», μάς εξηγεί, «παρτηρήθηκε μια αναζωπύρωση του διηγήματος, που ως προς το μυθιστόρημα εθεωρείτο μέχρι τότε λογοτεχνία ήσσονος σημασίας». Πότε ακριβώς και από ποιους εθεωρείτο το διήγημα ήσσονος σημα-

σίας σε σχέση με το μυθιστόρημα πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο; Στην περίοδο που είδαν το φως τα διηγήματα του Τσέχοφ, του Μοπασάν, του Χένρι Τζέιμς, του Τζόις, του Κόνραντ, της Μάνσφιλντ, του Ροϊδν, του Παπαδιαμάντη ή του Θεοτόκη; «Φυσικά, το μικρό κείμενο», συνεχίζει η κ. Νικοπούλου, «υπήρχε από την αρχαιότητα, άλλοτε ως μύθος, άλλοτε ως απόφθεγμα ή ως γνωμικό, άλλοτε ως ανεκδοτολογική ιστορία εγκιβωτισμένη σε μεγάλες αφηγήσεις – όπως στον Ηρόδοτο, ωστόσο χωρίς αυτεπίγνωση και σχετική προθετικότητα. Τύχη βουλό επομένως για το μικρό κείμενο, που ύστερα από αιώνες ανεπίγνωσης παρουσιάσε κατόρθωσε να αποκτήσει σημασία μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Οσο για τον παγιωμένο τίτλο «Μικροκείμενα», βρίσκεται ασφαλώς σε ανατιστοχία με όσα κείμενα, ασχέτως μεγέθους, διαθέτουν θεματικές γύρω από νοσοκομεία, λευκαίμιες, σεισμούς, πανούκλες, ροές προσφύγων και πνιγμούς παιδιών. Μέσα σε τέτοια συμφραζόμενα, διηγήματα εμπειρών συγγραφέων όπως ο Τάσος Καλούτσας, ο Γεράσιμος Δενδρινός, η Κατερίνα Ηλιοπούλου, η Σοφία Νικολαΐδου, ο Κώστας Μαυρουδής, ο Γιώργος Σκαμπαρδώνης ή ο Μάκης Τσίτας, μοιάζουν μάλλον ορφανά.

Πρώτα σε πωλήσεις

Αυτή την εβδομάδα

Μελέτες, λευκώματα, βιογραφίες

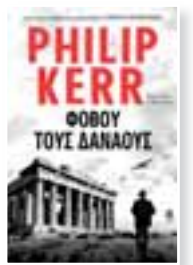
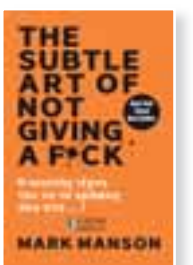
- 1 «Το δώρο» του Στέφανου Ξενάκη (Key Books)
- 2 «Η ευγενής τέχνη του να τα γράφεις όλα στα...» του Μαρκ Μάνσον (Εσοπτρον)
- 3 «21 μαθήματα για τον 21ο αιώνα» του Νίβε Γιουβάλ Χαράρι (Αλεξάνδρεια)
- 4 «Μακάτη Γκάντι: Το δώρο του θυμού» του Αρούν Γκάντι (Διόπτρα)
- 5 «Αλλάξε ζωή και σώμα σε 42 ημέρες» των Χάρη Παπαδόπουλου και Βίκυς Χατζηβασιλείου (Κλειδαρίθμος)

Αυτή την εβδομάδα

Λογοτεχνία

- 1 «Πατρίδα» του Φερνάντο Αραμπόρου (Πατάκη)
- 2 «Becoming. Η δική μου ιστορία» της Μισέλ Ομπάμα (Athens Bookstore)
- 3 «Η θεραπεία» του Σεμπάστιαν Φίτζεκ (Διόπτρα)
- 4 «Φοβού τους Δαναούς» του Φίλιπ Κερ (Κέδρος)
- 5 «Το χαμόγελο του δράκου» της Αλκυόνης Παπαδάκη (Διόπτρα)

* Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από τα βιβλιοπωλεία «Ιανός» (Αθήνα και Θεσσαλονίκη).

ΠΑΝΟΡΑΜΑ

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

THE FRANK COLLECTION

BPA/BALLESTEROS

BPA/JUSTIN LANE

AP/LEO CORREA

BPA/ZSOLT CZEGLÉD

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ

Εκθεση Ανδρέα Γεωργιάδη

Τη νέα έκθεση ζωγραφικής «Μυθολογία» του Ανδρέα Γεωργιάδη φιλοξενεί -στην Κωνσταντινούπολη- η Istanbul Concept Gallery έως τις 9 Φεβρουαρίου. Ο Ανδρέας Γεωργιάδης επιχειρεί μια συναισθηματική εικονογραφία βασισμένη σε έργα-σταθμούς: «Εγκλημα και τιμωρία» του Ντοστογιέφσκι, «Ο γλάρος» του Τσέχοφ, «Ο ματωμένος γάμος» του Λόρκα, «Οι Μαλαβόλιε» του Βέρνερ, «Ο φεγγαροχτυπημένος» του Πιραντέλο, «Από τη μεριά του Σουάν» του Προυστ και «Οιδίπους Τύραννος» του Σοφοκλή.

ΠΛΟΒΝΤΙΒ

Ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα 2019

Η ιστορική βουλγαρική πόλη Πλόβντιβ, η γνωστή στους Έλληνες Φιλιπούπολη, είναι Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης για το έτος 2019 μαζί με την επίσης ιστορική πόλη της Ιταλίας Ματέρα. Είναι η πρώτη φορά που μια πόλη της Βουλγαρίας αναλαμβάνει αυτό το χρίσμα. Στη φωτογραφία βλέπουμε τον κεντρικό πεζόδρομο του Πλόβντιβ, όπου έχει στηθεί η Art Liberté, που είναι η πρώτη υπαίθρια έκθεση σε περιοδεία με αφορμή τα 30 χρόνια από την πτώση του Τείχους του Βερολίνου.

ΧΑΓΗ

Σχέδιο του Ρούμπενς στο φως

Μια νέα ανακάλυψη έρχεται να εμπλουτίσει τη λίστα έργων που αποδίδονται στον Πίτερ Πάουλ Ρούμπενς (1577-1640), ο οποίος είχε ως κέντρο την Αμβέρσα. Είναι ένα σχέδιο που εντόπισε η ιστορικός τέχνης Εμίλι ντε Ντόνκελααρ (αριστερά στη φωτογραφία) στην εταιρεία εμπορίας έργων τέχνης Hoogsteder and Hoogsteder στη Χάγη. Το έργο, ενδεικτικό του μπαρόκ στυλ στην Ολλανδία του 1600, ταυτίστηκε ως γνήσιο και του δόθηκε ο τίτλος «Η κοσμική ιεραρχία σε ώρα λατρείας».

ΙΝΣΜΠΡΟΥΚ

Η γκαλερί Alma στην Art Innsbruck

Η γκαλερί Alma συμμετέχει στη διεθνή έκθεση σύγχρονης τέχνης Art Innsbruck 2019 με δύο από τους καλλιτέχνες της, τη Γωγώ Ιερομονάχου και τον Χαράλαμπο Κατσασιόδη. Η Γωγώ Ιερομονάχου, που παρουσίασε πρόσφατα ατομική έκθεση σε επιμέλεια Μάνου Στεφανίδη, ειδικεύεται σε μεγάλα εξπρεσιονιστικά πορτρέτα. Ο Χαράλαμπος Κατσασιόδης (φωτ.), με μεγάλο έργο έως τώρα, έχει επίσης εξπρεσιονιστικό ιδίωμα. Η Art Innsbruck εγκαινιάστηκε στις 17 Ιανουαρίου και ολοκληρώνεται σήμερα.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Ενας αιώνας Μπούουκαους

Εκατό χρόνια συμπληρώνονται φέτος από την ίδρυση της σχολής Μπούουκαους στο Ντεσάου της Γερμανίας, ένα ρηξίκελευθο ρεύμα που ταυτίστηκε με το ανοικτό πνεύμα της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης. Στη διάρκεια του 2019 θα δούμε σε όλον τον κόσμο εκδηλώσεις και αφιερώματα στο Μπούουκαους (στην Ελλάδα από το Ινστιτούτο Γκαίτε). Στη φωτογραφία, βλέπουμε τριδιάστατη προβολή στην Ακαδημία Τεχνών του Βερολίνου, όπου έχουν αρχίσει οι εκδηλώσεις για την εκατονταετηρίδα του Μπούουκαους.

REUTERS/IVES HERMAN

Ενα βουβό φιλί σε φιλμ του 1898

ΣΙΚΑΓΟ

Μια εξαιρετικά συγκινητική ανακάλυψη αναζηπυρώνει τη συζήτηση για τα πρώτα χρόνια του κινηματογράφου. Διάρκειας μόλις τριάντα δευτερολέπτων, το φιλμ που βρέθηκε πρόσφατα και σχεδόν αναντίστα χρονολογείται από το 1898 και δείχνει έναν άντρα και μια γυναίκα σε μία χαρούμενη στιγμή εναγκαλισμού. Το ζευγάρι είναι Αφροαμερικανοί και είναι πολλά αυτά που εντυπωσιάζουν ή που αξίζουν σχολιασμού. Η ανακάλυψη προ-

καλεί ήδη πλήθος σχολίων από ειδικούς της πρώιμης ιστορίας του κινηματογράφου. Η βουβή αυτή ταινία ανακαλύφθηκε από καθηγητή ερευνητή του Πανεπιστημίου της Νότιας Καλιφόρνιας, αλλά τα πρωτεία στη δημοσιότητα πήρε το Τμήμα Κινηματογράφου του Πανεπιστημίου του Σικάγου όπου μελετήθηκε το εύρημα. Προκαλεί εντύπωση ο τρόπος που το ζευγάρι έχει στηθεί στον φακό. Ανεπιτήδευτοι και φυσικοί, ηγαίοι και λαμπεροί, οι δύο Αφροαμερικανοί δει-

χνουν να αφηφούν τους κώδικες της εποχής. Αυτό ίσως οφείλεται στην εμπειρία τους από το μουσικό θέατρο και το vaudeville, στο οποίο έκαναν καριέρα. Γνωρίζουμε τα ονόματά τους. Είναι ο Σεντ Σατλ και η Γκέρι Μπράουν που έπαιζαν με μια ομάδα μουσικού θεάτρου, τη Ragtime Four. Είναι επίσης γνωστό ότι η ταινία γυρίστηκε στο Σικάγο από τον κινηματογραφιστή Γουίλιαμ Σέλιγκ και βγήκε αμέσως στην αγορά. Είναι απορίας άξιον πώς διασώθηκε, καθώς το 90%

των πρώιμων ταινιών έχει καταστραφεί. Ακόμη και ένα σημαντικό ποσοστό από την περίοδο ακμής του βουβού κινηματογράφου έχει χαθεί, πόσο μάλλον όταν μιλάμε για την πολύ πρώιμη περίοδο, πριν δηλαδή το 1908, έτος που θεωρείται η απαρχή της κινηματογραφικής βιομηχανίας. Σχολιασμό της ταινίας έχει κάνει για τα διεθνή μέσα η καθηγήτρια κινηματογράφου και μέσων στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο, Αλίσον Νάντια Φιλντ. Μεγάλο ενδιαφέρον έχει η απόκλιση

από τη στερεότυπη και ρατσιστική απεικόνιση των Αφροαμερικανών εκείνη την εποχή. Συνήθως χρησιμοποιούνταν για να προκαλέσουν γέλιο. Ακόμη και αυτή η ταινία πιθανώς να ενέπιπε σε αυτόν τον κανόνα, αλλά η δροσιά και η χάρη των πρωταγωνιστών έθεσαν την ταινία έξω από το ρατσιστικό κάδρο της απαρχής του κινηματογράφου. Σπανίως έχουμε την ευκαιρία να δούμε σε φιλμ τις αυθόρμητες αντιδράσεις ενός ζευγαριού στα τέλη του 19ου αιώνα.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ / Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Το πράσινο βιβλίο του Μισισιπή είναι η μουσική

Το «Green Book», που προβάλεται αυτές τις μέρες στις κινηματογραφικές αίθουσες, θύμισε στον κύριο Γκρι μια παλαιότερη ταινία, την «Ο Μισισιπής καίγεται», που ο Άλαν Πάρκερ γύρισε το 1988. Του τη θύμισε με έναν διεστραμμένο τρόπο, θα πρόσθετα, διότι το «Green Book», ένα γλυκύτατο, συγκινητικό, αστειό και μελωδικότατο ροντ μούβι, ουδεμία σχέση έχει με τον βάρβαρο, σκοτεινό κόσμο του παλαιότερου «Μισισιπή».

Και όμως, στο βάθος, και τα δύο φιλμ πραγματεύονται ζητήματα πολύ κοντινά, δηλαδή τον ρατσισμό στον αμερικανικό Νότο στις αρχές της δεκαετίας του '60. Επιπλέον, και οι δύο ταινίες είναι βασισμένες σε πραγματικά γεγονότα.

Το «Green Book» έχει ως θέμα την άβολη όσο και βαθιά ανθρώπινη σχέση ανάμεσα σε έναν χαρισματικό, ραφιναρισμένο μαύρο μουσικό, τον σολίστ του πιάνου Ντον Σίρλεϊ, και τον λαϊκό, άξεστο, αλλά καλοκάγαθο

Τη μεγάλη διαφορά ανάμεσα σε δύο αφηγήσεις με τόσο κοντινή προβληματική την κάνει η μουσική.

Ιταλοαμερικανό σοφέρ του, τον Τόνι «Λιπ» Βαλελόγγκα, οδηγό και φύλακα του σε μια περιοδεία στον αμερικανικό Νότο. Η ταινία διαδραματίζεται το 1962.

Ο δε «Μισισιπής» εκτυλίσσεται το 1964 στις ίδιες, λίγο-πολύ, περιοχές και αφηγείται την αποστολή του FBI να εντοπίσει τρεις αγνοούμενους (δύο λευκούς και έναν μαύρο), ακτιβιστές των φυλετικών δικαιωμάτων, οι οποίοι, όπως αποδεικνύεται, έχουν

Ο Βίγκο Μόρτενσεν ως Τόνι «Λιπ» Βαλελόγγκα και ο Μαχερσάλα Αλι ως Ντον Σίρλεϊ στην ταινία «Green Book».

δολοφονηθεί. Ο κύριος Γκρι λέει πως δεν θα μπορούσαν να είναι πιο ανόμοιες οι δύο ταινίες: η μία ξεκινάει με μια ευχάριστη βραδιά σε ένα νάιτ κλαμπ, η δεύτερη με την εν ψυχρώ δολοφονία των τριών ακτιβιστών από την Κου Κλουξ Κλαν, με τη συνεργασία της τοπικής διοικητικής και αστυνομικής αρχής.

Εάν στην πρώτη σκηνή κυριαρχούν η ελαφρά τζαζ και η μπουρλέσκ ατμόσφαιρα ενός νυχτερινού κέντρου εποχής, στη δεύτερη το στομάχι σου σφιγγεται και σε μεγάλο βαθμό εδώ το σασπένς απογειώνει η ρυθμική, ασθμαίνουσα, δραματική (ηλεκτρονική) μουσική υπόκρουση του Τρέβορ Τζούουνς (τακτικού συνεργάτη του Άλαν Πάρκερ) είχε κάνει εξαιρετική δουλειά στον προγενέστερο «Δαιμονισμένο άγγελο».

Και αν στο φινάλε του «Μισισιπή» δεν αποδίδεται δικαιοσύνη για τα θύματα, στο αντίστοιχο φινάλε του «Green Book», τα όποια συμπλέγματα, οι αγκυλώσεις και οι προκα-

ταλήψεις (και από τις δύο πλευρές) κάμπτονται και η ανθρώπινη αλληλεγγύη γνωρίζει την αποθέωσή της.

Τόσο κοντά κι ωστόσο τόσο μακριά τα δύο φιλμ. Πέρα από τους χαρακτήρες, και φυσικά το γεγονός ότι η μία ταινία κινείται στις σφαίρες της καθαρής, σαδιστικής βίας, ενώ η άλλη φτάνει ως τις παρυφές της (αλλά με το ρατσιστικό μίσος να κυκλώνει διαρκώς τους πρωταγωνιστές), τη μεγάλη διαφορά ανάμεσα σε δύο αφηγήσεις με κοντινή προβληματική την κάνει η μουσική. Το ριθμ εν μπιούζ, το ροκ εν ρολ, το κλιμπλί, τα ντου-γουόπ και οι τζαζικοί ήχοι του «Green Book» (εξαιρετικό soundtrack από την αρχή ως το τέλος) έρχονται σε άμεση αντίθεση με τα ζοφερά —μα τόσο υποβλητικά— πνοχρώματα του «Μισισιπή». Η αυτονόητη αλήθεια: ένα κοινωνικό, πολιτικό ή και υπαρξιακό θέμα, όσο σκληρό κι αν είναι, έχει πάντοτε περισσότερες από μία πλευρές για να το αγγίξεις.

Μέσα από τις σελίδες του βιβλίου, εικονογραφημένες από την Ιφιγένεια Καμπέρν, τα παιδιά θα μάθουν για την Αθήνα του Χρυσού Αιώνα, τον Αριστοφάνη, τον Φειδία, τον Αλκιβιάδη, τον Εξοστρακισμό, τα θεωρικά κ.ά.

Η Ασπασία του Περικλή έκανε «νιάου»

Ένα πρωτότυπο, απολαυστικό μάθημα Ιστορίας για μικρούς αναγνώστες με λογοτεχνική φαντασία και τετράποδο αφηγητή

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Αν είστε από εκείνους που συμφωνούν με τον Αμερικανό κωμικό και συγγραφέα Γκράουστο Μαρξ (1890-1977) στο ότι πίσω από κάθε επιτυχημένο άντρα κρύβεται μια γυναίκα, σήμερα, διαβάζοντας αυτές τις αράδες, θα συνειδητοποιήσετε ότι ίσως δεν είναι ακριβώς έτσι τα πράγματα. Πίσω από κάθε σπουδαίο άντρα μπορεί να κρύβεται μια... γάτα. Και ήρθε η ώρα να αποκατασταθεί η αλήθεια: να ανοίξουν οι ιστορικοί τα βιβλία τους, να ανατρέξουν στις πηγές, να τις ερευνήσουν διεξοδικά και να μας συστήσουν αυτές τις σπάνιες προσωπικόττες. Με πρώτη την Ασπασία, τη σύντροφο ζωής και πιστή σύμβουλο ενός φημισμένου και γνωστού σε όλο τον κόσμο αρχαίου Έλληνα, του πολιτικού, στρατηγού και ρήτορα Περικλή. Οχι όμως την Ασπασία που γνωρίζετε, τη Μιλήσια. Την άλλη, την τετράποδη!

Ο στόχος

Αυτός είναι ο στόχος της πρωτότυπης και ενδιαφέρουσας σειράς βιβλίων «Μικρά Γατικά» της Αργυρώς Πιπίνης, που μόλις εγκαταστάθηκε από τις εκδόσεις Πατάκη, με την εικονογράφηση της ταλαντούχας Ιφιγένειας Καμπέρν. «Όλοι ξέρουν την αγάπη μου για τις γάτες, αλλά όσοι βρίσκονται κοντά μου ξέρουν πόσο πολύ με μαγεύει η Ιστορία. Συζητώντας για μια νέα εκδοτική σειρά με την Ελενα Πα-

τάκη, η οποία ζει εδώ και χρόνια τη λαίμαργία μου να δοκιμάζω καινούργια πράγματα, μου ήρθε η ιδέα να συνδυάσω αυτές τις δύο αγάπες μου», εξηγεί η συγγραφέας.

Μωρό ακόμη ήταν η Ασπασία, μικρή και ομορφούλα, με μάτια γαλιανά και με λεπτή φωνούλα, όταν η μητέρα του Περικλή, η Αγαρίστη, τη διάλεξε –εκείνη, από τα πέντε αδελφία της– ως την πιο τακτίνη, την πιο έξυπνη, την πιο φιλική. Τη διάλεξε για το χρώμα της το κοκκινωπό, που της θύμιζε το λιοντάρι που είχε δει πριν από πολλά χρόνια στο όνειρό της, λίγο πριν γεννηθεί τον γιο της. Και την πρόσφερε δώρο σε εκείνον: στον μεγάλο πια και σπουδαίο στρατηγό Περικλή, τον Αθηναίο. Από αυτό το σημείο πάνε το νήμα της... αυτοβιογραφίας της η γάτα, πρωταγωνίστρια και ταυτόχρονα αφηγήτρια της ιστορίας της, εξηγώντας ότι η ίδια η Αγαρίστη ήταν εκείνη που της έδωσε το όνομα Ασπασία, αν και πιο εύλογο θα ήταν το Ολυμπία, λόγω του ήμερου, αριστοκρατικού χαρακτήρα της και της ομορφιάς της, που θύμιζε τους θεούς του Ολύμπου.

Το όνειρο της Αγαρίστης το αναφέρει ο Ηρόδοτος, στο κεφάλαιο VI 131 των «Ιστοριών» του. Απόδειξη ότι στα «Μικρά Γατικά» η λογοτεχνική φαντασία και η ιστορική ακρίβεια πάνε χέρι χέρι, δημιουργώντας ένα απολαυστικό χαρμάνι, διασκεδαστικό αλλά και με αδιαμφισβήτητη παιδαγωγική αξία. «Χρειάστηκε να ξαναδιαβάσω Ιστορία,

Το εξώφυλλο του πρώτου βιβλίου της σειράς «Μικρά Γατικά», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη, και η συγγραφέας του Αργυρώ Πιπίνη.

Το επόμενο βιβλίο της σειράς θα είναι το «Αντώνιος και Κλεοπάτρα» και θα κυκλοφορήσει μέσα στους επόμενους μήνες.

το χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς και το Θέατρο του Διονύσου: τους συστήνει τον Αριστοφάνη, τον Φειδία, τον Ικτίνο, τον Καλλικράτη, τον Αλκιβιάδη. Και, φυσικά, την Ασπασία – «τη δεύτερη, τελείως δεύτερη, λέμε», όπως περιφρονητικά την αποκαλεί η τετράποδη αφηγήτρια. Η αντιπάθεια της απέναντι στην αντίζηλο της δεν κρύβεται. «Εκείνη φρόντισε να εξαφανίσει και να θάψει τα ντοκουμέντα που μιλούσαν για μένα, κι έτσι κανείς ιστορικός δεν έγραψε τίποτα, δεν έβρισκε τίποτα, για την πρώτη Ασπασία της ζωής του και σίγουρα την πιο αγαπημένη».

Σύντροφοι ψυχής

Δεν είναι η πρώτη φορά που η βραβευμένη Αργυρώ Πιπίνη γράφει... γιατίισες περιπέτειες. Γιατί: «Οι γάτες είναι σύντροφοι ψυχής. Κάθε τι πάνω τους είναι υπέροχο: η αυτάρκεια, η σωτηρία τους ενόσω, το χιούμορ τους, η συσπειρωμένη προέγερση, το βαθύ τους βλέμμα, ο τρόπος που κινούνται... Τις αγαπάω από παιδί. Μάζεμα όλα τα παρατημένα και αναξιοπαθόντα γατάκια που έβρισκα στον δρόμο και τα έκρυβα στην ταράτσα, στο πλυσταριό μας, ακόμη και στο δωμάτιό μου. Συχνά αναφέρομαι σε χρονικές περιόδους της ζωής μου σε σχέση με τις γάτες που συντρόφευαν την οικογένειά μου εκείνη την εποχή».

Μικρό το δέμας –το μέγεθός του το αδικεί–, αλλά πολύ περιεκτικό

σε πληροφορίες, δοσμένες με χιούμορ και τρυφερότητα, το βιβλίο τελειώνει με την κωμωδία «Γαλαί» (δηλαδή «Γάτες») του Αριστοφάνη –μέρος μιας τριλογίας, μαζί με τους «Ορνίθες» και τους «Βατράχους». Ναι, έχετε δικιο, αυτό δεν είναι ιστορικά ακριβές. Ο Αριστοφάνης δεν έγραψε, τουλάχιστον από όσο ξέρουμε, για γάτες. Αυτή είναι η μοναδική ιστορική ανακρίβεια που θα βρείτε στις σελίδες του πρώτου από τα «Μικρά Γατικά», αλλά δικαιολογείται απολύτως, ως μια πνευλι φαντασίας από τη συγγραφέα, που έτσι εξασφαλίζει στην Ασπασία ένα... γκραν φινάλε. «Το θέατρο ήταν γεμάτο κόσμο. Ολη η πόλη ήταν εκεί, γιατί με τον νόμο που είχε ψηφίσει ο στρατηγός έπαιρναν όλοι οι πολίτες εισιτήρια. Η παράσταση ήταν ένας θρίαμβος. Η ιστορία, τα λόγια, η χορογραφία, όλα ήταν εμπνευσμένα από μένα. Και στο τέλος του έργου οι θεατές σκωθικά όρθιοι και φώναζαν το όνομά μου: Ασπασία! Ασπασία! Ασπασία!».

Το επόμενο βιβλίο της σειράς θα είναι το «Αντώνιος και Κλεοπάτρα» και θα κυκλοφορήσει μέσα στους επόμενους μήνες. Η γάτα Κλεοπάτρα ήταν το δώρο του Ρωμαίου στρατηγού –το πιο πολύτιμο απ' όλα, ακόμη και από χρυσάφι– στη βασίλισσα της Αιγύπτου. Θα ακολουθήσει το «Ναπολέον και Ιωσφίνα». Κι επειδή λέγεται ότι ο Ναπολέον μισούσε τις γάτες, Ναπολέον θα είναι ο γάτος της συζύγου του...

Είναι το παρελθόν που καθορίζει το μέλλον ή συμβαίνει το ανάποδο;

Στο νέο κόμικ του Ντάνιελ Κλόουζ ένας σύζυγος ταξιδεύει στον χρόνο για να κυνηγήσει τον δολοφόνο της γυναίκας του

DANIEL CLOWES

Υπομονή
μυθρ. Δημήτρης Πολιτάκης
εκδ. Οξύ, 2018, σελ. 184

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Στη σελίδα 17, το πράσινο μάτι της γυναίκας μένει ακίνητο και η ιστορία ξεκινά. Κάποιος δολοφονεί την Υπομονή, τη σύζυγο του Τζακ Μπάρλου, και ο Τζακ κυνηγά τον δολοφόνο της, ταξιδεύοντας στον χρόνο. Η Υπομονή είναι έγκυος και το μάτι της είναι μια δίνη που μεταφέρει τον Τζακ σε διαφορετικές χρονολογίες, σε μια σειρά από οδυνηρές ενήλικες γεννήσεις που τον προσγειώνουν στην επικράτεια του αλτου φόβου: από το οικείο 2012, στο 2029 –μια ωμή, μα δίκαιη, εκδοχή του μέλλοντος–, κι από το 2006, στο τεχνολογικά αργό 1985 για να επιστρέψει στο 2012, ανακαλύπτοντας, μαζί με τους αναγνώστες, πως

δεν είναι το παρελθόν που καθορίζει το μέλλον, αλλά το ανάποδο. Αν τα χρώματα στα σχέδια του Ντάνιελ Κλόουζ έχουν μια πένθημη ευφορία, υλοποιώντας ένα σταυροδρόμι αντιφατικών τόνων (ελπίδα, όνειρο, εφιάλτης), αυτό ίσως να οφείλεται στο γεγονός πως, παρά τον ήλιο που προκαλεί ο χρόνος, ο οποίος σπρώχνει τον Τζακ να εκτελέσει την αποστολή του –μια αποστολή που ο ίδιος έχει υφάνει για τον εαυτό του, σαν ένα μανδύα που τον έχει παγιδεύσει παντοτινά–, όλα δείχνουν παγωμένα, απολιθωμένα.

Ο κόσμος είναι νεκρός και μόνο ο Τζακ είναι ζωντανός «με σάρκα και οστά, καθ' οδόν προς μια οικογενειακή επανένωση», παρασέρνοντας τον αναγνώστη, που βλέπει τα καρέ του Κλόουζ, Les και είναι η κάτοψη μιας ζωής που δεν έχει: εγκλιβωτισμένος στην καθημερινότητά του, λυτρώνεται χάρη στην ευλογημένη ακινησία του, διατη-

Το εξώφυλλο της «Υπομονής», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Οξύ.

ρώντας την εξουσία ενός ματιού που διαρκώς εποπτεύει.

Αντιθέτως, ο Τζακ δεν έχει υπομονή, περιπλανιέται στα έτη, όπως ένα σώμα γεμάτο στάχτες που σιγοκαίουν ερήμην του, και καθώς

αγωνίζεται ν' αποτρέψει τη στιγμή του θανάτου της συζύγου του, προστατεύοντας τη γέννηση του παιδιού του, που τόσο λαχταρά, φαίνεται να μη ζυγίζει σωστά τη συνάντηση μ' εκείνο το αγόρι, κάτω από το χιόνι, ένα απόγευμα του '85.

Σε τεντωμένο σκοινί

Μια ανατριχιαστική συνάντηση ενός πενήντα με την παιδική του ηλικία, με το ανήλικό σώμα του: ο κορμός του δένδρου, οι νιφάδες που πέφτουν, η μάπια που κρατά το αγόρι ισορροπούμενο παρά πάνω σ' ένα τεντωμένο σκοινί. Αν κάποιος το τραβήξει από τη μία ή την άλλη άκρη, το σκοινί θα σπάσει. Μέσα στο πέρασμα του χρόνου και των εποχών, τα πράγματα, οι άνθρωποι και τα γεγονότα δένονται μεταξύ τους, γδέρνοντας το ένα το όριο το άλλο.

Ο Μπάρλου θυμίζει τον απελοποιημένο ήρωα στο «La Jetée» (1962)

του Κρις Μαρκέρ. Στο φιλμ –μια μισάωρη διαδοχή από ασπρόμαυρες φωτογραφίες, πρωτόγονη και φουτουριστική–, ο άνδρας δεν μπορεί να ξεφύγει από το πεπρωμένο του. Μια εικόνα τον έχει στιγμιαίο στην παιδική του ηλικία και είναι τόσο ισχυρή που παραμένει ανεξίτηλη στη μνήμη του: η γαλήνη που εκπέμπεται από το γλυκό πρόσωπο μιας γυναίκας στην αποβάθρα του αεροδρομίου Ορλί, άξαφνα αντικαθίσταται από μια σκηνή χάους.

Ο κόσμος ουρλιάζει, κάποιος σωριάζεται και πεθαίνει. Ο άνδρας διαπιστώνει, ύστερα από ένα αναγκαστικό ταξίδι στον χρόνο, οργανωμένο από τους νικητές του Γ' Παγκοσμίου Πολέμου, πως αυτό που είχε δει ήταν η στιγμή του θανάτου του, η δολοφονία του, ενορχηστρωμένη από τους διώκτες του: το νεκρό σώμα ενός ανθρώπου που είναι ενήλικας και ταυτόχρονα

παιδί. Το παρελθόν διαρκώς αναγεννιέται. Ή, όπως είχε γράψει ο Ελιοτ: «Ο τωρινός χρόνος κι ο περασμένος χρόνος/ Είναι ίσως και οι δυο παρόντες στον μελλούμενο χρόνο,/ Κι ο μελλούμενος χρόνος περιέχεται στον περασμένο χρόνο,/ Αν όλος ο χρόνος είναι αιώνια παράνομη/ Όλος ο χρόνος δεν μπορεί να εξαγοραστεί».

Γλιστρώντας από το ένα καρέ στο επόμενο, ο Τζακ φτάνει στο σημείο όπου το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον τέμνονται, και δεν είναι παρά η πρόσληψη ίριδας ενός ματιού, γεμάτη στάχτες από το μουσείο της μνήμης του: «Κατάλαβε ότι δεν υπήρχε διέξοδος από τον Χρόνο», συμπεραίνει αφηρημένα ο αφηγητής στην ταινία του Μαρκέρ. Ο χρόνος δεν εξαγοράζεται. Η σπείρα του μας περικυκλώνει. Η αγάπη και ο θάνατος αγκαλιάζονται σφιχτά και το ταξίδι δεν τελειώνει.

Οι γαλλικές περιπέτειες του έρωτα

Από την ασυδοσία στην τρυφερότητα και από τα παλάτια στον 21ο αιώνα

MARILYN YALOM
Πώς οι Γάλλοι επινόησαν τον έρωτα. 900 χρόνια πάθος και ειδύλλιο μπφρ. Δόφνη Κιούση εκδ. Αγρα, σελ. 406

Της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

Η Αμερικανίδα συγγραφέας Μέριλιν Γιάλομ, σύζυγος του ψυχοθεραπευτή και συγγραφέα Ιρβιν Γιάλομ, διετέλεσε καθηγήτρια Γαλλικής Φιλολογίας και διευθύντρια του Ινστιτούτου Κλέμαν για τις Σπουδές Φύλου (Gender Studies) στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ. Ερεύνισε το φαινόμενο της ερωτικής αγάπης στη Γαλλία, που λάμβανε προνομιακές διαστάσεις στις σχέσεις των ζευγαριών. Αλλωστε, η λέξη «femme» στα γαλλικά σημαίνει ταυτόχρονα σύζυγος και γυναίκα, υποδηλώνοντας πόσο σημαντικός είναι ο έρωτας ανάμεσα στο ζεύγος, πέραν της οικογενειακής και μπτρικής αγάπης.

Στην πρωτότυπη αυτή μελέτη πολιτισμικής ιστορίας το θέμα του έρωτα παρουσιάζεται μέσα σε εννέα αιώνες (12ος-21ος), όπως εγκωμιάστηκε και ενσαρκώθηκε στις επινοήσεις πάθους και ειδυλλίου των Γάλλων βασιλιάδων, ευγενών, μενεστρέλων, τροβαδούρων, κυριών

και συγγραφέων. Πολιτισμικό τεκμήριο γυναικείας λογοτεχνικής παραγωγής, το μικρό μυθιστόρημα «Η Πριγκίπισσα ντε Κλεβ» (1655) της Μαντάμ ντε Λαφαγιέτ, εγκαινιάζει ένα ερωτικό λεξιλόγιο επηρεασμένο από τις πνευματώδεις και μορφωμένες κυρίες των φιλολογικών σαλονιών του 17ου αιώνα. Οι εκλεπτυσμένες αυτές κυρίες ή «precieuses» επινοούσαν διακρίσεις μεταξύ διαφόρων συναισθημάτων όπως έρωτας, πάθος, φιλία, τρυφερότητα, δέσιμο, έλξη, αναταραχή, αναστάτωση, ζέση, φλόγα, αμχανία που ανήκαν στην τέχνη ή στα τεχνάσματα του αβρού έρωτα, της λεγόμενης gallanterie.

Στη βασιλική αυλή των Λουδοβίκων (οι οποίοι είχαν πάμπολλες ερωμένες) επικρατούσε ο τύπος του αβρού άνδρα (homme gallant), μια νέα εκδοχή του ιππότη των τροβαδούρων, με τη διαφορά ότι δεν εξέφραζε την πίστη του μόνο σε μία κυρία-ερωμένη (π.χ. Λάνσελοτ-Γκουίνεβιρ, Τριστάνος-Ιζόλδη), αλλά σε πολλές. «Η Πριγκίπισσα ντε Κλεβ» περιγράφει την ιστορία μιας νεαρής γυναίκας της αυλής που παντρεύεται τον αριστοκράτη ντε Κλεβ, πολλά χρόνια μεγαλύτερο της. Εμφανίζεται ο «αβρός» γυναικοκατακτητής δούκας ντε Νεμούρ

Σκηνή από την ταινία του Φρανσουά Τριφύ «Ο άνδρας που αγαπούσε τις γυναίκες». Η Μέριλιν Γιάλομ ερευνά το φαινόμενο της ερωτικής αγάπης στη Γαλλία, που λάμβανε προνομιακές διαστάσεις στις σχέσεις των ζευγαριών.

Ο αριστοκράτης Βαλμόν στις «Επικίνδυνες σχέσεις» του Λακλό παραπλανά όσες περισσότερες γυναίκες μπορεί, διατηρώντας την υπόληψή του.

και αρχίζει ένα πολύπαθο ερωτικό ειδύλλιο με την ντε Κλεβ, διαρκώς ανάμεσα στις ενοχές της μοικείας και στο πάθος της καρδιάς. Το τέλος είναι ανατρεπτικό. Η ντε Κλεβ απορρίπτει τον ντε Νεμούρ, παρόλο που χήρα πια μπορεί να τον έχει. Εδώ, η διανοούμενη ντε Λαφαγιέτ στον γραπτό της λόγο οδηγεί σε σύγ-

κρουση για πρώτη φορά τη μεσαιωνική παράδοση του αυλικού έρωτα με τον σκεπτικισμό (ήταν φίλη του Λα Ροσφουκό που διατύπωσε τον παραλογισμό του έρωτα στο κείμενο του «Αξιώματα ή Αφορισμοί και Αξιώματα Ηθικής»). Έτσι, η πριγκίπισσα ντε Κλεβ θα αποστασιοποιηθεί από τον τεκμηπτό έρωτα της εποχής της, θέτοντας υπέρνω την ακεραιότητα του εαυτού της.

Η Γιάλομ, αναλύοντας τις κωμωδίες του Μολιέρου, όπως το «Σχολείο συζύγων» και τον «Μισάνθρωπο», αναγνωρίζει τον κυνισμό και την καχυποψία που διέπει τους ήρωες του ιδιοφυσούς δραματογράφου για τις κυρίες των σαλονιών. Ωστόσο, θα υπάρξουν στιγμές ευδαιμονίας που ο έρωτας επιβάλλεται ως πραγματικό ιδανικό. Μέχρι το τέλος του 18ου αιώνα οι Γάλλοι συγγραφείς θα εκφράσουν την πρακτική του έρωτα μέσα από δύο ανταγωνιστικά ρεύματα, τον λιμπερτινισμό (οι

έκλυτες όψεις της σεξουαλικής ασυδοσίας) και τον συναισθηματισμό. Για παράδειγμα, ο λιμπερτινός αριστοκράτης Βαλμόν στις «Επικίνδυνες σχέσεις» του Λακλό παραπλανά όσες περισσότερες γυναίκες μπορεί, διατηρώντας ταυτόχρονα την υπόληψή του ως κυρίου.

Amour-passion

Η ξεστρατημένη, ταπεινή καταγωγής Μανόν στη «Μανόν Λεσκό» του Πρεβό, κυλά στον παθιασμένο έρωτα (amour-passion) καταστρέφοντας κοινωνικά και οικονομικά τον αριστοκράτη ιππότη ντε Γκριέ. Όμως, το μυθιστόρημα που θα γνωρίσει τη μεγαλύτερη επιτυχία ανάμεσα στο αναγνωστικό κοινό βρίσκεται στον συναισθηματικό αντίποδα: «Η Νέα Ελοίζα» του Ρουσό διανθίζει τα τρυφερά αισθήματα του αγνού έρωτα της Ζιλί, μιας νεαρής γυναίκας ευγενούς καταγωγής με τον χωρίς τίτλο και

Το εξώφυλλο του βιβλίου που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αγρα. «Ίσως ο μακροχρόνιος έρωτας αξίζει τους κόπους μας, ακόμη κι αν αποτύχουμε εντέλει να τον κατακτήσουμε».

περιουσία ερωτοτυχημένο διδάσκαλο της Σεν-Πρε.

Στον κύκλο των ρομαντικών του 19ου αιώνα συναντάμε τη Ζορζ Σαντ, η οποία βιώνει σε τέτοιο βαθμό τον «άνευ όρων-άνευ ορίων» έρωτα, ώστε γίνεται πιο μυθιστορηματική και από τα μυθιστορήματά της. Ακόμα, η «καταραμένη» ποίηση των Ρεμπό-Βερλέν συμβαδίζει με το ερωτικό τους πάθος. Στις αρχές του 20ου αιώνα, η Κολέτ, προκειμένου να αναζητήσει την αυτοπραγμάτωσή της, ζει ως συγγραφέας, ηθοποιός και υπερδραστήρια στον έρωτα γυναίκα. Τέλος, οι μεταπολεμικές κοινωνικές επινοήσεις του Παρισίου θα εμπνεύσουν το διάσημο ζευγάρι υπαρκτών Σιμόν ντε Μπובουάρ και Ζαν-Πολ Σαρτρ να ζήσουν έναν αντισυμβατικά ισορροπημένο ελεύθερο έρωτα.

«Ίσως υπάρχει ακόμη ελπίδα για τον ρομαντικό έρωτα», γράφει η Γιάλομ. «Ίσως να συνεχίσουμε να πιστεύουμε πως ο μακροχρόνιος έρωτας αξίζει τους κόπους μας, ακόμη κι αν αποτύχουμε εντέλει να τον κατακτήσουμε».

PIK1 | PIKHD ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018-2019

TET-A-TET

Η Τάμτα στην πρώτη της τηλεοπτική συνέντευξη μετά την ανακοίνωση ότι θα εκπροσωπήσει την Κύπρο στο φετινό διαγωνισμό τραγουδιού της Πουροβίζιον.

Κυριακή 20 Ιανουαρίου

9.30 μ.μ.

PIK1 - PIKHD

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ:

PIK1 | PIK2 ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018-2019

HARLOTS

Λονδίνο του 18ου αιώνα. Εκεί όπου η λάμψη του «καθωσπρεπισμού» βυθίζεται στη μιζέρια και το δράμα... HARLOTS, η τολμηρή σειρά της βρετανικής τηλεόρασης που κέρδισε κοινό και κριτικούς, κάθε Δευτέρα, Τρίτη και Τετάρτη, στις 10.00 μ.μ., στο PIK1.

Από 22 Ιανουαρίου

10.00 μ.μ.

PIK 1

Βαν Γκογκ, «μισότρελη ιδιοφυΐα»

Ο Γουίλεμ Νταφόε ερμηνεύει τον Ολλανδό ζωγράφο στα στερνά του

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Μετά το περυσινό (εντυπωσιακό) «Loving Vincent», αυτή την εβδομάδα βλέπουμε άλλη μία βιογραφία του μεγάλου Βίνσεντ βαν Γκογκ, διά χειρός του σκηνοθέτη Τζούλιαν Σνάμπελ («Το σκάφανδρο και η πεταλούδα»). Ο Γουίλεμ Νταφόε αναλαμβάνει να μπει στα παπούτσια του Ολλανδού ζωγράφου, σε μια ερμηνεία που του απέφερε και το σχετικό βραβείο στο παρασμένο Φεστιβάλ Κινηματογράφου της Βενετίας.

Ο 19ος αιώνας βαδίζει προς το τέλος του και στη Γαλλία οι καλλιτεχνικές εξελίξεις είναι καταγιστικές. Οι άλλοτε «βλάσφημοι» ιμπρεσιονιστές αρχίζουν πια και κατακτούν τη δική τους θέση στο ζωγραφικό στερέωμα, ωστόσο στα

νότια της χώρας ένας μοναχικός συνάδελφός τους ακολουθεί το δικό του ιδιαίτερο μονοπάτι. Εκτιμώντας τη συμβουλή του φίλου του Πολ Γκογκέν (Όσκαρ Αϊζακ), ο Βίνσεντ βαν Γκογκ φτάνει στην Αρλ, προκειμένου να μελετήσει το εκθαμβωτικό μεσογειακό φως και (τελικά) να δημιουργήσει μερικά από τα σπουδαιότερα αριστουργήματα στην ιστορία της ζωγραφικής. Ταυτόχρονα, ωστόσο, η ψυχική του κατάσταση, επηρεασμένη και από τις φυσικές στερήσεις, επιδεινώνεται με αποτέλεσμα να καταλήξει σε ψυχιατρικό ίδρυμα. Η ζωή όμως για εκείνον σημαίνει δημιουργία και αυτή δεν θα σταματήσει ποτέ, μέχρι το πικρό τέλος του στην Οβέρσερ-Ουάζ.

Ενθεν μανία

Ο Σνάμπελ χρησιμοποιεί διάφορες τεχνικές προκειμένου να παρουσιάσει έναν Βαν Γκογκ βυθισμένο στην πνευματικότητα, έναν ασκητικό προφήτη της τέχνης, ο οποίος παλεύει κόντρα σε όλες τις αντιξοότητες, κυριευμένος από μια σχεδόν ένθενη μανία.

Η εικόνα αυτή, αν και υπερβολική σε σχέση με την πραγματικότητα, είναι εμφανώς γοητευτική και –ως ένα σημείο– αποτελεσματική. Η κάμερα σε αρκετές περιπτώσεις μπαίνει στη θέση των ματιών του ίδιου του καλλιτέχνη, ενώ ταυτόχρονα ο θεατής αποκτά την όραση ενός ήρωα που βλέπει ολόκληρο τον κόσμο διαφορετικά. Η κλασική κινηματογράφηση στο υπόλοιπο της ταινίας αναλαμβάνει να συμπληρώσει τα κενά της ιστορίας,

Η σχεδόν θρησκευτική σχέση του Βαν Γκογκ με τη φύση είναι από τα κύρια θέματα που αναδεικνύει η ταινία.

έχει όμως τις δικές της ελλείψεις.

Το βασικό πρόβλημα του φιλμ, το οποίο φιλοδοξεί να περιγράψει τα τελευταία, αλλά καλλιτεχνικά αποδοτικότερα, χρόνια της ζωής του Βαν Γκογκ, είναι πως ξεδύει υπερβολικά πολύ κινηματογραφικό χρόνο σε «θεατρικούς» διαλόγους. Κάπως έτσι μένει λιγότερος χώρος για την κατανόηση της προσωπικότητας του καλλιτέχνη, τον οποίο μάλλον εύκολα τοποθετεί στην κατηγορία της «μισότρελης ιδιοφυΐας».

Ευτυχώς η, όντως, εξαιρετική ερμηνεία του Γουίλεμ Νταφόε εξισορροπεί κάπως τα πράγματα αποδίδοντας ένα σχεδόν υπερβατικό ταλέντο, από αυτά που εμφανίζονται μία φορά σε κάθε αιώνα. Αν και η διαφορά ηλικίας με τον ήρωά του είναι μεγάλη –ο Βαν Γκογκ πέθανε στα 37 ενώ ο Νταφόε βαδίζει στα 64– αυτό δεν ενοχλεί: ο ζωγράφος άλλωστε, όπως είναι γνωστό, ήταν τρομερά τολημένος λόγω του υποσιτισμού, του αλκοόλ και της συνεχούς παραμονής στην ύπαιθρο.

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Στο «Αστερίξ: Το μυστικό του μαγικού ζωμού» βλέπουμε έπειτα από καιρό μια πραγματικά απο-

λαυστική κινηματογραφική εκδοχή του πασίγνωστου ήρωα. Το γαλλικό animation αφηγείται την ιστορία σύμφωνα με την οποία ο δρυΐδης Παναράμιξ αποφασίζει να μεταλαμπαδεύσει και την συνταγή του βουράτε μαγικού ζωμού του. Η αναζήτηση, ωστόσο, του κατάλληλου θα αποδειχθεί περίπλοκη διαδικασία, ενώ την ίδια στιγμή ένας άλλος, σκοτεινός δρυΐδης καταστρώνει τα δικά του σχέδια. Οι θρυλικοί Γαλάτες είναι ξανά εδώ, σε μια ταινία κινουμένων σχεδίων με πολύ χιούμορ, κατάλληλη τόσο για μικρούς όσο και για μεγαλύτερους θεατές.

Στο «Glass», ο Μ. Νάιτ Σιάμαλαν επιστρέφει στην ιστορία του επιτυχημένου «Δίκασμένου», κλείνοντας μια τριλογία ταινιών με τη συνάντηση των κεντρικών τους ηρώων. Τζέιμς Μακαβέλ, Μπρους Γουίλις και Σάμιουελ Τζάκσον συνθέτουν το εντυπωσιακό καστ μιας ταινίας που όμως δεν ανταποκρίνεται ακριβώς στις προσδοκίες.

«Στους Διαδρόμους», ένα χαμηλότονο φιλμ από τη Γερμανία, παρα-

κολουθούμε τον Κρίστιαν, έναν εσωστρεφή και μοναχικό νεαρό άνδρα ο οποίος πιάνει δουλειά σε κάποιο μεγάλο σούπερ μάρκετ. Ο ιδιαίτερος κόσμος του μαγαζιού με τους απέραντους διαδρόμους, τα μηχανήματα και τη μικροκοινωνία του γίνεται το σκηνικό μιας νέας πραγματικότητας για τον πρωταγωνιστή, που έχει και σκοτεινά παρελθόν. Εκεί θα γνωρίσει και τη Μάριον, μια γλυκιά συνάδελφό του, ωστόσο η συμπάθεια που θα συναντήσει τα δικά της εμπόδια. Βραβείο σεναρίου και Πανελληνίας Ένωσης Κριτικών στις «Νύχτες Πρεμιέρας 2018».

«Στην πύλη της αιωνιότητας» ★★★

Σκηνοθεσία: Τζούλιαν Σνάμπελ
Ερμηνείες: Γουίλεμ Νταφόε, Όσκαρ Αϊζακ, Ρούπερτ Φρεντ, Μαντς Μικελσεν

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000

22.30 Cake

- 07.00 Θεία λειτουργία
- 10.00 Τηλεαγορά
- 10.10 Καμώματα τζι αρώματα Κυπριακή κωμική σειρά.
- 11.10 Road Trip - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή, με την Ελένη Ξένου.
- 11.35 Movie Time Με τη Φανή Παπαμακαλή. Χάλκινα χρόνια - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής.
- 13.30 Τετ - Α - Τετ Με τον Π. Κωνσταντίνου.
- 14.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 14.15 ArtCafe, II - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
- 15.00 EU4U - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
- 16.00 Τετ - Α - Τετ - (Ε) Talk show.
- 17.00 Μαζί Δικονομικό πρόγραμμα.
- 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
- 18.20 Το μυστικόν - (Ε) Κυπριώτικο σκετς.
- 18.50 Χωρίς αποσκευές Ταξιδιωτική εκπομπή
- 19.20 Πεταλούδα Κυπριακή σειρά εποχής.
- 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 21.00 Αθλητική Κυριακή
- 21.30 Τετ - Α - Τετ Talk show.
- 22.30 Cake Κοινωνική ταινία, με τους Τζέινιφερ Άνιστον, Αντρίαννα Μπαράζα, κ.ά.
- 23.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 23.35 Συνέχεια της ταινίας
- 00.15 Graham Norton Show. Talk show.
- 01.15 Μαζί - (Ε)
- 02.15 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε)
- 03.15 Αθλητική Κυριακή

PIK2 ΤΗΛ.: 22862000

21.05 Graham Norton Show

- 07.30 Παιδική ζώνη α. Ο ταχυδρόμος Πατ β. Ντετέκτιβ Νόντι γ. Μπέμπα και οι κάρτες δ. Οι Αγκαλιές ε. Πιμ και Πίμπα στ. Μπλι Μπαμ Μπαμ ζ. Μπαμ ο μάστορας η. Σούπερ Γουίνγκς θ. Η Μάρθα μιλά ι. Ο Σούπερ Γουάι κ. Ο Ροζ Πάνθηρας
- 11.00 Στη χώρα του Γιατί - (Ε)
- 11.30 Παιδική ζώνη
- 16.00 Το μικρό σπίτι στο λιβάδι Little house on the prairie Οικογενειακή σειρά, με τους Μάικλ Λάντον, Κάρντ Γκραλ, κ.ά. Το πλοίο της αγάπης Love boat Κλασική σειρά.
- 16.50 Zoom Art Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 18.00 Road Trip - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή με την Ελένη Ξένου.
- 18.30 Power Of Sports Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 19.00 Euromaxx Architecture Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 19.30 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)
- 19.40 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)
- 20.00 Whose World Is It? Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 20.30 I.Q Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 21.05 Graham Norton Show Φιλοξενούμενοι: Margot Robbie, Allison Janne.
- 22.00 Mr Selfridge, II - (Ε) Σειρά εποχής.
- 23.45 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 00.00 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ

OMEGA ΤΗΛ.: 22477777

21.05 Το νησί

- 05.30 Τώρα ό,τι συμβαίνει Ενημερωτική εκπομπή.
- 09.45 Έλα, χαμογέλα Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Σίσσυ Χρηστίδου.
- 12.45 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη.
- 13.50 Την τύχη μου μέσα - (Ε) Κυπριακή κωμική σειρά.
- 14.30 Stars System Εκπομπή αστρολογίας, με την Άση Μπλήλια.
- 15.25 Shopping Star - (Ε) Παιχνίδι μόδας, με τη Βίκυ Καγιά.
- 17.30 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Αλέξ. Ταραμουτά.
- 18.00 OMEGA NEWS
- 18.20 Χαρούμενος ταξιδιώτης Συνέχεια
- 18.05 Project Runway Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 20.10 OMEGA NEWS
- 21.05 Το νησί Δραματική σειρά, με τους Κατερίνα Λέχου, Τάσο Νούσια, κ.ά.
- 22.05 Η αρπαγή 3- Taken 3 Θρίλερ δράσης, με τους Λιάμ Νίσον, Φόρεστ Γουίτακερ, κ.ά.
- 00.10 Οι φρονευσίες - (Ε) Αστυνομική σειρά αυτοτελών επεισοδίων.
- 01.00 Hemlock Grove - (Ε) Σειρά θρίλερ.
- 02.00 Ελεύθερη σχέση - (Ε) Κωμική σειρά.
- 03.00 DanSing Junior - (Ε) Talent show.
- 05.00 UNA Fatsa - (Ε) Τηλεπαιχνίδι,

ANT1 ΤΗΛ.: 22200200

21.20 Saving Private Ryan

- 06.10 Πρωινή ενημέρωση Ενημερωτική εκπομπή.
- 06.40 Άκρως οικογενειακόν (Ε) Ελληνική σειρά.
- 07.30 Δείξε μου τον φίλο σου Κωμική σειρά.
- 09.00 Mamma mia - (Ε) Κωμική σειρά.
- 10.00 Το πιο γλυκό μου ψέμα Κωμική σειρά.
- 11.10 Ονειροπαίδη - (Ε) Ελληνική σειρά.
- 12.00 Συννευξίες από το πρωινό Κοινωνική εκπομπή.
- 12.20 Υγεία πάνω απ' όλα Εκπομπή για την υγεία.
- 13.10 Τύχη βουλό - (Ε) Κωμική σειρά.
- 14.20 Daddy cool - (Ε) Κωμική σειρά.
- 15.50 Celebrity Game Night (Ε) Εκπομπή, με τον Θοδωρή Αθερίδη.
- 16.50 Beat Buzzer - (Ε) Μουσικό τηλεπαιχνίδι, με το Γιώργο Μαυρίδη.
- 17.40 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε) Κωμική σειρά.
- 18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10'
- 18.10 Εσύ στον κόσμο σου - (Ε) Κωμική σειρά.
- 19.30 La Pasta Pomiliori, 2 - (Ε) Κωμική σειρά.
- 20.20 Τα νέα του ANT1
- 21.20 Saving Private Ryan Πολεμικό δράμα, με τους Τομ Χανκς, Έντουαρντ Μπερνς.
- 00.10 Τίποτα ειδήσεων
- 00.20 Πάνω από τον νόμο - (Ε)
- 01.10 Χωρίς όρια - (Ε)
- 02.00 Ιατρικό απόρρητο - (Ε)
- 02.50 Ο Ισάκις της φωτιάς - (Ε)

ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100

21.15 My Style Rocks Gala

- 05.50 Οι Τάκκοι - (Ε) Κωμική σειρά.
- 06.50 Βασιλική - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
- 07.30 Θέκλα μιλώ ανοικτά (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
- 09.00 Βουράτε γεπιτόνι - (Ε) Κωμική σειρά.
- 10.00 Όσο έχω εσένα - (Ε) Κωμική σειρά.
- 11.30 Εύκολα και σπικικά Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
- 12.00 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε) Κωμική σειρά.
- 12.30 Παραδοσιακή βραδιά (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή με την Αντρη Καραντώνη.
- 14.30 Στην υγεία μας ρε παιδιά! - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 17.30 Περί ορέξεως Εκπομπή, με τον Ανδρέα Δημητρόπουλο.
- 18.10 Γεγονότα σε συντομία
- 18.20 Όσο έχω εσένα Κωμική σειρά, με τους Δημήτρη Κουρούμπλη, Ευγενία Σαμαρά, κ.ά.
- 20.20 Τοιές στα γεγονότα
- 21.15 My Style Rocks Gala Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 00.30 Γεγονότα σε τίτλους
- 00.40 My Style Rocks Gala Συνέχεια
- 01.20 Κυπριακό πρόγραμμα
- 02.50 Όρκος σιωπής - (Ε) Δραματική σειρά, με τους Κάτια Δανδουλάκη, Δάνη Κατρανίδη, κ.ά.
- 03.50 Ζωή ποδήλατο - (Ε) Κοινωνική σειρά.
- 04.40 Σε φρόντο κόκκινο - (Ε) Δραματική σειρά.

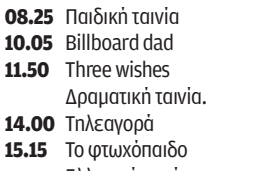
ALPHA ΤΗΛ.: 22212400

21.15 Μ. Τόκας: Για πάντα εδώ

- 06.00 Deal - (Ε) Τηλεπαιχνίδι.
- 07.00 Πάμε πακέτο - (Ε) Κοινωνική εκπομπή.
- 08.30 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά.
- 10.00 Σαββατοκύριακο με τον Μάνεση Ενημερωτική εκπομπή, με τον Νίκο Μάνεση.
- 13.00 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ, με τον Κωνσταντίνο Κωνσταντίνου.
- 14.00 Οικογενειακές ιστορίες Κοινωνική σειρά.
- 14.45 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά.
- 16.15 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά.
- 17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)
- 18.00 Έλα στη θέση μου Κωμική σειρά.
- 19.15 Το σόι σου - (Ε) Ελληνική κωμική σειρά.
- 20.15 ALPHA NEWS
- 21.15 Μάριος Τόκας: Για πάντα εδώ Ντοκιμαντέρ. Μέρος Α'.
- 22.10 Κάρμα Δραματοποιημένη σειρά.
- 23.15 Bake Off Greece Εκπομπή ζαχαροπλαστικής με την Ιωάννα Τριανταφυλλίδου.
- 00.30 Μετά τα μεσάνυχτα Εκπομπή, με την Ελεονώρα Μελέτη.
- 02.00 24 ώρες - (Ε) Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 02.45 Σαν οικογένεια - (Ε) Ελληνική σειρά.
- 03.30 Σ/Κ με τον Μάνεση - (Ε)

CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577

08.25 Παιδική ταινία

- 10.05 Billboard dad
- 11.50 Three wishes Δραματική ταινία.
- 14.00 Τηλεαγορά
- 15.15 Το φτωχόπαιδο Ελληνική ταινία.
- 17.00 Τηλεαγορά
- 19.10 Ξένη ταινία
- 21.00 Ξένη ταινία
- 23.00 Σε εχθρικό έδαφος: Αποστολή στην Κολομβία Περιπέτεια.
- 00.30 Betrayed at 17
- 02.10 Far North
- TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000
- 05.00 Παιδική ζώνη
- 08.45 Τηλεαγορά
- 09.45 Έλα, χαμογέλα Ψυχαγωγικό μαγαζάκι, με τη Σίσσυ Χρηστίδου.
- 12.50 Τηλεαγορά
- 13.15 Αποκαλυπτικά Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 16.20 Τηλεαγορά
- 20.10 ΕΙΔΗΣΕΙΣ
- 20.30 Τηλεαγορά
- 21.30 Dolce Vita, III Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 23.35 Celebrity Travel Ψυχαγωγική εκπομπή.
- SMILE TV ΤΗΛ.: 25715126
- 12.00 Oggy & The Cockroaches
- 13.00 Angels Friends
- 14.00 Glimmies
- 15.00 Nonty
- 16.00 Heidi
- 17.00 Rabbids, II
- 18.00 Oggy & The Cockroaches
- 19.00 Popples
- 19.30 Glitter Force
- 20.00 Digimon Fusion
- 20.30 Rabbids, II
- 21.00 Pacman
- 21.30 Dragonball
- 22.00 Super Mario
- 22.30 Dinafrooz
- 23.00 Extreme Dino

MOVIES BEST

21.00 9/11

- 07.10 American Wrestler: The Wizard
- 09.10 Dead Draw
- 11.00 Spaceman
- 12.40 Betty And Coretta
- 14.20 Oscar Pistorius: Blade Runner Killer
- 16.00 A Quiet Passion
- 18.15 Project Blue Book
- 19.15 A Very Merry Toy Store
- 21.00 9/11
- 22.45 Camp X-Ray
- 00.50 Tercer Grado (Day Release)
- 02.15 A Good Day To Die, Hoka Hey
- 03.45 Man In An Orange Shirt

GREEK CINEMA

22.00 Οι θαλασσιές, οι κάντρες

- 06.30 Η νεράιδα και το παλιό κούρσι
- 08.20 Η κόμισσα της Κέρκυρας
- 09.55 Νυμφίος ανύμφευτος
- 11.20 Ο Φανούρης και το σόι
- 12.50 Ό,τι θέλει ο Λαός
- 14.15 Που πας χωρίς αγάπη
- 15.25 Προ παντός ψυχραιμία
- 16.40 Μια Ιταλίδα στην Ελλάδα
- 18.30 Το λεβεντόπαιδο
- 20.05 Κόσμος και κοσμάκης
- 22.00 Οι θαλασσιές, οι κάντρες
- 23.45 Δάκρυα για την Ηλέκτρα
- 01.35 Η σιδιρά κυρία
- 03.20 Βασικά καλοπέρασας

Δύσκολες εποχές για την Ευρώπη

Ο Βρετανός ιστορικός Πίτερ Φράνκοπαν μιλάει στην «Κ» για τις σχέσεις ισχύος Δύσης - Ανατολής σήμερα και στην Ιστορία

Συνέντευξη στον ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟ

Ο Πίτερ Φράνκοπαν είναι καθηγητής Παγκόσμιας Ιστορίας και διευθυντής του Κέντρου Βυζαντινών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Το έργο του δεν είναι ευρέως γνωστό στην Ελλάδα, ωστόσο η οπτική γωνία του, εκείνη δηλαδή ενός κόσμου σε μετάβαση από τη Δύση προς την αναδυόμενη Ανατολή, θα ενδιέφερε σίγουρα πολλούς. Κλείσαμε αυτή τη συνέντευξη μετά σχεδόν μιάμιση ώρα συνομιλίας μέσω Skype.

Η ματιά του δεν είναι γεωπολιτική, είναι ουσιαστικά ιστορική και έχει ως βάση την πεποίθηση ότι ζούμε σε έναν κόσμο ο οποίος είναι βαθύτατα διασυνδεδεμένος. Η «δυσκολία ανάγνωσης» του εξαιρετικά ευανάγνωστου έργου του Φράνκοπαν αγγίζει περισσότερο όποιον θεωρεί εαυτόν Δυτικό με την ευρύτερη έννοια. Ωστόσο, η ιστορική αισιοδοξία του προσγειώνει. Διότι, τελικά, με όρους μέτρησης ανθρώπινων χρόνων, η σημασία έχει πώς θα είναι ο κόσμος σε 20, 30 ή 50 χρόνια;

– Το βιβλίο σας «Δρόμοι του Μεταξίου», το οποίο ακολούθησαν οι «Νέοι Δρόμοι του Μεταξίου» που εκδόθηκαν πριν από λίγες ημέρες, περιγράφουν μια νέα όψη του κόσμου. Λιγότερο «δυτικοκεντρική» και με μεγαλύτερη κλίση προς την Ανατολή. Πριν από λίγους μήνες ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν είπε ότι ο νέος δρόμος του μεταξίου ανάμεσα στην Ευρώπη και την Κίνα δεν πρέπει να είναι μονομερής. Πιστεύετε ότι κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί;

– Νομίζω ότι υπάρχει μια σημαντική διάκριση που πρέπει να γίνει ανάμεσα στην αναδίφηση στο παρελθόν και στις προβλέψεις για το μέλλον. Στο βιβλίο μου για την ιστορία των δρόμων του μεταξίου, προσπάθησα να επιστημονικά ότι υπάρχουν κίνδυνοι στην άποψη του κόσμου μέσα από έναν «ευρω-κεντρικό» φακό, όπου αυτό που έχει σημασία είναι ό,τι συνέβη στην Ευρώπη και, πάνω απ' όλα, στην Δυτική Ευρώπη. Οι Αρχαίοι Έλληνες δεν κοίταζαν ποτέ στην πραγματικότητα προς τη Δύση με ουσιαστικό τρόπο, πέρα από κάποιες αποικίες στη Σικελία, στη Νότια Ιταλία και στην Αδριατική: η εστίαση κατά τη χρυσή εποχή της Ελλάδας ήταν στα ανατολικά, στην Περσία και πιο πέρα. Όταν κάνουμε ερωτήσεις για συνδέσμους στο παρελθόν, για εμπόριο, θρησκεία, ιδέες –ακόμα και ασθένειες– βλέπουμε την Ιστορία πολύ διαφορετικά. Το πιο εντυπωσιακό είναι πόσο πρόσφατη είναι η άνοδος της Δυτικής Ευρώπης στο πέρασμα αιώνων και χιλιετιών. Ως προς τις δυνατότητες του σήμερα και του αύριο: νομίζω ότι στην Ευρώπη δεν

«Υπάρχουν ψηφιακές αυτοκρατορίες παντού γύρω μας», λέει στην «Κ» ο Πίτερ Φράνκοπαν. «Το Facebook είναι μια αυτοκρατορία, η Amazon είναι μια αυτοκρατορία και, με κάποιους τρόπους, οι ΗΠΑ, η Κίνα και ακόμα και η Ρωσία με το Ιράν συμπεριφέρονται αυτοκρατορικά».

Η σταθερότητα είναι το μέτρο με το οποίο βαθμολογούνται οι αυτοκρατορίες. Και οι Βυζαντινοί είναι πολύ πιο μπροστά από τους άλλους.

Δεν νομίζω ότι η Ευρώπη είναι διαρθρωμένη ώστε να παίξει ηγετικό ρόλο στις παγκόσμιες υποθέσεις. Ίσως μία ή δύο χώρες μπορούν.

μπορούμε να συνεργαστούμε εύκολα. Ακόμα και η Ε.Ε. θεωρείται ενός είδους θαύμα που έχει αποτρέψει τον πόλεμο. Η αστάθεια και οι τριβές είναι πολύ πιο κοινές από τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και την κοινή εργασία. Δεν ξέρεις ποτέ τι θα φέρει το αύριο. Αλλά δεν νομίζω ότι η Ευρώπη είναι διαρθρωμένη ώστε να παίξει ηγετικό ρόλο στις παγκόσμιες υποθέσεις. Ίσως μία ή δύο χώρες μπορούν, αλλά ακόμα και ο δικός τους ρόλος και επιρροή έχει μειωθεί κάθετα.

– Η άποψή σας, βασιμμένη στην ιστορία χιλιετιών της Ευρασίας, προτείνει μια πολύ καθαρή, αμετάκλητη μεταφορά της παγκόσμιας ισχύος από τον Ατλαντικό προς τον Ειρηνικό, από τη Δύση προς την Απω Ανατολή. Ποια είναι τα βασικά σημεία που αναδεικνύουν αυτή την τάση;

– Νομίζω ότι ο έλεγχος των πόρων και των δικτύων που βοηθούν στην κατανομή και στην παράδοσή τους είναι κεντρικός από κάθε άποψη σε κάθε περιοχή και για κάθε εποχή. Το σήμερα δεν διαφέρει. Το 70% των ενεργειακών αποθεμάτων του κόσμου βρίσκεται ανατολικά της Δαρμασκού – και σχεδόν όλες οι σπάνιες γαίες που θα απαιτηθούν για τα αποθέματα καθαρής ενέργειας στο μέλλον. Επειτα πρέπει να έχουμε κατά νου τα δημογραφικά στοιχεία και την πλευρά της ζήτησης των αγορών και των πελατών που θέλουν και χρειάζονται

φαγητό, νερό, ενέργεια, αγαθά πολυτελείας και άλλα. Το μερίδιο στο παγκόσμιο ΑΕΠ των χωρών της Ασίας έχει αυξηθεί δραματικά –και πολύ γρήγορα– κατά τις τελευταίες δεκαετίες.

– Επί της ουσίας, από όλες τις αυτοκρατορίες που έχουν εξοφανιστεί και περιγράφονται στο βιβλίο σας, ποια ήταν πιο αποτελεσματική;

– Χωρίς καμία αμφιβολία το Βυζάντιο. Διήρκεσε περισσότερο από 1.000 χρόνια: παρείχε διοίκηση, δικαιοσύνη διαμέσου πολυ-κλιματικών και πολυ-γλωσσικών περιοχών. Και, πάνω από όλα, παρείχε μακροχρόνια σταθερότητα, ακόμα και αν τα σύνορά του ορισμένες φορές επεκτεινόταν ή υποχωρούσαν. Αλλά η σταθερότητα είναι το μέτρο με το οποίο βαθμολογούνται οι αυτοκρατορίες. Και οι Βυζαντινοί είναι πολύ πιο μπροστά από τους άλλους.

– Ο κόσμος που περιγράφετε στο βιβλίο σας ήταν πολυπολικός;

– Ο όρος «πολυπολικός» είναι μια ιδέα του 20ού αιώνα που ξεκινάει από τις ιδέες του Ψυχρού Πολέμου και του «μονοπολικού» κόσμου των ΗΠΑ από τη δεκαετία του '90. Δεν θα χρησιμοποιούσα ποτέ αυτό τον όρο για προηγούμενες περιόδους. Αλλά σίγουρα, πριν από 1.000 χρόνια, για παράδειγμα, υπήρχαν αρκετά αυτοκρατορικά κράτη που γνώριζαν καλά το ένα το άλλο και ήταν συνδεδεμένα με-

ταξύ τους μέσω ανταλλαγών όλων των ειδών.

– Ορισμένοι τείνουν να αντιμετωπίζουν την Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία ως θεοκρατική, τις μογγολικές αυτοκρατορίες ως ημι-αναρχικές και τα μεσαιωνικά χαλιφάτα ως οπισθοδρομικά. Ποσο αλήθεια υπάρχει σε αυτές τις αντιλήψεις;

– Απολύτως καμία. Αυτές είναι ευρέως διαδεδομένες απόψεις. Αλλά είναι επιφανειακές, οκνηρές και ριζωμένες στον οριενταλισμό. Είναι, επίσης, λανθασμένες.

– Η γεωγραφία και η σύγκρουση είναι ορατές σε όλους. Συνήθως μονοπωλούν το ιστορικό ενδιαφέρον. Μέσα από το μάτι του ιστορικού, ποια ήταν τα σημεία επαφής ανάμεσα σε διαφορετικούς κόσμους;

– Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι να το δούμε αυτό. Πρώτον, μέσα από την εμπορική ανταλλαγή, όπου –φυσικά– τα αγαθά πολυτελείας τυγχάνουν ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, καθώς αναφέρονται στις πηγές, επίσης, επιβιώνουν. Αυτά ορισμένες φορές μαρτυρούν τη σημασία του εμπορίου μακρινών αποστάσεων αν και, τις περισσότερες φορές, η πλειονότητα του εμπορίου ήταν μικρών αποστάσεων και πολύ έντονο. Μετά υπάρχουν οι διπλωματικές αποστολές ανάμεσα σε αντίπαλα κέντρα ισχύος, όπου αυτοκρατορικές και βασιλικές αυλές εργάζονταν

προκειμένου να εξομαλύνουν τις σχέσεις τους και να ανταγωνιστούν μέσω τελετουργικών, ανταλλαγής δώρων κ.ά. Μπορούμε να δούμε θεωρητικές ανταλλαγές που είναι πιο δύσκολο να εντοπιστούν – σχετικά με ιδέες, εικόνες και σχέδια που μοιράζονταν, αν και το να ανακαλύψουμε πού, ποιος, πώς και γιατί δεν είναι εύκολο. Γιατί, για παράδειγμα, σχήματα κινεζικών φοινίκων (σ.σ.: αναφέρεται στα μυθικά πτηνά) έγιναν διάσημα στο Βυζάντιο ή γιατί οι εκκλησίες στη Νότια Ρωσία μοιάζουν με εκείνες στην Πελοπόννησο; Είναι εύκολο να κάνουμε εικασίες για πολλά από αυτά, αλλά συχνά υπάρχουν λίγες ή καθόλου αποδείξεις. Αυτό αναγκάζει έναν ιστορικό να πρέπει να σκεφτεί πολύ.

– Ζούμε σε έναν κόσμο όπου το έθνος-κράτος κυριαρχεί ως κύριο μοντέλο. Είναι μια αυτοκρατορία πιθανή ξανά;

– Ναι. Υπάρχουν ψηφιακές αυτοκρατορίες παντού γύρω μας. Το Facebook είναι μια αυτοκρατορία, η Amazon είναι μια αυτοκρατορία και, με κάποιους τρόπους, οι ΗΠΑ, η Κίνα και ακόμα και η Ρωσία με το Ιράν συμπεριφέρονται αυτοκρατορικά. Αλλάζουμε τα ονόματα, αλλά οι αρχές δεν είναι τόσο ανόμοιες.

– Εχουμε μεγαλώσει μελετώντας τον ευρω-κεντρικό κόσμο μας. Λέτε ευθέως ότι αυτός ο κόσμος έχει τελειώσει. Τι έρχεται για την Ευρώπη ως πολιτικό, πολιτισμικό και οικονομικό χώρο; Το Brexit, η μετανάστευση, η άνοδος του λαϊκισμού και η περιχαράκωση δεν εκπέμπουν θετικά σήματα.

– Νομίζω ότι αυτοί είναι δύσκολοι καιροί για την Ευρώπη, για τους λόγους που αναφέρετε. Θα πρόσθετα τις πολύ περιορισμένες προοπτικές απασχόλησης για τους νέους ανθρώπους και την αισθητά χαμηλότερη κοινωνική κινητικότητα τώρα, σε σύγκριση με πριν από 30 χρόνια. Προσθέστε την κλιματική αλλαγή και τις πολιτικές αναταραχές αλλού στον κόσμο – αυτό έχει άμεση επίπτωση στους λαούς στην Ευρώπη – και φαίνεται ότι είμαστε έτοιμοι για μια διαδρομή με αναταράξεις.

– Όσο ο κόσμος έρχεται πιο κοντά και, σίγουρα, μεγαλώνει σε όρους κρατικών οργάνωσης, θα λέγατε ότι η Ευρώπη θα μπορούσε να υποχωρήσει σε μια κατακερματισμένη πραγματικότητα, σε μια εκδοχή «Kleinstaaterei» (σύστημα μικρών κρατιδίων) του 21ου αιώνα;

– Έχει, αλήθεια, σημασία;

Ο Πίτερ Φράνκοπαν είναι συγγραφέας των βιβλίων «The Silk Roads, A new history of the world» (σελ. 647, εκδ. Bloomsbury) και «The New Silk Roads: The Present and the Future of the World» (σελ. 336, εκδ. Vintage).

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ / Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Πολλαπλά άστοχη συναυλία - αφιέρωμα στον Σκαλκώτα

Ετερόκλητα έργα και ένας ελάχιστα αξιωματικός έκριναν το αποτέλεσμα.

Με λυρισμό και ακρίβεια απέδωσε ο Αντώνης Σουσαμάγλου το δεύτερο Κοντσέρτο για βιολί του Γιώργου Τσοντάκη.

χός του, στο οποίο αντιτάχθηκαν τόσο ο Σκαλκώτας όσο και ο Μπρόντνους ως συνθέτες. Καλά διηύθυνε τη μουσική του Στράους ο Μπότσταιν, αλλά υποθέτει κανείς

ότι κλήθηκε κυρίως για τους Έλληνες συνθέτες, κι εκεί φάνηκε να υπάρχει πρόβλημα. Είναι γνωστό ότι δύσκολα αρχιμουσικός, ο οποίος δεν προέρχεται από τα Βα-

συνά είναι δύσκολο να αντιληφθεί κανείς το σκεπτικό μιας εκδίδωσης. Πώς επιλέγονται η θεματολογία, τα έργα και οι καλλιτέχνες, ποια είναι η στόχευση. Η συναυλία της 11ης Ιανουαρίου στην αίθουσα «Φίλων της Μουσικής», συμπαραγωγή της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών και του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, άφησε αρκετά ερωτήματα.

Πραγματοποιήθηκε μία μέρα μετά τη συνέντευξη Τύπου σχετικά με εκδηλώσεις που προβλέπονται κατά το «Έτος Σκαλκώτα» με αφορμή τη συμπλήρωση εβδομήντα χρόνων από τον θάνατο του συνθέτη και είχε τίτλο: «Σκαλκώτας, Μπρόντνους, Τσοντάκης, τρεις μεγάλοι Έλληνες συνθέτες». Την ορχήστρα διηύθυνε ο Λέων Μπότσταιν, μεγαλωμένος στις ΗΠΑ και γεννημένος στη Ζυρίχη από Πολωνοεβραίους γονείς, ενώ το πρόγραμμα της βραδιάς ολοκλη-

ρώθηκε με τη σουίτα από την όπερα «Ο ιππότης με το ρόδο» του Ρίχαρντ Στράους. Δύσκολα μπορεί να φανταστεί κανείς μεγαλύτερο ανάθεμα για τον Σκαλκώτα από τα πομπώδη, νοσταλγικά και ήδη στην εποχή τους αναχρονιστικά βάλς του Βαυαρού συνθέτη, ο οποίος είχε ταυτιστεί με το μουσικό και πολιτικό κατεστημένο της επο-

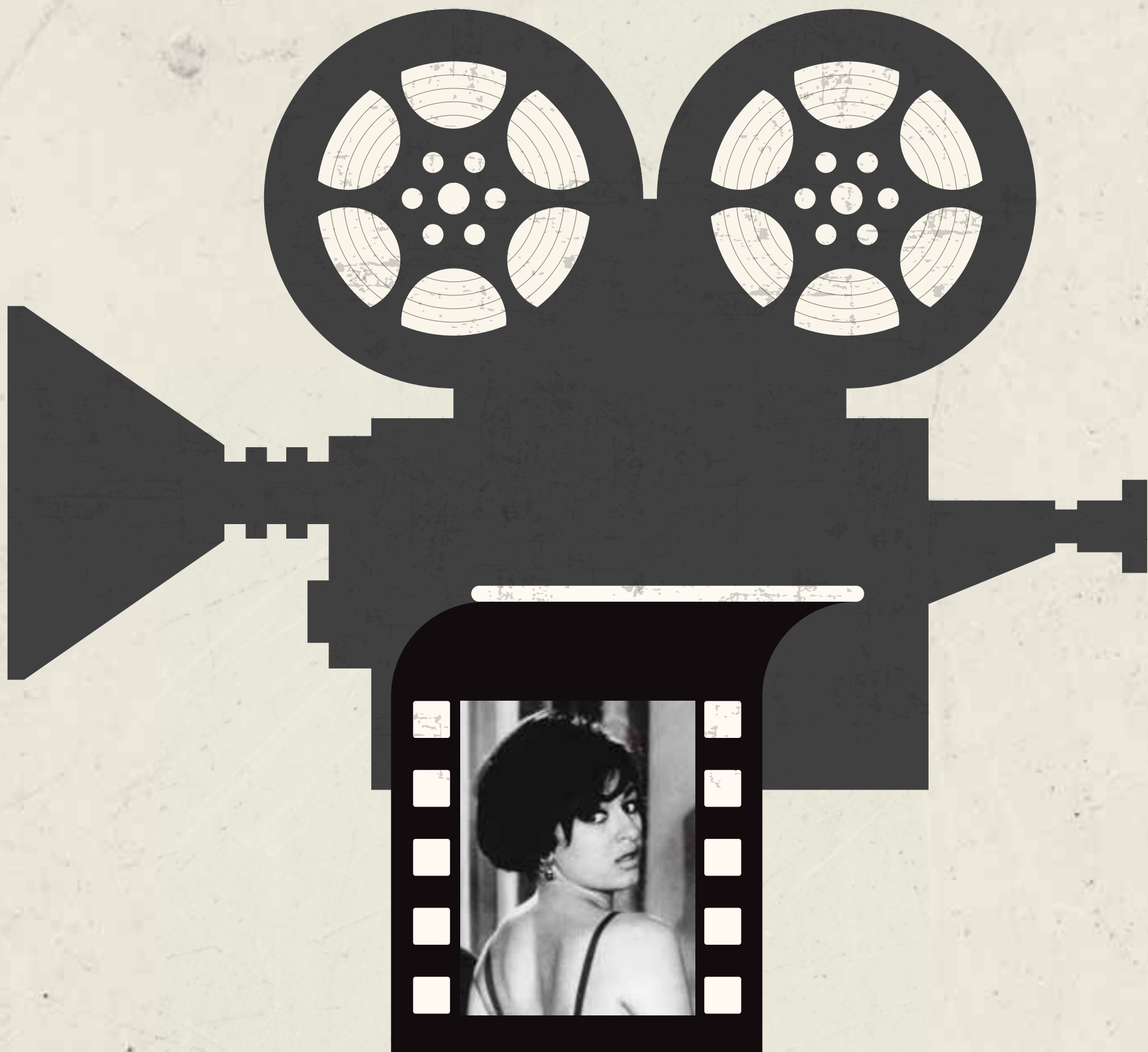
κάνια, μπορεί να αντιληφθεί τους ρυθμούς και τη μουσικότητα των παραδοσιακών χορών της περιοχής. Έτσι, η ερμηνεία των πέντε από τους «36 Ελληνικούς χορούς» που επιλέχθηκαν για τη βραδιά, αστόχησε, με τον πρώτο από τους «Ηπειρώτικους» να πχει βαρύς και άκαμπτος και τον «Χωστιανό» και τον «Κλέφτικο» στην καλύτερη περίπτωση από άνευρους ως αδιάφορους. Δεν υπήρχε κανείς Έλληνας αρχιμουσικός διαθέσιμος για το επετειακό αυτό «ελληνικό» πρόγραμμα; Κι από το πλούσιο δημιουργικό έργο του Σκαλκώτα ήταν οι πασίγνωστοι αυτοί χοροί η καταλληλότερη επιλογή για την εναρκτήρια συναυλία;

Η βραδιά ξεκίνησε με το αυστριακό «Κοντσέρτο γκρόσο» που έγραψε ο Μπρόντνους λίγο πριν εγκαταλείψει οριστικά τη σύνθεση. Μέγιστος Έλληνας αρχιμουσικός δίχως

αμφιβολία, αλλά μεγάλος συνθέτης με ποιο κριτήριο;

Η φύγκα στο τελευταίο μέρος σπάνια παίζεται με ακρίβεια και τη συγκεκριμένη βραδιά δεν συνέβη κάτι διαφορετικό. Ακολούθησε το δεύτερο Κοντσέρτο για βιολί του Γιώργου Τσοντάκη, Αμερικανού συνθέτη ελληνικής καταγωγής, γεννημένου και σπουδαγμένου στις ΗΠΑ, τιμημένου με πολλές διακρίσεις. Αν Μπρόντνους και Σκαλκώτας μπορούσαν να ομαδοποιηθούν ως συνομηλικοί, ο κατά δύο γενιές νεότερος Τσοντάκης, γεννημένος μετά τον θάνατο του Σκαλκώτα, με ποιο κριτήριο αποτελεί μέλος της παρέας; Αντί του αναγραφόμενου στο πρόγραμμα βιολονίστα, το ενδιαφέρον Κοντσέρτο του απέδωσε με ευαισθησία και λυρισμό ο Αντώνης Σουσαμάγλου, τον οποίο κανείς δεν μπόρεσε στον κόπο να αναγγείλει...

Φώτα, Κάμερα, Πάμε!

Μεγάλοι Έλληνες Ηθοποιοί

Η Καθημερινή μάς ταξιδεύει στη χρυσή εποχή του ελληνικού κινηματογράφου, μέσα από τις βιογραφίες μεγάλων Ελλήνων ηθοποιών.

Ο **όγδος τόμος** είναι αφιερωμένος στη **Μάρθα Καραγιάννη**, το κορίτσι-μιούζικαλ.

Σύμβολο αθωότητας και ερωτισμού, κατάφερε με τον αυθορμητισμό και τον δυναμισμό της να γίνει ένα από τα πιο αγαπημένα πρόσωπα της ελληνικής κινηματογραφικής «μυθολογίας». Η μοναδική ηθοποιός που ήξερε να σε μαγεύει με τα εντυπωσιακά μπατμάν της και στο επόμενο πλάνο να σε κάνει να ξεκαρδίζεσαι στα γέλια με τις μπουφόνικες γκριμάτσες της.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

*Την Κυριακή 27 Ιανουαρίου μαζί με την Καθημερινή
μη χάσετε τον 8ο τόμο!*